6
6-d
13

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
6 G
50

P. PAPINII
STATII
OPERA
PARS PRIOR.

P. PAPINII
STATII
OPERA

EX RECENSIONE

IO. FRIDERICI GRONOVII.

TOMVS PRIOR

MANNHEMII

Cura & Sumptibus Societatis literatae

MDCCLXXXII.

ELOGIA STATII.

P. Papinivs Statius, patre nominis ejuſdem, earundemque artium, Neapolitanus, Romæ floruit imperante Domitiano, P. Virgilii Maronis cultor, &, quantum licet, æmulus, omnium certe heroïcorum poſt illum, Jul. Scaligero teſte, facile princeps. Scripſit præter Thebaida & Achilleida Sylvas; poëmatia varia & extemporali calore, quo neminem parem habuit, effuſa, in quibus Epithalamia, Epicedia, Dedicationes, Laudes, Epiſtolæ, Lyricon etiam

unum & alterum. Memorat & Agauen ejus Juvenalis, quæcumque illa fuerit. Carus Cæſari & comitibus ejus vixit, liberalitatibus illorum, ſi non locuples, at parvi beatus ruris poſſeſſor. Ter in agone Albano coronas tulit. In agone Capitolino ſuperatus eſt, ſua an judicum culpa, incertum.

Juvenalis *Sat.* VII, 82.

Curritur ad vocem jucundam & carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,
Promiſitque diem: tanta dulcedine captos
Adficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur.

Sidonius Apollin. *Carm.* IX, 227.

Non quod Papinius tuus meuſque
Inter Labdacios ſonat furores:
Vel cum forte pedum minore rhythmo
Pingit gemmea prata Silvularum.

Idem ad *Carm.* XXII.

"Si quis carmen prolixius eatenus du„xerit eſſe culpandum, quod epigram„matis exceſſerit paucitatem, iſtum li„quido patet, neque balneas Etruſci, „neque Herculem Surrentinum, neque „comas Flavii Earini, neque Tibur Vo„piſci, neque omnino quicquam de Pa„pinii noſtri Silvulis lectitaſſe: quas

„ omnes deſcriptiones vir ille præjudica-
„ tiſſimus non diſtichorum aut retraſti-
„ chorum ſtringit anguſtiis, ſed potius,
„ ut lyricus Flaccus in artis poëticæ
„ volumine præcipit, multis iiſdemque
„ purpureis locorum communium pan-
„ nis ſemel inchoatas materias decen-
„ ter extendit”.

P. PAPINII
STATII
THEBAIDOS
LIBRI XII.

ARGVMENTA
Librorum duodecim
THEBAIDOS.
Ex vetuſtiſſimo codice Toletano.

Solvitur in *Primo* fratrum concordia libro.
Denegat & foedus, repetitaque regna *Secundus.*
Tertius in Thebas inflammat Dorica caſtra.
In *Quarto* Mavors bello rapit undique Grajos.
Quintus & Hyſiphiles luctus, narratque dolores.
Archemori *Sextus* ludos ad funera ducit.
Septimus obſeſſas Thebas, vatiſque ſepulchrum.
Occidit *Octavo* Menalippi cuſpide Tydeus.
Hippomedonta ſolo dat *Nonus* & Arcada telo.
Cuſpide fulminea *Decimus* Capanea terebat.
Undecimus parili germanos funere jungit.
Ultimus Ogygias dat vincere Theſea Thebas.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER I.

FRATERNAS acies, alternaque regna profanis
Decertata odiis, ſonteſque evolvere Thebas,
Pierius menti calor incidit. Unde jubetis
Ire Deae? gentiſne canam primordia dirae?
Sidonios raptus, & inexorabile pactum
Legis Agenoreae? ſcrutantemque aequora Cadmum?
Longa retro ſeries, trepidum ſi Martis operti
Agricolam infandis condentem praelia ſulcis
Expediam, penituſque ſequar quo carmine muris
Juſſerit Amphion Tyrios accedere montes.
Unde graves irae cognata in moenia Baccho,
Quod ſaevae Junonis opus, cui ſumpſerit arcum
Infelix Athamas, cur non expaverit ingens
Jonium, ſocio caſura Palaemone mater.
Atque adeo jam nunc gemitus, & proſpera Cadmi

Praeteriiſſe ſinam: limes mihi carminis eſto
Oedipodae confuſa domus: quando Itala nondum
Signa, nec Arctoos auſim ſperare triumphos,
Biſque jugo Rhenum, bis adactum legibus Iſtrum,
Et conjurato dejectos vertice Dacos:
Aut defenſa prius vix pubeſcentibus annis
Bella Jovis. Tuque ô Latiae decus addite famae,
Quem nova maturi ſubeuntem exorſa parentis
Aeternum ſibi Roma cupit: licet arctior omnes
Limes agat ſtellas, & te plaga lucida coeli
Pleïadum, Boreaeque, & hiulci fulminis expers
Sollicitet; licet ignipedum frenator equorum
Ipſe tuis alte radiantem crinibus arcum
Imprimat, aut magni cedat tibi Juppiter aequa
Parte poli; maneas hominum contentus habenis,
Undarum terraeque potens, & ſidera dones.
Tempus erit, cum Pierio tua fortior oeſtro
Facta canam: nunc tendo chelyn. Satis arma referre
Aonia, & geminis ſceptrum exitiale tyrannis
Nec furiis poſt fata modum, flammaſque rebelles
Seditione rogi, tumuliſque carentia regum
Funera, & egeſtas alternis mortibus urbes.

Coerula cum rubuit Lernaeo ſanguine Dirce,
Et Thetis arentes aſſuetum ſtringere ripas,
Horruit ingenti venientem Iſmenon acervo.
Quem prius heroum Clio dabis? immodicum irae
Tydea? laurigeri ſubitos an vatis hiatus!
Urget & hoſtilem propellens caedibus amnem
Turbidus Hippomedon, plorandaque bella protervi
Arcados, atque alio Capaneus horrore canendus.
Impia jam merita ſcrutatus lumina dextra,
Merſerat aeterna damnatum nocte pudorem
Oedipodes, longaque animam ſub morte tenebat.
Illum indulgentem tenebris, imaeque receſſu
Sedis, inaſpectos coelo, radiiſque penates
Servantem, tamen aſſiduis circumvolat alis
Saeva dies animi, ſcelerumque in pectore Dirae.
Tunc vacuos orbes, crudum ac miſerabile vitae
Supplicium, oſtentat coelo, manibuſque cruentis
Pulſat inane ſolum, ſaevaque ita voce precatur:
Dî ſontes animas, anguſtaque Tartara poenis
Qui regitis, tuque umbrifero Styx livida fundo,
Quam video, multumque mihi conſueta vocari
Annue Tiſiphone, perverſaque vota ſecunda:

Si bene quid merui, ſi me de matre cadentem
Foviſti gremio, & trajectum vulnere plantas
Firmaſti: ſi ſtagna petii Cyrrhaea bicorni
Interfuſa jugo, poſſem cum degere falſo
Contentus Polybo, trifidaeque in Phocidos arcto
Longaevum implicui regem, ſecuique trementis
Ora ſenis, dum quaero patrem: ſi Sphyngos iniquae
Callidus ambages te praemonſtrante reſolvi:
Si dulces furias, & lamentabile matris
Connubium gaviſus inii; noctemque nefandam
Saepe tuli, natoſque tibi (ſcis ipſa) paravi:
Mox avidus poenae digitis cedentibus ultro
Incubui, miſeraque oculos in matre reliqui;
Exaudi, ſi digna precor, quaeque ipſa furenti
Subjiceres: Orbum viſu, regniſque, parentem
Non regere, aut dictis moerentem flectere adorti
Quos genui, quocunque toro: quin ecce ſuperbi
(Pro dolor) & noſtro jamdudum funere reges
Inſultant tenebris, gemituſque odere paternos.
Hiſne etiam funeſtus ego? & videt iſta deorum
Ignavus genitor? tu ſaltem debita vindex
Huc ades, & totos in poenam ordire nepotes.

Indue quod madidum tabo diadema cruentis
Unguibus arripui, votiſque inſtincta paternis
I media in fratres, generis conſortia ferro
Diſſiliant: da Tartarei regina barathri
Quod cupiam vidiſſe nefas. Nec tarda ſequetur
Mens juvenum, modo digna veni, mea pignora noſces.
Talia jactanti crudelis Diva ſeveros
Advertit vultus. Inamoenum forte ſedebat
Cocyton juxta reſolutaque vertice crines,
Lambere ſulfureas permiſerat anguibus undas.
Ilicet igne Jovis, lapſiſque citatior aſtris
Triſtibus exiluit ripis. Diſcedit inane
Vulgus, & occurſus dominae pavet. illa per umbras
Et caligantes animarum examine campos,
Tenariae limen petit irremeabile portae.
Senſit adeſſe dies: piceo nox obvia nimbo
Lucentes turbavit equos. Procul arduus Atlas
Horruit, & dubia coelum cervice remiſit.
Arripit extemplo Maleae de valle reſurgens
Notum iter ad Thebas. Neque enim velocior ullas
Itque reditque vias, cognataque Tartara mavult.
Centum illi ſtantes umbrabant ora ceraſtae,

Turba minor diri capitis: ſedet intus abactis
Ferrea lux oculis. qualis per nubila Phoebes
Atracia rubet arte labor: ſuffuſa veneno
Tenditur, ac ſanie gliſcit cutis: igneus atro
Ore vapor. quo longa ſitis, morbique, fameſque,
Et populis mors una venit. Riget horrida tergo
Palla, & coerulei redeunt in pectore nodi.
Atropos hos, atque ipſa novat Proſerpina cultus.
Tum geminas quatit illa manus. Haec igne rogali
Fulgurat, haec vivo manus aëra verberat hydro.
Ut ſtetit, abrupta qua plurimus arce Cithaeron
Occurrit coelo, fera ſibila crine virenti
Congeminat, ſignum terris, unde omnis Achaei
Ora maris late, Pelopejaque regna reſultant.
Audiit & medius coeli Parnaſſus, & aſper
Eurotas, dubiamque jugo fragor impulit Oeten
In latus, & geminis vix fluctibus obſtitit Iſthmos.
Ipſa ſuum genitrix, curvo delphine vagantem
Arripuit frenis, gremioque Palaemona preſſit.
Atque ea Cadmaeo praeceps ubi limine primum
Conſtitit, aſſuetaque infecit nube penates:
Protinus attoniti fratrum ſub pectore motus,

Gentiliſque animos ſubiit furor, aegraque laetis
Invidia, atque parens odii metus. Inde regendi
Saevus amor: ruptaeque vices, juriſque ſecundi
Ambitus impatiens, & ſummo dulcius unum
Stare loco, ſociiſque comes diſcordia regnis.
Sic ubi delectos per torva armenta juvencos
Agricola impoſito ſociare affectat aratro:
Illi indignantes quis nondum vomere multo
Ardua nodoſos cervix deſcendit in armos,
In diverſa trahunt, atque aequis vincula laxant
Viribus, & vario confundunt limite ſulcos:
Haud ſecus indomitos praeceps diſcordia fratres
Aſperat. Alterni placuit ſub legibus anni
Exilio mutare ducem. Sic jure maligno
Fortunam tranſire jubent, ut ſceptra tenentem
Foedere praecipiti ſemper novus angeret haeres.
Haec inter fratres pietas erat: haec mora pugnae
Sola, nec in regem perdurata ſecundum.
Et nondum craſſo laquearia fulva metallo,
Montibus aut alte Grajis effulta nitebant
Atria, congeſtos ſatis explicitura clientes.
Non impacatis regum advigilantia ſomnis

Pila, nec alterna ferri ſtatione gementes
Excubiae, nec cura mero committere gemmas,
Atque aurum violare cibis. Sed nuda poteſtas
Armavit fratres: pugna eſt de paupere regno.
Dumque uter anguſtae ſqualentia jugera Dirces
Verteret, aut Tyrii ſolio non altus ovaret
Exulis, ambigitur; periit jus, faſque, bonumque,
Et vitae, mortiſque pudor. Quo tenditis iras
Ah miſeri? quid ſi peteretur crimine tanto
Limes uterque poli, quem Sol emiſſus Eoo
Cardine, quem porta vergens proſpectat Ibera?
Quaſque procul terras obliquo ſidere tangit
Avius, aut Borea gelidas, madidive tepentes
Igne Noti? Quid ſi Tyriae Phrygiaeve ſub unum
Convectentur opes? loca dira, arceſque nefandae
Suffecere odio, furtiſque immanibus emptum eſt
Oedipodae ſediſſe loco. Jam ſorte carebat
Dilatus Polynicis honos. Quis tum tibi, ſaeve,
Quis fuit ille dies? vacua cum ſolus in aula
Reſpiceres jus omne tuum, cunctoſque minores,
Et nuſquam par ſtare caput? Jam murmura ſerpunt
Plebis Echioniae, tacitumque a principe vulgus

Diſſidet, & (qui mos populis) venturus amatur.
Atque aliquis, cui mens humili laeſiſſe veneno
Summa, nec impoſitos unquam cervice volenti
Ferre duces: hancne Ogygiis, ait, aſpera rebus
Fata tulere vicem? toties mutare timendos,
Alternoque jugo dubitantia ſubdere colla!
Partiti verſant populorum fata, manuque
Fortunam fecere levem. Semperne viciſſim
Exulibus ſervire dabor? tibi, ſumme deorum
Terrarumque ſator, ſociis hanc addere mentem
Sedit? an inde vetus Thebis extenditur omen,
Ex quo Sidonii nequicquam blanda juvenci
Pondera, Carpathio juſſus ſale quaerere Cadmus
Exul Hyanteos invenit regna per agros:
Fraternaſque acies foetae telluris hiatu
Augurium, ſeros dimiſit aduſque nepotes?
Cernis ut erectum torva ſub fronte minetur
Saevior aſſurgens dempto conſorte poteſtas?
Quas gerit ore minas? quanto premit omnia faſtu?
Hicne unquam privatus erit? tamen ille precanti
Mitis, & affatu bonus & patientior aequi.
Quid mirum? non ſolus erat. Nos vilis in omnes

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Prompta manus caſus domino cuicunque parati.
Qualiter hinc gelidus Boreas, hinc nubifer Eurus
Vela trahunt, nutat mediae fortuna carinae.
Heu dubio ſuſpenſa metu, tolerandaque nullis
Aſpera ſors populis! hic imperat: ille minatur.
At Jovis imperiis rapidi ſuper atria coeli
Lectus concilio divûm convenerat ordo
Interiore polo. Spatiis hinc omnia juxta
Primaeque occiduaeque domus, effuſa ſub omni
Terra atque unda die. Mediis ſeſe arduus infert
Ipſe deis, placido quatiens tamen omnia vultu,
Stellantique locat ſolio. Nec protinus auſi
Coelicolae, veniam donec pater ipſe ſedendi
Tranquilla jubet eſſe manu. Mox turba vagorum
Semideûm, & ſummis cognati nubibus amnes,
Et compreſſa metu ſervantes murmura venti
Aurea tecta replent, mixta convexa deorum
Majeſtate tremunt: radiant majore ſereno
Culmina, & arcano florentes lumine poſtes.
Poſtquam juſſa quies, ſiluitque exterritus orbis,
Incipit ex alto: (grave & immutabile ſanctis
Pondus adeſt verbis, & vocem Fata ſequuntur)

Terrarum delicta, nec exuperabile Diris
Ingenium mortale queror. Quonam uſque nocentum
Exigar in poenas? taedet ſaevire coruſco
Fulmine. Jam pridem Cyclopum operoſa fatiſcunt
Brachia, & Aeoliis deſunt incudibus ignes.
Atque ideo tuleram falſo rectore ſolutos
Solis equos, coelumque rotis errantibus uri,
Et Phaëtontaea mundum ſquallere favilla.
Nil actum eſt: neque tu valida quod cuſpide late
Ire per illicitum pelago germane dediſti.
Nunc geminas punire domos, quis ſanguinis autor
Ipſe ego, deſcendo. Perſeos alter in Argos
Scinditur, Aonias fluit hic ab origine Thebas.
Mens cunctis impoſta manet: quis funera Cadmi
Neſciat? & toties excitam a ſedibus imis
Eumenidum bellaſſe aciem? mala gaudia matrum,
Erroreſque feros nemorum, & reticenda deorum
Crimina? vix lucis ſpatio, vix noctis abactae
Enumerare queam mores, gentemque profanam.
Scandere quin etiam thalamos hic impius haeres
Patris, & immeritae gremium inceſtare parentis
Appetiit, proprios monſtro revolutus in ortus.

Ille tamen Superis aeterna piacula ſolvit,
Projecitque diem: nec jam amplius aethere noſtro
Veſcitur, at nati (facinus ſine more!) cadentes
Calcavere oculos. Jam jam rata vota tuliſti,
Dire ſenex: meruere tuae, meruere, tenebrae
Ultorem ſperare Jovem. Nova ſontibus arma
Injiciam regnis, totumque a ſtirpe revellam
Exitiale genus. Belli mihi ſemina ſunto
Adraſtus ſocer, & Superis adjuncta ſiniſtris
Connubia. Hanc etiam poenis inceſſere gentem
Decretum. Neque enim arcano de pectore fallax
Tantalus, & ſaevae periit injuria menſae.
Sic pater omnipotens. Aſt illi ſaucia dictis
Flammato verſans inopinum corde dolorem
Talia Juno refert: Mene, ô juſtiſſime divûm,
Me bello certare jubes? ſcis ſemper ut arces
Cyclopum, magnique Phoroneos inclyta fama
Sceptra viris, opibuſque juvem, licet improbus illic
Cuſtodem Phariae, ſomno letoque juvencae
Extinguas, ſeptis & turribus aureus intres.
Mentitis ignoſco toris: illam odimus urbem,
Quam vultu confeſſus adis: ubi conſcia magni

Signa tori, tonitrus agis, & mea fulmina torques.
Facta luant Thebae: cur hoſtes eligis Argos?
Quin age, ſi tanta eſt thalami diſcordia ſancti,
Et Samon, & veteres armis exſcinde Mycenas.
Verte ſolo Sparten. Cur uſquam ſanguine feſto
Conjugis ara tuae, cumulo cur thuris Eoi
Laeta calet? melius votis Mareotica fumat
Coptos, & aeriſoni lugentia flumina Nili.
Quod ſi priſca luunt auctorum crimina gentes,
Subvenitque tuis ſera haec ſententia curis,
Percenſere aevi ſenium, quo tempore tandem
Terrarum furias abolere, & ſecula retro
Emendare ſat eſt? jam dudum ab ſedibus illis
Incipe, fluctivaga qua praeterlabitur unda
Sicanos longe relegens Alpheus amores.
Arcades hic tua (nec pudor eſt?) delubra nefaſtis
Impoſuere locis: illic Mavortius axis
Oenomai, Geticoque pecus ſtabulare ſub Aemo
Dignius: abruptis, etiamnum inhumata procorum
Relliquiis trunca ora rigent. Tamen hic tibi templi
Gratus honos. Placet Ida nocens, mentitaque manes
Creta tuos. Me Tantaleis conſiſtere tectis,

Quae tandem invidia eſt? belli deflecte tumultus,
Et generis miſereſce tui. Sunt impia late
Regna tibi, melius generos paſſura nocentes.
Finierat miſcens precibus convicia Juno.
At non ille gravis, dictis, quanquam aſpera, motus
Reddidit haec: Equidem haud rebar te mente ſecunda
Laturam, quodcumque tuos (licet aequus) in Argos
Conſulerem, neque me (detur ſi copia) fallit
Multa ſuper Thebis Bacchum, auſuramque Dionem
Dicere, ſed noſtri reverentia ponderis obſtat.
Horrendos etenim latices, Stygia aequora fratris
Obteſtor, manſurum & non revocabile verum,
Nil fore quo dictis flectar. Quare impiger ales
Portantes praecede Notos, Cyllenia proles:
Aëra per liquidum, regniſque illapſus opacis
Dic patruo: ſuperas ſenior ſe tollat ad auras
Laïus, extinctum nati quem vulnere nondum
Ulterior Lethes accepit ripa, profundi
Lege Erebi: ferat haec diro mea juſſa nepoti:
Germanum exilio fretum, Argoliciſque tumentem
Hoſpitiis, quod ſponte cupit, procul impius aula
Arceat, alternum regni inficiatus honorem:

Hinc cauſae irarum. Certo reliqua ordine ducam.
Paret Atlantiades dictis genitoris, & inde
Summa pedum propere plantaribus illigat alis,
Obnubitque comas, & temperat aſtra galero.
Tum dextrae virgam inſeruit, qua pellere dulces
Aut ſuadere iterum ſomnos, qua nigra ſubire
Tartara, & exangues animare aſſueverat umbras.
Deſiluit; tenuique exceptus inhorruit aura.
Nec mora, ſublimes raptim per inane volatus
Carpit, & ingenti deſignat nubila gyro.
Interea patris olim vagus exul ab oris
Oedipodionides furto deſerta pererrat
Aoniae. Jam jamque animis male debita regna
Concipit, & longum ſignis cunctantibus annum
Stare gemit. Tenet una dies noctesque recurſans
Cura virum, ſi quando humilem decedere regno
Germanum, & ſemet Thebis, opibuſque potitum
Cerneret, hac aevum cupiat pro luce paciſci.
Nunc queritur ceu tarda fugae diſpendia: ſed mox
Attollit flatus ducis, & ſediſſe ſuperbum
Dejecto ſe fratre putat, ſpes anxia mentem
Extrahit, & longo conſumit gaudia voto.

Tunc ſedet Inachias urbes, Danaeiaque arva,
Et caligantes abrupto ſole Mycenas,
Ferre iter impavidum. ſeu praevia ducit Erinnys,
Seu fors illa viae, ſive hac immota vocabat
Atropos. Ogygiis ululata furoribus antra
Deſerit, & pingues Bacchaeo ſanguine colles.
Inde plagam, qua molle ſedens in plana Cithaeron
Porrigitur, lapſumque inclinat ad aequora montem
Praeterit. Hinc arcte ſcopuloſo in limite pendens,
Infames Scyrone petras, Scyllaeaque rura
Purpureo regnata ſeni, mitemque Corinthon
Linquit, & in mediis audit duo littora campis.
Jamque per emeriti ſurgens confinia Phoebi
Titanis, late mundo ſubvecta ſilenti
Rorifera gelidum tenuaverat aëra biga.
Jam pecudes volucreſque tacent: jam ſomnus avaris
Inſerpit curis, pronuſque per aëra nutat,
Grata laboratae referens oblivia vitae.
Sed nec puniceo rediturum nubila coelo
Promiſere jubar, nec rareſcentibus umbris
Longa repercuſſo nituere crepuſcula Phoebo.
Denſior a terris, & nulli pervia flammae

Subtexit nox atra polos. Jam clauſtra rigentis
Aeoliae percuſſa ſonant, venturaque rauco
Ore minatur hyems, venti tranſverſa frementes
Confligunt, axemque emoto cardine vellunt,
Dum coelum ſibi quiſque rapit. Sed plurimus Auſter
Inglomerat noctem, & tenebroſa volumina torquet,
Defunditque imbres. ſicco quos aſper hiatu
Perſolidat Boreas. Nec non abrupta tremiſcunt
Fulgura, & attritus ſubita face rumpitur aether.
Jam Nemea, jam Taenareis contermina lucis
Arcadiae capita alta madent. Ruit agmine facto
Inachus, & gelidas ſurgens Eraſinus ad Arctos.
Pulverulenta prius, calcandaque flumina nullae
Aggeribus tenuere morae, ſtagnoque refuſa eſt
Funditus, & veteri ſpumavit Lerna veneno.
Frangitur omne nemus: rapiunt antiqua procellae
Brachia ſylvarum, nulliſque aſpecta per aevum
Solibus umbroſi patuere aeſtiva Lycaei.
Ille tamen modo ſaxa jugis fugientia ruptis
Miratur, modo nubigenas e montibus amnes
Aure pavens, paſſimque inſano turbine raptas
Paſtorum pecorumque domos. Non ſegnius amens,

Incertuſque viae, per nigra ſilentia, vaſtum
Haurit iter. Pulſat metus undique, & undique frater.
Ac velut hyberno deprenſus navita ponto,
Cui neque temo piger, neque amico ſidere monſtrat
Luna vias, medio coeli, pelagique tumultu
Stat rationis inops: jam jamque aut ſaxa malignis
Expectat ſubmerſa vadis, aut vertice acuto
Spumantes ſcopulos erectae incurrere prorae:
Talis opaca legens nemorum Cadmeïus heros,
Accelerat, vaſto metuenda umbone ferarum
Excutiens ſtabula, & prono virgulta refringit
Pectore: dat ſtimulos animo vis moeſta timoris,
Donec ab Inachiis victa caligine tectis
Emicuit lucem devexa in moenia fundens
Lariſſaeus apex. Illo ſpe concitus omni
Evolat. Hinc celſae Junonis templa Proſymnae
Levus habet, hinc Herculeo ſignata vapore
Lernaei ſtagna atra vadi. tandemque recluſis
Infertur portis. actutum regia cernit
Veſtibula. Hic artus imbri, ventoque rigentes
Projicit, ignotaeque acclinis poſtibus aulae
Invitat tenues ad dura cubilia ſomnos.

Rex ibi tranquillae medio de limite vitae
In ſenium vergens populos Adraſtus habebat,
Dives avis, & utroque Jovem de ſanguine ducens.
Hic ſexus melioris inops, ſed prole virebat
Foeminea, gemino natarum pignore fultus.
Cui Phoebus generos (monſtrum exitiabile dictu!
Mox adaperta fides) aevo ducente canebat
Setigerumque ſuem, & fulvum adventare leonem.
Haec volvens, non ipſe pater, non docte futuri
Amphiaraë vides, etenim vetat auctor Apollo.
Tantum in corde ſedens aegreſcit cura parentis.
Ecce autem antiquam fato Calydona relinquens
Olenius Tydeus (fraterni ſanguinis illum
Conſcius horror agit) eadem ſub nocte ſopora
Luſtra terit, ſimileſque Notos dequeſtus & imbres,
Infuſam tergo glaciem, & liquentia nimbis
Ora, comaſque gerens, ſubit uno tegmine, cujus
Fuſus humo gelida partem prior hoſpes habebat.
Hic vero ambobus rabiem fortuna cruentam
Attulit, haud paſſi ſociis defendere noctem
Culminibus. Paulum alternis in verba minaſque
Cunctantur: mox ut jactis ſermonibus irae

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Intumuere ſatis, tum vero erectus uterque
Exertare humeros, nudamque laceſſere pugnam.
Celſior ille gradu procera in membra, ſimulque
Integer annorum, ſed non & viribus infra
Tydea fert animus, totoſque infuſa per artus
Major in exiguo regnabat corpore virtus.
Jam crebros ictus ora & cava tempora circum
Obnixi ingeminant, telorum aut grandinis inſtar
Rhipheae, flexoque genu vacua ilia tundunt.
Non aliter quam Piſaeo ſua luſtra Tonanti
Cum redeunt, crudiſque virum ſudoribus ardet
Pulvis, at hinc teneros caveae diſſenſus ephebos
Concitat, excluſaeque expectant praemia matres.
Sic alacres odio, nullaque cupidine laudis
Accenſi incurrunt, ſcrutatur & intima vultus
Unca manus, penituſque oculis cedentibus inſtat.
Forſan & accinctos lateri (ſic ita ferebat)
Nudaſſent enſes, meliuſque hoſtilibus armis
Lugendus fratri juvenis Thebane, jaceres,
Ni rex inſolitum clamorem, & pectore ab alto
Stridentes gemitus, noctis miratus in umbris,
Moviſſet greſſus, magnis cui ſobria curis

Pendebat ſomno jam deteriore ſenectus.
Iſque ubi progrediens numeroſa luce, per alta
Atria, dimotis adverſo limine clauſtris
Terribilem dictu faciem, lacera ora, putreſque
Sanguineo videt imbre genas: quae cauſa furoris
Externi juvenes? (neque enim meus audeat iſtas
Civis in uſque manus) quiſnam implacabilis ardor
Exturbare odiis tranquilla ſilentia noctis?
Uſque adeone anguſta dies? & triſte, parumper
Pacem animo, ſomnumque pati? ſed prodite tandem
Unde orti? quo fertis iter? quae jurgia? nam vos
Haud humiles tanta ira docet, generiſque ſuperbi
Magna per effuſum clareſcunt ſigna cruorem.
Vix ea, cum mixto clamore obliqua tuentes
Incipiunt una: Rex ô mitiſſime Achivûm,
Quid verbis opus? ipſe undantes ſanguine vultus
Aſpicis, haec paſſim turbatis vocis amarae
Confudere ſonis. Inde orſus in ordine Tydeus
Continuat: moeſti cupiens ſolatia caſus.
Monſtriferae Calydonis opes, Acheloïaque arva
Deſerui: veſtris hic me ecce in finibus ingens
Nox operit. Tecto coelum prohibere quis iſte

Arcuit? an quoniam prior haec ad limina forte
Molitur greſſus? pariter ſtabulare bimembres
Centauros, unaque ferunt Cyclopas in Aetna
Compoſitos, ſunt & rabidis jura inſita monſtris,
Faſque ſuum: nobis ſociare cubilia terrae?
Sed quid ego? aut hodie ſpoliis gaviſus abibis,
Quiſquis es, his; aut me, ſi non effoetus oborto
Sanguis hebet luctu, magni de ſtirpe creatum
Oeneos, & Marti non degenerare paterno
Accipies. Nec nos animi, nec ſtirpis egemus,
Ille refert contra, ſed mens ſibi conſcia facti
Cunctatur proferre patrem. Tunc mitis Adraſtus,
Immo agite, & poſitis, quas nox, inopinaque ſuaſit
Aut virtus, aut ira, minis, ſuccedite tecto.
Jam pariter coëant animorum in pignora dextrae.
Non haec incaſſum, diviſque abſentibus acta:
Forſan & has venturus amor praemiſerit iras,
Ut meminiſſe juvet. Nec vana voce locutus
Fata ſenex: ſiquidem hanc perhibent poſt vulnera junctis
Eſſe fidem, quanta partitum extrema protervo
Theſea Pirithoo, vel inanem mentis Oreſtem

Oppoſito rabidam Pylade vitaſſe Megaeram.
Tunc quoque mulcentem dictis corda aſpera regem
Jam faciles (ventis ut decertata reſidunt
Aequora, laxatiſque diu tamen aura ſuperſtes
Immoritur velis) paſſi ſubiere penates.
Hic primum luſtrare oculis, cultuſque virorum
Telaque magna vacat, tergo videt hujus inanem
Impexis utrinque jubis horrere leonem,
Illius in ſpeciem, quem per Theumeſia Tempe
Amphitryoniades fractum juvenilibus armis
Ante Cleonaei veſtitur praelia monſtri.
Terribiles contra ſetis, ac dente recurvo
Tydea per latos humeros ambire laborant
Exuviae, Calydonis honos. Stupet omine tanto
Defixus ſenior, divina oracula Phoebi
Agnoſcens, monituſque datos vocalibus antris.
Obtutu gelida ora premit, laetuſque per artus
Horror iit. Senſit manifeſto numine ductos
Affore, quos nexis ambagibus augur Apollo
Portendi generos, vultu fallente ferarum,
Ediderat. Tunc ſic tendens ad ſidera palmas:
Nox, quae terrarum coelique amplexa labores

Ignea multivago tranſmittis ſidera lapſu,
Indulgens reparare animum, dum proximus aegris
Infundat Titan agiles animantibus ortus,
Tu mihi perplexis quaeſitam erroribus ultro
Advehis alma fidem, veteriſque exordia fati
Detegis. Aſſiſtas operi, tuaque omina firmes.
Semper honoratam dimenſis orbibus anni
Te domus iſta colet: nigri tibi, diva, litabunt
Electa cervice greges, luſtraliaque exta
Lacte novo perfuſus edet Vulcanius ignis.
Salve priſca fides tripodum, obſcurique receſſus,
Deprendit Fortuna, deos. Sic fatus; & ambos
Innectens manibus tecta ulterioris ad aulae
Progreditur. Canis etiamnum altaribus ignes
Sopitum cinerem, & tepidi libamina ſacri
Servabant: adolere focos, epulaſque recentes
Inſtaurare jubet. Dictis parere miniſtri
Certatim accelerant. Vario ſtrepit icta tumultu
Regia: pars oſtro tenues, auroque ſonantes
Emunire toros, altoſque inferre tapetas,
Pars teretes levare manu, ac diſponere menſas.
Aſt alii tenebras & opacam vincere noctem

Aggreſſi, tendunt auratis vincula lychnis.
His labor inſerto torrere exanguia ferro
Viſcera caeſarum pecudum: his cumulare caniſtris
Perdomitam ſaxo Cererem. Laetatur Adraſtus
Obſequio fervere domum; jamque ipſe ſuperbis
Fulgebat ſtratis, ſolioque effultus eburno.
Parte alia juvenes ſiccati vulnera lymphis
Diſcumbunt: ſimul ora notis foedata tuentur,
Inque vicem ignoſcunt. Tunc rex longaevus Aceſten
(Natarum haec altrix, eadem & fidiſſima cuſtos
Lecta ſacrum juſtae Veneri occultare pudorem)
Imperat acciri, tacitaque immurmurat aure.
Nec mora praeceptis; cum protinus utraque virgo
Arcano egreſſae thalamo (mirabile viſu)
Pallados armiſonae, pharetrataeque ora Dianae
Aequa ferunt, terrore minus. Nova deinde pudori
Viſa virûm facies: pariter pallorque, ruborque
Purpureas hauſere genas: oculique verentes
Ad ſanctum rediere patrem. Poſtquam ordine menſae
Victa fames, ſignis perfectam auroque nitentem
Iaſides pateram famulos ex more popoſcit,
Qua Danaus libare deis ſeniorque Phoroneus

Aſſueti. Tenet haec operum caelata figuras:
Aureus anguicomam praeſecto Gorgona collo
Ales habet. jam jamque vagas (ita viſus) in auras
Exilit: illa graves oculos, languentiaque ora
Paene movet, vivoque etiam palleſcit in auro.
Hinc Phrygius fulvis venator tollitur alis:
Gargara deſidunt ſurgenti, & Troja recedit.
Stant moeſti comites, fruſtraque ſonantia laxant
Ora canes, umbramque petunt, & nubila latrant.
Hanc undante mero fundens, vocat ordine cunctos
Coelicolas: Phoebum ante alios, Phoebum omnis ad aras
Laude ciet comitum, famulumque, evincta pudica
Fronde, manus: cui feſta dies, largoque refecti
Thure, vaporatis lucent altaribus ignes.
Forſitan, ô juvenes, quae ſint ea ſacra, quibuſque
Praecipuum cauſis Phoebi obteſtemur honorem,
Rex ait, exquirunt animi. Non inſcia ſuaſit
Relligio: magnis exercita cladibus olim
Plebs Argiva litant: animos advertite, pandam:
Poſtquam coerulei ſinuoſa volumina monſtri,
Terrigenam Pythona, deus ſeptem orbibus atris

Amplexum Delphos, ſquammiſque annoſa terentem
Robora, Caſtaliis dum fontibus ore triſulco
Fuſus hiat, nigro ſitiens alimenta veneno,
Perculit, abſumptis numeroſa in vulnera telis,
Cyrrhaeique dedit centum per jugera campi
Vix tandem explicitum, nova deinde piacula caedi
Perquirens, noſtri tecta haud opulenta Crotopi
Attigit. Huic primis & pubem ineuntibus annis
Mira decore pio ſervabat nata penates
Intemerata toris. Felix, ſi Delia nunquam
Furta, nec occultum Phoebo ſociaſſet amorem.
Namque ut paſſa deum Nemeaei ad fluminis undam,
Bis quinos plena cum fronte reſumeret orbes
Cynthia, ſidereum Latonae foeta nepotem
Edidit: ac poenae metuens (neque enim ille coactis
Donaſſet thalamis veniam pater) avia rura
Eligit, ac natum ſepta inter ovilia furtim
Montivago pecoris cuſtodi mandat alendum.
Non tibi digna, puer, generis cunabula tanti
Gramineos dedit herba toros, & vimine querno
Texta domus: clauſa arbutei ſub cortice libri
Membra tepent, ſuadetque leves cava fiſtula ſomnos,

Et pecori commune ſolum, ſed fata nec illum
Conceſſere larem: viridi nam ceſpite terrae
Projectum temere & patulo coelum ore trahentem
Dira canum rabies, morſu depaſta cruento,
Disjicit. Hic vero attonitas ut nuntius aures
Matris adit, pulſi ex animo genitorque, pudorque,
Et metus. Ipſa ultro ſaevis plangoribus amens
Tecta replet, vacuumque ferens velamine pectus
Occurrit confeſſa patri. Nec motus, & atro
Imperat, infandum! cupientem occumbere leto.
Sero memor thalami, moeſtae ſolatia morti
Phoebe paras. monſtrum infandis Acheronte ſub imo
Conceptum Eumenidum thalamis: cui virginis ora,
Pectoraque, aeternum ſtridens a vertice ſurgit
Et ferrugineam frontem diſcriminat anguis.
Haec tam dira lues nocturno ſquallida paſſu
Illabi thalamis, animaſque a ſtirpe recentes
Abripere altricum gremiis, morſuque cruento
Deveſci & multum patrio pingueſcere luctu.
Haud tulit armorum praeſtans animique Coroebus,
Seque ultro lectis juvenum, qui robore primi
Famam poſthabita faciles extendere vita,

Obtulit. Illa novos ibat populata penates
Portarum in bivio. Lateri duo corpora parvûm
Dependent, & jam unca manus vitalibus haeret,
Ferratique ungues tenero ſub corde tepeſcunt.
Obvius huic latus omne virum ſtipante corona
It juvenis, ferrumque ingens ſub pectore diro
Condidit: atque imas animae mucrone coruſco
Scrutatus latebras, tandem ſua monſtra profundo
Reddit habere Jovi. Juvat ire, & viſere juxta
Liventes in morte oculos, uterique nefandam
Proluviem, & craſſo ſquallentia pectora tabo,
Qua noſtrae cecidere animae. Stupet Inacha pubes.
Magnaque poſt lachrymas etiamnum gaudia pallent.
Hi trabibus duris, ſolatia vana dolori,
Proterere exanimes artus, aſproſque molares
Deculcare genis, nequit iram explere poteſtas.
Illam & nocturno circum ſtridore volantes
Impaſtae fugiſtis aves, rabidamque canum vim,
Oraque ſicca ferunt trepidorum inhiaſſe luporum.
Saevior in miſeros fatis ultricis ademptae
Delius inſurgit, ſummaque biverticis umbra
Parnaſſi reſidens, arcu crudelis iniquo

Peſtifera arma jacit, campoſque, & celſa Cyclopum
Tecta, ſuperjecto nebularum incendit amictu.
Labuntur dulces animae: mors fila ſororum
Enſe metit, captamque tenens fert Manibus urbem.
Quaerenti, quae cauſa, duci; quis ab aethere laevus
Ignis, & in totum regnaret Seirius annum?
Idem auctor Paean rurſus jubet ire cruento
Inferias monſtro juvenes, qui caede potiti.
Fortunate animi, longumque in ſecula digne
Promeriture diem! non tu pia degener arma
Occulis, aut certae trepidas occurrere morti.
Cominus ora ferens, Cyrrhaei in limine templi
Conſtitit. & ſacras ita vocibus aſperat iras:
Non miſſus, Thymbraee, tuos ſupplexve penates
Advenio: mea me pietas, & conſcia virtus
Has egere vias. Ego ſum, qui caede ſubegi,
Phoebe, tuum mortale nefas, quem nubibus atris
Et ſquallente die, nigra quem tabe ſiniſtri
Quaeris, inique, poli. Quod ſi monſtra effera magnis
Cara adeo Superis, jacturaque vilior orbis,
Mors hominum, & ſaevo tanta inclementia coelo eſt:
Quid meruere Argi? me me, divûm optime, ſolum

Obje-

Objeciſſe caput fatis praeſtabit. An illud
Lene magis cordi, quod deſolata domorum
Tecta vides? ignique datis cultoribus omnis
Lucet ager? ſed quid fando tua tela manuſque
Demoror? expectant matres, ſupremaque fundunt
Vota mihi. Satis eſt: merui, ne parcere velles.
Proinde move pharetras, arcuſque intende ſonoros,
Inſignemque animam leto demitte. Sed illum
Pallidus Inachiis qui deſuper imminet Argis,
Dum morior, depelle globum. Fors aequa merentes
Reſpicit. Ardentem, tenuit reverentia, caedis
Latoïdem, triſtemque viro ſummiſſus honorem
Largitur vitae. Noſtro mala nubila coelo
Diffugiunt. At tu ſtupefacti a limine Phoebi
Exoratus abis. Inde haec ſtata ſacra quotannis
Solennes recolunt epulae, Phoebeiaque placat
Templa novatus honos: has forte inviſitis aras
Vos quae progenies? quanquam Calydonius Oeneus,
Et Parthaoniae (dudum ſi certus ad aures
Clamor iit) tibi jura domus; tu pande quis Argos
Advenias, quando haec variis ſermonibus hora eſt.
Dejecit moeſtos extemplo Iſmenius heros

In terram vultus, taciteque ad Tydea laeſum
Obliquare oculos. Tum longa ſilentia movit:
Non ſuper hos divum tibi ſum quaerendus honores,
Unde genus, quae terra mihi: quis defluat ordo
Sanguinis antiqui, piget inter ſacra fateri.
Sed ſi praecipitant miſerum cognoſcere curae,
Cadmus origo patrum, tellus Mavortia Thebe,
Et genitrix Jocaſta mihi. Tum motus Adraſtus,
Hoſpitiis (agnovit enim) quid nota recondis?
Scimus, ait. Nec ſic averſum fama Mycenis
Volvit iter. Regnum, & furias, oculoſque pudentes
Novit, & Arctois ſi quis de ſolibus horret,
Quique bibit Gangen, aut nigrum occaſibus intrat
Oceanum, & ſi quos incerto littore Syrtes
Deſtituunt, ne perge queri, caſuſque priorum
Annumerare tibi. Noſtro quoque ſanguine multum
Erravit pietas. Nec culpa nepotibus obſtat.
Tu modo diſſimilis rebus mereare ſecundis
Excuſare tuos. Sed jam temone ſupino
Languet Hyperboreae glacialis portitor Urſae.
Fundite vina focis, ſervatoremque parentum
Latoiden votis iterumque iterumque canamus.

Phoebe parens, ſeu te Lyciae Pataraea nivoſis
Exercent dumeta jugis, ſeu rore pudico
Caſtaliae flavos amor eſt tibi mergere crines:
Seu Trojam Thymbraeus habes, ubi fama volentem
Ingratis Phrygios humeris ſubiiſſe molares:
Seu juvat Aegaeum feriens Latonius umbra
Cynthus, & aſſiduam pelago non quaerere Delon:
Tela tibi, longeque feros lentandus in hoſtes
Arcus, & aetherii dono ceſſere parentes
Aeternum florere genas. Tu doctus iniquas
Parcarum praenoſſe manus, fatumque quod ultra eſt,
Et ſummo placitura Jovi. quis letifer annus,
Bella quibus populis, mutent quae ſceptra Cometae.
Tu Phryga ſubmittis citharae. tu matris honori
Terrigenam Tityon Stygiis extendis arenis.
Te viridis Python, Thebanaque mater ovantem,
Horruit in pharetris. Ultrix tibi torva Megaera
Jejunum Phlegyam ſubter cava ſaxa jacentem
Aeterno premit accubitu, dapibuſque profanis
Inſtimulat: ſed miſta famem faſtidia vincunt.
Adſis ô memor hoſpitii, Junoniaque arva
Dexter ames. Seu te roſeum Titana vocari

Gentis Achaemeniae ritu, ſeu praeſtat Oſyrin
Frugiferum, ſeu Perſei ſub rupibus antri
Indignata ſequi torquentem cornua Mitram.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER II.

INTEREA gelidis Maja ſatus aliger umbris
Juſſa gerens magni remeat Jovis. Undique pigrae
Ire vetant nubes, & turbidus implicat aër:
Nec Zephyri rapuere gradum, ſed foeda ſilentis
Aura poli. Styx inde novem circumflua campis,
Hinc objecta vias torrentum incendia cludunt,
Pone ſenex trepida ſuccedit Laïus umbra
Vulnere tardus adhuc. Capulo nam largius illi
Tranſabiit coſtas cognatis ictibus enſis
Impius, & primas Furiarum pertulit iras.
It tamen, & medica firmat veſtigia virga.

Tum ſteriles luci, poſſeſſaque Manibus arva,
Et ferrugineum nemus adſtupet, ipſaque tellus
Miratur patuiſſe retro, nec livida tabes
Invidiae, functis quanquam & jam lumine caſſis
Defuit. Unus ibi ante alios, cui leva voluntas
Semper, & ad Superos hinc eſt gravis exitus, aevi
Inſultare malis, rebuſque aegreſcere laetis:
Vade, ait, ô felix quoſcunque vocaris in uſus,
Seu Jovis imperio, ſeu major adegit Erinnys
Ire diem contra, ſeu te furiata ſacerdos
Theſſalis arcano jubet emigrare ſepulchro,
Heu dulces viſure polos, ſolemque relictum,
Et virides terras, & puros fontibus amnes;
Triſtior has iterum tamen intrature tenebras.
Illos ut caeco recubans in limine ſenſit
Cerberus, atque omnes capitum ſubrexit hiatus;
Saevus & intranti populo. Jam nigra tumebat
Colla minax, jam ſparſa ſolo turbaverat oſſa;
Ni Deus horrentem Lethaeo vimine mulcens
Ferrea tergemino domuiſſet lumina ſomno.
Eſt locus Inachiae, dixerunt Taenara gentes,
Qua formidatum Maleae ſpumantis in auras

It caput, & nullos admittit culmine viſus.
Stat ſublimis apex, ventoſque imbreſque ſerenus
Deſpicit, & tantum feſſis inſiditur aſtris.
Illic exhauſti poſuere cubilia venti:
Fulminibuſque iter eſt. Medium cava nubila montis
Inſumpſere latus: ſummos nec praepetis alae
Plauſus adit colles, nec rauca tonitrua pulſant.
Aſt ubi prona dies, longos ſuper aequora fines
Exigit, atque ingens medio natat umbra profundo.
Interiore ſinu frangentia littora curvat
Taenaros, expoſitos non audax ſcandere fluctus.
Illic Aegaeo Neptunus gurgite feſſos
In portum deducit equos: prior haurit arenas
Ungula; poſtremi ſolvuntur in aequora piſces.
Hoc (ut fama) loco pallentes devius umbras
Trames agit, nigrique Jovis vacua atria ditat
Mortibus: Arcadii perhibent ſi vera coloni,
Stridor ibi, & gemitus poenarum, atroque tumultu
Fervet ager. Saepe Eumenidum voceſque, manuſque,
In medium ſonuere diem, letique triformis
Janitor agricolas campis auditus abegit.
Hac & tunc fuſca volucer deus obſitus umbra

Exilit ad Superos, infernaque nubila vultu
Diſcutit, & vivis afflatibus ora ſerenat.
Inde per Arcturum, mediaeque ſilentia Lunae
Arva ſuper, populoſque meat. Sopor obvius illi
Noctis agebat equos, trepiduſque aſſurgit honori
Numinis, & recto decedit limite coeli.
Inferior volat umbra deo, praereptaque noſcit
Sidera, principiumque ſui. Jamque ardua Cyrrhae,
Pollutamque ſuo deſpectat Phocida buſto.
Ventum erat ad Thebas: gemuit prope limina nati
Laïus, & notos cunctatur inire penates.
Ut vero excelſis ſuamet juga nixa columnis
Vidit, & infectos etiamnum ſanguine currus,
Paene retro turbatus abit. nec ſumma Tonantis
Juſſa, nec Arcadiae retinent ſpiramina virgae.
Et tunc forte dies noto ſignata Tonantis
Fulmine, praerupti cum te, tener Evie, partus
Tranſmiſere patri. Tyriis ea cauſa colonis
Inſomnem ludo certatim educere noctem
Suaſerat. Effuſi paſſim per tecta, per agros,
Serta inter, vacuoſque mero crateras anhelum
Proflabant ſub luce deum. tum plurima buxus,

Aeraque taurinos ſonitu vincentia pulſus.
Ipſe etiam gaudens nemoroſa per avia ſanas
Impulerat matres Baccho meliore Cithaeron.
Qualia per Rhodopen rapido convivia coetu
Biſtones, aut mediae ponunt convallibus Oſſae.
Illis ſemianimum pecus, excuſſaeque leonum
Ore dapes, & lacte novo domuiſſe cruorem
Luxus, at Ogygii ſi quando afflavit Jacchi
Saevus odor, tunc ſaxa manu, tunc pocula pulchrum
Spargere, & immerito ſociorum ſanguine fuſo
Inſtaurare diem, feſtaſque reponere menſas.
Nox ea, cum tacita volucer Cyllenius aura
Regis Echionii ſtratis adlapſus, ubi ingens
Fuderat Aſſyriis extructa tapetibus alto
Membra toro. Pro gnara nihil mortalia fati
Corda ſui! capit ille dapes, habet ille ſoporem.
Tunc ſenior quae juſſus agit, neu falſa videri
Noctis imago queat, longaevi vatis opacos
Tireſiae vultus, vocemque, & vellera nota
Induitur. Manſere comae, propexaque mento
Canicies, pallorque ſuus. Sed falſa cucurrit
Infula per crines, glaucaeque innexus olivae

Vittarum provenit honos. Dehinc tangere ramo
Pectora, & has viſus Fatorum expromere voces:
Non ſomni tibi tempus iners, qui nocte ſub alta
Germani ſecure jaces: ingentia dudum
Acta vocant, rerumque graves, ignave, paratus.
Tu veluti, magnum ſi jam tollentibus Auſtris
Jonium nigra jaceat ſub nube magiſter,
Immemor armorum, verſantiſque aequora clavi
Cunctaris. jamque ille novis (ſcit fama) ſuperbus
Connubiis, vireſque parat quis regna capeſſat,
Quis neget. inque ſua ſenium ſibi deſtinat aula.
Dant animos ſocer augurio fatalis Adraſtus,
Dotaleſque Argi, nec non in foedera vitae
Pollutus placuit fraterno ſanguine Tydeus.
Hinc tumor, & longus fratri promitteris exul.
Ipſe deûm genitor tibi me miſeratus ab alto
Mittit. Habe Thebas, caecumque cupidine regni,
Auſurumque eadem germanum expelle; nec ultra
Fraternos inhiantem obitus ſine fidere coeptis
Fraudibus, aut Cadmo dominas inferre Mycenas.
Dixit, & abſcedens (etenim jam pallida turbant
Sidera lucis equi) ramos ac vellera fronti

Deripuit, confeſſus avum, dirique nepotis
Incubuit ſtratis: jugulum mox caedi patentem
Nudat, & undanti perfundit vulnere ſomnum.
Illi rupta quies, attollit membra, toroque
Erigitur plenus monſtris, vanumque cruorem
Excutiens, ſimul horret avum, fratremque requirit.
Qualis ubi audito venantum murmure tigris
Horruit in maculas, ſomnoſque excuſſit inertes;
Bella cupit. laxatque genas, & temperat ungues;
Mox ruit in turmas, natiſque alimenta cruentis
Spirantem fert ore virum: ſic excitus ira
Ductor, in abſentem conſumit praelia fratrem.
Et jam Mygdoniis elata cubilibus alto
Impulerat coelo gelidas Aurora tenebras,
Rorantes excuſſa comas, multumque ſequenti
Sole rubens: illi roſeus per nubila ſeras
Advertit flammas, alienumque aethera tardo
Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem
Impleat, atque ipſi radios vetet eſſe ſorori.
Cum ſenior Talaonides, nec longa morati
Dircaeuſque gradum pariterque Acheloïus heros
Corripuere toris. Illos poſt verbera feſſos,

Exceptamque hyemem cornu perfuderat omni
Somnus. At Inachio tenuis ſub pectore regi
Tracta quies, dum mente deos, inceptaque verſat
Hoſpitia, & quae ſint generis adſcita repertis
Fata movet. Poſtquam mediis in ſedibus aulae
Congreſſi, inque vicem dextras junxere, locumque
Quo ſerere arcanas aptum, atque evolvere curas,
Inſidunt. Prior his dubios compellat Adraſtus:
Egregii juvenum, quos non ſine numine regnis
Invexit nox dextra meis, quibus ipſe per imbres,
Fulminibus mixtos, intempeſtumque Tonantem
Has meus uſque domos veſtigia fecit Apollo:
Non equidem obſcurum vobis, plebique Pelaſgae
Eſſe reor, quantis connubia noſtra procorum
Turba petant ſtudiis. Geminae mihi namque, nepotum
Laeta fides, aequo pubeſcunt ſidere natae.
Quantus honos, quantuſque pudor (ne credite patri)
Et ſuper heſternas licuit cognoſcere menſas.
Has tumidi ſolio, & late dominantibus armis
Optavere viri, (longum enumerare Pharaeos
Oebalioſque duces) & Achaea per oppida matres,
Spem generis, nec plura tuus deſpexerat Oeneus

Foedera, Piſaeiſque ſocer metuendus habenis.
Sed mihi nec Sparta genitos, nec ab Elide miſſos
Jungere fas generos, vobis hic ſanguis, & aulae
Cura meae, longo promittitur ordine fati.
Di bene, quod tales ſtirpemque animoſque venitis,
Ut reſponſa juvent. Hic durae tempore noctis
Partus honos: haec illa venit poſt verbera merces.
Audierant: fixoſque oculos per mutua paulum
Ora tenent, viſique inter ſeſe ordine fandi
Cedere. Sed cunctis Tydeus audentior actis
Incipit: ô quam te parcum in praeconia famae
Mens agitat matura tuae, quantumque ferentem
Fortunam virtute domas! cui cedat Adraſtus
Imperiis? quis te ſolio Sicyonis avitae
Excitum infrenos componere legibus Argos
Neſciat? atque utinam his manibus permittere gentes,
Juppiter aeque, velis, quas Doricus alligat undis
Iſthmos, & alterno quas margine ſubmovet infra:
Non fuget diras lux interciſa Mycenas,
Saeva nec Eleae gemerent certamina valles.
Eumenideſque aliis aliae ſub regibus, & quae
Tu potior, Thebane, queri. nos vero volentes,

Expoſitique animis. Sic interfatus, & alter
Subjicit: Anne aliquis ſoceros accedere tales
Abnuat? exulibus quanquam patriaque fugatis
Nondum laeta Venus, tamen omnis corde reſedit
Triſtitia, affixique animo ceſſere dolores.
Nec minus haec laeti trahimus ſolatia, quam ſi
Praecipiti convulſa Noto, proſpectet amicam
Puppis humum. Juvat ingreſſos felicia regni
Omina, quod ſupereſt fati vitaeque laborum
Fortuna tranſire tua. Nec plura morati,
Conſurgunt, dictis impenſius aggerat omne
Promiſſum Inachius pater, auxilioque futurum
Et patriis ſpondet reduces inducere regnis.
Ergo alacres Argi, fuſo rumore per urbem
Adveniſſe duci generos, primiſque Hymenaeis
Egregiam Argian, nec formae laude ſecundam
Deïpylen, tumida jam virginitate jugari,
Gaudia mente parant, ſocias it Fama per urbes:
Finitimiſque agitatur agris. procul uſque Lyceos
Partheniosque ſuper ſaltus, Ephyraeaque rura.
Nec minus Ogygias eadem dea turbida Thebas
Inſilit, & totis perfundit moenia pennis,

Labdaciumque ducem praemiſſae conſona nocti
Territat, hoſpitia, & thalamos, & foedera regni,
Permixtumque genus. (quae tanta licentia monſtro?
Quis furor eſt?) Jam bella canit. diffuderat Argos
Expectata dies. Laeto regalia coetu
Atria complentur, ſpecies eſt cernere avorum
Cominus, & vivis certantia vultibus aera.
Tantum auſae perferre manus. Pater ipſe bicornis
In levum prona nixus ſedet Inachus urna.
Hunc tegit Jaſiuſque ſenex, placiduſque Phoroneus,
Et bellator Abas, indignatuſque Tonantem
Acriſius; nudoque ferens caput enſe Coroebus,
Torvaque jam Danai facinus meditantis imago.
Exin mille duces: foribus cum immiſſa ſuperbis
Unda fremit vulgi. Procerum manus omnis, & alto
Quis propior de rege gradus, ſtant ordine primi:
Interior ſacris calet, & ſonat aula tumultu
Foemineo. Caſta matres cinxere corona
Argolides: pars virginibus circum undique fuſae
Foedera conciliant nova, ſolanturque timorem.
Ibant inſignes vultuque habituque verendo
Candida purpureum fuſae ſuper ora ruborem,

Dejeſtaeque genas. Tacite ſubit ille ſupremus
Virginitatis amor, primaeque modeſtia culpae
Confundit vultus. Tunc ora rigantur honeſtis
Imbribus, & teneros lachrymae juvere parentes.
Non ſecus ac ſupero pariter ſi cardine lapſae
Pallas & aſperior Phoebî ſoror, utraque telis,
Utraque torva genis, flavoque in vertice nodo,
Illa ſuas Cyntho comites agat, haec Aracyntho:
Tunc, ſi fas oculis, non unquam longa tuendo
Expedias, cui major honos, cui gratior, aut plus
De Jove, mutatoſque velint tranſumere cultus,
Et Pallas deceat pharetras, & Delia criſtas.
Certant laetitia, Superoſque in vota fatigant
Inachidae, quae cuique domus, ſacrique facultas.
Hi fibris, animaque litant, hi ceſpite nudo:
Nec minus auditi, ſi mens accepta meretur
Thure deos, fraſtiſque obtendunt limina ſylvis.
Ecce metu ſubito (Lacheſis ſic dira jubebat)
Impulſae mentes; excuſſaque gaudia patris,
Et turbata dies. Innuptam lumine adibant
Pallada; Munychiis cui non Argiva per urbes
Poſthabita eſt Lariſſa jugis. Hic more parentum

Jaſides, thalamis ubi caſta adoleſceret aetas,
Virgineas libare comas, primoſque ſolebant
Excuſare toros. Celſam ſubeuntibus arcem
In gradibus ſummi delapſum culmine templi
Arcados Evippi ſpolium cadit aereus orbis;
Praemiſſaſque faces, feſtum nubentibus ignem,
Obruit, eque adytis ſimul exaudita remotis
Nondum auſos firmare gradum, tuba terruit ingens.
In regem converſi omnes formidine prima,
Mox audiſſe negant: cunctos tamen omina rerum
Dira movent, variiſque metum ſermonibus augent.
Nec mirum: nam tu infauſtos donante marito
Ornatus Argía geris, dirumque monile
Harmonies. Longa eſt ſeries, ſed nota malorum
Proſequar, unde novis tam ſaeva potentia donis.
Lemnius haec, ut priſca fides Mavortia longum
Furta dolens, capto poſtquam nihil obſtat amori
Poena, nec ultrices caſtigavere catenae,
Harmonies dotale decus ſub luce jugali
Struxerat. Hoc, docti quanquam majora, laborant
Cyclopes, notique operum Thelchines amica
Certatim juvere manu, ſed plurimus ipſi

Sudor.

Sudor. Ibi arcano florentes igne ſmaragdos
Cingit, & infauſtas percuſſum adamanta figuras,
Gorgoneoſque orbes, Siculaque incude relictos
Fulminis extremi cineres, viridumque draconum
Lucentes a fronte jubas: hic flebile germen
Heſperidum, & dirum Phryxaei velleris aurum.
Tum varias peſtes, raptumque interplicat atro
Tiſiphones de crine ducem, & quae peſſima Ceſton
Vis probat. Haec circum ſpumis Lunaribus ungit
Callidus, atque hilari perfundit cuncta veneno.
Non hoc Paſithea blandarum prima ſororum,
Non decor, Idaliuſque puer, ſed Luctus, & Irae,
Et Dolor, & tota preſſit Diſcordia dextra.
Prima fides operi, Cadmum comitata jacentem
Harmonie verſis in ſibila dira querelis,
Illyricos longo ſulcavit pectore campos.
Improba mox Semele, vix dona nocentia collo
Induit, & fallax intravit limina Juno.
Teque etiam, infelix, perhibent, Jocaſta, decorum
Poſſediſſe nefas. Vultus hac laude colebas,
Heu quibus, heu placitura toris! poſt longior ordo,
Tum donis Argia nitet, vileſque ſororis

Ornatus ſacro praeculta ſupervenit auro.
Viderat hoc conjux perituri vatis, & aras
Ante omnes, epulaſque trucem ſecreta coquebat
Invidiam, ſaevis detur ſi quando potiri
Cultibus, heu nihil auguriis adjuta propinquis.
Quos optat gemitus! quantas cupit impia clades!
Digna quidem, ſed quid miſeri decepta mariti
Arma? quid inſontes nati meruere furores?
Poſtquam regales epulas, & gaudia vulgi
Biſſeni cluſere dies, Iſmenius heros
Reſpicere ad Thebas, jamque & ſua quaerere regna;
Quippe animum ſubit illa dies, qua ſorte benigna
Fratris, Echionia ſteterat privatus in aula:
Reſpiciens deſciſſe deos, trepidoque tumultu
Dilapſos comites, nudum latus omne, fugamque
Fortunae. Namque una ſoror producere triſtes
Exulis auſa vias, etiam hunc in limine primo
Liquerat, & magna lachrymas incluſerat ira.
Tunc quos excedens hilares, quis cultus iniqui
Praecipuus ducis, & profugo quos ipſe notarat
Ingemuiſſe ſibi, per noctem ac luce ſub omni
Digerit. exedere animum dolor iraque demens:

Et qua non gravior mortalibus addita cura,
Spes, ubi longa venit. Talem ſub pectore nubem
Conſilio volvens, Dircen, Cadmique negatas
Apparat ire domos. veluti dux taurus, amata
Valle carens, pulſum ſolito quem gramine victor
Juſſit ab erepta longe mugire juvenca:
Cum profugo placuere tori, cervixque recepto
Sanguine magna redit, fractaeque in pectora vires:
Bella cupit, ſaltuſque, & capta armenta repoſcit,
Jam pede, jam cornu melior, pavet ipſe reverſum
Victor, & attoniti vix agnovere magiſtri.
Non alias tacita juvenis Theumeſius iras
Mente acuit; ſed fida vias, arcanaque conjux
Senſerat. utque toris primo complexa jacebat
Aurorae pallore virum; quos callide motus,
Quamve fugam moliris? ait. Nil tranſit amantes.
Sentio, pervigiles acuunt ſuſpiria queſtus,
Nunquam in pace ſopor. Quoties haec ora natare
Fletibus, & magnas latrantia pectora curas
Admota deprendo manu! nil foedere rupto,
Connubiiſve ſuper moveor, viduaque juventa.
(Et ſi crudus amor, nec dum poſt flammea toti

Intepuere tori) tua me, properabo ſateri,
Angit amata ſalus. Tunc incomitatus, inermis
Regna petes? poteriſque tuis decedere Thebis,
Si neget? atque illum ſolers deprendere ſemper
Fama duces, tumidum narrat, raptoque ſuperbum,
Difficilemque tibi. Nec dum conſumſerat annum.
Me quoque nunc vates, nunc exta minantia divos,
Aut avium lapſus, aut turbida noctis imago
Territat. Ah, memini, nunquam mihi falſa per umbras
Juno venit. Quo tendis iter? ni conſcius ardor
Ducit, & ad Thebas melior ſocer. Hic breve tandem
Riſit Echionius juvenis, tenerumque dolorem
Conjugis amplexu ſolatur, & oſcula moeſtis
Tempeſtiva genis poſuit, lachrymaſque repreſſit:
Solve metus animo, dabitur, mihi crede, merentum
Conſiliis tranquilla dies. Te fortior annis
Nondum cura decet. Sciat haec Saturnius olim
Fata parens, oculoſque polo dimittere ſi quos
Juſtitia, & rectum terris defendere curat.
Fors aderit lux illa tibi, qua moenia cernes
Conjugis, & geminas ibis regina per urbes.
Sic ait, & caro raptim ſe limine profert.

Tydea jam ſocium coeptis, jam pectore fido
Aequantem curas (tantus poſt jurgia mentes
Vinxit amor) ſocerumque affatur triſtis Adraſtum.
Fit mora conſilio: cum multa moventibus, una
Jam potior cunctis ſedit ſententia, fratris
Praetentare fidem, tutoſque in regna precando
Explorare aditus. Audax ea munera Tydeus
Sponte ſubit. nec non & te, fortiſſime gentis
Aetolum, multum lachrymis conata morari
Deiphile, ſed juſſa patris, tutique regreſſus
Legato, juſtaeque preces vicere ſororis.
Jamque emenſus iter ſylvis ac littore durum,
Qua Lernea palus, ambuſtaque ſontibus aſte
Intepet Hydra vadis, & qua vix carmine raro
Longa ſonat Nemea nondum paſtoribus auſis,
Qua latus Eoos Ephyres quod vergit ad Euros,
Siſypheique ſedent portus: irataque terrae
Curva Palaemonio ſecluditur unda Lechaeo.
Hinc praetervectus Niſum, & te mitis Eleuſin
Laevus habet: jamque arva gradu Theumeſia, & arces
Intrat Agenoreas, ibi durum Eteoclea cernit
Sublimem ſolio, ſeptumque horrentibus armis.

Jura ferus populo trans legem, ac tempora regni
Jam fratris de parte dabat. Sedet omne paratus
In facinus, queriturque fidem tam ſero repoſci.
Conſtitit in mediis: ramus manifeſtat olivae
Legatum, cauſaſque viae nomenque rogatus
Edidit: utque rudis fandi, pronuſque calori
Semper erat, juſtis miſcens tamen aſpera, coepit:
Si tibi plana fides, & dicti cura maneret
Foederis, ad fratrem completo juſtius anno
Legatos hinc ire fuit; teque ordine certo
Fortunam exuere, & laetum deſcendere regno.
Ut vagus ille diu, paſſuſque haud digna per urbes
Ignotas, pactae tandem ſuccederet aulae.
Sed quia dulcis amor regni, blandumque poteſtas,
Poſceris. Aſtriferum velox jam circulus orbem
Torſit, & amiſſae redierunt montibus umbrae,
Ex quo frater inops, ignota per oppida triſtes
Exul agit caſus, & te jam tempus aperto
Sub Jove ferre dies, terrenaque frigora membris
Ducere, & externos ſummiſſum ambire penates.
Pone modum laetis. Satis auro dives, & oſtro
Conſpicuus, tenuem germani pauperis annum

Riſiſti. Moneo regnorum gaudia temet
Dedoceas, patienſque fugae mereare reverti.
Dixerat. Aſt illi tacito ſub pectore dudum
Ignea corda fremunt, jacto velut aſpera ſaxo
Cominus erigitur ſerpens, cui ſubter inanes
Longa ſitis latebras, totoſque agitata per artus
Convocat in fauces & ſquammea colla venenum:
Cognita ſi dubiis fratris mihi jurgia ſignis
Ante forent, nec clara odiorum arcana paterent,
Sufficeret vel ſola fides, qua torvus, & illum
Mente gerens, ceu ſepta novus jam moenia laxet
Foſſor, & hoſtiles inimicent claſſica turmas,
Praefuris. In medios ſi cominus orſa tuliſſes
Biſtonas, aut refugo pallentes ſole Gelonos,
Parcior alloquio, & medii reverentior aequi
Inciperes. Neque te furibundae crimine mentis
Arguerim, mandata refers. Nunc, omnia quando
Plena minis, nec ſceptra fide, nec pace ſequeſtra
Poſcitis, & capulo propior manus: haec mea regi
Argolico, nondum aequa tuis, vice dicta reporta:
Quae ſors juſta mihi, quae non indebitus annis
Sceptra dicavit honos, teneo, longumque tenebo.

Te penes Inachiae dotalis regia dono
Conjugis: & Danaae (quid enim majoribus actis
Invideam?) cumulentur opes. Felicibus Argos
Auſpiciis, Lernamque regas. Nos horrida Dirces
Paſcua, & Euboicis arctatas fluctibus oras,
Non indignati miſerum dixiſſe parentem
Oedipoden. Tibi larga (Pelops, & Tantalus auctor)
Nobilitas, propiorque fluat de ſanguine juncto
Juppiter. Anne feret luxu conſueta paterno
Hunc regina larem? noſtrae cui jure ſorores
Anxia penſa trahant? longo quam ſordida luctu
Mater, & ex imis auditus forte tenebris
Offendat ſocer ille ſenex: jam pectora vulgi
Aſſuevere jugo. Pudet heu, plebiſque, patrumque,
Ne toties incerta ferant, mutentque gementes
Imperia, & dubio pigeat parere tyranno.
Non parcit populis regnum breve. Reſpice quantus
Horror, & attoniti noſtro in diſcrimine cives.
Hos ne ego, quis certa eſt ſub te duce poena, relinquam?
Iratus, germane, venis. Fac velle, nec ipſi
(Si modo notus amor, meritique eſt gratia) patres

Reddere regna ſinent. Non ultra paſſus, & orſa
Injecit mediis ſermonibus obvia: Reddes
Ingeminat, reddes: non ſi te ferreus agger
Ambiat, aut triplices alio tibi carmine muros
Amphion auditus agat. Nil tela, nec ignes
Obſtiterint, quin auſa luas, noſtriſque ſub armis
Captivo moribundus humum diademate pulſes.
Tu merito: aſt horum miſeret, quos ſanguine viles
Conjugibus, natiſque infanda ad praelia raptos
Projicis excidio, bone rex. O quanta Cithaeron
Funera, ſanguineiſque vadis, Iſmene, rotabis!
Haec pietas, haec magna fides: nec crimina gentis
Mira equidem duco, ſic primus ſanguinis auctor,
Inceſtique patrum thalami, ſed fallit origo:
Oedipodes tu ſolus eris: haec praemia morum
Ac ſceleris, violente, feres. Nos poſcimus annum.
Sed moror. Haec audax etiamnum in limine retro
Vociferans, jam tunc impulſa per agmina praeceps,
Evolat. Oeneae vindex ſic ille Dianae
Erectus ſetis, & aduncae fulmine malae,
Cum premeret Pelopea phalanx, ſaxa obvia volvens,
Fractaque perfoſſis arbuſta Acheloïa ripis;

Jam Telamona ſolo, jam ſtratum Ixiona linquens,
Te Meleagre ſubit. Ibi demum cuſpide lata
Haeſit, & obnixo ferrum laxavit in armo.
Talis adhuc trepidum liquit Calydonius heros
Concilium, infrendens ipſi ceu regna negentur:
Feſtinatque vias, ramumque precantis olivae
Abjicit. Attonitae tectorum ex culmine ſummo
Proſpectant matres, ſaevoque infanda precantur
Oenidae, tacitoque ſimul ſub pectore regi.
Nec piger ingenio ſcelerum, fraudiſque nefandae
Rector eget. Juvenum fidos lectiſſima bello
Pectora nunc pretio, nunc ille hortantibus ardens
Sollicitat dictis, nocturnaque praelia ſaevus
Inſtruit, & ſanctum populis per ſecula nomen
Legatum inſidiis, tacitoque invadere ferro,
(Quid regnis non vile?) cupit: quas quaereret artes
Si fratrem fortuna dares? ô caeca nocentum
Conſilia! O ſemper timidum ſcelus! exit in unum
Plebs ferro jurata caput. ceu caſtra ſubire
Apparet, aut celſum crebris arietibus urbis
Inclinare latus. Denſi ſic agmine facto
Quinquaginta altis funduntur in ordine portis.

Macte animi, tantis dignus qui crederis armis.
Fert via per dumos propior, qua calle latenti
Praecelerant, denſaeque legunt compendia ſylvae.
Lecta dolis ſedes: gemini procul urbe malignis
Faucibus urgentur colles, quos umbra ſuperni
Montis, & incurvis claudunt juga frondea ſylvis.
Inſidias natura loco, caecamque latendi
Struxit opem. Medias arcte ſecat aſpera rupes
Semita, quam ſubter campi, devexaque latis
Arva jacent ſpatiis. Contra importuna crepido
Oedipodioniae domus alitis. Hic fera quondam
Pallentes erecta genas, ſuffuſaque tabo
Lumina, concretis infando ſanguine plumis
Relliquias amplexa virum, ſemeſaque nudis
Pectoribus ſtetit oſſa premens, viſuque trementi
Conluſtrat campos, ſi quis concurrere dictis
Hoſpes inexplicitis, aut cominus ire viator
Audeat, & durae commercia jungere linguae.
Nec mora, quin acuens exertos protinus ungues,
Liventeſque manus, fractoſque in vulnere dentes;
Terribili applauſu circum hoſpita ſurgeret ora.
Et latuere doli, donec de rupe cruenta

Heu ſimili deprenſa viro, ceſſantibus alis
Triſtis inexpletam ſcopulis adfligeret alvum.
Monſtrat ſylva nefas, horrent vicina juvenci
Gramina; damnatis avidum pecus abſtinet herbis.
Non Dryadum placet umbra choris, non commoda ſacris
Faunorum, diraeque etiam fugere volucres
Prodigiale nemus. Tacitis huc greſſibus acti
Deveniunt peritura cohors. hoſtemque ſuperbum
Adnixi jaculis, & humi poſita arma tenentes
Expectant, denſaque nemus ſtatione coronant.
Coeperat humenti Phoebum ſubtexere palla
Nox, & coeruleam terris infuderat umbram.
Ille propinquabat ſylvis, & ab aggere celſo
Scuta virûm, galeaſque videt rutilare comantes,
Qua laxant rami nemus, adverſaque ſub umbra
Flammeus aeratis Lunae tremor errat in armis.
Obſtupuit viſis. Ibat tamen, horrida tantum
Spicula, & incluſum capulo tenus admovet enſem.
Ac prior, unde viri? quidve occultatis in armis?
Non humili terrore rogat. Nec reddita contra
Vox, fidamque negant ſuſpecta ſilentia pacem.

Ecce autem vaſto Chthonii contorta lacerto,
Quo duce freta cohors, fuſcas intervolat auras
Haſta, ſed audenti Deus & Fortuna receſſit.
Per tamen Olenii tegimen ſuis, atraque ſetis
Terga, ſuper laevos humeros vicina cruori
Effugit, & viduo jugulum ferit irrita ligno.
Tunc horrere comae, ſanguiſque in corde gelari.
Huc ferus atque illuc animum, pallentiaque ira
Ora ferens, nec tanta putat ſibi bella parari.
Ferte gradum contra, campoque erumpite aperto.
Quis timor audendi? quae tanta ignavia? ſolus,
Solus in arma voco. Neque in his mora; quos ubi plures,
Quam ratus, innumeris videt excurſare latebris,
Hos prodire jugis, illos e vallibus imis
Creſcere, nec paucos campo, totumque ſub armis
Conlucere iter (ut clauſas indagine profert
In medium vox prima feras) quae ſola medendi
Turbata ratione via eſt, petit ardua dirae
Sphyngos, & abſciſis infringens cautibus uncas
Exuperat juga dira manus, ſcopuloque potitus,
Unde procul tergo metus, & via prona nocendi,

Saxum ingens, quod vix plena cervice gementes
Vertere humo, muriſque valent inferre juvenci,
Rupibus avellit: dein toto ſanguine nixus
Suſtinet, immanem quaerens librare ruinam;
Qualis in adverſos Lapithas erexit inanem
Magnanimus cratera Pholus. Stupet obvia leto
Turba ſuper ſtantem, atque emiſſi turbine montis
Obruitur, ſimul ora virum, ſimul arma, manuſque,
Fractaque commixto ſederunt pectora ferro.
Quattuor hic adeo dejecti mole ſub una
Congemuere, fuga tremefactum protinus agmen
Excutitur coeptis. Neque enim temnenda jacebant
Funera, fulmineus Dorylas, quem regibus ardens
Aequabat virtus, Martiſque e ſemine Theron
Terrigenas confiſus avos. Nec vertere cuiquam
Frena ſecundus Halys, ſed tunc pedes occubat arvis,
Pentheumque trahens nondum te Phaedimus aequo,
Bacche, genus: quorum ut ſubitis exterrita fatis
Agmina, turbatam vidit laxare catervam:
Quae duo ſola manu geſtans acclinia monti
Fixerat, intorquet jacula, & fugientibus addit.
Mox in plana libens, nudo ne pectore tela

Inciderent, ſaltu praeceps defertur: & orbem,
Quem procul oppreſſo vidit Therone volutum,
Corripuit, tergoque, & vertice tegmine noto
Septus. & hoſtili propugnans pectora parma
Conſtitit. Inde iterum denſi glomerantur in unum
Ogygidae, firmantque gradum. Trahit ocius enſem
Biſtonium Tydeus. Mavortia munera magni
Oeneos: & partes pariter diviſus in omnes
Hos obit, atque illos, ferroque micantia tela
Decutit; impeditant numero, ſeque ipſa viciſſim
Arma premunt. nec vis conatibus ulla, ſed ipſae
In ſocios errare manus, & corpora turba
Involvi prolapſa ſua. Manet ille cruentis
Anguſtus telis, & inexpugnabilis obſtat.
Non aliter (Geticae ſi fas eſt credere Phlegrae)
Armatum immenſus Briareus ſtetit aethera contra,
Hinc Phoebi pharetras, hinc torvae Palladis angues,
Inde Pelethroniam praefixa cuſpide pinum
Martis, at hinc laſſo mutata Pyracmone temnens
Fulmina, cum toto nequicquam obſeſſus Olympo
Tot queritur ceſſare manus: non ſegnius ardet
Huc illuc clypeum objectans, ſeque ipſe recedens

Circuit, interdum trepidis occurrit, & inſtat
Spicula divellens, clypeo quae plurima toto
Fixa tremunt, armantque virum, ſaepe aſpera paſſum
Vulnera, ſed nullum vitae in ſecreta receptum,
Nec mortem ſperare valet. Rotat ipſe furentem
Deilochum, comitemque illi jubet ire ſub umbras
Phegea, ſublata minitantem bella ſecuri,
Dircaeumque Gyan, & Echionium Lycophontem.
Jam trepidi ſeſe quaerunt, numerantque, nec idem
Caedis amor, tantamque dolent rareſcere turbam.
Ecce Chromis Tyrii demiſſus origine Cadmi,
(Hunc utero quondam Dryope Phoeniſſa gravato
Rapta repente choris, oneriſque oblita ferebat:
Dumque trahit prenſis taurum tibi cornibus Evan
Procidit impulſus nimiis conatibus infans)
Tunc audax jaculis, & capti pelle leonis
Pinea nodoſa quaſſabat robora clava,
Increpitans: Unuſne viri tot caedibus unus
Ibit ovans Argos? vix credet fama reverſo.
Heu ſocii, nullaene manus? nulla arma valebunt?
Haec regi promiſſa Cydon, haec Lampe dabamus?
Dum clamat, ſubit ore cavo Theumeſia cornus,

Nec prohibent fauces. Atque illi voce repleta
Intercepta natat prorupto in ſanguine lingua.
Stabat adhuc, donec tranſmiſſa morte per artus
Labitur, immorſaque cadens obmutuit haſta.
Vos quoque Theſpiadae, cur inficiatus honora
Arcuerim fama? fratris moribunda levabat
Membra ſolo Periphas (nil indole clarius illa,
Nec pietate fuit) laeva marcentia colla
Suſtentans, dextraque latus. Singultibus arctum
Exhaurit thoraca dolor. nec vincla coërcent
Undantem fletu galeam, cum multa gementi
Pone gravis curvas perfringit lancea coſtas.
Exit & in fratrem, cognataque pectora telo
Conferit. Ille oculos etiamnum in luce natantes
Siſtit, & aſpecta germani morte, reſolvit.
At cui vita recens, & adhuc in vulnere vires,
Hos tibi complexus, haec dent, ait, oſcula nati.
Procubuere pares fatis (miſerabile votum
Mortis) & alterna clauſerunt lumina dextra.
Protinus idem ultro jaculo, parmaque Menoetem
Proterrebat agens, trepidis veſtigia retro
Paſſibus urgentem, donec defecit iniqua

Lapſus humo, pariterque manus diſtractus in ambas
Orat, & a jugulo nitentem ſuſtinet haſtam.
Parce per has ſtellis interlabentibus umbras,
Per Superos, noctemque tuam. Sine, triſtia Thebis
Nuntius acta feram, vulgique per ora paventis
Contempto te rege canam. Sic irrita nobis
Tela cadant, nullique tuum penetrabile ferro
Pectus, & optanti victor reveharis amico.
Dixerat. Ille nihil vultum mutatus, inanes
Perdis, ait, lachrymas, & tu (ni fallor) iniquo
Pollicitus mea colla duci. Nunc arma, diemque
Projice. Quid ſequeris timidae compendia vitae?
Bella manent. Simul haec, & craſſum ſanguine telum
Jam redit. Ille ſuper dictis infenſus amaris
Proſequitur victos: non haec Trieterica vobis
Nox patrio de more venit: non Orgia Cadmi
Cernitis, aut avidas Bacchum ſcelerare parentes.
Nebridas & fragiles thyrſos portare putaſtis
Imbellem ad ſonitum, maribuſque incognita veris
Foeda Celenaea committere praelia luxo?
Hic aliae caedes, alius furor: ite ſub umbras
O timidi, paucique! Haec intonat, aſt tamen illi

Membra negant, laſſuſque ferit praecordia ſanguis.
Jam ſublata manus caſſos defertur in ictus.
Tardatique gradus. Clypeum nec ſuſtinet umbo
Mutatum ſpoliis. Gelidus cadit imber anhelo
Pectore, tum crines, ardentiaque ora cruentis
Roribus, & tetra morientum aſpergine manant.
Ut leo, qui campis longe cuſtode fugato
Maſſylas depaſtus oves, ubi ſanguine multo
Luxuriata fames, cervixque, & tabe gravatae
Conſedere jubae, mediis in caedibus aſtat
Aeger hians, victuſque cibis: nec jam amplius irae
Crudeſcunt. Tantum vacuis ferit aëra malis,
Molliaque ejecta delambit vellera lingua.
Ille etiam Thebas ſpoliis, & ſanguine plenus
Iſſet, & attonitis ſeſe, populoque, ducique
Oſtentaſſet ovans, ni tu Tritonia virgo
Flagrantem, multaque operis caligine plenum
Conſilio dignata virum. Sate gente ſuperbi
Oeneos, abſentes, cui dudum vincere Thebas
Annuimus, jam pone modum, nimiumque ſecundis
Parce deis. huic una fides optanda labori.
Fortuna ſatis uſus abi. Reſtabat acerbis

Funeribus, ſocioqne gregi non ſponte ſuperſtes
Hemonides (ille haec praeviderat, omina doctus
Aëros, & nulla deceptus ab alite) Maeon,
Nec veritus prohibere ducem. Sed fata monentem
Privavere fide; vita miſerandus inerti
Damnatur, trepido Tydeus immitia mandat:
Quiſquis es Aonidum, quem craſtina munere noſtro
Manibus exemptum mediis aurora videbit,
Haec jubeo perferre duci: cinge aggere portas:
Tela nova: fragiles aevo circunſpice muros:
Praecipue ſtipare viros, denſaſque memento
Multiplicare acies, fumantem hunc aſpice late
Enſe meo campum. tales in bella venimus.
Haec ait, & meritae pulchrum tibi Pallas honorem
Sanguinea de ſtrage parat, praedamque jacentem
Comportat gaudens, ingentiaque acta recenſet.
Quercus erat tenerae jam longum oblita juventae
Aggere camporum medio, quam plurimus ambit
Frondibus incurvis & crudo robore cortex:
Huic leves galeas, perfoſſaque vulnere crebro
Inſerit arma ferens, huic truncos ictibus enſes
Subligat, & fractas membris ſpirantibus haſtas.

Corpora tunc atque arma ſimul cumulata ſuperſtans
Incipit. oranti nox, & juga longa reſultant.
Diva ferox, magni decus, ingeniumque parentis
Bellipotens, cui torvâ genis horrore decoro
Caſſis, & aſperſo crudeſcit ſanguine Gorgon.
Nec magis ardentes Mavors, haſtataque pugnae
Impulerit Bellona tubas, huic annue ſacro.
Seu Pandionio noſtras inviſere caedes
Monte venis, ſive Aonia devertis Ithone
Laeta choris, ſeu tu Libyco Tritone repexas
Lota comas, qua te bijugo temone frementem
Intemeratarum volucer rapit axis equarum:
Nunc ibi fracta virum ſpolia, informeſque dicamus
Exuvias. at ſi patriis Parthaonis arvis
Inferar, & reduci pateat mihi Martia Pleuron:
Aurea tunc mediis urbis tibi templa dicabo
Collibus, Jonias qua deſpectare procellas
Dulce ſit, & flavo tollens ubi vertice pontum
Turbidus objectas Achelous Echinadas exit.
Hic ego majorum pugnas, vultuſque tremendos
Magnanimum effingam regum, figamque ſuperbis
Arma tholis: quaeque ipſae meo quaeſita revexi

Sanguine, quaeque dabis captis Tritonia Thebis.
Centum ibi virgineis votae Calydonides aris
Actaeas tibi rite faces, & ab arbore caſta
Nectent purpureas niveo diſcrimine vittas.
Pervigilemque focis ignem longaeva ſacerdos
Nutriet, arcanum nunquam inſpectura pudorem.
Tu bellis, tu pace feres de more frequentes
Primitias operum, non indignante Diana.
Dixerat; & dulces iter inſtaurabat ad Argos.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER III.

At non Aoniae moderator perfidus aulae,
Nocte ſub ancipiti, quamvis humentibus aſtris,
Longus ad Auroram ſuperet labor, otia ſomni
Accipit. Invigilant animo, ſceleriſque parati
Supplicium exercent curae. Tunc plurima verſat
Peſſimus in dubiis augur timor; hei mihi clamat,
Unde morae? (nam prona ratus, facilemque tot armis
Tydea, nec numero virtutem, animumque rependit)
Num regio diverſa via? num miſſus ab Argis
Subſidio globus? an ſceleris data fama per urbes
Finitimas? paucoſne, pater Gradive, manuve
Legimus indecores? at enim fortiſſimus illic
Et Chromis, & Dorylas, & noſtris turribus aequi
Theſpiadae totos raperent mihi funditus Argos.

Nec tamen ille meis reor impenetrabilis armis,
Aere gerens, ſolidoque datos adamante lacertos,
Venerat. Heu ſegnes, quorum labor haeret in uno,
Si conſerta manus. Vario ſic turbidus aeſtu
Angitur, ac ſeſe culpat ſuper omnia, qui non
Orantem in mediis legatum coetibus enſe
Perculerit, foedaſque palam ſatiaverit iras.
Jam pudet incepti, jam poenitet. Ac velut ille
Fluctibus Joniis Calabrae datus arbiter alno,
Nec rudis undarum, portus ſed linquere amicos
Purior Olenii fruſtra gradus impulit aſtri:
Cum fragor hiberni ſubitus Jovis, omnia mundi
Clauſtra tonant, multuſque polos inclinat Orion:
Ipſe quidem mallet terras, pugnatque reverti,
Fert ingens a puppe Notus: tunc arte relicta
Ingemit, & caecas ſequitur jam neſcius undas.
Talis Agenoreus ductor, coeloque morantem
Luciferum, & ſeros moerentibus increpat ortus.
Ecce ſub occiduas verſae jam noctis habenas,
Aſtrorumque obitus, ubi primum maxima Tethys
Impulit Eoo cunctantem Hyperiona ponto,
Ima flagellatis, ſignum lugubre malorum,

Ponderibus trepidavit humus, motuſque Cithaeron
Antiquas dedit ire nives. Tunc viſa levari
Culmina, ſeptenaeque jugo concurrere portae.
Et prope ſunt cauſae: gelido remeabat Eoo
Iratus fatis & triſtis, morte negata
Hemonides. Nec dum ora patent, dubiuſque notari
Signa dabat magnae longe manifeſta ruinae,
Planctuque, & gemitu. Lachrymas nam protinus omnes
Fuderat. Haud aliter ſaltu devertitur orbus
Paſtor, ab agreſtum nocturna ſtrage luporum,
Cujus herile pecus ſylvis inopinus abegit
Imber, & hibernae ventoſa cacumina Lunae.
Luce patent caedes: domino perferre recentes
Ipſe timet caſus, hauſtaque informis arena
Queſtibus implet agros, ſtabulique ſilentia magni
Odit, & amiſſos longo ciet ordine tauros.
Illum congeſtae portarum ad limina matres
Ut ſolum videre (nefas!) nulla agmina circum,
Magnanimoſque duces, nihil auſae quaerere, tollunt
Clamorem, bello qualis ſupremus apertis
Urbibus, aut pelago jam deſcendente carina.

Ut primum inviſi cupido data copia regis:
Hanc tibi de tanto donat ferus agmine Tydeus
Infelicem animam, ſive haec ſententia divum,
Seu fortuna fuit: ſeu, quod pudet ire fateri,
Vis invicta viri. Vix credo & nuntius, omnes,
Procubuere omnes. Noctis vaga lumina teſtor
Et ſociûm manes, & te mala, protinus ales
Qua redeo: non hanc lachrymis meruiſſe, nec aſtu
Crudelem veniam, atque inhonorae munera lucis.
Sed mihi juſſa deum, placitoque ignara moveri
Atropos, atque olim non haec data janua leti
Eripuere necem. jamque ut mihi prodiga vitae
Pectora, & extremam nihil horreſcentia mortem
Aſpicias; bellum infandum omnibuſque negatam
Moviſti, funeſte, aciem, dum pellere leges,
Et conſanguineo gliſcis regnare ſuperbus
Exule. te ſeries orbarum exciſa domorum
Planctibus aſſiduis, te diro horrore volantes
Quinquaginta animae, circum noctesque dieſque,
Adſilient. neque enim ipſe moror. jam moverat iras
Rex ferus, & triſtes igneſcunt ſanguine vultus.
Inde ultro Phlegyas, & non cunctator iniqui

Labdacus (hos regni ferrum penes) ire, manuque
Proturbare parant. Sed jam nudaverat enſem
Magnanimus vates; & nunc trucis ora tyranni,
Nunc ferrum aſpectans, nunquam tibi ſanguinis hujus
Jus erit, aut magno feries imperdita Tydeo
Pectora. Vado equidem exultans, ereptaque fata
Inſequor, & comites feror expectatus ad umbras.
Te Superis, fratrique. & jam media orſa loquentis
Abſtulerat plenum capulo latus. Ille dolori
Pugnat, & ingentem nixu duplicatus in ictum
Corruit, extremiſque animae ſingultibus errans
Alternus nunc ore venit, nunc vulnere ſanguis.
Excuſſae procerum mentes, turbataque muſſant
Concilia. Aſt illum conjux, fidique parentes
Servantem vultus, & torvum in morte peracta,
Non longum reducem laetati, in tecta ferebant.
Sed ducis infandi rabidae non hactenus irae
Stare queunt. Vetat igne rapi, pacemque ſepulchri
Impius, ignaris nequicquam manibus arcet.
Tu tamen egregius fati, mentiſque, nec unquam
Indignum paſſure ſitum, qui cominus auſus
Vadere, contemptum regis: quaque ampla veniret

Libertas ſancire viam: quo carmine dignam,
Quo fatis ore tuis famam virtutibus addam,
Augur amate deis. Non te coeleſtia fruſtra
Edocuit, lauroque ſua dignatus Apollo eſt,
Et nemorum Dodona parens, Cyrrhaeaque virgo
Audebit tacito populos ſuſpendere Phoebo.
Nunc quoque Tartareo multum diviſus Averno
Elyſias, i, carpe plagas: ubi manibus axis
Invius Ogygiis, nec fontis iniqua Tyranni
Juſſa valent. Durant habitus, & membra cruentis
Inviolata feris, nudoque ſub axe jacentem
Et nemus, & triſtis volucrum reverentia ſervat.
At nuptae exanimes, puerique, aegrique parentes
Moenibus effuſi per plana, per invia, paſſim
Quiſque ſuas avidi ad lachrymas miſerabile currunt
Certamen: quos denſa gradu comitantur euntes
Millia ſolandi ſtudio; pars viſere flagrant
Unius acta viri, & tantos in nocte labores.
Fervet iter gemitu, & plangoribus arva reclamat.
Ut vero infames ſcopulos, ſylvamque nefandam
Perventum, ceu nulla prius lamenta, nec atri
Manaſſent imbres, ſic ore miſerrimus uno

Exoritur fragor, aſpectuque accenſa cruento
Turba furit. ſtat ſanguineo diſciſſus amictu
Luctus atrox, caeſoque invitat pectore matres.
Scrutantur galeas frigentum, inventaque monſtrant
Corpora, prociduae ſuper externoſque, ſuoſque.
Hae preſſant in tabe comas, hae lumina ſignant,
Vulneraque alta replent lachrymis. Pars ſpicula dextra
Nequicquam parcente trahunt; pars molliter aptant
Brachia trunca loco, & cervicibus ora reponunt.
At vaga per dumos, vacuique in pulvere campi
Magna parens juvenum, gemini tunc funeris, Ide
Squallentem ſublata comam, liventiaque ora
Vngue premens, nec jam infelix miſerandaque, verum
Terror ineſt lachrymis, per & arma & corpora paſſim
Caniciem impexam dira tellure volutans,
Quaerit inops natos, omnique in corpore plangit.
Theſſalis haud aliter bello gaviſa recenti,
Cui gentile nefas hominem revocare canendo,
Multifida attollens antiqua lumina cedro,
Nocte ſubit campos, verſatque in ſanguine functum
Vulgus, & explorat manes, cui plurima buſto

Imperet ad Superos: animarum moeſta queruntur
Concilia, & nigri pater indignatur Averni.
Illi in ſeceſſu pariter ſub rupe jacebant
Felices, quos uua dies, manus abſtulit una
Pervia vulneribus media trabe pectora nexi.
Ut vidit, lachrymiſque oculi patuere profuſis:
Hoſne ego complexus, genitrix? haec oſcula, nati,
Veſtra tuor? ſic vos extremo in fine ligavit
Ingenium crudele necis? quae vulnera tractem,
Quae prius ora premam? voſne illa potentia matris?
Vos uteri fortuna mei: qua tangere divos
Rebar, & Ogygias titulis anteire parentes.
At quanto melius, dextraque in ſorte jugatae,
Quis ſteriles thalami, nulloque ululata dolore
Reſpexit Lucina domum. Mihi quippe malorum
Cauſa labor. Sed nec bellorum in luce patenti
Conſpicui factis, aeternaque gentibus auſi,
Quaeſiſtis miſerae vulnus memorabile matri:
Sed mortem obſcuram, miſerandaque funera paſſi.
Heu quantus furto cruor, & ſine laude jacetis?
Quin ego, non dextras miſeris complexibus auſim
Dividere, & tanti conſortia rumpere leti:

Ite diu fratres, indiſcretique ſupremis
Ignibus, & caros urna confundite manes.
Nec minus interea digeſta ſtrage ſuorum
Hinc Chthonium conjux, hinc mater Penthea clamat
Aſtyoche, puerique rudes tua, Phaedime, proles
Amiſſum didicere patrem, Marpiſſaque pactum
Phyllea: ſanguineumque lavant Acamanta ſorores.
Tunc ferro retegunt ſylvas, colliſque propinqui
Annoſum truncant apicem, qui conſcius actis
Noctis, & inſpexit gemitus. Ibi grandior aevo
Ante rogos, dum quiſque ſuo nequit igne revelli,
Concilium infauſtum dictis mulcebat Alethes:
Saepe quidem infelix, varioque exercita ludo
Fatorum gens noſtra ruit, Sidonius ex quo
Hoſpes in Aonios jecit ſata ferrea ſulcos:
Unde novi foetus, & formidata colonis
Arva ſuis. Sed nec veteris cum regia Cadmi
Fulmineum in cinerem monitis Junonis iniquae
Conſedit, neque funerea cum laude potitus
Infelix Athamas trepido de monte veniret
Semianimem heu laeto referens clamore Learchum;
Hic gemitus Thebis: nec tempore clarius illo

Phoeniſſae ſonuere domus, cum laſſa furorem
Vicit, & ad comitum lachrymas expavit Agave,
Una dies ſimilis fato ſpecieque malorum
Aequa fuit, qua magniloquos luit impia flatus
Tantalis innumeris cum circumfuſa ruinis
Corpora tot raperet terra, tot quaereret ignes.
Talis erat vulgi ſtatus, & ſic urbe relicta,
Primaevique ſenes, & longo examine matres
Invidiam planxere deis, miſeroque tumultu
Bina per ingentes ſtipabant funera portas.
Meque ipſum, memini (nec dum apta doloribus aetas)
Fleſſe tamen, gemituque meos aequaſſe parentes.
Illa tamen Superi. nec quod tibi Delia caſtos
Prolapſum ad fontes, ſpecula temerante profana,
Heu dominum inſani non agnovere Moloſſi,
Deflerim magis, aut verſo quod ſanguine fluxit
In ſubitos regina lacus. Sic dira ſororum
Penſa dabant, viſumque Jovi. Nunc regis iniqui
Ob noxam immeritos patriae tot culmina cives
Exuimus, nec adhuc calcati foedaris Argos
Fama ſubit, & jam bellorum extrema dolemus.
Quantus equis, quantuſque viris in pulvere craſſo

Sudor!

Sudor! io quanti crudele rubebitis amnes!
Viderit haec bello viridis manus, aſt ego doner
Dum licet igne meo, terraque inſternar avita.
Haec ſenior: multumque nefas Etheoclis acerbat,
Crudelem infandumque vocans, poenaſque daturum.
Unde ea libertas? juxta illi finis & aetas
Tota retro, feraeque velit decus addere morti.
Haec ſator aſtrorum jam dudum e vertice mundi
Proſpectans, primoque imbutas ſanguine gentes,
Gradivum acciri propere jubet. Ille furentes
Biſtonas & Geticas populatus caedibus urbes,
Turbidus aetherias currus urgebat ad arces.
Fulmine criſtatum galeae jubar, armaque in auro
Triſtia, terrificis monſtrorum animata figuris
Incutiens: tonat axe polus, clypeique cruenta
Lux rubet, & ſolem longe ferit aemulus orbis.
Hunc ubi Sarmaticos etiamnum efflare labores
Juppiter, & tota perfuſum pectora belli
Tempeſtate videt: talis mihi, nate, per Argos,
Talis abi: ſic enſe madens, ac nubilus ira.
Exturbent reſides frenos; & cuncta peroſi
Te cupiant, tibi praecipites animaſque, manuſque

Devoveant: rape cunctantes, & foedera turba,
Quae dedimus. Tibi fas ipſos incendere bello
Coelicolas, pacemque meam. Jam ſemina pugnae
Ipſe dedi. Remeat portans immania Tydeus
Auſa ducis, ſcelus & turpis primordia belli,
Inſidias, fraudeſque, ſuis quas ultus in armis.
Adde fidem. Vos ô Superi, meus ordine ſanguis,
Ne pugnate odiis, neu me tentare precando
Certetis. Sic fata mihi, nigraeque ſororum
Juravere colus. Manet haec ab origine mundi
Fixa dies bello, populique in praelia nati.
Quid ni me veterum poenas ſancire malorum
Gentibus, & diros ſinitis punire nepotes,
Arcem hanc aeternam, mentis ſacraria noſtrae,
Teſtor, & Elyſios etiam mihi numina fontes,
Ipſe manu Thebas, correptaque moenia fundo
Excutiam, verſaſque ſolo ſuper Inacha tecta
Effundam turres, ac ſtagna in coerula vertam
Imbre ſuperjecto: licet ipſa in turbine rerum
Juno ſuos colles, templumque amplexa laboret.
Dixit; & attoniti juſſis (mortalia credas
Pectora) ſic cuncti vocemque, animoſque tenebant:

Non ſecus ac longa ventorum pace ſolutum
Aequor, & imbelli recubant ubi littora ſomno,
Sylvarumque comas, & abacto flamine nubes.
Mulcet iners aeſtas: tunc ſtagna, lacuſque ſonori
Detumuere: tacent exhauſti ſolibus amnes.
Gaudet ovans juſſis, & adhuc temone calenti
Fervidus, in laevum torquet Gradivus habenas.
Jamque iter extremum, coelique abrupta tenebat,
Cum Venus ante ipſos nulla formidine greſſum
Figit equos. Ceſſere retro, jam jamque rigentes
Suppliciter poſuere jubas. Tunc pectora ſummo
Acclinata jugo, vultumque obliqua madentem,
Incipit: (interea dominae veſtigia juxta
Spumantem proni mandunt adamanta jugales)
Bella etiam in Thebas, ſocer ô pulcherrime, bella
Ipſe paras, ferroque tuos abolere nepotes?
Nec genus Harmonies, nec te connubia coelo
Feſta, nec hae quicquam lachrymae, furibunde, morantur?
Criminis haec merces? hoc fama, pudorque relictus?
Hoc mihi Lemniacae de te meruere catenae?
Perge libens. at non eadem Vulcania nobis

Obſequia, & laeſi ſervit tamen ira mariti.
Illum ego perpetuis mihi deſudare caminis
Si jubeam, vigileſque operi tranſmittere noctes,
Gaudeat, ornatuſque novos, ipſique laboret
Arma tibi. Tu! ſed ſcopulos & ahena precando
Flectere corda paro. Solum hoc tamen anxia, ſolum
Obteſtor, quid me Tyrio ſociare marito
Progeniem caram, infauſtiſque dabas Hymenaeis?
Dum fore praeclaros armis, & vivida rebus
Pectora vipereo Tyrios de ſanguine jactas,
Demiſſumque Jovis ſerie genus. Ah mea quanto
Sithonia mallem nupſiſſet virgo ſub Arcto
Trans Boream, Thracaſque tuos. Indigna parumne
Pertulimus, divae Veneris quod filia longum
Reptat, & Illyricas ejectat virus in herbas?
Nunc gentem immeritam. Lachrymas non pertulit ultra
Bellipotens. Haſtam laeva tranſſumit & alto
(Haud mora) deſiluit curru: clypeoque receptam
Laedit in amplexu, dictiſque ita mulcet amicis:
O mihi, bellorum requies, & ſacra voluptas,
Unaque pax animo; ſoli cui tanta poteſtas

Divorumque hominumque meis occurrere telis
Impune, & media quamvis in caede frementes,
Hos aſſiſtere equos, hunc enſem avellere dextra.
Nec mihi Sidonii genitalia foedera Cadmi,
Nec tua cara fides (ne falſa inceſſere gaude)
Exciderunt. Prius in patrui deus infera mergar
Stagna, & pallentes agar exarmatus ad umbras.
Sed nunc Fatorum monitus, mentemque ſupremi
Juſſus obire patris, (neque enim Vulcania tali
Imperio manus apta legi) quo pectore contra
Ire Jovem? dictaſque parem contemnere leges?
Cui modo, pro vires! terras, coelumque, fretumque,
Attremere oranti, tantoſque ex ordine vidi
Delituiſſe deos. Sed ne mihi corde ſupremos
Concipe, cara, metus, quando haec mutare poteſtas
Nulla datur. Cum jam Tyriis ſub moenibus ambae
Bellabunt gentes, adero, & ſocia arma juvabo.
Tunc me ſanguineo late defervere campo
Res ſuper Argolicas haud ſic dejecta videbis:
Hoc mihi jus, nec Fata vetant. Sic orſus aperto
Flagrantes immiſit equos. Non ocyus alti
In terras cadit ira Jovis, ſi quando nivalem

Othryn, & Arctoae gelidum caput inſtitit Oſſae,
Armavitque in nube manum. Volat ignea moles
Saeva dei mandata ferens, coelumque triſulca
Territat omne coma, jamdudum aut ditibus agris
Signa dare, aut ponto miſeros involvere nautas.
Jamque remenſus iter feſſo Danaëia Tydeus
Arva gradu, viridiſque legit devexa Proſymnae
Terribilis viſu. ſtant fulti pulvere crines.
Squallidus ex humeris cadit alta in vulnera ſudor;
Inſomneſque oculos rubor excitat, oraque retro
Sorbet anhela ſitis. mens altum ſpirat honorem
Conſcia factorum; ſic nota in paſcua taurus
Bellator redit, adverſo cui colla, ſuoque
Sanguine, proſciſſiſque natant palearibus armi:
Tunc quoque laſſa tumet virtus, multumque ſuperbit
Pectore deſpecto. vacua jacet hoſtis arena
Turpe gemens, crudoſque vetat ſentire dolores.
Talis erat. Medias etiam non deſtitit urbes
Quicquid & Aſopon,ától veteresque interjacet Argos
Inflammare odiis. multumque, & ubique retexens
Legatum ſeſe Graja de gente petendis
Iſſe ſuper regnis profugi Polynicis, at inde

Vim, noctem, ſcelus, arma, dolos, ea foedera paſſum
Regis Echionii, fratri ſua jura negari.
Prona fides populis. Deus omnia credere ſuadet
Armipotens, geminatque acceptos fama pavores.
Utque introgreſſus portas (& forte verendos
Concilio pater ipſe duces cogebat Adraſtus)
Improviſus adeſt, jam illinc a poſtibus aulae,
Vociferans: Arma, arma viri, tuque optime Lernae
Ductor, magnanimûm ſi quis tibi ſanguis avorum,
Arma para. nuſquam pietas, non gentibus aequum
Fas, aut cura Jovis. melius legatus adiſſem
Sauromatas avidos, ſervatoremque cruentum
Bebrycii nemoris. nec juſſa incuſo, pigetve
Officii. Juvat iſſe, juvat, Thebaſque nocentes
Exploraſſe manu. Bello me, credite, bello,
Ceu turrim validam, aut arctam compagibus urbem
Delecti inſidiis inſtructique omnibus armis
Nocte, doloque viri, nudum, ignarumque locorum
Nequicquam clauſere. Jacent in ſanguine mixti
Ante urbem vacuam. Nunc ô, nunc tempus in hoſtes,
Dum trepidi, exangueſque metu, dum funera portant:
Dum capulo nondum manus excidit. Ipſe ego feſſus

Quinquaginta illis heroum immanibus umbris,
Vulneraque iſta ferens putri inſiccata cruore
Protinus ire peto. Trepidi de ſedibus aſtant
Inachidae, cunctiſque prior Cadmeïus heros
Accurrit vultum dejectus, &, En ego divis
Inviſus, vitaeque nocens, haec vulnera cerno
Integer? hoſne mihi reditus, germane, parabas?
In me haec tela dabas? pro vitae foeda cupido!
Infelix, facinus fratri tam grande negavi.
Et nunc veſtra quidem maneant in pace ſerena
Moenia, nec vobis tanti ſim cauſa tumultus
Hoſpes adhuc. Scio, nec me adeo res dextra levavit
Quam durum natis, thalamo quam triſte revelli,
Quam patria. Non me ullius domus anxia culpet,
Reſpectentque truces obliquo lumine matres.
Ibo libens certuſque mori; Licet optima conjux
Audituſque iterum revocet ſocer. Hunc ego Thebis
Hunc germane tibi jugulum, & tibi maxime Tydeus
Debeo. Sic variis praetentat pectora dictis,
Obliquatque preces. Commotae queſtibus irae
Et mixtus lachrymis caluit dolor. Omnibus ultro
Non juvenum modo, ſed gelidis & inertibus aevo

Pectoribus mens una ſubit, viduare penates,
Finitimas adhibere manus: jamque ire. Sed altus
Conſiliis pater, imperiique haud flectere molem
Inſcius: Iſta quidem Superis, curaeque medenda
Linquite quaeſo meae, nec te germanus inulto
Sceptra geret, neque vos avidi promittere bellum.
At nunc egregium tantoque in ſanguine ovantem
Excipite Oeniden, animoſque & pectora laxet
Sera quies, nobis dolor haud rationis egebit.
Turbati extemplo comites, & pallida conjux,
Tydea circum omnes feſſum bellique, viaeque
Stipantur. Laetus mediis in ſedibus aulae
Conſtitit, ingentique exceptus terga columna,
Vulnera dum lymphis Epidaurius eluit Idmon,
Nunc velox ferro, nunc ille potentibus herbis
Mitior. Ipſe alta ſeductus mente renarrat
Principia irarum, quaeque orſus uterque viciſſim,
Quis locus inſidiis, tacito quae tempora bello,
Qui contra, quantique duces, ubi maximus illi
Sudor, & indicio ſervatum Maeona triſti,
Exponit. Cui fida manus proceresque, ſocerque
Aſtupet oranti, Tyriuſque incenditur exul.

Solverat Heſperii devexo margine ponti
Flagrantes ſol pronus equos, rutilamque lavabat
Oceani ſub fonte comam, cui turba profundi
Nereos, & rapidis accurrunt paſſibus Horae:
Frenaque, & auratae textum ſublime coronae
Deripiunt. Laxant roſeis humentia loris
Pectora. Pars meritos vertunt ad molle jugales
Gramen, & erecto currum temone ſupinant.
Nox ſubiit, curaſque hominum, motuſque ferarum
Compoſuit, nigroque polos involvit amictu,
Illa quidem cunctis, ſed non tibi mitis, Adraſte,
Labdacioque duci. Nam Tydea largus habebat
Perfuſum magna virtutis imagine ſomnus.
Et jam noctivagas inter deus armiger umbras
Deſuper Arcadiae fines, Nemeaeaque rura,
Taenariumque cacumen, Apollineaſque Therapnas
Armorum tonitru ferit, & trepidantia corda
Implet amore ſui. Comunt Furor Iraque criſtas,
Frena miniſtrat equis Pavor armiger. At vigil omni
Fama ſono varios rerum ſuccincta tumultus
Ante volat currum, flatuque impulſa gementum
Alipedum, trepidas denſo cum murmure plumas

Excutit. Urget enim ſtimulis auriga cruentis
Facta, infecta loqui, curruque infeſtus ab alto
Terga, comaſque deae Scythica pater increpat haſta.
Qualis ubi Aeolio dimiſſos carcere ventos
Dux prae ſe Neptunus agit, magnoque volantes
Injicit Aegaeo, triſtis comitatus eunti
Circum lora fremunt, nimbique, hyemeſque profundae,
Nubilaque & vulſo terrarum ſordida fundo
Tempeſtas. dubiae motis radicibus obſtant
Cyclades. Ipſa tua Mycono, Gyaroque revelli,
Dele, times, magnique fidem teſtaris alumni.
Septima jam nitidum terris Aurora deiſque
Purpureo vehit ore diem: Perſeïus heros
Cum primum arcana ſenior ſeſe extulit aula,
Multa ſuper bello, generiſque tumentibus amens
Incertuſque animi, daret armis jura, feroſque
Gentibus incuteret ſtimulos, an frena teneret
Irarum, & motos capulis aſtringeret enſes.
Hinc pacis tranquilla movent, atque inde pudori
Foeda quies, flectique nova dulcedine pugnae
Difficiles populi. Dubio ſententia tandem

Sera placet, vatum mentes, ac provida veri
Sacra movere deûm. Solers tibi cura futuri,
Amphiaraë, datur, juxtaque Amythaone cretus
Jam ſenior, ſed mente virens Phoeboque Melampus
Aſſociat paſſus: dubium cui dexter Apollo,
Oraque Cyrrhaea ſatiarit largius unda.
Principio fibris pecudumque in ſanguine divos
Explorant. Jam tum pavidis maculoſa bidentum
Corda negant, diraque nefas minitantia vena.
Ire tamen, vacuoque ſedet petere omina coelo.
Mons erat audaci ſeductus in aethera dorſo,
(Nomine Lernaei memorant Apheſanta coloni)
Gentibus Argolicis olim ſacer: inde ferebant
Nubila, ſuſpenſo celerem temeraſſe volatu
Perſea, cum raptos pueri perterrita mater
Proſpexit de rupe gradus, ac paene ſecuta eſt.
Huc gemini vates ſanctam canentis olivae
Fronde comam, & niveis ornati tempora vittis
Evadunt pariter. madidos ubi lucidus agros
Ortus, & algentes laxavit ſole pruinas.
Ac prior Oeclides ſolita prece numen amicat.
Juppiter omnipotens, nam te pernicibus alis

Addere conſilium, volucreſque implere futuri,
Ominaque, & cauſas coelo deferre latentes
Accipimus: non Cyrrha deum promiſerit antro
Certius, aut frondes lucis quas fama Moloſſis
Chaonias ſonuiſſe tibi! licet aridus Hammon
Invideat, Lyciaeque parent contendere fortes,
Niliacumque pecus, patrioque aequalis honori
Branchus, & undoſae qui ruſticus accola Piſae
Pana Lycaonia nocturnum exaudit in umbra.
Ditior ille animi. cui tu, Dictaee, ſecundas
Impuleris manifeſtus aves. mirum unde, ſed olim
Hic honor alitibus: ſuperae ſeu conditor aulae
Sic dedit, effuſum Chaos in nova ſemina texens;
Seu quia mutatae, noſtraque ab origine verſis
Corporibus ſubiere Notos: ſeu purior axis,
Amotumque nefas, & rarum inſiſtere terris
Vera docent. Tibi ſumma, ſator terraeque deûmque,
Scire licet. Nos Argolicae primordia pugnae,
Venturumque ſinas coelo praenoſſe laborem.
Si datur, & duris ſedet haec ſententia Parcis
Solvere Echionias Lernaea cuſpide portas,
Signa feras, laevuſque tones. Tunc omnis in aſtris

Conſonet arcana volucris bona murmura lingua.
Si prohibes, hic necte moras: dextriſque profundum
Alitibus praetexe diem. Sic fatus, & alto
Membra locat ſcopulo. Tunc plura, ignotaque jungit
Numina, & immenſi fruitur caligine mundi.
Poſtquam rite diu partiti ſidera, cunctas
Perlegere animis, oculiſque ſequacibus auras:
Tunc Amythaonius longo poſt tempore vates,
Nonne ſub excelſo ſpirantis limite coeli,
Amphiarae, vides, curſus ut nulla ſerenos
Ales agat? liquidoque polum complexa meatu
Pendeat? aut fugiens placabile planxerit omen?
Non comes obſcurus tripodum, non fulminis ardens
Vector adeſt, flavaeque ſonans avis unca Minervae,
Non venit auguriis melior, quam vultur, & altis
Deſuper accipitres exultavere rapinis.
Monſtra volant, dirae ſtrident in nube volucres,
Nocturnaeque gemunt ſtriges, & feralia bubo
Damna canens. Quae prima deûm portenta ſequemur?
His ne dari, Thymbraee, polum? Simul ora recurvo
Ungue ſecant rabidae, planctumque imitantibus alis

Exagitant Zephyros, & plumea pectora caedunt.
Ille ſub haec: Equidem varii, pater, omina Phoebi
Saepe tuli; jam tunc prima cum pube virentem
Semideos inter pinus me Theſſala reges
Duceret. Hic caſus terraeque mariſque canentem
Obſtupuere duces: nec me ventura locuto
Saepius, in dubiis auditus Jaſone Mopſus.
Sed ſimiles non ante metus, aut aſtra notavi
Prodigioſa magis; quanquam majora parantur.
Huc adverte animum. clara regione profundi
Aetheros, innumeri ſtatuerunt agmina cygni;
Sive hos Strymonia Boreas ejecit ab Arcto,
Seu foecunda refert placidi clementia Nili.
Fixerunt curſus, hac rere in imagine Thebas.
Nam ſeſe immoti gyro, atque in pace ſilentes,
Ceu muris, valloque tenent. Sed fortior ecce
Adventat per inane cohors. Septem ordine fulvo
Armigeros ſummi Jovis exultante caterva
Intuor. Inachii ſunt hi tibi (concipe) reges.
Invaſere globum nivei gregis, uncaque pandunt
Caedibus ora novis, & ſtrictis unguibus inſtant.
Cernis inexperto rorantes ſanguine ventos,

Et plumis ſtillare diem? quam ſaeva repente
Victores agitat leto Jovis ira ſiniſtri?
Hic excelſa petens ſubita face Solis inarſit,
Summiſitque animos. illum veſtigia adortum
Majorum volucrum tenerae deponitis alae.
Hic hoſti implicitus pariter ruit. hunc fuga retro
Volvit agens ſociae linquentem fata catervae.
Hic nimbo glomeratus obit. hic praepete viva
Paſcitur immoriens. ſpargit cava nubila ſanguis.
Quid furtim lachrymas? illum, venerande Melampu,
Qui cadit, agnoſco. trepidos ſic mole futuri,
Cunctaque jam rerum certa ſub imagine paſſos
Terror habet vates. piget irrupiſſe volantum
Concilia, & coelo mentem inſertaſſe vetanti.
Auditique odêre deos. Unde iſte per orbem
Primus venturi miſeris animantibus aeger
Crevit amor? divum ne feras hoc munus, an ipſi
Gens avida, & parto non unquam ſtare quieti?
Eruimus quae prima dies, ubi terminus aevi,
Quid bonus ille deûm genitor, quid ferrea Clotho
Cogitet: hinc fibrae, & volucrum per nubila ſermo,
Aſtrorumque vices, numerataque ſemita Lunae,

Theſſa-

Theſſalicumque nefas. At non prior aureus ille
Sanguis avûm, ſcopuliſque ſatae vel robore genteis
Mentibus hoc auſae. Sylvas amor unus, humumque
Edomuiſſe manu. Quid craſtina volveret aetas
Scire nefas homini. nos pravum ac debile vulgus
Scrutati penitus Superos. Hinc pallor & irae,
Hinc ſcelus, inſidiaeque, & nulla modeſtia voti.
Ergo manu vittas, damnataque vertice ſerta
Deripit, abjectaque inhonorus fronde ſacerdos
Inviſo de monte redit. Jam bella tubaeque
Cominus, abſenteſque fremunt ſub pectore Thebae.
Ille nec aſpectum vulgi, nec fida tyranni
Colloquia, aut coetus procerum perferre, ſed atra
Sede tegi, & Superûm clauſus negat acta fateri.
Te pudor & curae retinent per rura, Melampu.
Biſſeno premit ora die, populumque duceſque
Extrahit incertis. & jam ſuprema Tonantis
Juſſa fremunt, agroſque viris, annoſaque vaſtant
Oppida. Bellipotens prae ſe deus agmina paſſim
Mille rapit. Liquere domos, dilectaque laeti
Connubia, & primo plorantes limine natos:
Tantus in attonitos cecidit deus. Arma paternis

Poſtibus, & fixos Superûm ad penetralia currus
Vellere amor. Tunc feſſa putri rubigine tela,
Horrenteſque ſitu gladios in ſaeva recurvant
Vulnera, & attrito cogunt juveneſcere ſaxo.
Hi teretes galeas, magnorumque aerea ſuta
Thoracum, & tunicas chalybum ſquallore crepantes
Pectoribus tentare, alii Gortynia lentant
Cornua. Jam falces avidis & aratra caminis,
Raſtraque, & incurvi ſaevum rubuere ligones.
Caedere nec validas ſanctis e ſtirpibus haſtas,
Nec pudor emerito clypeum veſtiſſe juvenco.
Irrupere Argos; moeſtique ad limina regis
Bella animis, bella ore fremunt. it clamor ad auras,
Quantus Tyrrheni gemitus ſalis, aut ubi tentat
Enceladus mutare latus. Procul igneus antris
Mons tonat: exundant apices, fluctuſque Pelorus
Contrahit, & ſperat tellus abrupta reverti.
Atque hic ingenti Capaneus Mavortis amore
Excitus, & longam pridem indignantia pacem
Corda tumens (huic ampla quidem de ſanguine priſco
Nobilitas. ſed enim ipſe manu praegreſſus avorum
Facta, diu tuto Superûm contemptor, & aequi

Impatiens, larguſque animae, modo ſuaſerit ira.)
Unus ut e ſylvis Pholoës habitator opacae
Inter & Aetnaeos aequus conſurgere fratres.
Ante fores, ubi turba ducum, vulgique frementis,
Amphiaraë, tuas, quae tanta ignavia, clamat,
Inachidae? voſque ô ſocio de ſanguine Achivi
Unius (heu pudeat) plebeja ad limina civis,
Tot ferro accinctae gentes, animiſque paratae
Pendemus? non ſi ipſe cavo ſub vertice Cyrrhae,
Quiſquis is eſt timidis, famaeque ita viſus, Apollo
Mugiat, inſano penitus ſecluſus in antro,
Expectare queam, dum pallida virgo tremendas
Nuntiet ambages. Virtus mihi numen, & enſis,
Quem teneo. Jamque huc timida cum fraude ſacerdos
Exeat, aut hodie volucrum quae tanta poteſtas
Experiar. Laetum fremit, aſſenſuque furentem
Implet Achaea manus. Tandem prorumpere adactus
Oeclides, alio curarum agitante tumultu:
Non equidem effreno juvenis clamore profani,
Dictorumque metu, licet hic inſana minetur,
Elicior tenebris. Alio mihi debita fato

Summa dies, vetitumque dari mortalibus armis.
Sed me veſter amor, nimiuſque arcana profari
Phoebus agit. Vobis ventura, atque omne, quod ultra eſt,
Pandere moeſtus eo. Nam te, veſane, moneri
Ante nefas, unique ſilet tibi noſter Apollo.
Quo miſeri, Fatis Superiſque obſtantibus, arma,
Quo rapitis? quae vos Furiarum verbera caecos
Exagitant? adeone animarum tedet? & Argos
Exoſi? nil dulce domi? nulla omina curae?
Quid me Perſei ſecreta ad culmina montis
Ire gradu trepido ſuperoſque irrumpere coetus
Egiſtis? potui pariter neſcire, quis armis
Caſus, & atra dies, quae fati exordia cunctis,
Quae mihi. Conſulti teſtor penetralia mundi,
Et volucrum affatus, & te, Thymbraee, vocanti
Non alias tam ſaeve mihi, quae ſigna futuri
Pertulerim. Vidi ingentis portenta ruinae.
Vidi hominum, divûmque nefas, hilaremque Megaeram,
Et Lacheſim putri vacuantem ſecula penſo.
Projicite arma manu. deus ecce furentibus obſtat:

Ecce deus. miſeri, quid pulchrum ſanguine victo
Aoniam & diri ſaturare novalia Cadmi?
Sed quid vana cano? quid fixos arceo caſus?
Ibimus. Hic preſſo gemuit ſimul ore ſacerdos.
Illum iterum Capaneus: Tuus ô furor, augur, & uni
Iſta tibi, ut ſerves vacuos inglorius Argos,
Et tua non unquam Tyrrhenus tempora circum
Clangor eat. Quid vota virûm meliora moraris?
Scilicet ut vanis avibus, natoque, domoque,
Et thalamis potiare jacens, ſileamus inulti
Tydeos egregii perfoſſum pectus? & arma
Foederis abrupti? quod ſi bella effera Grajos
Ferre vetas, i Sidonias legatus ad urbes.
Haec pacem tibi ſerta dabunt. tua prorſus inani
Verba polo cauſas, abſtruſaque ſemina rerum
Eliciunt? miſeret Superum, ſi carmina curae,
Humanaeque preces. Quid inertia pectora terres?
Primus in orbe deos fecit timor. Et tibi tuto
Nunc eat iſte furor. ſed prima ad claſſica cum jam
Hoſtilem Iſmenon galeis Dircenque bibemus:
Ne mihi tunc, moneo, lituos atque arma volenti,
Obvius ire pares, ventiſque aut alite viſa

Bellorum proferre diem. procul haec tibi mollis
Infula, terrificique aberit dementia Phoebi.
Illic augur ego & mecum quicunque parati
Inſanire manu. Rurſus fragor intonat ingens
Hortantum, & vaſto ſubter volat aſtra tumultu.
Ut rapidus torrens, animos cui verna miniſtrant
Flamina, & exuti concreto frigore colles,
Cum vagus in campos fruſtra prohibentibus exit
Objicibus, reſonant permixto turbine tecta,
Arva, armenta, viri, donec ſtetit improbus alto
Colle minor, magnoque invenit in aggere ripas.
Haec alterna ducum nox interfuſa diremit.
At gemitus Argia viri non amplius aequo
Corde ferens, ſociumque animo miſerata dolorem,
Sicut erat pridem laceris turbata capillis,
Et fletu ſignata genas, ad celſa verendi
Ibat tecta patris, parvumque ſub ubere caro
Theſſandrum portabat avo, jam nocte ſuprema
Ante novos ortus, ubi ſola ſuperſtite plauſtro
Arctos ad Oceanum fugientibus invidet aſtris.
Utque fores iniit, magnoque affuſa parenti eſt:
Cur tua cum lachrymis moeſto ſine conjuge ſupplex

Limina nocte petam, ceſſem licet ipſa profari,
Scis genitor. Sed jura deûm genitalia teſtor,
Teque pater, non ille jubet; ſed pervigil angor,
Ex quo primus Hymen, movitque infauſta ſiniſtram
Juno facem, ſemper lachrymis, gemituque propinquo
Exturbata quies. non ſi mihi tigridis horror,
Aequoreaeque ſuper rigeant praecordia cautes,
Ferre queam. Tu ſolus opem, tu ſumma medendi
Jura tenes. da bella pater, generique jacentis
Aſpice res humiles, atque hanc, pater, aſpice prolem
Exulis. huic olim generis pudor. obvia prima
Hoſpitia, & junctae teſtato numine dextrae.
Hic certe eſt, quem Fata dabant, quem dixit Apollo.
Non egomet tacitos Veneris furata calores,
Culpatamve facem, tua juſſa verenda, tuoſque
Dilexi monitus. Nunc qua feritate dolentis
Deſpiciam queſtus? neſcis, pater optime, neſcis,
Quantus amor cauſae miſero nupſiſſe marito.
Et nunc moeſta quidem grave & illaetabile munus
Ut timeam, doleamque, rogo. Sed cum oſcula rumpet
Moeſta dies, cum rauca dabunt abeuntibus armis
Signa tubae, ſaevoque genas fulgebitis auro,

Hei mihi, care parens, iterum fortaſſe rogabo.
Illius humenti carpens pater oſcula vultu,
Non equidem has unquam culparim, nata, querelas,
Pone metus: laudanda rogas, nec digna negari.
Sed mihi mŭlta dei (nec tu ſperare, quod urges,
Deſine) multa metus, regnique volubile pondus
Subjiciunt animo. Veniet, qui debitus iſtis,
Nata, modus. nec te incaſſum fleviſſe quereris,
Tu ſolare virum, neu ſint diſpendia juſtæ
Dura moræ, magnos cunctamur, nata, paratus.
Proficitur bello. Dicentem talia naſcens
Lux movet, ingenteſque jubent aſſurgere curæ.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER IV.

TERTIVS horrentem Zephyris laxaverat annum
Phœbus, & anguſtum cogebat limite verno
Longius ire diem, cum fracta, impulſaque fatis
Conſilia, & tandem miſeris data copia belli.
Prima manu rutilam de vertice Lariſſæo
Oſtendit Bellona facem, dextraque trabalem
Haſtam intorſit agens: liquido quæ ſtridula cœlo
Fugit, & adverſæ celſo ſtetit aggere Dirces.
Mox & caſtra ſubit, ferroque, auroque coruſcis
Mixta viris, turmale fremit: dat euntibus enſes:
Plaudit equos: vocat ad portas. Hortamina fortes
Præveniunt, timidiſque etiam brevis addita virtus.
Dicta dies aderat. Cadit ingens rite Tonanti
Gradivoque pecus, nulliſque ſecundus in extis

Pallet, & armatis ſimulat ſperare ſacerdos.
Jamque ſuos circum pueri, innuptæque, patreſque,
Funduntur mixti, ſummiſque a poſtibus obſtant.
Nec modus eſt lachrymis. rorant clypeique, jubæque
Triſte ſalutantum, & cunctis dependet ab armis
Suſpiranda domus. galeis juvat oſcula clauſis
Inſerere, amplexuque truces deducere conos.
Illi, quîs ferrum modo, quîs mors ipſa placebat,
Dant gemitus, fractæque labant ſingultibus iræ.
Sic ubi forte viris longum ſuper æquor ituris,
Cum jam ad vela Noti, & ſciſſo redit anchora fundo,
Hæret amica manus: certant innectere collo
Brachia, mananteſque oculos. Hinc oſcula turbant,
Hinc magni caligo maris: tandemque relicti
Stant in rupe tamen: fugientia carbaſa viſu
Dulce ſequi, patrioſque dolent crebreſcere ventos:
Stant tamen, & notam puppem de rupe ſalutant.
Nunc mihi, fama prior, mundique arcana vetuſtas,
Cui meminiſſe ducum, vitaſque extendere curæ,
Pande viros. tuque ô nemoris regina ſonori,
Calliope, quas ille manus, quæ moverit arma
Gradivus, quantas populis ſolaverit urbes,

Sublata molire lyra. nec enim altior ulli
Mens hauſto de fonte venit. Rex triſtis, & æger
Pondere curarum, propiorque abeuntibus annis,
Inter adhortantes vix ſponte incedit Adraſtus,
Contentus ferro cingi latus: arma manipli
Pone ferunt: volucres portis auriga ſub ipſis
Comit equos, & jam inde jugo luctatur Arion.
Huic armat Lariſſa viros: huic celſa Proſymne,
Aptior armentis Midea, pecoroſaque Phyllos,
Quæque pavet longa ſpumantem valle Charadron
Neris, & ingenti turritæ mole Cleonæ,
Et Lacedæmonium Thyre lectura cruorem.
Junguntur memores tranſmiſſi ab origine regis,
Qui Drepani ſcopulos, & oliviferæ Sicyonis
Culta ferunt, quos pigra vado Langia tacenti
Lambit, & amfractu riparum incurvus Eliſſos.
Sævus honos fluvio: Stygias luſtrare ſeveris
Eumenidas perhibetur aquis; huc mergere ſuetæ
Ora, & anhelantes tuto Phlegethonte ceraſtas:
Seu Thracum vertere domos, ſeu tecta Mycenis
Impia, Cadmeumve larem. fugit ipſe natantes
Amnis, & innumeris livefcunt ſtagna venenis.

It comes Inoas Ephyre ſolata querelas,
Cenchrææque manus, vatum qua conſcius amnis
Gorgoneo percuſſus equo, quaque objacet alto
Iſthmos, & a terris maria inclinata repellit.
Hæc manus Adraſtum numero ter mille ſecuti
Exultant. Pars geſa manu, pars robora flammis
Indurata diu (non unus namque maniplis
Mos, neque ſanguis ineſt) teretes pars vertere fundas
Aſſueti, vacuoque diem præcingere gyro.
Ipſe annis ſceptriſque ſubit venerabilis æque,
Ut poſſeſſa diu taurus meat arduus inter
Paſcua, jam laxa cervice, & inanibus armis,
Dux tamen: haud illum bello attentare juvencis
Sunt animi, nam trunca vident de vulnere multo
Cornua, & ingentes plagarum in pectore nodos.
Proxima longævo profert Dircæus Adraſto
Signa gener, cui bella favent: cui commodat iras
Cuncta cohors. Huic & patria de ſede volentes
Advenere viri; ſeu quos movet exul, & hæſit
Triſtibus aucta fides, ſeu quis mutare potentes
Præcipuum: multi, melior quos cauſa querenti
Conciliat. Dederat nec non ſocer ipſe regendas

Aegion, Arenenque, & quas Theſeïa Trœzen
Addit opes, ne rara movens inglorius iret
Agmina, neu raptos patriæ ſentiret honores.
Idem habitus, eadem arma viro, quæ debitus hoſpes
Hiberna ſub nocte tulit. Theumeſius implet
Terga leo. gemino lucent haſtilia ferro:
Aſpera vulnifico ſubter latus enſe riget Sphynx.
Jam regnum, matriſque ſinus, fidaſque ſorores
Spe, votiſque tenet: tamen & de turre ſuprema
Attonitam, totoque extantem corpore longe
Reſpicit Argian. Hæc mentem, oculoſque reducit
Conjugis, & dulces avertit pectore Thebas.
Ecce inter medios patriæ ciet agmina gentis
Fulmineus Tydeus: jam lætus, & integer artus,
Ut primum ſtrepuere tubæ. Ceu lubricus alta
Anguis humo verni blanda ad ſpiramina ſolis
Erigitur liber ſenio, & ſquallentibus annis
Exutus, lætiſque minax interviret herbis:
Ah miſer, agreſtum ſi quis per gramen hianti
Obvius, & primo ſiccaverit ora veneno.
Huic quoque præſtantes Aetolis urbibus affert
Belli fama viros. ſenſit ſcopuloſa Pylene

Fletaque cognatis avibus Meleagria Pleuron.
Et præceps Calydon, & quæ Jove provocat Iden
Olenos, Joniis & fluctibus hoſpita portu
Chalcis, & Herculea turpatus gymnade vultus
Amnis. Adhuc imis vix truncam attollere frontem
Auſus aquis, glaucoque caput ſummerſus in antro
Mœret, anhelantes ægreſcunt pulvere ripæ.
Omnibus æratæ propugnant pectora crates,
Pilaque ſæva manu, patrius ſtat caſſide Mavors.
Undique magnanimum pubes delecta coronant
Oeniden, hilarem bello, notiſque decorum
Vulneribus. non ille minis Polynicis, & ira
Inferior, dubiumque adeo, cui bella gerantur.
Major at inde novis it Doricus ordo ſub armis,
Qui ripas, Lyrcie, tuas, tua littora multo
Vomere ſuſpendunt, fluviorum ductor Achivum
Inache: Perſea neque enim violentior exit
Amnis humo, cum Taurum, aut Pliadas hauſit aquoſas
Spumeus, & genero tumuit Jove, quos celer ambit
Aſterion, Dryopumque trahens Eraſinus ariſtas.
Et qui rura domant Epidauria: dexter Jaccho
Collis (at Ennææ Cereri negat) avia Dyme.

Mittit opes, denſaſque Pylos Neleia turmas.
Nondum nota Pylos, juveniſque ætate ſecunda
Neſtor, & ire tamen peritura in caſtra negavit.
Hos agitat, pulchræque docet virtutis amorem
Arduus Hippomedon. capiti tremit ærea caſſis,
Ter nivea ſcandente juba. latus omne ſub armis
Ferrea ſuta terunt: humeros ac pectora late
Flammeus orbis habet, perfectaque vivit in auro
Nox Danai. ſontes furiarum lampade nigra
Quinquaginta ardent thalami: pater ipſe cruentis
In foribus laudatque nefas, atque inſpicit enſes.
Illum Palladia ſonipes Nemeæus ab arce
Devehit arma pavens, umbraque immane volanti
Implet agros, longoque attollit pulvere campum.
Non aliter ſylvas humeris, & utroque refringens
Pectore, montano duplex Hyleus ab antro
Præcipitat, pavet Oſſa vias, pecudeſque, feræque
Procubuere metu: non ipſis fratribus horror
Abfuit, ingenti donec Peneïa ſaltu
Stagna ſubit, magnumque objectus detinet amnem.
Quis numerum ferri, genteſque, & robora dicto
Aequarit mortale ſonans? ſuus excit in arma

Antiquam Tiryntha deus. Non fortibus illa
Infœcunda viris, famaque immanis alumni
Degenerat: ſed lapſa ſitu fortuna, neque addunt
Robur opes. Rarus vacuis habitator in arvis
Monſtrat Cyclopum ductas ſudoribus arces.
Dat tamen hæc juvenum tercentum pectora, vulgus
Innumerum bello, quibus haud amenta, nec enſes
Triſte micant. flavent capiti, tergoque leonum
Exuviæ, gentilis honos, & pineus armat
Stipes, inexhauſtis arctantur tela pharetris.
Herculeum Pæana canunt, vaſtataque monſtris
Omnia: frondoſa longum deus audit ab Oeta.
Dat Nemea comites, & quas in prælia vires
Sacra Cleonæi cogunt vineta Molorchi.
Gloria nota caſæ, foribus ſimulata ſalignis
Hoſpitis arma dei, parvoque oſtenditur arvo,
Robur ubi & laxos qua reclinaverit arcus
Ilice, qua cubiti ſedeant veſtigia terra.
At pedes, & toto deſpectans vertice bellum,
Quattuor indomitis Capaneus erepta juvencis
Terga, ſuperque rigens injectu molis ahenæ
Verſat onus: ſquallet triplici ramoſa corona

Hydra

Hydra recens obitu: pars anguibus aſpera vivis
Argento cælata micat: pars arte reperta
Conditur, & fulvo moriens igneſcit in auro.
Circum amnis torpens, & ferro cœrula Lerne.
At laterum tractus, ſpatioſaque pectora ſervat
Nexilis innumero chalybum ſubtemine thorax,
Horrendum, non matris opus, galeæque coruſca
Prominet arce gygas, atque uni miſſilis illi
Cuſpide praefixa ſtat frondibus orba cupreſſus.
Huic parere dati quos fertilis Amphigenia,
Planaque Meſſene, montanaque nutrit Ithome,
Quos Thrion, & ſummis ingeſtum montibus Aepy,
Quos Helos, & Pteleon, Getico quos flebile vati
Dorion. Hic fretus doctas anteire canendo
Aonidas, mutos Thamyris damnatus in annos
Ore ſimul, citharaque (quis obvia numina temnat?)
Conticuit præceps, qui non certamina Phœbi
Noſſet, & illuſtres Satyro pendente Celænas.
Jamque & fatidici mens expugnata fatiſcit
Auguris; ille quidem caſus, & dira videbat
Signa, ſed ipſa manu cunctanti injecerat arma
Atropos, obrueratque deum, nec conjugis abſunt

Inſidiæ, vetitoque domus jam fulgurat auro.
Hoc aurum vati fata exitiale monebant
Argolico, ſcit & ipſe nefas, ſed perfida conjux
Dona viro mutare velit, ſpoliiſque potentis
Imminet Argiæ, raptoque excellere cultu.
Illa libens (nam regum animos, & pondera belli
Hac nutare videt, pariter ni providus heros
Militet) ipſa ſacros gremio Polynicis amati
Depoſuit nexus haud mœſta, atque inſuper addit:
Non hæc apta mihi nitidis ornatibus, inquit,
Tempora, nec miſeræ placeant inſignia formæ
Te ſine. ſat dubium cœtu ſolante timorem
Fallere, & incultos aris adverrere crines.
Scilicet (heu ſuperi) cum tu cludare minaci
Caſſide, ferratuſque ſones, ego divitis aurum
Harmoniæ dotale geram? dabit aptior iſta
Fors deus, Argolicaſque habitu præſtabo maritas,
Cum regis conjux, cum te mihi ſoſpite, templa
Votivis implenda choris: nunc induat illa,
Quæ petit, & bellante poteſt gaudere marito.
Sic Eriphylæos aurum fatale penates
Irrupit, ſcelerumque ingentia ſemina movit,

Et grave Tiſiphone riſit gaviſa futuris.
Tænareis hic celſus equis, quam diſpare cœtu
Cyllarus, ignaro generarat Caſtore prolem,
Quaſſat humum. vatem cultu Parnaſſia monſtrant
Vellera, frondenti crinitur caſſis oliva,
Albaque puniceas interplicat infula criſtas.
Arma ſimul, prenſaſque jugo moderatur habenas.
Hinc atque inde moræ jaculis, & ferrea curru
Sylva tremit. procul ipſe gravi metuendus in haſta
Eminet, & clypeo victum Pythona coruſcat.
Hujus Apollineæ currum comitantur Amyclæ,
Quos Pylos, & dubiis Malea vitata carinis,
Plaudentique habiles Caryæ reſonare Dianæ,
Quos Pharis, volucrumque parens Cythereïa Meſſe,
Taygetique phalanx, & oliviferi Eurotæ
Dura manus. Deus ipſe viros in pulvere crudo
Arcas alit, nudæque modos virtutis, & iras
Ingenerat: vigor inde animis, & mortis honoræ,
Dulce ſacrum. Gaudent natorum in fata parentes,
Hortanturque mori: deflet jamque omnis ephebum
Turba, coronato contenta eſt funere mater.
Frena tenent, duplexque inſerto miſſile nodo,

Exerti ingentes humeros: chlamys horrida pendet,
Et cono Ledæus apex. non hi tibi ſolum,
Amphiaraë, merent. auget reſupina maniplos
Elis. depreſſæ populus ſubit incola Piſæ,
Qui te, flave, natant terris, Alphee, Sicanis
Advena tam longo non unquam infecte profundo.
Curribus innumeris late putria arva laceſſunt,
Et bellis armenta domant. Ea gloria genti
Infando de more, & fractis durat ab uſque
Axibus Oenomai. ſtrident ſpumantia morſu
Vincula, & effoſſas niveus rigat imber arenas.
Tu quoque Parrhaſias ignara matre catervas
Ah rudis annorum (tantum nova gloria ſuadet)
Parthenopæe, rapis. Tum ſaltus forte remotos
Torva parens (neque enim hæc juveni foret ire poteſtas)
Pacabat cornu, gelidique averſa Licei.
Pulchrior haud ulli triſte ad diſcrimen ituro
Vultus, & egregiæ tanta indulgentia formæ.
Nec deſunt animi, veniat modo fortior ætas.
Quas non ille duces nemorum, fluviiſque dicata
Numina, quas magno non impulit igne Napæas?

Ipſam, Mænalia puerum cum vidit in umbra,
Dianam, tenero ſignantem gramina paſſu,
Ignoviſſe ferunt comiti, Dictæaque tela
Ipſam, & Amyclæas humeris aptaſſe pharetras.
Proſilit audaci Martis percuſſus amore,
Arma, tubas audire calens, & vulvere belli
Flaventem ſordere comam, captoque referri
Hoſtis equo. tædet nemorum, titulumque nocentem
Sanguinis humani, pudor eſt neſcire ſagittas.
Igneus ante omnes auro micat, igneus oſtro,
Undantemque ſinum nodis irrugat Iberis,
Imbelli parma pictus Calydonia matris
Prælia. trux læva ſonat arcus, & aſpera plumis
Terga, Cydonæa corytos arundine pulſat,
Electro pallens, & jaſpide clarus Eoa.
Cornipedem trepidos ſuetum prævertere cervos
Velatum geminæ dejectu lyncis, & arma
Mirantem gravioris heri ſublimis agebat,
Dulce rubens, viridique genas ſpectabilis ævo.
Arcades huic veteres aſtris Lunaque priores,
Agmina fida datis. nemorum vos ſtirpe rigenti
Fama ſatos, cum prima pedum veſtigia tellus

Admirata tulit. nondum arva, domuſqu, nec urbes,
Connubiiſque modus. Quercus, laurique ferebant
Cruda puerperia, ac populos umbroſa creavit
Fraxinus, & fœta viridis puer excidit orno.
Hi lucis ſtupuiſſe vices, noctiſque feruntur
Nubila, & occiduum longe Titana ſecuti
Deſperaſſe diem. rareſcunt alta colonis
Mænala: Parthenium fugitur nemus: agmina bello
Rhipeque, & Stratie, ventoſaque donat Eniſpe.
Non Tegea, non ipſa Deo vacat alite felix
Cyllene, templumque Aleæ nemorale Minervæ,
Et rapidus Cliton, & qui tibi, Pythie, Ladon
Pæne ſocer, candenſque jugis Lampia nivoſis,
Et Pheneos nigro Styga mittere credita Diti.
Venit & Idæis ululatibus æmulus Azan,
Parrhaſiique duces, & quae riſiſtis, Amores,
Grata pharetrato Nonacria rura Tonanti.
Dives & Orchomenos pecorum, & Cynoſura ferarum.
Aepytios idem ardor agros, & Pſophida celſam
Vaſtat, & Herculeo vulgatos robore montes,
Monſtriferumque Erymanthon, & æriſonum Stym-
phalon.

Arcades hi, gens una viris, ſed diſſona cultu
Scinditur, hi Paphias myrtos a ſtirpe recurvant,
Et paſtorali meditantur prælia trunco:
His arcus, his tela ſudes, hic caſſide crines
Integit: Arcadii morem tenet ille galeri:
Ille Lycaoniæ rictu caput aſperat urſæ.
Hos belli cœtus, jurataque pectora Marti,
Milite vicinae nullo juvere Mycenae.
Funereae tum namque dapes, mediique recurſus
Solis, & hic alii miſcebant prælia fratres.
Jamque Atalantæas implerat nuntius aures
Ire ducem bello, totamque impellere natum
Arcadiam. tremuere gradus, elapſaque juxta
Tela. fugit ſylvas pernicior alite vento
Saxa per, & plenis obſtantia flumina ripis,
Qualis erat, correpta ſinus, & vertice flavum
Crinem ſparſa noto. raptis velut aſpera natis
Prædatoris equi ſequitur veſtigia tigris.
Ut ſtetit, adverſiſque impegit pectora frenis:
(Ille ad humum pallens.) Unde hæc furibunda cupido,
Nate, tibi? teneroque unde improba pectore virtus?
Tu bellis aptare viros? tu pondera ferre

Martis, & enſiferas inter potes ire catervas?
Quanquam utinam vires! nuper te pallida vidi,
Dum premis obnixo venabula cominus apro,
Poplite ſucciduo reſupinum ac pæne ruentem:
Et nì curvato torſiſſem ſpicula cornu,
Nunc ubi bella tibi? nil te mea tela juvabunt,
Nec teretes arcus, maculis nec diſcolor atris
Hic, cui fidis, equus. magnis conatibus inſtas
Vix Dryadum thalamis, Erymanthiadumque furori
Nympharum mature puer. ſunt omina vera:
Mirabar cur templa mihi tremuiſſe Dianæ
Nuper, & inferior vultu dea viſa, ſacriſque
Exuviæ cecidere tholis. hinc ſegnior arcus,
Difficileſque manus, & nullo in vulnere certæ.
Expecta dum major honos, dum firmius ævum,
Dum roſeis venit umbra genis, vultuſque recedunt
Ore mei: tunc bella tibi, ferrumque, quod ardes,
Ipſa dabo, & nullo matris revocabere fletu.
Nunc refer arma domum. Vos autem hunc ire ſinetis,
Arcades? O ſaxis nimirum, & robore nati.
Plura cupit, fuſi circum natuſque, duceſque
Solantur, minuuntque metus, & jam horrida clangunt

Signa tubæ. Nequit illa pio dimittere natum
Complexu, multumque duci commendat Adraſto.
At parte ex alia Cadmi Mavortia plebes,
Mœſta ducis furiis, nec belli territa fama,
(Quando his vulgatum deſcendere viribus Argos)
Tardius illa quidem, regis, cauſæque pudore,
Verum bella movet. nulli diſtringere ferrum
Impetus, aut humeros clypeo clauſiſſe paterno
Dulce, nec alipedum juga comere, qualia belli
Gaudia: dejecti trepidas ſine mente, ſine ira,
Promiſere manus. Hic ægra in ſorte parentem
Unanimum, hic dulces primævæ conjugis annos
Ingemit, & gremio miſeros accreſcere natos.
Bellator nulli caluit deus: ipſa vetuſto
Mœnia laſſa ſitu, magnæque Amphionis arces,
Jam feſſum ſenio nudant latus, & fide ſacra
Aequatos cœlo, ſurdum, atque ignobile, muros
Firmat opus. tamen & Bœotis urbibus ultrix
Aſpirat ferri rabies, nec regis iniqui
Subſidio, quantum ſocia pro gente moventur.
Ille velut pecoris lupus expugnator opimi,
Pectora tabenti ſanie gravis, hirtaque ſetis

Ora cruentata deformis hiantia lana,
Decedit ſtabulis, huc, illuc turbida verſans
Lumina, ſi duri comperta clade ſequantùr
Paſtores, magnique fugit non inſcius auſi.
Accumulat crebros turbatrix fama pavores.
Hic jam diſperſos errare Aſopide ripa
Lernæos equites: hic te, bacchate Cithæron,
Ille rapi Theumeſon, ait, noctiſque per umbras
Nuntiat excubiis vigiles arſiſſe Plateas.
Nam Tyrios ſudaſſe lares, & ſanguine Dircen
Irriguam, fœtuſque novos, iterumque locutam
Sphynga petris, cui non & ſcire licentia paſſim,
Et vidiſſe fuit? Novus his ſuper anxia turbat
Corda metus. Sparſis ſubito correpta caniſtris
Sylveſtris regina chori, decurrit in æquum
Vertice ab Ogygio, trifidamque huc triſtis, & illuc,
Lumine ſanguineo pinum dejectat, & ardens
Erectam attonitis implet clamoribus urbem:
Omnipotens Niſæe pater, cui gentis avitæ
Pridem lapſus amor, tu nunc horrente ſub arcto
Bellica ferrato rapidus quatis Iſmara thyrſo,
Pampineumque jubes nemus irreptare Lycurgo,

Aut tumidum Gangen, aut clauſtra noviſſima rubræ
Tethyos, Eoaſque domos flagrante triumpho
Perfuris, aut Hermi de fontibus aureus exis.
At tua progenies, poſitis gentilibus armis
Quæ tibi feſta litat, bellum, lachrymaſque, metumque
Cognatumque nefas, injuſti munera regni,
Pendimus. æternis potius me Bacche pruinis
Trans & Amazoniis ululatum Caucaſon armis,
Siſte ferens, quam monſtra ducum ſtirpemque profanam
Eloquar. En urges: alium tibi, Bacche, furorem
Juravi. Similes video concurrere tauros:
Idem ambobus honos, unuſque ab origine ſanguis:
Ardua collatis obnixi cornua miſcent
Frontibus, alternaque truces moriuntur in ira.
Tu pejor, tu cede nocens, qui ſolus avita
Gramina, communemque petis defendere montem.
Ah miſeri morum! bellatis ſanguine tanto,
Et ſaltus dux alter habet. Sic fata gelatis
Vultibus, & Baccho jam demigrante quievit.
At trepidus monſtro, & variis terroribus impar
Longævi rex vatis opem, tenebraſque ſagaces

Tireſiæ (qui mos incerta paventibus) æger
Conſulit. Ille deos non larga cæde juvencûm,
Non alacri penna, aut verum ſpirantibus extis,
Nec tripode implicito, numeriſque ſequentibus aſtra,
Thurea nec ſupra volitante altaria fumo,
Tam penitus, duræ quam mortis limite manes
Elicitos patuiſſe, refert, Lethæaque ſacra
Et merſum Iſmeni ſubter confinia ponto
Miſcentis, parat ante ducem, circumque bidentum
Viſceribus laceris, & odori ſulfuris aura,
Graminibuſque novis, & longo murmure purgat.
Sylva capax ævi, validaque incurva ſenecta.
Aeternum intonſæ frondis ſtat pervia nullis
Solibus. haud illam brumæ minuere, Notuſve
Jus habet, aut Ge ica Boreas impactus ab Urſa.
Subter opaca quies, vacuuſque ſilentia ſervat
Horror, & excluſæ pallet mala lucis imago.
Nec caret umbra deo. nemori Latonia cultrix
Additur. Hanc piceæ, cedrique, & robore in omni
Effictam, ſanctis occultat ſylva tenebris.
Hujus inaſpectæ luco ſtridere ſagittæ,
Nocturnique canum gemitus, ubi limina patrui

Effugit, inque novæ melior redit ora Dianæ.
Aſt ubi feſſa jugis, dulceſque altiſſima ſomnos
Lux movet, hic late jaculis circum undique fixis,
Effuſam pharetra cervicem excepta quieſcit.
Extra immane patent, tellus Mavortia, campi,
Fœtus ager Cadmo, durus qui vomere primo
Poſt conſanguineas acies, ſulcoſque nocentes,
Auſus humum verſare, & putria ſanguine prata
Eruit: ingentes infelix terra tumultus
Lucis adhuc medio, ſolaque in nocte per umbras
Expirat, nigri cum vana in prælia ſurgunt
Terrigenæ. fugit incepto tremebundus ab arvo
Agricola, inſanique domum rediere juvenci.
Hic ſenior vates, (Stygiis accommoda quippe
Terra ſacris, multoque placent ſola pinguia tabo)
Velleris obſcuri pecudes, armentaque ſiſti
Atra monet. quæcunque gregum pulcherrima cervix
Ducitur. ingemuit Dirce, mœſtuſque Cithæron,
Et nova clamoſæ ſtupuere ſilentia valles.
Tum fera cœruleis intexit cornua ſertis
Ipſe manu tractans, notæque in limine ſylvæ,
Principio largos novies tellure cavata

Inclinat Bacchi latices, & munera verni
Lactis, & Actæos imbres, ſuadumque cruorem
Manibus: aggeritur, quantum bibit arida tellus.
Trunca dehinc nemora advolvit, mœſtuſque ſacerdos
Tres Hecatæ, totidemque ſatis Acheronte nefaſto
Virginibus jubet eſſe focos. tibi rector averni
Quanquam infoſſus humo, ſuperat tamen agger in auras
Pineus. hunc juxta cumulo minor ara profundae
Erigitur Cereri. frontes, atque omne cupreſſus
Intexit plorata latus. jamque ardua ferro
Signati capita, & frugum libamine puro
In vulnus cecidere greges. Tunc innuba Mantho
Exceptum pateris prælibat ſanguinem, & omnes
Ter circum acta pyras ſancti de more parentis
Semineces fibras, & adhuc ſpirantia reddit
Viſcera. nec rapidas cunctatur frondibus atris
Subjectare faces. atque ipſe ſonantia flammis
Virgulta, & triſtes crepuiſſe ut ſenſit acervos
Tireſias (illi nam plurimus ardor anhelat,
Ante genas, impletque cavos vapor igneus orbes)
Exclamat: (tremuere rogi, & vox impulit ignem)

Tartareæ ſedes, & formidabile regnum
Mortis inexpletæ, tuque, ô ſæviſſime fratrum,
Cui ſervire dati Manes, æternaque ſontum
Supplicia, atque imi famulatur regia mundi,
Solvite pulſanti loca muta, & inane ſeveræ
Perſephones, vulguſque cava ſub nocte repoſtum
Elicite, & plena redeat Styga portitor alno.
Ferte ſimul greſſus; nec ſimplex Manibus eſto
In lucem remeare modus. Tu ſepare cœtu
Elyſios Perſei Pios, virgaque potenti
Nubilus Arcas agat. contra per crimina functis
Qui plures Erebo, pluresque e ſanguine Cadmi,
Angue ter excuſſo, & flagranti prævia taxo,
Tiſiphone, dux pande diem, nec lucis egentes
Cerberus occurſu capitum retorqueat umbras.
Dixerat. & pariter ſenior, Phœbeaque virgo
Erexere animos. Illi formidine nulla,
(Quippe in corde deus) ſolum tremor, obruit ingens
Oedipodioniden, vatiſque horrenda canentis
Nunc humeros, nunc ille manus, & vellera preſſat
Anxius, inceptiſque velit deſiſtere ſacris.
Qualis Gætulæ ſtabulantem ad confraga ſylvæ

Venator longo motum clamore leonem
Expectat, firmans animum & ſudantia niſu
Tela premens. gelat ora pavor, greſſuſque tremiſcunt
Quis veniat, quantuſque, ſed horrida ſigna frementis
Accipit, & cæca metitur murmura cura.
Atque hic Tireſias nondum adventantibus umbris:
Teſtor, ait, divæ, quibus hunc ſaturavimus ignem,
Laevaque convulſæ dedimus carcheſia terræ,
Jam nequeo tolerare moram. caſſus ne ſacerdos
Audior? an rabido jubeat ſi Theſſala cantu
Ibitis? & Scythicis quoties armata venenis
Colchis aget, trepido pallebunt tartara motu?
Noſtri cura minor ſi non attollere buſtis
Corpora, nec plenas antiquis oſſibus urnas
Egerere, & mixtos cœlique, erebique ſub unum
Funeſtare deos libet? aut exanguia ferro
Ora ſequi, aut ægras functorum carpere fibras?
Ne tenues annos, nubemque hanc frontis opacæ,
Spernite ne, moneo, & nobis ſævire facultas.
Scimus enim & quicquid dici, noſcique timetis,
Et turbare Hecaten, ni te, Thymbræe, vererer:
Et triplicis mundi ſummum, quem ſcire nefaſtum eſt.

Illum

Illum ſed taceo. prohibet tranquilla ſenectus.
Jamque ego vos. avide ſubicit Phœbeïa Manto.
Audiris genitor, vulguſque exangue propinquat.
Panditur Elyſium Chaos, & telluris opertæ
Diſſilit umbra capax, ſylvæque, & nigra pateſcunt
Flumina, liventes Acheron ejectat arenas.
Fumidus atra vadis Phlegethon incendia volvit,
Et Styx diſcretis interflua Manibus obſtat.
Ipſum pallentem ſolio, circumque miniſtras
Funeſtorum operum Eumenides, Stygiæque ſeveros
Junonis thalamos, & mœſta cubilia cerno.
In ſpeculis Mors atra ſedet, dominiſque ſilentis
Adnumerat populos: major ſupereminet ordo.
Arbiter hos dura verſat Gortynius urna,
Vera minis poſcens, adigitque expromere vitas
Uſque retro, & tandem pœnarum lucra fateri.
Quid tibi monſtra Erebi, Scyllas, & inane furentes
Centauros, ſolidoque intorta adamante gigantum
Vincula, & anguſtam centeni Aegæonis umbram?
Immo, ait, ô noſtræ regimen, vireſque ſenectæ,
Ne vulgato mihi. Quis enim remeabile ſaxum,
Fallenteſque lacus, Tytionque alimenta volucrum,

Et caligantem longis Ixiona gyris
Neſciat? Ipſe etiam melior cum ſanguis, opertas
Inſpexi ſedes, Hecate ducente, priuſquam
Obruit ora Deus, totamque in pectora lucem
Detulit. Argolicas magis huc appelle precando,
Thebanaſque animas. alias avertere greſſus
Lacte quater ſparſas mœſtoque excedere luco,
Nata, jube. tum quis vultus, habituſque, quis ardor
Sanguinis adfuſi, gens utra ſuperbior adſit,
Dic agedum, noſtramque mone per ſingula noctem.
Juſſa facit, carmenque ferit, quo diſſipet umbras,
Quo regat & ſparſas. qualis ſi crimina demas
Colchis, & Aeæo ſimulatrix littore Circe.
Tunc his ſacrificum dictis adfata parentem:
Primus ſanguineo ſummittit inertia Cadmus
Ora lacu, juxtaque virum Cythereïa proles.
Effluit amborum geminus de vertice ſerpens.
Terrigenæ comites illos, gens Martia, cingunt.
His ævi menſura dies: manus omnis in armis,
Omnis & in capulo. prohibent, obſtantque, ruuntque
Spirantum rabie. nec triſti incumbere ſulco
Cura, ſed alternum cuperent haurire cruorem.

Proxima natarum manus eſt, fletique nepotes.
Hic orbam Autonoen, & anhelam cernimus Ino
Reſpectantem arcus, & ad ubera dulce prementem
Pignus, & oppoſitis Semelen a ventre lacertis.
Penthea jam fractis genitrix Cadmeïa thyrſis,
Jam demiſſa deo, pectuſque adaperta cruentum
Inſequitur planctu. fugit ille per avia Lethes,
Et Stygios, ſuperoſque lacus, ubi mitior illum
Flet pater, & lacerum componit corpus Echion.
Triſtem noſco Lycum, dextramque in terga reflexum
Aeoliden, humero jactantem funus onuſto.
Nec dum ille aut habitus, aut verſæ crimina formæ
Mutat Ariſtæo genitus: frons aſpera cornu,
Tela manu, rejicitque canes in vulnus hiantes.
Ecce autem magna ſubit invidioſa caterva
Tantalis, & tumido percenſet funera luctu,
Nil dejecta malis. juvat effugiſſe deorum
Numina, & inſanæ plus jam permittere linguæ.
Talia dum patri canit intemerata ſacerdos,
Illius elatis tremefacta adſurgere vittis
Canicies, tenuique impelli ſanguine vultus.
Nec jam firmanti baculo, nec virgine fida

Nititur, erectuſque ſolo. Deſiſte canendo,
Nata, ait, externæ ſatis eſt mihi lucis, inertes
Diſcedunt nebulæ, & vultum niger exuit aër.
Umbriſne, an ſupero me miſſus Apolline complet
Spiritus? en video quæcunque audita. ſed ecce
Mœrent Argolici dejecto lumine manes.
Torvus Abas, Prœtuſque nocens, mitiſque Phoroneus
Truncatuſque Pelops, & ſævo pulvere ſordens
Oenomaus, largis humectant imbribus ora.
Auguror hinc Thebis belli meliora. quid autem
Hi grege condenſo (quantum arma & vulnera monſtrant,
Pugnaces animæ) nobis in ſanguine multo
Oraque, pectoraque & falſo clamore levatas
Intendunt ſine pace manus? rex, fallor, an hi ſunt
Quinquaginta illi? cernis Chthoniumque Chrominque,
Phægeaque, & noſtra præſignem Mæona lauro.
Ne ſævite duces. nihil hic mortalibus auſum
Credite conſiliis. hos ferrea neverat annos
Atropos, exiſtis caſus. bella horrida nobis,
Atque iterum Tydeus, dixit, vittaque ligatis
Frondibus inſtantes abigit, monſtratque cruorem.

Stabat inops comitum Cocyti in littore mœſto
Laïus, immiti quem jam deus ales Averno
Reddiderat, dirumque tuens obliqua nepotem,
(Noſcit enim vultu) non ille aut ſanguinis hauſtus
Cætera ceu plebes, aliumve accedit ad imbrem,
Immortale odium ſpirans. Sed prolicit ultro
Aonius vates: Tyriæ dux inclyte Thebes,
Cujus ab interitu non ulla Amphionis arces
Vidit amica dies. ô jam ſatis ulte cruentum
Exitium, & multum placata minoribus umbra,
Quos miſerande fugis? jacet ille in funere longo
Quem premis, & junctæ ſentit confinia mortis,
Obſitus exhauſtos pedore & ſanguine vultus,
Ejectuſque die. ſors leto durior omni,
Crede mihi. quænam immeritum vitare nepotem
Cauſa tibi? confer vultum, & ſatiare litanti
Sanguine, venturaſque vices, & funera belli
Pande vel infenſus, vel res miſerate tuorum.
Tunc ego. te optata vetitam tranſmittere Lethen
Puppe dabo, placidumque pia tellure reponam,
Et Stygiis mandabo deis. Mulcetur honoris
Muneribus, tingitque genas. dehinc talia reddit:

Cur tibi verſanti manes, æquæve ſacerdos,
Lectus ego augurio? tantiſque potiſſimus umbris
Qui ventura loquar? ſatis eſt meminiſſe priorum.
Noſtrane præclari (pudeat) conſulta nepotes
Poſcitis? illum illum ſacris adhibere nefaſtis,
Qui læto fodit enſe patrem, qui ſemet in ortus
Vertit, & indignæ regerit ſua pignora matri.
Et nunc ille deos, furiarumque atra fatigat
Concilia, & noſtros rogat hæc in prælia manes.
Quod ſi adeo placui deflenda in tempora vates,
Dicam equidem, quo me Lacheſis, quo torva Megæra
Uſque ſinunt. Bellum innumero venit undique bellum
Agmine, Lernæoſque trahit fatalis alumnos
Gradivus ſtimulis. Hos terræ monſtra, deumque
Tela manent, pulchrique obitus, & ab igne ſupremo
Sontes lege moræ. certa eſt victoria Thebis,
Ne trepida, nec regna ferox germanus habebit.
Sed furiæ, geminumque nefas, miſeroſque per enſes
(Hei mihi) crudelis vincet pater. Hæc ubi fatus,
Labitur, & flexa dubios ambage reliquit.
Interea gelidam Nemeen, & conſcia laudis
Herculeæ dumenta, vaga legione tenebant

Inachidæ. jam Sidonias avertere prædas,
Sternere, ferre domos ardent, inſtantque. Quis iras
Flexerit, unde moræ, medius quis euntibus error
Phœbe, doce: nos rara manent exordia famæ.
Marcidus edomito bellum referebat ab Hæmo
Liber, ibi armiferos geminæ jam ſidere brumæ
Orgia ferre Getas, canumque vireſcere dorſo
Othryn, & Icaria Rhodopen adſueverat umbra,
Et jam pampineos materna ad mœnia currus
Promovet: effrenæ dextra, lævaque ſequuntur
Lynces, & uda mero lambunt retinacula tigres.
Poſt exultantes ſpolia armentalia portant
Seminecesque lupos, ſciſſaſque Mimallones urſas.
Nec comitatus iners: ſunt illic Ira, Furorque,
Et Metus, & Virtus, & nunquam ſobrius Ardor,
Succiduique gradus, & caſtra ſimillima regi.
Iſque ubi pulverea Nemeen effervere nube
Conſpicit, & ſolem radiis igneſcere ferri,
Nec dum compoſitas belli in certamina Thebas:
Concuſſus viſis, quanquam ore, & pectore marcet,
Aeraque tympanaque, & biforem reticere tumultum
Imperat, attonitas qui circum plurimus aures.

Atque ita: Me manus iſta, meamque exſcindere gentem
Apparat: & longe recalet furor: hoc mihi ſævum
Argos, & indomitæ bellum ciet ira novercæ.
Uſque adeone parum cineri data mater iniquo?
Natalesque rogi? quæque ipſe micantia ſenſi
Fulgura? relliquias etiam, fuſæque ſepulchrum
Pellicis, & reſidem ferro petit imbroba Theben.
Nectam fraude moras: illum, illum tendite campum
Tendite, io, comites. Hircana ad ſigna jugales
Intumuere jubas, dicto prius adſtitit arvis.
Tempus erat, medii cum ſolem in culmina mundi
Tollit anhela dies, ubi tardus hiantibus arvis
Stat vapor, atque omnes admittunt æthera luci.
Undarum vocat ille deas, mediuſque ſilentum
Incipit: Agreſtes fluviorum numina Nymphæ,
Et noſtri pars magna gregis, perferte laborem,
Quem damus. Argolicos paulum mihi fontibus amnes,
Stagnaque, & errantes obducite pulvere rivos.
Præcipuus Nemees, qua noſtra in mœnia bellis
Nunc iter, ex alto fugiat liquor, adjuvat ipſe
Phœbus adhoc ſummo (ceſſet ni veſtra voluntas)

Limite: vim cœptis indulgent aſtra, meæque
Aeſtifer Erigones ſpumat canis. Ite volentes,
Ite in operta ſoli. poſt vos ego gurgite pleno
Eliciam, & quæ dona meis ampliſſima ſacris
Veſter habebit honos: nocturnaque furta licentum
Cornipedum, & cupidas Faunorum arcebo rapinas.
Dixerat. Aſt illis tenuis percurrere viſus
Ora ſitus, viridiſque comis exhorruit humor.
Protinus Inachios haurit ſitis ignea campos.
Diffugere undæ: ſquallentronteſque, lacuſque,
Et cava ferventi dureſcunt flumina limo.
Aegra ſolo macies, tenerique in origine culmi
Inclinata ſeges. deceptum margine ripæ
Stat pecus, atque amnes quærunt armenta natatos.
Sic ubi ſe magnis refluus ſuppreſſit in antris
Nilus, & Eoæ liquentia pabula brumæ
Ore premit, fumant deſertæ gurgite valles,
Et patris undoſi ſonitus expectat hiulca
Aegyptos, donec Phariis alimenta rogatus
Donet agris, magnumque inducat meſſibus annum.
Aret Lerna nocens, aret Lyrcius, & ingens
Inachus, adverrenſque natantia ſaxa Charadrus.

Et nunquam in ripis audax Eraſinus, & æquus
Fluctibus Aſterion. ille alta per avia notus
Audiri, & longe paſtorum rumpere ſomnos.
Una tamen tacitas (ſed juſſu numinis) undas,
Hæc quoque ſecreta, nutrit Langia, ſub umbra.
Nondum illi raptus dederat lachrymabile nomen
Archemorus, nec fama deæ; tamen avia ſervat
Et nemus, & fluvium: manet ingens gloria nympham,
Cum triſtem Hypſipylen ducibus ſudatus Achæis
Ludus, & atra ſacrum recolit trieteris Ophelten.
Ergo, nec ardentes clypeos vectare, nec arctos
Thoracum nexus (tantum ſitis horrida torquet)
Sufficiunt. non ora modo, anguſtiſque peruſti
Faucibus, interior ſed vis quatit: aſpera pulſu
Corda. gelant venæ, & ſiccis cruor æger adhæret
Viſceribus. Tunc ſole putris, tunc pulvere tellus
Exhalat calidam nubem. non ſpumeus imber
Manat equûm; ſiccis illidunt ora lupatis,
Ora catenatas procul exertantia linguas,
Nec legem dominoſve pati, ſed perfurit arvis
Flammatum pecus. Huc illuc impellit Adraſtus
Exploratores, ſi ſtagna Lycimnia reſtent,

Si quis Amymones ſuperet liquor. omnia cæcis
Ignibus hauſta ſedent. nec ſpes humentis Olympi,
Ceu flavam Libyen deſertaque pulveris Afri
Conluſtrent, nullaque umbratam nube Syenen.
Tandem inter ſylvas (ſic Evius ipſe parabat)
Errantes, ſubitam pulchro in mœrore tuentur
Hypſipylen. illi quamvis & ab ubere Opheltes
Non ſuus, Inachii proles infauſta Lycurgi
Dependet, neglecta comam, nec dives amictu;
Regales tamen ore notæ, nec merſus acerbis
Extat honos. tunc hæc adeo ſtupefactus Adraſtus:
Diva potens nemorum (nam té vultuſque, pudorque
Mortali de ſtirpe negant) quæ læta ſub iſto
Igne poli quæris aquas, ſuccurre propinquis
Gentibus: arcitenens ſeu te Latonia caſto
De grege tranſmiſit thalamis, ſeu lapſus ab aſtris
Non humilis fœcundat amor (neque enim ipſe deorum
Arbiter, Argolidum thalamis novus) aſpice mœſta
Agmina, nos ferro meritas excindere Thebas
Mens tulit; imbelli ſed nunc ſitis anxia fato,
Summittitque animos, & inertia robora carpit.
Da feſſis in rebus opem, ſeu turbidus amnis,

Seu tibi fœda palus. nihil hac in ſorte pudendum,
Nil humile eſt. Tu nunc ventis, pluvioque rogaris
Pro Jove, tu refugas vires, & pectora bello
Exanimata reple. ſic hoc tibi ſydere dextro
Creſcat onus. tantum reduces det flectere greſſus
Juppiter, O quanta belli donabere præda!
Dircæos tibi diva greges, numerumque rependam
Plebis, & hic magna lucus ſignabitur ara.
Dixit, & orantis media inter anhelitus ardens
Verba rapit, curſuque animæ labat arida lingua.
Idem omnes pallorque viros, flatuſque ſoluti
Oris habet. reddit demiſſo Lemnia vultu:
Diva quidem vobis, & ſi cœleſtis origo eſt,
Unde ego? mortales utinam haud tranſgreſſa fuiſſem
Luctibus! altricem mandati cernitis orbam
Pignoris, at noſtris an quis ſinus, uberaque ulla,
Scit deus. & nobis regnum tamen, & pater ingens.
Sed quid ego hæc? feſſoſque optatis demoror undis?
Mecum age nunc: ſi forte vado Langia perennes
Servat aquas. ſolet & rapidi ſub limite cancri
Semper, & Icarii quamvis juba fulgeret aſtri,
Ire tamen. ſimul hærentem, ne tarda Pelaſgis

Dux foret, ah miſerum vicino ceſpite alumnum
(Sic Parcæ voluere) locat, ponique negantem
Floribus aggeſtis, & amico murmure dulces
Solatur lachrymas. Qualis Berecynthia mater,
Dum circa parvum jubet exultare Tonantem
Curetas trepidos: illi certantia plaudunt
Orgia, ſed magnis reſonat vagitibus Ide.
At puer in gremio vernæ telluris, & alto
Gramine, nunc faciles ſternit procurſibus herbas
In vultum nitens: caram modo lactis egeno
Nutricem clangore ciens, iterumque renidens,
Et teneris meditans verba illuctantia labris,
Miratur nemorum ſtrepitus, aut obvia carpit,
Aut patulo trahit ore diem. nemoriſque malorum
Inſcius, & vitæ multum ſecurus inerrat.
Sic tener Odryſia Mavors nive, ſic puer ales
Vertice Mænalio; talis per littora reptans
Improbus Ortygiæ latus inclinabat Apollo.
Illi per dumos, & opacà virentibus umbris
Devia pars cingunt, pars arcta plebe ſequuntur,
Præcelerantque ducem. medium ſubit illa per agmen
Non humili feſtina modo. jamque amne propinquo

Rauca ſonat vallis, ſaxoſumque impulit aures
Murmur. ibi exultans conclamat ab agmine primo,
Sicut erat, levibus tollens vexilla maniplis
Argus, Aquæ. (longuſque virûm ſuper ora cucurrit
Clamor) Aquæ. ſic Ambracii per littora ponti
Nauticus in remis juvenum monſtrante magiſtro
Fit ſonus, inque vicem contra percuſſa reclamat
Terra, ſalutatus cum Leucada pandit Apollo.
Incubuere vadis paſſim diſcrimine nullo
Turba ſimul, primique; nequit ſecernere mixtos
Aequa ſitis. frenata ſuis in curribus intrant
Armenta, & pleni dominis, armiſque feruntur
Quadrupedes. Hos turbo rapax, hos lubrica fallunt
Saxa, nec implicitos fluvio reverentia reges
Proterere, aut merſiſſe vado clamantis amici
Ora. fremunt undæ, longuſque a fontibus amnis
Diripitur, modo lene virens, & gurgite puro
Perſpicuus, nunc ſordet aquis egeſtus ab imo
Alveus. Inde toros riparum, & proruta turbant
Gramina. Jam craſſus cœnoque & pulvere torrens
Quanquam expleta ſitis, bibitur tamen. agmina bello
Decertare putes, juſtumque in gurgite Martem

Perfurere, & captam tolli victoribus urbem.
Atque aliquis regum medio circumfluus amni:
Sylvarum, Nemee, longe regina virentum,
Lecta Jovi ſedes, quam nunc, non Herculis actis
Dura magis, rabidi cum colla minantia monſtri
Angeret, & tumidos animam anguſtaret in artus.
Hac ſæviſſe tenus populorum incepta tuorum
Sufficiat: tuque ô cunctis inſuete domari
Solibus, æternæ largitor corniger undæ,
Lætus eas. quacunque domo gelida ora reſolvis
Immortale tumens. neque enim tibi cana repoſtas
Bruma nives, raptaſque alio de fonte refundit
Arcus aquas: gravidive indulgent nubila Cori.
Sed tuus, & nulli ruis expugnabilis aſtro.
Te nec Apollineus Ladon, nec Xanthus uterque,
Sperchiuſque minax, centaureuſque Lycormas
Præſtiterint. Tu pace mihi, tu nube ſub ipſa
Armorum, feſtaſque ſuper celebrabere menſas.
Ab Jove primus honos. bellis modo lætus ovantes
Accipias, feſſiſque libens iterum hoſpita pandas
Flumina, defenſaſque velis agnoſcere turmas.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER V.

PULSA ſitis fluvio, populataque gurgitis alveum
Agmina, linquebant ripas, amnemque minorem.
Acrior & campum ſonipes rapit, & pedes arva
Implet ovans. rediere viris animique, minæque,
Votaque, ſanguineis mixtum ceu fontibus ignem
Hauſiſſent belli, magnaſque in prælia mentes.
Diſpoſiti in turmas rurſus, legemque ſeveri
Ordinis, ut cuique ante locus, ductorque, monentur
Inſtaurare vias. tellus jam pulvere primo
Creſcit, & armorum tranſmittunt fulgura ſylvæ.
Qualia trans Pontum Phariis defenſa ſerenis
Rauca Parætonio decedunt agmina Nilo,
Cum fera ponit hyems. illæ clangore fugaci
Vmbra fretis, arviſque volant; ſonat avius æther;

Jam

Jam Borean imbreſque pati, jam nare ſolutis
Amnibus, & nudo juvat æſtivare ſub Hæmo.
Hic rurſus ſimili procerum vallante corona
Dux Talaïonides, antiqua ut forte ſub orno
Stabat, & admoti nixus Polynicis in haſtam:
At tamen ô quæcunque es ait, cui gloria tanta
Venimus innumeræ fatum debere cohortes:
Quem non ipſe deûm ſator aſpernetur honorem,
Dic age (quando tuis alacres adſiſtimus undis)
Quæ domus, aut tellus, animam quibus hauſeris aſtris?
Dic quis & ille pater? neque enim tibi numina longe;
Tranſierit fortuna licet, majorque per ora
Sanguis, & adflicto ſpirat reverentia vultu.
Ingemit, & paulum fletu cunctata modeſto
Lemnias orſa refert: Immania vulnera, rector,
Integrare jubes, Furias, & Lemnon, & arctis
Arma inſerta toris, debellatoſque pudendo
Enſe mares. Redit ecce nefas, & frigida cordi
Eumenis. ô miſeræ quibus hic furor additus! ô nox!
O pater! illa ego ſum (pudeat ne forte benignæ
Hoſpitis) illa, duces, raptum quae ſola parentem
Occului. Quid longa malis exordia necto?

Et vos arma vocant, magnique in corde paratus.
Hoc memoraſſe ſat eſt; claro generata Thoante,
Servitium Hypſipyle veſtri fero capta Lycurgi.
Advertere animos, majorque, & honora videri
Parque operi tanto. Cunctis tunc noſcere caſus
Ortus amor: pater ante alios hortatur Adraſtus.
Imo age, dum primi longe damus agmina vulgi,
Nec facilis Nemee latas evolvere vires,
Quippe obtenta comis, & ineluctabilis umbra,
Pande nefas, laudeſque tuas, gemituſque tuorum:
Unde hos advenias regno dejecta labores.
Dulce loqui miſeris, vetereſque reducere queſtus.
Incipit: Aegæo premitur circumflua Nereo
Lemnos, ubi ignifera feſſus reſpirat ab Aetna
Mulciber. ingenti tellurem proximus umbra
Veſtit Athos, nemorumque obſcurat imagine pontum.
Thraces arant contra. Thracum fatalia nobis
Littora, & inde nefas. florebat dives alumnis
Terra, nec illa Samo fama, Delove ſonanti
Pejor, & innumeris quas ſpumifer adſilit Aegon.
Diis viſum turbare domos. nec pectora culpa
Noſtra vacant. nullos Veneri ſacravimus ignes.

Nulla deæ ſedes, movet & cœleſtia quondam
Corda dolor, lentoque irrepunt agmine pœnæ.
Illa Paphon veterem, centumque altaria linquens
Nec vultu, nec crine prior, ſolviſſe jugalem
Ceſton, & Idalias procul ablegaſſe volucres
Fertur. erant certe media quæ noctis in umbra,
Divam alios ignes, majoraque tela gerentem
Tartareas inter, thalamis, volitaſſe ſorores
Vulgarent. utque implicitis arcana domorum
Anguibus, & ſaeva formidine cuncta replevit
Limina, nec fidi populum miſerata mariti:
Protinus a Lemno teneri fugiſtis amores,
Motus Hymen, verſæque faces, & frigida juſti
Cura tori. nullæ redeunt in gaudia noctes,
Nullus in amplexu ſopor eſt. odia aſpera ubique,
Et Furor, & medio recubat Diſcordia lecto.
Cura viris tumidos adverſa Thracas in ora
Eruere, & ſævam bellando frangere gentem.
Cumque domus contra, ſtanteſque in littore nati,
Dulcius Edonas hyemes, Arctonque frementem
Excipere, aut tandem tacita poſt prælia nocte
Fractorum ſubitas torrentum audire ruinas.

Illæ autem triſtes (nam me tunc libera curis
Virginitas, annique tegunt) ſub nocte, dieque
Aſſiduis ægræ lachrymis, ſolantia miſcent
Colloquia, aut ſævam ſpectant trans æquora Thracen.
Sol operum medius ſummo librabat Olympo
Lucentes, ceu ſtaret, equos: quater axe ſereno
Intonuit, quater antra dei fumantis anhelos
Exeruere apices: ventiſque abſentibus Aegon
Motus, & ingenti percuſſit littora ponto.
Cum ſubito horrendas ævi matura Polyxo
Tollitur in furias, thalamiſque inſueta relictis
Evolat. inſano veluti Theumeſia Thyas
Rapta deo, cum ſacra vocant, Idæaque ſuadet
Buxus, & a ſummis auditus montibus Evan:
Sic erecta genas, aciemque effuſa, trementi
Sanguine, deſertam rabidis clamoribus urbem
Exagitat, clauſaſque domos, & limina pulſans,
Concilium vocat. infelix comitatus eunti
Hærebant nati. atque illæ non ſegnius omnes
Erumpunt tectis, ſummaſque ad Pallados arces
Impetus. huc propere ſtipamur, & ordine nullo
Congeſtæ. ſtricto mox enſe ſilentia juſſit

Hortatrix ſcelerum, & medio ſic auſa profari eſt:
Rem ſummam inſtinctu Superum, meritique doloris,
O viduæ (firmate animos & pellite ſexum)
Lemniades, ſancire paro. ſi tædet inanes
Aeternum ſervare domos, turpemque juventæ
Flore ſitum, & longis ſteriles in luctibus annos:
Inveni, promitto viam (nec numina deſunt)
Qua renovanda Venus. modo par inſumite robur
Luctibus; atque adeo primum hoc mihi noſcere detur,
Tertia canet hyems, cui connubialia vincla,
Aut thalami ſecretus honos? quod conjuge pectus
Intepuit? cujus vidit Lucina labores?
Dicite, vel juſtos cujus pulſantia menſes
Vota tument? qua pace feras, volucreſque jugari
Mos datus. heu ſegnes! potuitne ultricia Grajis
Virginibus dare tela pater, lætuſque dolorum,
Sanguine ſecuros juvenum perfundere ſomnos?
At nos vulgus iners. quod ſi propioribus actis
Eſt opus, ecce animos doceat Rhodopeïa conjux
Ulta manu thalamos, pariterque epulata marito.
Nec vos immunis ſcelerum, ſecurave cogo.
Plena mihi domus atque ingens, en cernite, ſudor.

Quattuor hos una decus, & ſolatia patris
In gremio (licet amplexu, lachrymiſque morentur)
Tranſadigam ferro, ſaniemque & vulnera fratrum
Miſcebo, patremque ſuper ſpirantibus addam.
Ecqua tot in cædes animum promittit? agebat
Pluribus. adverſo nituerunt vela profundo.
Lemnia claſſis erat. rapuit gaviſa Polyxo
Fortunam, atque iterat: Superiſne vocantibus ultro
Deſumus? ecce rates, deus hos, deus ultor in iras
Adportat, cœptiſque favet. nec imago quietis
Vana meæ, nudo ſtabat Venus enſe, videri
Clara mihi, ſomnoſque ſuper. Quid perditis ævum?
Inquit. age averſis thalamos purgate maritis.
Ipſa faces alias, melioraque fœdera jungam.
Dixit. & hoc ferrum ſtratis, hoc (credite) ferrum
Impoſuit. quin ô miſeræ, dum tempus agit rem,
Conſulite. en validis ſpumant everſa lacertis
Aequora. Biſtonides veniunt fortaſſe maritæ.
Hinc ſtimuli ingentes, magnuſque advolvitur aſtris
Clamor. Amazonio Scythiam fervere tumultu,
Lunatumque putes agmen deſcendere, ubi arma
Indulget pater, & ſævi movet oſtia belli.

Nec varius fremor, aut ſtudia in contraria rapti
Diſſenſus, ut plebe ſolet. furor omnibus idem,
Idem animus ſolare domos. juvenumque, ſenumque
Præcipitare colos, pleniſque adfrangere parvos
Uberibus, ferroque omnes exire per annos.
Tunc viridis late lucus, juga celſa Minervæ
Propter, opacat humum niger ipſe, ſed inſuper ingens
Mons premit, & gemina pereunt caligine ſoles:
Hic ſanxere fidem, tu Martia teſtis Enyo,
Atque inferna Ceres, Stygiæque Acheronte recluſo
Ante preces venere deæ. ſed fallit ubique
Mixta Venus: Venus arma tenet: Venus admovet iras.
Nec de more cruor. natum Caropeïa conjux
Obtulit. accingunt ſeſe, & mirantia ferro
Pectora, congeſtiſque avidæ ſimul undique dextris
Perfringunt, ac dulce nefas in ſanguine vivo
Conjurant, matremque recens circumvolat umbra.
Talia cernenti mihi quantus in oſſibus horror?
Quiſve per ora color? qualis cum cerva cruentis
Circumventa lupis, nullum cui pectore molli
Robur, & in volucri tenuis fiducia curſu,
Præcipitat ſuſpenſa fugam: jam jamque teneri

Credit, & eluſos audit concurrere morſus.
Illi aderant. primis jamque offendere carinæ
Littoribus. certant ſaltu contingere terram
Præcipites. miſeri quos non aut horrida virtus
Marte ſub Odryſio, aut medii inclementia ponti
Hauſerit! alta etiam Superum delubra vaporant,
Promiſſaſque trahunt pecudes. niger omnibus aris
Ignis, & in nullis ſpirat Deus integer extis.
Tardius humenti noctem dejecit Olympo
Juppiter, & verſum miti reor æthera cura
Suſtinuit, dum fata vetant: nec longius unquam
Ceſſavere novae perfecto ſole tenebræ.
Sera tamen mundo venerunt aſtra, ſed illis
Et Paros, & nemoroſa Thaſos, crebræque relucent
Cyclades. una gravi penitus latet obruta cœlo
Lemnos, in hanc triſtes nebulæ, & plaga cæca ſuperne
Texitur, una vagis Lemnos non agnita nautis.
Jam domibus fuſi & nemorum per opaca ſacrorum
Ditibus indulgent epulis, vacuantque profundo
Aurum immane mero; dum quæ per Strymona pugnæ,
Quis Rhodope, gelidove labor ſudatus in Hæmo
Enumerare vacat. nec non manus impia, nuptæ

Serta inter, feſtaſque dapes, quo maxima cultu
Quaeque jacent. dederat mites Cytherea ſuprema
Nocte viros, longoque brevem poſt tempore pacem
Nequicquam, & miſeros periturо adflaverat igni.
Conticuere chori: dapibus, ludoque licenti
Fit modus, & primæ decreſcunt murmura noctis,
Cum conſanguinei mixtus caligine leti
Rore madeus Stygio, morituram amplectitur urbem
Somnus, & implacido fundit gravia otia cornu:
Secernitque viros. vigilant nuptæque, nuruſque
In ſcelus, atque hilares acuunt fera tela ſorores.
Invaſere nefas, cuncto ſua regnat Erinnys
Pectore. non aliter Scythicos armenta per agros
Hircanæ clauſere leæ, quas exigit ortu
Prima fames, avidique implorant ubera nati.
Quos tibi (nam dubito) ſcelerum de mille figuris
Expediam caſus? Helimum temeraria Gorge
Evinctum ramis, altaque in mole tapetum
Efflantem ſomno creſcentia vina, ſuperſtans
Vulnera disjecta rimatur veſte, ſed illum
Infelix ſopor admota ſub morte refugit.
Turbidus, incertumque oculis vigilantibus hoſtem

Occupat amplexu, nec ſegnius illa tenentis
Pone adigit coſtas, donec ſua pectora ferro
Tangeret. is demum ſceleri modus. ora ſupinat
Blandus adhuc, oculiſque tremens & murmure Gorgem
Quærit, & indigno non ſolvit brachia collo.
Non ego nunc vulgi, quanquam crudelia, pandam
Funera, ſed propria luctus de ſtirpe recordor.
Quod te, flave Cydon, quod te per colla refuſis
Intactum, Crenæe, comis, (quibus ubera mecum
Obliquumque a patre genus) fortemque, timebam
Quem deſponſa, Gyan, vidi lapſare cruentæ
Vulnere Mirmydonis: quodque inter ſerta choroſque
Barbara ludentem fodiebat Opopea, mater?
Flet ſuper æquævum ſoror exarmata Lycaſte
Cydimon. heu ſimiles perituro in corpore vultus
Aſpiciens, floremque genæ, & quas finxerat auro,
Ipſa comas: tum ſæva parens jam conjuge fuſo
Adſtitit, impellitque minis, atque inſerit enſem.
Ut fera, quae placido rabiem deſueta magiſtro
Tardius arma movet, ſtimuliſque, & verbere crebro
In mores negat ire ſuos: ſic illa jacenti
Incidit, undantemque ſinu collapſa cruorem

Excipit, & laceros premit in nova vulnera crines.
Ut vero Alcimeden etiamnum in murmure truncos
Ferre patris vultus, & egentem ſanguinis enſem
Conſpexi, riguere comæ, atque in viſcera ſævus
Horror iit. meus ille Thoas, mea dira videri
Dextra mihi. extemplo thalamis turbata paternis
Inferor. ille quidem dudum (quis magna tuenti
Somnus?) agit verſans ſecum (etſi lata receſſit
Urbe domus) quinam ſtrepitus? quæ murmura noctis,
Cur fremebunda quies? trepido ſcelus ordine pando.
Quis dolor, unde animi. Vis nulla arcere furentes:
Hac ſequere, ô miserande. premunt, aderuntque moranti,
Et mecum fortaſſe cades. his motus, & artus
Erexit ſtratis. ferimur per devia vaſtæ
Urbis, ubi ingentem nocturnæ cædis acervum
Paſſim, ut quoſque ſacris crudelis veſpera lucis
Straverat, occulta ſpeculamur nube latentes.
Hic impreſſa toris ora, extanteſque reclufis
Pectoribus capulos, magnarum & fragmina trunca
Haſtarum, & ferro laceras per corpora veſtes,
Crateras pronos, epulaſque in cæde natantes

Cernere erat, juguliſque modo torrentis apertis
Sanguine commixto redeuntem in pocula Bacchum.
Hic juvenum manus, & nullis violabilis armis
Turba ſenes, poſitique patrum ſuper ora gementum
Semineces pueri, trepidas in limine vitæ
Singultant animas. gelida non ſævius Oſſa
Luxuriant Lapitharum epulæ, ſi quando profundo
Nubigenæ caluere mero: vix primus ab ira
Pallor, & impulſis ſurgunt ad prælia menſis.
Tunc primum ſeſe trepidis ſub nocte Thyoneus
Detexit, nato portans extrema Thoanti
Subſidia, & multa ſubitus cum luce refulſit.
Agnovi. non ille quidem turgentia ſertis
Tempora, nec flava crinem diſtinxerat uva.
Nubilus, indignumque oculis liquentibus imbrem
Alloquitur: dum fata dabant tibi, nate, potentem
Lemnon, & externis etiam ſervare timendam
Gentibus, haud unquam juſto mea cura labori
Deſtitit. abſciderunt triſtes crudelia Parcæ
Stamina, nec dictis, ſupplex quæ plurima fudi
Ante Jovem fruſtra, lachrymiſque avertere luctus
Contigit. infandum natæ conceſſit honorem.

Accelerate fugam. tuque ô mea digna propago
Hac rege, virgo, patrem, gemini qua brachia muri
Littus eunt, illa, qua, rara ſilentia, porta
Stat funeſta Venus, ferroque accincta furentes
Adjuvat. (unde manus? unde hæc Mavortia divæ
Pectora?) tu lato patrem committe profundo.
Succedam curis. Ita fatus in aëra rurſus
Solvitur: & noſtrûm viſus arcentibus umbris,
Mitis iter longæ claravit limite flammæ.
Qua data ſigna ſequor. dein curvo robore clauſum
Diis pelagi, ventiſque, & Cycladas Aegæoni
Amplexo, commendo patrem. nec fletibus unquam
Sit modus alternis: ni jam dimittat Eoo
Lucifer aſtra polo. tum demum littore rauco
Multa metu reputans, & vix confiſa Lyæo
Dividor, ipſa gradu nitens, ſed & anxia retro
Pectora, nec requies, quin & ſurgentia cœlo
Flamina, & e cunctis proſpectem collibus undas.
Exoritur pudibunda dies, cœlumque retexens
Averſum Lemno jubar, & declinia Titan
Oppoſita juga nube refert. patuere furores
Nocturni, luciſque novæ formidine cunctis,

(Quanquam inter ſimiles) habitus rubor. impia terræ
Infodiunt ſcelera, aut feſtinis ignibus urunt.
Jam manus Eumenidum, captaſque refugerat arces
Exſaturata Venus. licuit ſentire quid auſæ,
Et turbare comas, & lumina tingere fletu.
Inſula dives agris, opibuſque, armiſque, viriſque
Nota ſitu, & Getico nuper ditata triumpho,
Non maris incurſu, non hoſte, nec æthere lævo,
Perdidit una omnes orbata, exciſaque mundo
Indigenas, non arva viri, non æquora vertunt:
Conticuere domus: cruor altus, & oblita craſſo
Cuncta rubent tabo: magnæque in mœnibus urbis
Nos tantum: & ſævi ſpirant per culmina Manes.
Ipſa quoque arcanis tecti in penetralibus alto
Molior igne pyram, ſceptrum ſuper armaque patris
Injicio, & notas regum geſtamina veſtes,
Ac prope mœſta rogum confuſis ignibus adſto
Enſe cruentato, fraudemque & inania buſta
Plango metu, ſi forte premant, caſſumque parenti
Omen & hac dubios leti precor ire timores.
His mihi pro meritis, (ut falſi criminis aſtu
Parta fides) regno, & ſolio conſidere patris

Supplicium datur. Anne illis obſeſſa negarem?
Acceſſi, ſæpe ante Deos teſtata, fidemque,
Immeritaſque manus. ſubeo (pro dira poteſtas!)
Exangue imperium, & mœſtam ſine culmine Lemnon.
Jam magis atque magis vigiles dolor angere ſenſus,
Et gemitus clari, & paulatim inviſa Polyxo:
Jam meminiſſe nefas: jam ponere Manibus aras
Conceſſum, & multum cineres jurare ſepultos.
Sic ubi ductorem trepidæ ſtabulique maritum,
Quem penes & ſaltus & adultæ gloria gentis,
Maſſylo frangi ſtupuere ſub hoſte juvencæ.
It truncum ſine honore pecus, regemque peremptum
Ipſe ager, ipſi amnes, & muta armenta queruntur.
Ecce autem ærata diſpellens æquora prora
Pelias intacti late ſubit hoſpita ponti
Pinus: agunt Minyæ. geminus fragor ardua canet
Per latera. abruptam credas radicibus ire
Ortygiam, aut fractum pelago decurrere montem.
Aſt ubi ſuſpenſis ſiluerunt æquora tonſis,
Mitior & ſenibus cygnis & pectine Phœbi,
Vox media de puppe venit. maria ipſa carinæ
Accedunt (poſt noſſe datum eſt) Oeagrius illic

Acclinis malo, mediis interſonat Orpheus
Remigiis, tantoſque jubet neſcire labores.
Illis in Scythicum Borean iter, oraque primum
Cyaneis arctata vadis. nos Thracia viſu
Bella ratæ, vario tecta incurſare tumultu
Denſarum pecudum, aut fugientum more volucrum.
Heu ubi nunc furiæ? portus, amplexaque littus
Mœnia, qua longe pelago deſpectus aperto
Scandimus, & celſas turres. huc ſaxa, ſudeſque,
Armaque mœſta virûm, atque infectos cædibus enſes
Subvectant trepidæ. quin & ſquallentia texta
Thoracum, & vultu galeas intrare ſoluto
Non pudet. audaces rubuit mirata catervas
Pallas, & adverſo riſit Gradivus in Hæmo.
Tunc primum ex animis præceps amentia ceſſit.
Nec ratis illa ſalo, ſed divum ſera per æquor
Juſtitia, & pœnæ ſcelerum adventare videntur.
Jamque aderant terræ, quantum Gortynia currunt
Spicula: cœruleo gravidam cum Juppiter imbri
Ipſa ſuper nubem, ratis armamenta Pelaſgæ
Siſtit agens. Inde horror aquis, & raptus ab omni
Sole dies, miſcet tenebras, quîs protinus unda

Conco-

Concolor: obnixi lacerant cava nubila venti,
Diripiuntque fretum, nigris redit humida tellus
Vorticibus, totumque Notis portantibus æquor
Pendet, & æquato jam jam prope ſidera dorſo
Frangitur. incertæ jam nec prior impetus alno,
Sed labat, extantem roſtris modo gurgite in imo,
Nunc cœlo Tritona ferens. nec robora proſunt
Semideûm heroum, puppemque inſana flagellat
Arbor: & inſtabili procumbens pondere curvas
Raptat aquas, remique cadunt in pectus inanes.
Nos quoque per rupes, murorumque aggere ab omni,
Dum labor ille viris, fretaque indignantur, & Auſtri,
Deſuper invalidis fluitantia tela lacertis
(Quid non auſa manus?) Telamona, & Pelea contra
Spargimus, & noſtro petitur Tirynthius arcu.
Illi quippe ſimul bello, pelagoque laborant.
Pars clypeis munire ratem: pars æquora fundo
Egerere: aſt alii pugnant, ſed inertia motu
Corpora, ſuſpenſæque carent conamine vires.
Inſtamus jactu telorum, & ferrea nimbis
Certat hyems: vaſtæque ſudes, fractique molares,
Spiculaque, & multa crinitum miſſile flamma,

Nunc pelago, nunc puppe cadunt. dat operta fragorem
Pinus, & abjunctis regemunt tabulata cavernis.
Talis Hyperborea virides nive verberat agros
Juppiter; obruitur campis genus omne ferarum,
Deprenſæque cadunt volucres, & meſſis amaro
Strata gelu: fragor inde jugis, inde amnibus iræ.
Ut vero eliſit nubes Jove tortus ab alto
Ignis, & ingentes patuere in lumine nautæ,
Diriguere animi, manibuſque horrore remiſſis
Arma aliena cadunt: redeunt in pectora ſexus.
Cernimus Aeacidas, muriſque immane minantem
Ancæum, & longa pellentem cuſpide rupes
Iphiton. attonito manifeſtus in agmine ſupra eſt
Amphitryoniades, puppemque alternus utrinque
Ingravat, & medias ardet deſcendere in undas.
At levis, & miſeræ nondum mihi notus Iaſon
Tranſtra per & remos, impreſſaque terga virorum
Nunc magnum Oeniden, nunc ille hortatibus Idam,
Et Talaum, & cana rorantem aſpergine ponti
Tyndariden iterans, gelidique in nube parentis
Vela laborantem Calain ſubnectere malo

Voce, manuque rogat. quatiunt impulſibus illi
Nunc freta, nunc muros. ſed nec ſpumantia cedunt
Aequora, & incuſſæ redeunt a turribus haſtæ.
Ipſe graves fluctus, clavumque audire negantem
Laſſat agens Tiphys, palletque, & plurima mutat
Imperia, ac laevas, dextraſque obtorquet in undas
Proram, navifragis avidam concurrere ſaxis.
Donec ab extremæ cuneo ratis, Aeſone natus
Palladios oleæ, Mopſi geſtamina, ramos
Extulit, & ſocium turba prohibente popoſcit
Fœdera. præcipites vocem involvere procellæ.
Tunc modus armorum, pariterque exhauſta quierant
Flamina, confuſoque dies reſpexit Olympo.
Quinquaginta illi trabibus de more revinctis
Eminus abrupto quatiunt nova littora ſaltu.
Magnorum decora alta patrum, jam fronte ſereni,
Noſcendique habitu, poſtquam timor, iraque ceſſit
Vultibus. arcana ſic fama erumpere porta
Cœlicolas, ſi quando domus, littuſque rubentum
Aethiopum, & menſas amor eſt intrare minores.
Dant fluvii monteſque locum: tum terra ſuperbit
Greſſibus, & paulum reſpirat cœlifer Atlas.

Hic & ab adſerto nuper Marathone ſuperbum
Theſea & Iſmarios Aquilonia pignora fratres,
Utraque quis rutila ſtridebant tempora penna,
Cernimus. Hic Phœbo non indignante priorem
Admetum, & duræ ſimilem nihil Orphea Thracæ.
Tunc prolem Calydone ſatam, generumque profundi
Nereos. ambiguo viſus errore laceſſunt
Oebalidæ gemini: chlamys huic, chlamys ardet & illi:
Ambo haſtile gerunt: humeros exertus uterque,
Nudus uterque genas, ſimili coma fulgurat aſtro.
Audet iter, magnique ſequens veſtigia mutat
Herculis, & tarda quamvis ſe mole ferentem,
Vix curſu tener æquat Hylas, Lernæaque tollens
Arma, ſub ingenti gaudet ſudare pharetra.
Ergo iterum Venus, & tacitis corda aſpera flammis
Lemniadum pertentat amor. tunc regia Juno
Arma, habituſque virum, pulchræque inſignia gentis
Mentibus inſinuat, certatimque ordine cunctæ
Hoſpitibus patuere fores. Tunc primus in aris
Ignis, & infandis venere oblivia curis.
Tunc epulæ, felixque ſopor, noctesque quietæ.
Nec Superûm ſine mente reor, placuere fatentes.

Forſitan & noſtræ fatum excuſabile culpæ
Noſcere cura, duces. cinerem, furiaſque meorum
Teſtor, ut externas non ſponte aut crimine tedas
Attigerim (ſcit cura deûm) etſi blandus Iaſon
Virginibus dare vincla novis. ſua jura cruentum
Phaſin habent: alios Colchi generatis amores.
Jamque exuta gelu tepuerunt ſidera longis
Solibus, & velox in terga revolvitur annus.
Jam nova progenies, partuſque in vota ſoluti,
Et non ſperatis Lemnos clamatur alumnis.
Nec non ipſa tamen, thalami monumenta coacti,
Enitor geminos, duroque ſub hoſpite mater
Nomen avi renovo. nec quæ fortuna relictis
Noſſe datum. Jam plena quater quinquennia pergunt,
Si modo fata ſinunt, aluitque rogata Lycaſte.
Detumuere animi maris, & clementior Auſter
Vela vocat. ratis ipſa moram, portuſque quietos
Odit, & adſueti tendit retinacula ſaxi.
Inde fugam Minyæ, ſocioſque appellat Iaſon
Efferus, ô utinam jam tum mea littora rectis
Prætervectus aquis, cui non ſua pignora cordi,
Non promiſſa fides. certe ſtat fama remotis

Gentibus, æquorei redierunt vellera Phryxi.
Ut ſtata lux pelago, venturumque æthera ſenſit
Tiphys, & occidui rubuere cubilia Phœbi.
Heu iterum gemitus, iterumque noviſſima nox eſt.
Vix reſerata dies, & jam rate celſus Iaſon
Ire jubet, primoque ferit dux verbere pontum.
Illos e ſcopulis, & ſummo vertice montis,
Spumea porrecti dirimentes terga profundi
Proſequimur viſu, donec laſſavit euntes
Lux oculos, longumque polo contexere viſa eſt
Aequor, & extremi preſſit freta margine cœli.
Fama ſubit portus, vectum trans alta Thoanta
Fraterna regnare Chio: mihi crimina nulla,
Et vacuos arſiſſe rogos. fremit impia plebes
Sontibus accenſæ ſtimulis, facinuſque repoſcunt.
Quin etiam occultæ vulgo increbreſcere voces.
Solane fida ſuis? nos autem in funera lætæ?
Non deus hæc, fatumque, quod imperat urbe nefanda.
Talibus exanimis dictis (& triſte propinquat
Supplicium, nec regna juvant) vaga littora furto
Incomitata ſequor, funeſtaque mœnia linquo,
Qua fuga nota patris; ſed non iterum obvius Evan:

Nam me prædonum manus huc appulſa tacentem
Arripit, & veſtras famulam tranſmittit in oras.
Talia Lernæis iterat dum regibus exul
Lemnias, & longa ſolatur damna querela,
Immemor abſentis (ſic Dii ſuaſiſtis) alumni.
Ille graves oculos, languentiaque ora comanti
Mergit humo, feſſuſque diu puerilibus actis,
Labitur in ſomnos: prenſa manus hæret in herba.
Interea campis, nemoris ſacer horror Achæi,
Terrigena erigitur ſerpens, tractuque ſoluto
Immanem ſeſe vehit, ac poſt terga relinquit.
Livida fax oculis: tumidi ſtat in ore veneni
Spuma virens, ter lingua vibrat, terna agmina adunci
Dentis, & auratæ crudelis gloria frontis
Prominet. Inachio ſanctum dixere Tonanti
Agricolæ, cui cura loci, & ſylveſtribus aris
Pauper honos. nunc ille dei circundare templa
Orbe vago labens, miſeræ nunc robora ſylvæ
Atterit, & vaſtas tenuat complexibus ornos.
Sæpe ſuper fluvios geminæ jacet aggere ripæ
Continuus, ſquamiſque inciſus adæſtuat amnis.
Sed nunc Ogygii juſſis quando omnis anhelat

Terra dei, trepidæque latent in pulvere Nymphæ;
Sævior anfractu laterum ſinuoſa retorquens
Terga ſolo, ſiccique nocens furit igne veneni.
Stagna per, arenteſque lacus, fonteſque repreſſos
Volvitur, & vacuis fluviorum in vallibus errat.
Incertuſque ſui liquidum nunc aëra lambit
Ore ſupinato, nunc arva gementia radens
Pronus adhæret humo, ſi quid viridantia ſudent
Gramina. percuſſæ calidis afflatibus herbæ,
Qua tulit ora, cadunt, moriturque ad ſibila campus.
Quantus ab Arctois diſcriminat æthera plauſtris
Anguis ad uſque Notos, alienumque exit in orbem.
Quantus & ille ſacri ſpiris intorta movebat
Cornua Parnaſſi, donec tibi, Delie, fixus
Vexit arundineam centeno vulnere ſylvam,
Quis tibi, parve, deus tam magni pondera fati
Sorte dedit? tunc hoc vix prima ad limina vitæ
Hoſte jaces? an ut inde ſacer per ſecula Grajis
Gentibus, & tanto dignus morerere ſepulchro?
Occidis extremæ deſtrictus verbere caudæ
Ignaro ſerpente puer: fugit illicet artus
Somnus, & in ſolam patuerunt lumina mortem.

Cum tamen attonito moriens vagitus in auras
Excidit, & ruptis immutuit ore querelis,
(Qualia non totas peragunt inſomnia voces,)
Audiit Hypſipyle, facilemque negantia curſum
Exanimis genua ægra rapit; jam certa malorum
Mentis ab augurio, ſparſoque per omnia viſu
Luſtrat humum quærens, & nota vocabula parvo
Nequicquam ingeminans. Nuſquam ille, & prata recentes
Amiſere notas. viridi piger accubat hoſtis
Collectus gyro, ſpatioſaque jugera complet.
Sic etiam obliqua cervicem expoſtus in alvo.
Horruit infelix viſu, longoque profundum
Incendit clamore nemus: nec territus ille,
Sed jacet. Argolicas ululatus flebilis aures
Impulit. extemplo monitu ducis advolat ardens
Arcas eques, cauſamque refert. Tum ſquammea demum
Torvus ad armorum radios, fremitumque virorum
Colla movet. rapit ingenti conamine ſaxum,
Quo diſcretus ager, vacuaſque impellit in auras
Arduus Hippomedon, quo turbine bellica quondam

Librati ſaliunt portarum in clauſtra molares.
Caſſa duci virtus: nam mollia colla refuſus
In tergum ſerpens venientem exhauſerat ictum.
Dat ſonitum tellus, nemorumque per aëra denſi
Diſſultant nexus. at non mea vulnera clamat,
(Et trabe fraxinea Capaneus ſubit obvius,) unquam
Effugies, ſeu tu pavidi ferus incola luci,
Sive deis, utinamque deis conceſſa voluptas:
Non, ſi conſertum ſuper hæc mihi membra Giganta
Subveheres. volat haſta tremens, & hiantia monſtri
Ora ſubit, linguæque ſecat fera vincla triſulcæ.
Perque jubas ſtantes, capitiſque inſigne coruſci
Emicat, & nigri ſanie perfuſa cerebri
Figitur alta ſolo. longus vix tota peregit
Membra dolor. rapido celer ille volumine telum
Circuit, avulſumque ferens in opaca refugit
Templa dei. hic magno tellurem pondere menſus,
Implorantem animam dominis aſſibilat aris.
Illum & cognatæ ſtagna indignantia Lernæ,
Floribus & vernis adſuetæ ſpargere Nymphæ,
Et Nemees reptatus ager, lucoſque per omnes
Sylvicolæ, fracta, gemuiſtis, arundine, Fauni.

Ipſe etiam ſumma jam tela popoſcerat æthra
Juppiter, & dudum nimbique hyemeſque coibant,
Ni minor ira deo, gravioraque tela mereri
Servatus Capaneus. moti tamen aura cucurrit
Fulminis, & ſummas libavit vertice criſtas.
Jamque pererratis infelix Lemnia campis,
Liber ut angue locus, modico ſuper aggere longe
Pallida ſanguineis infectas roribus herbas
Proſpicit. huc magno curſum rapit effera luctu,
Agnoſcitque nefas: terræque illiſa nocenti
Fulminis in morem, non verba in funere primo,
Non lachrymas habet. ingeminat miſera oſcula tantum
Incumbens, animæque fugam per membra tepentem
Quærit hians. non ora loco, non pectora reſtant.
Rapta cutis, tenuia oſſa patent nexuſque madentes
Sanguinis imbre novi, totumque in vulnere corpus.
Ac velut aligeræ ſedem, fœtuſque parentis
Cum piger umbroſa populatus in ilice ſerpens,
Illa redit, querulæque domus mirata quietem
Stat ſuper impendens, advectoſque horrida mœſto
Excutit ore cibos: cum ſolus in arbore cara

Sanguis, & errantes per capta cubilia plumæ.
Ut laceros artus gremio miſeranda recèpit,
Intexitque comis, tandem laxata dolore
Vox invenit iter, gemituſque in verba ſoluti:
O mihi deſertæ natorum dulcis imago
Archemore: ô rerum & patriæ ſolamen ademptæ,
Servitiique decus, qui te, mea gaudia, ſontes
Extinxere dei? modo quem digreſſa reliqui
Laſcivum & prono vexantem gramina curſu?
Heu ubi ſiderei vultus? ubi verba ligatis
Imperfecta ſonis? riſuſque & murmura ſoli
Intellecta mihi? quoties tibi Lemnon, & Argo
Sueta loqui, & longa ſomnum ſuadere querela?
Sic equidem luctus ſolabar, & ubera parvo
Jam materna dabam, cui nunc venit irritus ori
Lactis, & infelix in vulnera liquitur imber.
Noſco deos. ô dura mei præſagia ſomni,
Nocturnique metus, & nunquam impune per umbras
Attonitæ mihi viſa Venus. quos arguo divos?
Ipſe ego te (quid enim timeam moritura fateri?)
Expoſui fatis. quæ mentem inſania traxit?
Tantane me tantæ tenuere oblivia curæ?

Dum patrios caſus, famæque exorſa retracto
Ambitioſa meæ, pietas hæc magna, fideſque!
Exſolvi tibi Lemne nefas. ubi letifer anguis,
Ferte duces; meriti ſiqua eſt mihi gratia duri,
Si quis honos dictis. aut vos extinguite ferro,
Ne triſtes dominos, orbamque inimica reviſam
Eurydicen: quanquam haud illi mea cura dolendo
Ceſſerit. hocne ferens onus illætabile matris
Transfundam gremio? quæ me prius ima ſub umbras
Mergat humus? ſimul hæc terraque, & ſanguine vultum
Sordida, magnorum circa veſtigia regum
Vertitur, & tacite mœrentibus imputat undas.
Et jam ſacrifici ſubitus per tecta Lycurgi
Nuncius implerat lachrymis ipſumque domumque,
Ipſum adventantem Perſei vertice ſancto
Montis, ubi averſo dederat profecta Tonanti,
Et caput iratis rediens quaſſabat ab extis.
Hic ſeſe Argolicis immunem ſervat ab armis
Haud animi vacuus, ſed templa, aræque tenebant.
Nec dum etiam reſponſa deûm, monituſque vetuſti
Exciderant, voxque ex adytis accepta profundis,
Prima, Lycurge, dabis Dircæo funera bello.

Id cavet, & mœſtus vicini pulvere Martis
Angitur ad lituos, perituriſque invidet armis.
Ecce fides Superûm, laceras comitata Thoantis
Advenit exequias. contra ſubit obvia mater,
Fœmineos cœtus plangentiaque agmina ducens.
At non magnanimo pietas ignava Lycurgo:
Fortior ille malis, lachrymaſque inſana reſorbet
Ira patris. longo rapit arva morantia paſſu
Vociferans. Illa autem ubi nam? cui parva cruoris
Lætave damna mei? vivit ne? impellite raptam,
Ferte citi comites. faxo omnis fabula Lemni
Et pater, & tumidæ generis mendacia ſacri
Exciderint. ibat, letumque inferre parabat
Enſe furens rapto. venienti Oeneïus heros
Impiger objecta proturbat pectora parma.
Ac ſimul infrendens: Siſte hunc veſane furorem
Quiſquis es, & pariter Capaneus, acerque reducto
Affuit Hippomedon, rectoque Erymanthius enſe,
Ac juvenem multo perſtringunt lumine. at inde
Agreſtum pro rege manus. quos inter Adraſtus
Mitior, & ſociæ veritus commercia vittæ
Amphiaraus ait: Ne quæſo: abſiſtite ferro,

Unus avûm ſanguis, neve indulgete furori.
Tuque prior. ſed non ſedato pectore Tydeus
Subjicit: Anne ducem, ſervatricemque cohortis
Inachiæ ingratis coram tot millibus audes
Mactare in tumulos? (quanti pro funeris ultor!)
Cui regnum, genitorque Thoas, & lucidus Evan
Stirpis avus. timidone parum quod gentibus actis
Undique in arma tuis, inter rapida agmina pacem
Solus habes? habeaſque & te victoria Grajûm
Inveniat tumulis etiamnum hæc fata gementem.
Dixerat. & tandem cunctante modeſtior ira
Ille refert; equidem non vos ad mœnia Thebes
Rebar, & hoſtiles huc adveniſſe catervas.
Pergite in excidium ſocii ſi tanta voluptas.
Sanguinis, imbuite arma domi, atque hæc irrita dudum
Templa Jovis (quid enim haud licitum?) ferat impius ignis,
Si vilem, tanti premerent cum pectora luctus,
In famulam jus eſſe ratus, dominoque, ducique.
Sed videt hoc, videt ille deûm regnator, & auſis
Sera quidem, manet ira tamen. ſic fatus, & arces
Reſpicit, atque illic alio certamine belli

Tecta fremunt. volucres equitum præverterat alas
Fama recens, geminos alis amplexa tumultus.
Illi ad fata rapi, atque illi jam occumbere leto,
Sic meritam Hypſipylen iterant: creduntque, nec iræ
Fit mora. jamque faces, & tela penatibus inſtant.
Vertere regna fremunt, raptumque auferre Lycurgum,
Cum Jove, cumque aris. reſonant ululatibus ædes
Fœmineis, verſuſque dolor dat terga timori.
Alipedum curru ſed enim ſublimis Adraſtus
Secum ante ora virûm fremebunda, Thoantida portans
It medius turmis, &, parcite, parcite, clamat.
Nil actum ſæve: meritus nec tale Lycurgus
Excidium, gratique inventrix fluminis ecce.
Sic ubi diverſis maria evertere procellis
Hinc Boreas, Euruſque, illinc niger imbribus Auſter,
Pulſa dies, regnantque hyemes, venit æquoris alti
Rex ſublimis equis, geminuſque ad ſpumea Triton
Frena natans, late pelago dat ſigna cadenti:
Et jam plana Thetis, monteſque, & littora creſcunt.
Quis Superûm tanto ſolatus funera voto
Penſavit lachrymas? inopinaque gaudia mœſtæ
Rettulit Hypſipylæ? tu gentis conditor Evan,

Qui

Qui geminos juvenes Lemni de littore vectos
Intuleras Nemeæ, mirandaque ſata parabas.
Cauſa viæ genitrix, nec inhoſpita tecta Lycurgi
Præbuerant aditus, & protinus ille tyranno
Nuncius, extinctæ miſerando vulnere prolis.
Ergo adſunt comites (pro fors, & cæca futuri
Mens hominum!) regique favent. ſed Lemnos ad aures
Ut primum, dictuſque Thoas, per tela, manuſque
Irruerunt, matremque avidis complexibus ambo
Diripiunt flentes, alternaque pectora mutant.
Illa velut rupes immoto ſaxea viſu
Hæret, & expertis non audet credere divis.
Ut vero & vultus, & ſigna Argoa relictis
Enſibus, atque humeris amborum intextus Iaſon,
Ceſſerunt luctus, turbataque munere tanto
Corruit, atque alio maduerunt lumina fletu.
Addita ſigna polo, lætoque ululante tumultu
Tergaque, & æra dei motas crepuere per auras.
Tunc pius Oeclides, ut prima ſilentia vulgi
Mollior ira dedit, placidaſque acceſſit ad aures:
Audite ô ductor Nemeæ, lectique potentes

Inachidæ, quæ certus agi manifeſtat Apollo.
Iſte quidem Argolicis haud olim indebitus armis
Luctus adeſt. recto deſcendunt limite Parcæ.
Et ſitis interitu fluviorum, & letifer anguis,
Et puer, heu noſtri ſignatus nomine fati
Archemorus: cuncta hæc Superum demiſſa ſuprema
Mente fluunt. differte animos, feſtinaque tela
Ponite. manſuris donandus honoribus infans.
Et meruit. det pulchra ſuis libamina virtus
Manibus, atque utinam plures innectere pergas,
Phœbe, moras, ſemperque novis bellare vetemur
Caſibus, & ſemper Thebe funeſta recedat.
At vos magnorum tranſgreſſi fata parentum
Felices, longum quibus hinc per ſecula nomen,
Dum Lernæa palus, & dum pater Inachus ibit,
Dum Nemee tremulas campis jaculabitur umbras;
Ne fletu violate ſacrum, ne plangite divos:
Nam deus iſte, deus, Pyliæ nec fata ſenectæ
Maluerit, Phrygiis aut degere longius annis.
Finierat, cœloque cavam nox induit umbram.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER VI.

NVNCIA multivago Danaas perlabitur urbes
Fama gradu, ſancire novo ſolennia buſto
Inachidas, ludumque ſuper, quo Martia bellis
Præſudare paret, ſeſeque accendere virtus.
Grajum ex more decus. Primus Piſæa per arva
Hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem,
Pulvereumque fera crinem deterſit oliva.
Proxima vipereo celebravit libera nexu
Phocis Apollineæ bellum puerile pharetræ.
Mox circum triſtes ſervata Palæmonis aras
Nigra ſuperſtitio, quoties animoſa reſumit
Leucothoë gemitus, & amica ad littora feſta
Tempeſtate venit. planctu conclamat uterque
Iſthmos, Echioniæ reſponſant flebile Thebæ.

Et nunc eximii regum, quibus Argos alumnis
Connexum cœlo, quorumque ingentia tellus
Aonis, & Tyriæ ſuſpirant nomina matres,
Concurrunt, nudaſque movent in prælia vires.
Ceu primum auſuræ trans alta ignota biremes
Seu Tyrrhenam hyemem, ſeu ſtagna Aegea laceſſunt;
Tranquillo prius arma lacu, clavumque, leveſque
Explorant remos, atque ipſa pericula diſcunt:
At cum experta cohors: tum pontum irrumpere fretæ
Longius, ereptaſque oculis non quærere terras.
Clara laboriferos cœlo Tithonia currus
Extulerat, vigileſque deæ pallentis habenas
Et nox, & cornu fugiebat Somnus inani.
Jam plangore viæ, gemitu jam regia mugit
Flebilis, acceptos longe nemora avia frangunt,
Multiplicantque ſonos. ſedet ipſe exutus honoro
Vittarum nexu genitor, ſquallentiaque ora
Sparſus, & incultam ferali pulvere barbam.
Aſperior contra, planctuſque egreſſa viriles
Exemplo famulas premit, hortaturque volentes
Orba parens, laceraſque ſuper procumbere nati
Relliquias ardet, totieſque avulſa refertur.

Arcet & ipſe pater. mox ut mœrentia dignis
Vultibus Inachii penetrarunt limina reges,
Ceu nova tunc clades, & primo ſaucius infans
Vulnere, letaliſve irrumperet atria ſerpens:
Sic alium ex alio, quanquam laſſatâ, fragorem
Pectora congeminant, integratoque reſultant
Accenſæ clamore fores. Senſere Pelaſgi
Invidiam, & lachrymis excuſant crimen obortis.
Ipſe datum quoties, interciſoque tumultu
Conticuit ſtupefacta domus, ſolatur Adraſtus
Alloquiis genitorem ultro: nunc fata recenſens
Reſque hominum duras, & inexorabile penſum:
Nunc aliam prolem, manſuraque numine dextro
Pignora. nondùm orſis modus, & lamenta redibant.
Ille quoque affatus non mollius audit amicos,
Quam trucis Jonii rabies clamantia ponto
Vota virum, aut tenues curant vaga fulmina nimbos.
Triſtibus interea ramis, teneraque cupreſſo
Damnatus flammæ torus, & puerile pheretrum
Texitur: ima virent agreſti ſtramina cultu.
Proxima gramineis operoſior area ſertis,
Et picturatus morituris floribus agger.

Tertius aſſurgens Arabum ſtrue tollitur ordo
Eoas complexus opes, incanaque glebis
Thura, & ab antiquo durantia cinnama Belo.
Summa crepant auro, Tyrioque attollitur oſtro
Molle ſupercilium, teretes hoc undique gemmæ
Irradiant, medio Linus intertextus acantho,
Letiferique canes. opus admirabile ſemper
Oderat, atque oculos flectebat ab omine mater.
Arma etiam, & veterum exuvias circumdat avorum
Gloria mixta malis, adflictæque ambitus aulæ,
Ceu grande exequiis onus, atque immenſa ferantur
Membra toro: ſed caſſa tamen, ſterilisque dolentes
Fama juvat, parvique augeſcunt munere manes.
Inde ingens lachrymis honor, & miſeranda voluptas,
Muneraque in cineres annis graviora feruntur.
Namque illi & pharetras, brevioraque tela dicarat
Feſtinus voti pater, inſonteſque ſagittas.
Jam tunc & nota ſtabulis de gente probatos
In nomen paſcebat equos, cinctuſque ſonantes
Armaque majores expectatura lacertos.
Spes avidæ! quas non in nomen credula veſtes
Urgebat ſtudio? cultuſque inſignia regni

Purpureos; ſceptrumque minus. cuncta ignibus atris
Damnat atrox, ſuaque ipſe parens geſtamina ferri,
Si damnis rabidum queat exſaturare dolorem.
Parte alia gnari monitis exercitus inſtat
Auguris, aëriam truncis nemorumque ruina
Montis onus cumulare pyram; quæ crimina cæſi
Anguis, & infauſti cremet atra piacula belli.
His labor acciſſam Nemeen, umbroſaque Tempe
Præcipitare ſolo, lucoſque oſtendere Phœbo.
Sternitur extemplo veteres incidua ferro
Sylva comas, largæ qua non opulentior umbræ
Argolicos inter ſaltuſque educta Lycæos
Extulerat ſuper aſtra caput. ſtat ſacra ſenectæ
Numine, nec ſolos hominum tranſgreſſa veterno
Fertur avos, Nymphas etiam mutaſſe ſuperſtes,
Faunorumque greges. aderat miſerabile luco
Excidium. fugere feræ, nidoſque tepentes
Abſiliunt (metus urget) aves. cadit ardua fagus:
Chaoniumque nemus, brumæque inlæſa cupreſſus,
Procumbunt piceæ, flammis alimenta ſupremis,
Ornique, iliceæque trabes, metuendaque ſucco
Taxus, & infandos belli potura cruores

Fraxinus, atque ſitu non expugnabile robur.
Hinc audax abies, & odoro vulnere pinus
Scinditur, acclinant intonſa cacumina terræ
Alnus amica fretis, nec inhoſpita vitibus ulmus.
Dat gemitum tellus. non ſic everſa feruntur
Iſmara, cum fracto Boreas caput extulit antro.
Non graſſante Noto citius nocturna peregit
Flamma nemus. linquunt flentes dilecta locorum
Otia, cana Pales, Sylvanuſque arbiter umbræ,
Semideumque pecus. migrantibus adgemit illis
Sylva, nec amplexæ dimittunt robora Nymphæ.
Ut cum poſſeſſas avidis victoribus arces
Dux raptare dedit, vix ſigna audita, nec urbem
Invenias; ducunt, ſternuntque, abiguntque, feruntque
Immodici: minor ille fragor, quo bella geruntur.
Jamque pari cumulo geminas hanc triſtibus umbris,
Aſt illam Superis æquus labor auxerat aras,
Cum ſignum luctus cornu grave mugit adunco
Tibia, cui teneros ſuetum producere Manes
Lege Phrygum mœſta. Pelopem monſtraſſe ferebant
Exequiale ſacrum, carmenque minoribus umbris
Utile, quo geminis Niobe conſumpta pharetris

Squallida biſſenas Sipylon deduxerat urnas.
Portant inferias, arſuraque fercula primi
Grajorum, titulíſque pios teſtantur honores
Gentis quiſque ſuæ. longo poſt tempore ſurgit
Colla ſuper juvenum (numero dux legerat omni)
Ipſe fero clamore torus. cinxere Lycurgum
Lernæi proceres, genitricem mollior ambit
Turba, nec Hypſipyle raro ſubit agmine: vallant
Inachidæ memores, ſuſtentant livida nati
Brachia, & inventæ concedunt plangere matri.
Illic infauſtos ut primum egreſſa penates
Eurydice, nudo vocem de pectore rumpit,
Planctuque, & longis præfata ululatibus infit:
Non hoc Argolidum cœtu circundata matrum
Speravi te nate ſequi, nec talia demens
Fingebam votis annorum elementa tuorum,
Nil ſævum reputans, etenim his in finibus ævi
Unde ego bella tibi Thebaſque ignara timerem?
Cui Superûm noſtro committere ſanguine pugnas
Dulce? quis hoc armis vovit ſcelus? at tua nondum,
Cadme, domus, nullus Tyrio grege plangitur infans.
Primitias egomet lachrymarum, & cædis acerbæ

Ante tubas ferrumque tuli. dum deſide cura
Credo ſinus fidos altricis, & ubera mando.
Quid ni ego? narrabat ſervatum fraude parentem,
Inſonteſque manus. En! quam ferale putemus
Abjuraſſe ſacrum, & Lemni gentilibus unam
Immunem furiis. hæc illa, & creditis auſæ?
Hæc pietate potens? ſolis abjecit in arvis
Non regem, dominumve; alienos impia partus,
Hoc tantum, ſylvæque infamis tramite liquit,
Quem non anguis atrox (quid enim hac opus, hei mihi, leti
Mole fuit?) tantum cœli violentior aura,
Impulſæque Noto frondes, caſſuſque valeret
Exanimare timor. Nec vos inceſſere luctu
Orba habeo. fixum matri, immotumque manebat
Hac altrice nefas. at quin & blandus ad illam,
Nate, magis, ſolam noſſe, atque audire vocantem
Ignaruſque mei: nulla ex te gaudia matri.
Illa tuos queſtus, lachrymoſoſque impia riſus
Audiit, & vocis decerpſit murmura primæ.
Illa tibi genitrix ſemper, dum vita manebat,
Nunc ego: ſed miſeræ mihi nec punire poteſtas

Sic meritam. quid dona, duces, quid inania fertis
Juſta rogis? illam (nil poſcunt amplius umbræ)
Illam (oro) cineri ſimul, exciſæque parenti
Reddite, quæſo, duces: per ego hæc primordia belli
Cui peperi: ſic æqua gemant mihi funera matres
Ogygiæ. ſternit crines, iteratque precando,
Reddite, nec vero crudelem, avidamque vocate
Sanguinis, occumbam pariter dum vulnere juſto
Exſaturata oculos, unum impellamur in ignem.
Talia vociferans alia de parte gementem
Hypſipylen (neque enim illa comas nec pectora ſervat)
Agnovit longe, & ſocium indignata dolorem,
Hoc ſaltem, ô proceres, tuque ô cui pignore noſtro
Partus honos, prohibete nefas. auferte ſupremis
Inviſam exequiis. quid ſe funeſta parenti
Miſcet? & in noſtris ſpectatur & ipſa ruinis?
Cui luget complexa ſuos? ſic fata repente
Concidit, abruptiſque obmutuit ore querelis.
Non ſecus ac primo fraudatum lacte juvencum,
Cui trepidæ vires, & ſolus ab ubere ſanguis
Seu fera, ſeu duras avexit paſtor ad aras;
Nunc vallem ſpoliata parens, nunc flumina queſtu

Nunc armenta movet, vacuoſque interrogat agros:
Tunc piget ire domum, mœſtoque noviſſima campo
Exit, & oppoſitas impaſta avertitur herbas.
At genitor, ſceptrique decus, cultuſque Tonantis
Injicit ipſe rogis, tergoque & pectore fuſam
Cæſariem ferro minuit, ſectiſque jacentis
Obnubit tenuia ora comis, ac talia fletu
Verba pio miſcens: Alio tibi perfide pacto,
Juppiter, hunc crinem voti reus ante dicaram,
Si pariter virides nati libare dediſſes
Ad tua templa genas; ſed non ratus ore ſacerdos,
Damnatæque preces: ferat hæc, quæ dignior umbra eſt.
Jam face ſubjecta primis in frondibus ignis.
Exclamat. labor inſanos arcere parentes.
Stant juſſi Danai, atque obtentis eminus armis,
Proſpectu viſus intercluſere nefaſto.
Ditantur flammæ: non unquam opulentior illic
Ante cinis, crepitant gemmæ, atque immane liqueſcit
Argentum, & pictis exſudat veſtibus aurum:
Nec non Aſſyriis pingueſcunt robora ſuccis,
Pallentique croco ſtrident ardentia mella,

Spumanteſque mero pateræ verguntur, & atri
Sanguinis & rapti gratiſſima cymbia lactis.
Tunc ſeptem numero turmas (centenus ubique
Urget eques) verſis ducunt inſignibus ipſi
Grajugenæ reges, luſtrantque ex more, ſiniſtro
Orbe rogum, & ſtantes inclinant pulvere flammas.
Ter curvos urgere ſinus, illiſaque telis
Tela ſonant. quater horrendum pepulere fragorem
Arma, quater mollem famularum brachia planctum.
Semianimes alter pecudes, ſpirantiaque ignis
Accipit armenta. Hic luctus abolere, novique
Funeris auſpicium, vates, (quanquam omina ſentis
Vera) jubet, dextro gyro, & vibrantibus haſtis
Hac redeunt, raptumque ſuis libamen ab armis
Quiſque jacit, ſeu frena libet, ſeu cingula flammis
Mergere, ſeu jaculum, ſummæ ſeu caſſidis umbram.
Multa gemunt contra raucis concentibus agri.
Et lituis aures circum pulſantur acutis:
Terretur clamore nemus. Sic Martia vellunt
Signa tubæ, nondum ira calet, nec ſanguine ferrum
Irrubuit, primo bellorum comitur illo
Vultus, honoris opus. Stat adhuc incertus in alta

Nube, quibus ſeſe Mavors indulgeat armis.
Finis erat, lapſuſque putres jam Mulciber ibat
In cineres. inſtant flammis, multoque ſoporant
Imbre rogum, poſito donec cum ſole labores
Exhauſti. ſeris vix ceſſit cura tenebris.
Roſcida jam novies cœlo dimiſerat aſtra
Lucifer, & totidem Lunæ prævenerat ignes
Mutato nocturnus equo. nec conſcia fallit
Sidera, & alterno deprenditur unus in ortu.
(Mirum opus acceleraſſe manus) ſtat ſaxea moles,
Templum ingens, cineri, rerumque effectus in illa
Ordo docet caſus. Feſſis hic flumina monſtrat
Hypſipyle Danais, hic reptat flebilis infans,
Hic jacet, extremum tumuli circum aſperat orbem
Squammeus: expectes morientis ab ore cruenta
Sibila, marmorea ſic volvitur anguis in haſta,
Jamque avidum pugnas viſendi vulgus inermes
Fama vocat. cunctis arvis, ac mœnibus adſunt
Exciti. illi etiam quis belli incognitus horror,
Quos effœta domi, quos prima reliquerat ætas,
Conveniunt. non aut Ephyræo in littore tanta
Unquam, aut Oenomai fremuerunt agmina circo.

Collibus incurvis, viridique obſeſſa corona
Vallis in amplexu nemorum ſedet. hiſpida circum
Stant juga, & objectus geminis umbonibus agger
Campum exire vetat, longo quem tramite planum
Gramineæ frondes, ſinuataque ceſpite vivo
Mollia non ſubitis augent faſtigia clivis.
Illic conferti jam ſole rubentibus arvis,
Bellatrix ſedere cohors. ibi corpore mixto
Metiri numerum, vultuſque, habituſque ſuorum
Dulce viris, tantique juvat fiducia belli.
Centum ibi nigrantes, armenti robora, tauros
Lenta mole trahunt, idem numeruſque colorque
Matribus, & nondum lunatis fronte juvencis.
Exin magnanimum ſeries antiqua parentum
Invehitur, miris in vultum animata figuris.
Primus anhelantem duro Tirynthius ingens
Pectoris attritu ſua frangit in oſſa leonem.
Haud illum impavidi, quamvis & in ære, ſuumque
Inachidæ videre decus. pater ordine juncto
Lævus arundineæ recubanſque ſub aggere ripæ
Cernitur, emiſſæque indulgens Inachus urnæ.
Io poſt tergum, jam prona, dolorque parentis

Spectat inocciduis ſtellatum viſibus Argum.
Aſt illam melior Phariis erexerat arvis
Juppiter, atque hoſpes jam tunc Aurora colebat.
Tantalus inde parens, non qui fallentibus undis
Imminet, aut refugæ ſterilem rapit aëra ſylvæ,
Sed pius, & magni vehitur conviva Tonantis.
Parte alia victor curru Neptunia tendit
Lora Pelops, preſſatque rotas auriga natantes
Myrtilus, & volucri jam jamque relinquitur axe.
Et gravis Acriſius, ſpecieſque horrenda Chorebi
Et Danaë culpata ſinus. & in amne reperto
Triſtis Amymone, parvoque Alcmena ſuperbit
Hercule, tergemina crinem circundata Luna.
Jungunt diſcordes inimica in fœdera dextras
Belidæ fratres; ſed vultu mitior aſtat
Aegyptus, Danai manifeſtum agnoſcere ficto
Ore nefas, paciſque malæ, noctiſque futuræ.
Mille dehinc ſpecies. tandem ſatiata voluptas,
Præſtanteſque viros vocat ad ſua præmia virtus.
Primus ſudor equis. Dic, inclyte Phœbe, regentum
Nomina, dic ipſos (neque enim generoſior unquam
Alipedum collata acies) ceu præpete curſu

Confligant denſæ volucres, aut littore in uno
Aeolus inſanis ſtatuat certamina ventis.
Ducitur ante omnes rutilæ manifeſtus Arion
Igne jubæ. Neptunus equo (ſi certa priorum
Fama) pater. primus teneris læſiſſe lupatis
Ora, & littoreo domitaſſe in pulvere fertur
Verberibus parcens, etenim inſatiatus eundi
Ardor, & hyberno par inconſtantia ponto.
Sæpe per Jonium, Libycumque natantibus ire
Interjunctus equis, omneſque aſſuetus in oras
Cœruleum deferre patrem. ſtupuere relicta
Nubila, certantes Eurique, Notique ſequuntur.
Nec minor in terris bella Euryſthea gerentem
Amphitryoniaden alto per gramina ſulco
Duxerat: ille etiam ferus, indociliſque teneri.
Mox divûm dono regis dignatus Adraſti
Imperia, & multum mediis manſueverat annis.
Tunc rector genero Polynici indulget agendum
Multa monens, ubi fervor equo, qua ſuetus ab arte
Mulceri, ne ſæva manus, ne liber habenis
Impetus, urge alios, inquit, ſtimuliſque, miniſque;
Ille ibit, minus ipſe voles. Sic ignea lora

Cum daret, & rapido Sol natum imponeret axi,
Gaudentem lachrymans aſtra inſidioſa docebat,
Nolenteſque teri zonas, mediamque polorum
Temperiem. pius ille quidem, & formidine cauta,
Sed juvenem duræ prohibebant diſcere Parcæ.
Oebalios ſublimis agit ſpes proxima palmæ
Amphiaraus equos: tua furto lapſa propago
Cyllare, dum Scythici diverſus ad oſtia ponti
Caſtor, Amyclæas remo permutat habenas.
Ipſe habitu niveus: nivei dant colla jugales:
Concolor eſt albis & caſſis, & infula, criſtis.
Quin & Theſſalicis felix Admetus ab oris
Vix ſteriles compeſcit equas, Centaurica dicunt
Semina: credo, adeo ſexum indignantur, & omnis
In vires adducta Venus, noctemque, diemque
Aſſimulant, maculis internigrantibus albæ;
Tantus uterque color. credi nec degener illo
De grege Caſtaliæ, ſtupuit qui ſibila cannæ
Lætus, & audito contemſit Apolline paſci.
Ecce & Jaſonidæ juvenes, nova gloria matris
Hypſipyles ſubiere jugo, quo vectus uterque.
Nomen avo gentile Thoas, atque omine dictus

Euneos Argoo. geminis eadem omnia, vultus,
Currus, equi, veſtes, par & concordia voti
Vincere vel ſolo cupiunt a fratre relinqui.
It Chromis, Hippodamuſque, alter ſatus Hercule magno,
Alter ab Oenomao. dubites uter effera preſſet
Frena magis. Getici pecus hic Diomedis; at ille
Piſæi juga patris habet, crudelibus ambo
Exuviis, diroque imbuti ſanguine currus.
Metarum inſtar erat hinc nudo robore quercus
Olim omnes exuta comas, hinc ſaxeus umbo
Arbiter agricolis. finem jacet inter utrumque;
Quale quater jaculo ſpatium, ter arundine vineas.
Interea cantu Muſarum nobile mulcens
Concilium, citharæque manus inſertus Apollo
Parnaſſi ſummo ſpectabat ab æthere terras,
Orſa deum (nam ſæpe Jovem, Phlegramque, ſuique
Anguis opus, fratrumque pius cantarat honores)
Tunc aperit, quis fulmen agat, quis ſidera ducat
Spiritus, unde animi fluviis, quæ pabula ventis,
Quo fonte immenſum vivat mare, quæ via ſoles
Præcipitet, noctem quæ porrigat, imane tellus,

An media, & rurſus mundo ſuccincta latenti.
Finis erat, differt avidas audire ſorores:
Dumque chelyn lauro, textumque illuſtre coronæ
Subligat, & picto diſcingit pectora limbo,
Haud procul Herculeam Nemeen clamore reductus
Aſpicit, atque illic ingens certaminis inſtar
Quadrijugi. noſcit cunctos, & forte propinquo
Conſtiterant Admetus & Amphiaraus in arvo.
Tunc ſecum, quiſnam iſte duos, fidiſſima Phœbo
Nomina, commiſit deus in diſcrimina reges?
Ambo pii, carique ambo. nequeam ipſe priorem
Dicere. Peliacis hic cum famularer in arvis
(Sic Jovis imperia, & nigræ voluere ſorores)
Thura dabat famulo, nec me ſentire minorem
Auſus; at hic tripodum comes, & pius artis alumnus
Aethereæ. potior meritis tamen ille, ſed hujus
Extrema jam fila colo: datur ordo ſenectæ
Admeto, ſerumque mori. tibi nulla ſuperſunt
Gaudia, jam Thebæ juxta, & tenebroſa vorago.
Scis miſer, & noſtræ pridem cecinere volucres.
Dixit, & os fletu pene inviolabile tinctus
Extemplo Nemeen radiante per æthera ſaltu

Ocyor & patrio venit igne, ſuiſque ſagittis.
Ipſe olim in terris, cœlo veſtigia durant,
Claraque per Zephyros etiamnum ſemita lucet.
Et jam ſortitus Prothous verſarat ahena
Caſſide. jamque locus cuique eſt, & liminis ordo.
Terrarum decora ampla viri, decora ampla jugales
Divûm utrumque genus, ſtant uno margine clauſi;
Speſque, audaxque una metus, & fiducia pallens:
Nil fixum cordi. pugnant exire, paventque,
Concurrit ſummos animoſum frigus in artus.
Qui dominis, idem ardor equis. face lumina ſurgunt,
Ora ſonant morſu, ſpumiſque, & ſanguine ferrum
Uritur, impulſi nequeunt obſiſtere poſtes,
Clauſtraque, compreſſæ transfumat anhelitus iræ:
Stare adeo miſerum eſt. pereunt veſtigia mille
Ante fugam, abſentemque ferit gravis ungula campum.
Circumſtant fidi, nexuſque, & torta jubarum
Expediunt, firmantque animos, & plurima monſtrant.
Inſonuit contra Tyrrhenum murmur, & omnes
Exiluere loco. quæ tantum carbaſa ponto?
Quæ bello ſic tela volant? quæ nubila cœlo?
Amnibus hybernis minor eſt, minor impetus igni.

Tardius aſtra cadunt. glomerantur tardius imbres.
Tardius e ſummo decurrunt flumina monte.
Emiſſos videre, atque agnovere Pelaſgi.
Et jam rapti oculis, jam cæco pulvere mixti
Una in nube latent, vultuſque umbrante tumultu,
Vix inter ſeſe clamore, & nomine noſcunt.
Evolvere globum, & ſpatio quo quiſque valebat
Diducti. delet ſulcos iterata priores
Orbita. nunc avidi prono juga pectore tangunt,
Nunc pugnante genu preſſis duplicantur habenis,
Colla toris crinita tument, ſtanteſque repectit
Aura jubas. bibit albentes humus arida nimbos.
Fit ſonus, immaniſque pedum, tenuiſque rotarum.
Nulla manus requies, denſis inſibilat aër
Verberibus. gelida non crebrior exilit Arcto
Grando, nec Oleniis manant tot cornibus imbres.
Senſerat adductis alium præſagus Arion
Stare ducem loris, dirumque expaverat inſons
Oedipodioniden; jam illinc a limine diſcors,
Iratuſque oneri inſolito truculentior ardet.
Inachidæ credunt accenſum laudibus. ille
Aurigam fugit. aurigæ furiale minatur

Efferus, & campo dominum circumſpicit omni.
Ante tamen cunctos. ſequitur, longeque ſecundus
Amphiaraus agit, quem Theſſalus æquat eundo
Admetus. juxta gemini, nunc Euneos ante,
Et nunc ante Thoas. cedunt, vincuntque, nec unquam
Ambitioſa pios collidit gloria fratres.
Poſtremum diſcrimen erant Chromis aſper, & aſper
Hippodamus, non arte rudes, ſed mole tenentur
Cornipedum. Prior Hippodamus fert ora ſequentum,
Fert gemitus, multaque humeros incenditur aura.
Speravit flexæ circum compendia metæ,
Interius ductis Phœbeïus augur habenis,
Anticipaſſe viam, nec non & Theſſalus heros
Spe propiore calet: dum non cohibente magiſtro
Spargitur in gyros, dexterque exerrat Arion.
Jam prior Oeclides, & jam non tertius ibat
Admetus, laxo cum tandem ex orbe reductus
Aequoreus ſonipes premit, evaditque parumper
Gaviſos. ſubit aſtra fragor, cœlumque tremiſcit,
Omniaque excuſſo patuere ſedilia vulgo.
Sed nec lora regit, nec verbera pallidus addit
Labdacides. laſſa veluti ratione magiſter

In fluctus, in ſaxa ruit; nec jam amplius aſtra
Reſpicit, & victam projecit caſibus artem.
Rurſus præcipites in recta ac devia campi 454
Obliquant, tenduntque vias, iterum axibus axes
Inflicti, radiiſque rotæ. pax nulla, fideſque.
Bella geri ferro levius. bella horrida credas:
Is furor in laude eſt. trepidant, mortemque minantur,
Multaque tranſverſis præſtringitur ungula campis.
Nec jam ſufficiunt ſtimuli, non verbera. voce 460
Nominibuſque cient Pholoën Admetus, & Irin
Funalemque Thoën; rapidum Danæius augur
Aſcheton increpitans, meritumque vocabula Cygnum.
Audit & Herculeum Strymon Chromin. Euneon audit
Igneus Aethion. tardum Calydona laceſſit 465
Hippodamus, variumque Thoas rogat ire Podarcem.
Solus Echionides errante ſilentia curru
Mœſta tenet, trepidaque timet ſe voce fateri.
Vixdum cœptus equis labor, & jam pulvere quarto
Campum ineunt, jamque & tepidis ſudoribus artus
Effœti, & craſſum rapit ejectatque vaporem 471
Cornipedum flammata ſitis: nec jam integer illis
Impetus, & longi ſuſpendunt ilia flatus.

Hic anceps fortuna diu decernere primum
Auſa venit. ruit, Hæmonium dum fervidus inſtat
Admetum ſuperare, Thoas, nec prætulit ullam
Frater opem: velit ille quidem, ſed Martius ante
Obſtitit Hippodamus, mediaſque immiſit habenas.
Mox Chromis Hippodamum metæ interioris ad orbem
Viribus Herculeis, & toto robore patris
Axe tenet prenſo; luctantur abire jugales
Nequicquam, frenoſque & colla rigentia tendunt.
Ut Siculas ſi quando rates tenet æſtus, & ingens
Auſter agit, medio ſtant vela tumentia ponto.
Tunc ipſum fracto curru deturbat, & iſſet
Ante Chromis; ſed Thraces equi ut videre jacentem
Hippodamum, redit illa fames, jam jamque trementem
Partiti furiis; ni frena, ipſoſque frementes
Oblitus palmæ, retro Tirynthius heros
Torſiſſet, victuſque, & collaudatus abiſſet.
At tibi promiſſos jam dudum Phœbus honores
Amphiaraë cupit. tandem ratus apta favori
Tempora, pulverei venit in ſpatia horrida Circi,
Cum jam in fine viæ, & ſummum victoria nutat.

Anguicomam monſtri effigiem (ſæviſſima viſu
Ora movet, ſive ille Erebo, ſeu finxit in aſtu
Temporis) innumera certe formidine cultum
Tollit in aſtra nefas: non illud janitor atræ
Impavidus Lethes, non ipſæ horrore ſine alto
Eumenides vidiſſe queant; turbaſſet euntes
Solis equos, Martiſque jugum. Nam flavus Arion
Ut vidit, ſaliere jubæ, atque erectus in armos
Stat, ſociumque jugi, comiteſque utrinque laboris
Secum alte ſuſpendit equos. ruit ilicet exul
Aonius, nexuſque diu per terga volutus
Exuit, abripitur longe moderamine liber
Currus, at hunc putri præter tellure jacentem
Tænarei currus, & Theſſalus axis, & heros
Lemnius, obliqua quantum vitare dabatur
Tranſabiere fuga. tandem caligine merſum
Erigit accurſu comitum caput, ægraque tollit
Membra ſolo, & ſocero redit haud ſperatus Adraſto.
Quis mortis, Thebane, locus? niſi dura negaſſet
Tiſiphone, quantum poteras dimittere bellum?
Te Thebæ, fraterque palam, te plangeret Argos,
Te Nemea: tibi Lerna comas, Lariſſaque ſupplex

Poneret, Archemori major colerere ſepulchro.
Tunc vero Oeclides, quanquam jam certa ſequenti
Præmia, cum vacuus domino præiret Arion,
Ardet adhuc cupiens vel inanem vincere currum.
Dat vires, refovetque deus. volat ocyor Euro,
Ceu modo carceribus dimiſſus in arva ſolutis
Verberibuſque jubas, & terga laceſſit habenis,
Aſcheton increpitanſque levem, Cygnumque nivalem.
Nunc ſaltem dum nemo prior, rapit igneus orbes
Axis, & effoſſæ longe ſparguntur arenæ.
Dat gemitum tellus, & jam tunc ſæva minatur.
Forſitan & victo prior iſſet Arione Cygnus,
Sed vetat æquoreus vinci pater: hinc vice juſta
Gloria manſit equo, ceſſit victoria vati.
Huic pretium palmæ, gemini cratera ferebant
Herculeum juvenes. illum Tirynthius olim
Ferre manu ſola, ſpumantemque ore ſupino
Vertere, ſeu monſtri victor, ſeu Marte, ſolebat.
Centauros habet arte truces, aurumque figuris
Terribile: hic mixta Lapitharum cæde rotantur
Saxa, faces, aliique iterum crateres, ubique
Ingentes morientum iræ. tenet ipſe furentem

Hyleum, & torta molitur robora barba.
At tibi Mæonio fertur circumflua limbo,
Pro meritis Admete chlamys, repetitaque multo
Murice. Phryxei natat hic contemptor ephebus.
Aequoris, & picta translucet cœrulus unda;
In latus ire manus, mutaturuſque videtur
Brachia, nec ſiccum ſperes in ſtamine crinem:
Contra autem fruſtra ſedet anxia turre ſuprema
Seſtias in ſpeculis. moritur prope conſcius ignis.
Has Adraſtus opes dono victoribus ire
Imperat, at generum famula ſolatur Achæa.
Sollicitat tunc ampla viros ad præmia curſu
Præceleres. agile ſtudium, & tenuiſſima virtus,
Pacis opus, cum ſacra vocant, nec inutile bellis
Subſidium, ſi dextra neget. prior omnibus Idas,
Nuper Olympiacis umbratus tempora ramis,
Proſilit. excipiunt plauſu Piſæa juventus
Eleæque manus. ſequitur Sicyonius Alcon,
Et bis in Iſthmiaca victor clamatus arena
Phædimus, alipedumque fugam prægreſſus equorum
Ante Dymas, ſed tunc ævo tardante ſecutus,
Multi & quos varii tacet ignorantia vulgi

Hinc atque hinc ſubiere. ſed Arcada Parthenopæum
Appellant, denſique cient vaga murmura Circi.
Nota parens curſu. quis Mœnaliæ Atalantes
Neſciat egregium decus? & veſtigia cunctis
Indeprenſa procis? onerat celeberrima natum
Mater. & ipſe procul fama jam notus inermes
Narratur cervas pedes inter aperta Lycæi
Tollere, & emiſſum curſu deprendere telum.
Tandem expectatus volucri ſuper agmina ſaltu
Emicat, & torto chlamyden diffibulat auro.
Effulgere artus, membrorumque omnis aperta eſt
Lætitia, inſigneſque humeri, nec pectora nudis
Deteriora genis, latuitque in corpore vultus.
Ipſe tamen formæ laudem aſpernatur, & arcet
Mirantes. tunc Palladios non inſcius hauſtus
Incubuit, pinguique cutem fuſcatur olivo.
Hoc Idas, hoc more Dymas, aliique niteſcunt.
Sic ubi tranquillo pellucent ſidera ponto,
Vibraturque fretis cœli ſtellantis imago,
Omnia clara nitent: ſed clarior omnia ſupra
Heſperos exercet radios, quantuſque per altum
Aethera, cæruleis tantus monſtratur in undis.

Proximus & forma, nec multum ſegnior Idas
Curſibus, atque ævo juxta prior. attamen illi
Jam tenuem pingues florem induxere palæſtræ,
Deſerpiſque genis, nec ſe lanugo fatetur
Intonſæ ſub nube comæ. tunc rite citatos
Explorant, acuuntque gradus, variaſque per artes
Inſtimulant docto languentia membra tumultu.
Poplite nunc flexo ſidunt, nunc lubrica forti
Pectora collidunt plauſu: nunc ignea tollunt
Crura, brevemque fugam nec opino fine reponunt.
Jam ruit atque æquum ſummiſit regula limen,
Corripuere leves ſpatium, campoque refulſit
Nuda cohors. volucres iiſdem modo tardius arvis
Iſſe videntur equi. credas e plebe Cydonum
Parthorumque fuga totidem exiluiſſe ſagittas.
Non aliter celeres Hircana per avia cervi,
Cum procul impaſti fremitum accepere leonis,
Sive putant: rapit attonitos fuga cæca, metuſque
Congregat, & longum dant cornua mixta fragorem.
Effugit hic oculos rapida puer ocyor aura
Mænalius, quem deinde gradu premit horridus Idas,
Inſpiratque humeros, flatuque, & pectoris umbra

Terga premit. poſt ambiguo diſcrimine tendunt
Phædimus atque Dymas. Illis celer imminet Alcon.
Flavus ab intonſo pendebat vertice crinis
Arcados, hoc primis Triviæ paſcebat ab annis
Munus, & Ogygio victor cum Marte rediſſet,
Nequicquam patriis audax promiſerat aris.
Tunc liber nexu, lateque in terga ſolutus
Occurſu Zephyri retro fugit, & ſimul ipſum
Impedit, infeſtoque volans oſtenditur Idæ.
Inde dolum juvenis, fraudique accommoda ſenſit
Tempora: jam finem juxta, dum limina victor
Parthenopæus init, correpto crine reductum
Occupat, & longæ primus ferit oſtia portæ.
Arcades arma fremunt, armis defendere regem,
Ni raptum decus, & meriti reddantur honores,
Contendunt, totoque parant decedere Circo.
Sunt & quis Idæ placeat dolus. ipſe regeſta
Parthenopæus humo vultumque oculoſque madentes
Obruit. acceſſit lachrymarum gratia formæ.
Pectora nunc mœrens, nunc ora indigna cruento
Ungue ſecat, meritamque comam. furit undique clamor

Diſſonus, ambiguumque ſenis cunctatur Adraſti
Conſilium. tandem ipſe refert: compeſcite litem,
O pueri! virtus iterum tentanda, ſed ite
Limite non uno, latus hoc conceditur Idæ,
Tu diverſa tene: fraus curſibus omnis abeſto.
Audierant, dictoque manent. mox numina ſupplex
Affatu tacito juvenis Tegeæus adorat:
Diva potens nemorum (tibi enim hic tibi crinis honori
Debitus, eque tuo venit hæc injuria voto)
Si bene quid genitrix, ſi quid venatibus ipſe
Promerui, ne (quæſo) ſinas hoc omine Thebas
Ire, nec Arcadiæ tantum meruiſſe pudorem.
Auditum manifeſta fides; vix campus euntem
Sentit, & exilis plantis intervenit aër,
Raraque non fracto veſtigia pulvere pendent.
Irrupit clamore fores, clamore recurrit
Ante ducem, prenſaque levat ſuſpiria palma.
Finiti curſus, operumque inſignia præſto.
Arcas equum dono, clypeum gerit improbus Idas,
Cætera plebs Lyciis gaudet contenta pharetris.
Tunc vocat, emiſſo ſi quis decernere diſco

Impi-

Impiger, & vires velit oſtentare ſuperbas.
It juſſus Pterelas, & aënæ lubrica maſſæ
Pondera, vix toto curvatus corpore juxta
Dejicit. inſpectant taciti, expenduntque laborem
Inachidæ. mox turba ruunt, duo gentis Achææ,
Tres Ephyreïadæ, Piſa ſatus unus, Acarnan
Septimus, & plures agitabat gloria, ni ſe
Arduus Hippomedon cavea ſtimulante tuliſſet
In medios, lateque ferens ſub pectore dextro
Orbem alium: hunc potius juvenes qui mœnia ſaxis
Frangere, qui Tyrias dejectum vaditis arces;
Hunc rapite: aſt illud cui non jaculabile dextræ
Pondus, & abreptum nullo conamine jecit
In latus. abſiſtunt procul, attonitique fatentur
Cedere, vix unus Phlegyas, acerque Meneſtheus
(Hos etiam pudor, & magni tenuere parentes)
Promiſere manum. conceſſit cætera pubes
Sponte, & adorato rediit ingloria diſco.
Qualis Biſtoniis clypeus Mavortis in arvis
Luce mala Pangæa ferit, ſolemque refulgens
Territat, incuſſaque dei grave mugit ab haſta.
Piſæus Phlegyas opus inchoat, & ſimul omnes

Abſtulit in ſe oculos exhauſto corpore virtus
Promiſſa. ac primum terra, diſcumque, manumque
Aſperat: excuſſo mox circum pulvere verſat
Quod latus in digitos, mediæ quod certius ulnæ
Conveniat. non artis egens. hic ſemper amori
Ludus erat, patriæ non tantum ubi laudis obiret
Sacra, ſed alternis Alpheon utrinque ſolebat
Metiri ripis, & qua latiſſima diſtant
Non unquam merſo tranſmittere flumina diſco.
Ergo operum fidens, non protinus horrida campi
Jugera, ſed cœlo dextram metitur, humique
Preſſus utroque genu, collecto ſanguine diſcum
Ipſe ſuper ſeſe rotat, atque in nubila condit.
Ille citus ſublime petit, ſimiliſque cadenti
Creſcit in adverſum, tandemque exhauſtus ab alto
Tardior in terram redit, atque immergitur arvis.
Sic cadit, attonitis quoties avellitur aſtris
Solis opaca ſoror, procul auxiliantia gentes
Aera crepant, fruſtraque timent. at Theſſala victrix
Ridet anhelantes audito carmine bigas.
Conlaudant Danai. ſed non tibi molle tuenti
Hippomedon, majorque manus ſperatur in æquo.
Atque illi extemplo, cui ſpes infringere dulce

Immodicas, Fortuna venit. quid numina contra
Tendere fas homini? ſpatium jam immane parabat,
Jam cervix converſa, & jam latus omne redibat:
Excidit ante pedes elapſum pondus, & ictus
Deſtituit, fruſtraque manum dimiſit inanem.
Ingemuere omnes, rariſque ea viſa voluptas.
Inde ad conatus timida ſubit arte Meneſtheus
Cautior, & multum te, Maja nate, rogato
Molis prægravidæ caſtigat pulvere lapſus.
Illa manu magna, & multum felicior exit,
Nec partem exiguam Circi tranſvecta quievit.
Fit ſonus, & fixa ſignatur terra ſagitta.
Tertius Hippomedon valida ad certamina tardos
Molitur greſſus. Namque illum corde ſub alto
Et caſus Phlegyæ monet, & fortuna Meneſthei.
Erigit adſuetum dextræ geſtamen, & alte
Suſtentans, rigidumque latus, forteſque lacertos
Conſulit, ac vaſto contorquet turbine, & ipſe
Proſequitur; fugit horrendo per inania ſaltu,
Jamque procul meminit dextræ, ſervatque tenorem
Diſcus. nec dubia junctave Meneſthea victum
Tranſabiit meta. longe ſuper æmula ſigna

Conſedit, virideſque humeros, & opaca Theatri
Culmina, ceu latæ tremefecit mole ruinæ.
Quale vaporifera ſaxum Polyphemus ab Aetna
Lucis egente manu, tamen in veſtigia puppis
Auditæ, juxtaque inimicum exegit Ulyſſem.
Sic & Aloidae, cum jam celaret Olympum
Deſuper Oſſa rigens, ipſum glaciale ferebant
Pelion, & trepido ſperabant jungere coelo.
Tunc genitus Talao victori tigrin inanem
Ire jubet, fulvo quæ circumfuſa nitebat
Margine, & extremos auro manſueverat ungues.
Gnoſſiacos arcus habet, & vaga tela Meneſtheus.
At tibi, ait, Phlegya, caſu fruſtrate ſiniſtro,
Hunc quondam noſtri decus, auxiliumque Pelaſgi
Ferre damus (neque enim Hippomedon inviderit) enſem.
Nunc opus eſt animis infeſtos tollere cæſtus
Cominus. Hæc bellis & ferro proxima virtus.
Conſtitit immanis cerni, immaniſque timeri
Argolicus Capaneus. ac dum nigrantia plumbo
Tegmina cruda boum, non mollior ipſe lacertis
Induitur: date tot juvenum de millibus unum

Huc ait; atque utinam potius de ſtirpe veniret
Aemulus Aonia, quem fas dimittere leto,
Nec mea crudelis civili ſanguine virtus.
Obſtupuere animi, fecitque ſilentia terror.
Tandem inſperatus nuda de plebe Laconum
Proſilit Alcidamas: mirantur Dorica regum
Agmina: ſed ſocii fretum Polluce magiſtro
Norant & ſacras inter creviſſe palæſtras.
Ipſe deus poſuitque manus, & brachia finxit
Materiam (ſuadebat amor) tunc ſæpe locavit
Cominus, & ſimili ſtantem miratus in ira
Suſtulit exultans, nudumque ad pectora preſſit.
Illum indignatur Capaneus, ridetque vocantem
Ut miſerans, poſcitque alium. tandemque coactus
Reſtitit, & ſtimulis jam languida colla tumeſcunt.
Fulmineas alte ſuſpenſi corpora plantis
Erexere manus. tuto procul ora receſſu
Armorum in ſpeculis, aditusque ad vulnera cluſi.
Hic quantus Stygiis Tityos conſurgat ab arvis
Si torvæ patiantur aves, tanta undique pandit
Membrorum ſpatia, & tantis ferus oſſibus extat.
Hic paulo ante puer, ſed enim maturius ævo

Robur, & ingentes ſpondet tener impetus annos,
Quem vinci haud quiſquam, ſævo nec ſanguine tingi
Malit, & erecto timeant ſpectacula voto.
Ut ſeſe permenſi oculis, & uterque priorem
Speravere locum, non protinus ira, nec ictus:
Alternus paulum timor, & permixta furori
Conſilia, inclinant tantum contraria jactu
Brachia, & explorant cæſtus, hebetantque terendo.
Doctior hic differt animum, metuenſque futuri
Cunctatus vires diſpenſat at ille nocendi
Prodigus, incautuſque ſui, ruit omnis, & ambas
Conſumit ſine lege manus, atque irrita frendit
Inſurgens, ſeque ipſe premit. ſed providus aſtu,
Et patria vigil arte Lacon, hos rejicit ictus,
Hos cavet. interdum nutu, capitiſque citati
Integer obſequio, manibus nunc obvia tela
Diſcutiens, inſtat greſſu, vultuque recedit.
Sæpe etiam injuſtis collatum viribus hoſtem
(Is vigor ingenio, tanta experientia dextræ eſt)
Ultro audax animis intratque & obumbrat, & alte
Adſilit, ut præceps cumulo ſalit unda minantes
In ſcopulos, & fracta redit, ſic ille furentem

Circuit expugnans. levat ecce, diuque minatur
In latus, inque oculos, illum rigida arma caventem
Avocat, & manibus necopinum interſerit ictum
Callidus, ac mediam deſignat vulnere frontem.
Jam cruor, & tepido ſignantur tempora rivo.
Neſcit adhuc Capaneus, ſubitumque per agmina murmur
Miratur: verum ut ſeſſam ſuper ora reduxit
Forte manum, & ſummo maculas in vellere vidit,
Non leo, non jaculo tantum indignata recepto
Tigris, agit toto cedentem fervidus arvo
Præcipitatque retro juvenem, atque in terga ſupinat.
Dentibus horrendum ſtridens, geminatque rotatas
Multiplicatque manus. rapiunt conamina venti,
Pars cadit in cæſtus. motu Spartanus acuto
Mille cavet lapſas circum cava tempora mortes,
Auxilioque pedum: ſed, non tamen immemor artis,
Adverſus fugit, & fugiens tamen ictibus obſtat.
Et jam utrumque labor, ſuſpiriaque ægra fatigant.
Tardius ille premit. nec jam hic abſiſtere velox.
Defectique ambo genibus, pariterque quierunt.
Sic ubi longa vagos laſſarunt æquora nautas,

Et ſigno de puppe dato poſuere parumper
Brachia; vix requies, jam vox ciet altera remos.
Ecce iterum immodice venientem eludit, & exit
Sponte ruens, merſuſque humeris. effunditur ille
In caput. adſurgentem alio puer improbus ictu
Perculit, eventuque impalluit ipſe ſecundo.
Clamorem Inachidæ, quantum non littora tollunt,
Non nemora. Illum ab humo conantem ut vidit Adraſtus,
Tollentemque manus, & non toleranda parantem,
Ite, oro, ſocii, furit: ite, opponite dextras,
Feſtinate, furit, palmamque, & præmia ferte.
Non prius effracto quam miſceat ora cerebro,
Abſiſtet, video moriturum auferte Lacona.
Nec mora, prorumpit Tydeus, nec juſſa recuſat
Hippomedon. tunc vix ambo conatibus ambas
Reſtringunt, cohibentque manus, ac plurima ſuadent.
Vincis, abi. pulchrum eſt vitam donare minori.
Noſter & hic, bellique comes. Nil frangitur heros,
Ramumque oblatumque manu thoraca repellit
Vociferans: liceat, non has ego pulvere craſſo,
Atque cruore genas, meruit quibus iſte favorem,

Semivir infodiam? mittamque informe ſepulchro
Corpus? & Oebalio donem lugere magiſtro?
Dixit. at hunc ſocii tumidum & viciſſe negantem
Avertunt. contra laudant inſignis alumnum
Taygeti, longeque minas riſere Lacones.
Jam dudum variæ laudes & conſcia virtus
Tydea magnanimum ſtimulis ingentibus angunt.
Ille quidem & diſco bonus, & contendere curſu,
Nec cæſtu bellare minor. ſed corde labores
Ante alios erat uncta Pale. ſic otia Martis
Degere, & armiferas laxare adſueverat iras,
Ingentes contra ille viros, Acheloïa circum
Littora, felicesque deo monſtrante palæſtras.
Ergo ubi luctandi juvenes animoſa citavit
Gloria, terrificos humeris Aetolus amictus
Exuitur, patriumque ſuem. levat ardua contra
Membra, Cleonææ ſtirpis jactator Agylleus,
Herculea nec mole minor: ſic grandibus alte
Inſurgens humeris, hominem ſuper improbus exit.
Sed non ille rigor, patriumque in corpore robur.
Luxuriant artus, effuſaque ſanguine laxo
Membra natant. inde hæc audax fiducia tantum

Oenidæ ſuperare parem. quanquam ipſe videri
Exiguus, gravia oſſa tamen, nodiſque lacerti
Difficiles. nunquam hunc animum Natura minori
Corpore, nec tantas auſa eſt includere vires.
Poſtquam oleo gaviſa cutis, petit æquor uterque
Procurſu medium, atque hauſta veſtitur arena.
Tnm madidos artus alterno pulvere ſiccant,
Collaque demerſere humeris, & brachia late
Vara tenent, jam tunc aſtu deducit in æquum
Callidus, & celſum procurvat Agyllea Tydeus
Summiſſus tergo, & genibus vicinus arenæ.
Ille autem Alpini veluti regina cupreſſus
Verticis, urgentes cervicem inclinat in Auſtros,
Vix ſeſe radice tenens, terræque propinquat,
Jam dudum ætherias eadem reditura ſub auras.
Non ſecus ingentes artus præcelſus Agylleus
Sponte premit, parvumque gemens duplicatur in hoſtem:
Et jam alterna manus, frontemque, humeroſque, latuſque,
Collaque, pectoraque, & vitantia crura laceſſit.
Interdumque diu pendent per mutua fulti

Brachia, nunc ſævi digitorum vincula frangunt.
Non ſic ductores gemini gregis horrida tauri
Bella movent, medio conjux ſtat candida prato
Victorem expectans, rumpunt obnixa furentes
Pectora, ſubdit amor ſtimulos, & vulnera ſanat.
Fulminei ſic dente ſues, ſic hiſpida turpes
Prælia villoſis ineunt complexibus urſi.
Vis eadem Oenidæ. nec ſole, aut pulvere feſſa
Membra labant. riget arcta cutis, duriſque laborum
Caſtigata toris. contra non integer ille
Flatibus alternis, ægroque effœtus hiatu
Exuit ingeſtas fluvio ſudoris arenas,
Ac furtim rapta ſuſtentat pectora terra.
Inſtat agens Tydeus, fictumque in colla minatus
Crura ſubit. cœptis non evaluere potiri
Fruſtratæ brevitate manus. venit arduus ille
Deſuper, oppreſſumque ingentis mole ruinæ
Condidit. Haud aliter collis ſcrutator Iberi
Cum ſubiit, longeque diem, vitamque reliquit,
Si tremuit ſuſpenſus ager, ſubitumque fragorem
Rupta dedit tellus: latet intus monte ſoluto
Obrutus, ac penitus fractum obductumque cadaver

Indignantem animum propriis non reddidit aſtris.
Acrior hoc Tydeus, animiſque & pectore ſupra eſt.
Nec mora, cum vinclis onerique elapſus iniquo
Circumit errantem, & tergo nec opinus inhæret:
Mox latus, & firmo celer implicat ilia nexu;
Poplitibus genua inde premens evadere nodos
Nequicquam, & lateri dextram inſertare parantem
Improbus, horrendum viſu ac mirabile pondus
Suſtulit. Herculeis preſſum ſic fama lacertis
Terrigenam ſudaſſe Libyn, cum fraude reperta
Raptus in excelſum, nec jam ſpes ulla cadendi,
Nec licet extrema matrem contingere planta.
Fit ſonus, & lætos attollunt agmina plauſus.
Tunc alte librans inopinum ſponte remiſit.
Obliquumque dedit, procumbentemque ſecutus
Colla ſimul dextra, pedibus ſimul inguina vinxit.
Deficit obſeſſus, ſoloque pudore repugnat.
Tandem pectus humi, pronamque extenſus in alvum
Sternitur, ac longo mœſtus poſt tempore ſurgit,
Turpia ſignata linquens veſtigia terra.
Palmam autem dextra, lævaque nitentia dono
Arma ferens Tydeus. quid ſi non ſanguinis hujus

Partem haud exiguam (ſcitis) Dircæus haberet
Campus, ubi hæ nuper Thebarum fœdera plagæ?
Hæc ſimul oſtentans, quæſitaque præmia laudum
Dat ſociis. ſequitur neglectus Agyllea thorax.
Sunt & qui nudo ſubeant concurrere ferro.
Jamque aderant inſtructi armis Epidaurius Agreus,
Et nondum fatis Dircæus agentibus exul.
Dux vetat Jaſides; Manet ingens copia leti
O juvenes: ſervare animos, avidumque furorem
Sanguinis adverſi. tuque ô quem propter avita
Jugera, dilectas cui deſolavimus urbes,
Ne precor ante aciem, jus tantum caſibus eſſe,
Fraterniſque ſinas (abigant hoc numina) votis.
Sic ait. atque ambos aurata caſſide ditat.
Tunc genero ne laudis egens, jubet ardua necti
Tempora, Thebarumque ingenti voce citari
Victorem. diræ retinebant omina Parcæ.
Ipſum etiam proprio certamina feſta labore
Dignari, & tumulo ſupremum hunc addere honorem,
Hortantur proceres. ac ne victoria deſit
Una ducum numero, fundat vel Lycia cornu
Tela rogant, tenui vel nubila tranſeat haſta.

Obſequitur gaudens, viridique ex aggere in æquum
Stipatus, ſummis juvenum deſcendit. at illi
Pone leves portat pharetras, & cornua juſſus
Armiger. ingentem jactu tranſmittere circum
Eminus, & dictæ dare vulnera deſtinat orno.
Quis fluere occultis rerum neget omina cauſis?
Fata patent homini, piget inſervare, peritque
Venturi promiſſa fides. ſic omina caſum
Fecimus, & vires auxit Fortuna nocendi.
Campum emenſa brevi fatalis ab arbore tacta
Horrendum viſu, per quas modo fugerat auras,
Venit arundo retro, verſumque a fine tenorem
Pertulit, & notæ juxta ruit ora pharetræ.
Multa duces errore ſerunt, hi nubila, & altos
Occurriſſe Notos. adverſo roboris ictu
Tela repulſa alii. penitus latet exitus ingens,
Monſtratumque nefas. uni remeabile bellum.
Et triſtes domino ſpondebat arundo recurſus.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER VII.

Atqve ea cunctantes Tyrii primordia belli
Juppiter haud æquo reſpexit corde Pelaſgos,
Concuſſitque caput, motu quo celſa laborant
Sidera, proclamatque adici cervicibus Atlas.
Tunc ita velocem Tegees affatur alumnum:
I, medium rapido, Borean illabere ſaltu
Biſtonias ſuper uſque domus, axemque nivoſi
Sideris: Oceano vetitum qua Parrhaſis ignem
Nubibus hybernis, & noſtro paſcitur imbri.
Atque ibi ſeu poſita reſpirat cuſpide Mavors
(Quanquam inviſa quies) ſeu quod reor, arma tubaſque
Inſatiatus habet, caræque in ſanguine gentis
Luxuriat. propere monitus, iramque parentis

Ede, nihil parcens. nempe olim accendere juſſus
Inachias acies, atque omne quod Iſthmius umbo
Diſtinet, & raucæ circumtonat ira Maleæ.
Illi vix muros, limenque egreſſa juventus
Sacra colunt. credas bello rediiſſe, tot inſtant
Plauſibus, offenſique ſedent ad juſta ſepulchri.
Hicne tuus, Gradive, furor? ſonat orbe recuſſo
Diſcus, & Oebalii coëunt in prælia cœſtus.
At ſi ipſi rabies, ferrique inſana voluptas
Qua tumet; immeritas cineri dabit impius urbes
Ferrum, ignemque ferens, implorantesque Tonantem
Sternet humi populos, miſerumque exhauriet orbem.
Nunc lenis belli, noſtraque remittitur ira.
Quod niſi præcipitat pugnas, dictoque jubentis
Ocyus impingit Tyriis Danaa agmina muris,
(Nil equidem crudele minor) ſit mite, bonumque
Numen, & effreni laxentur in otia mores.
Reddat equos, enſemque mihi, nec ſanguinis ultra
Jus erit. aſpiciam terras, pacemque jubebo
Omnibus, Ogygio ſat erit Tritonia bello.
Dixerat, & Thracum Cyllenius arva ſubibat:
Atque illum Arctoæ labentem cardine portæ

Tempeſtas æterna plagæ, prætentaque cœlo
Agmina nimborum, primique Aquilonis hiatus
In diverſa ferunt. crepat aures grandine multa
Palla, nec Arcadii bene protegit umbra galeri.
Hic ſteriles delubra notat Mavortia ſylvas
Horreſcitque tuens: ubi mille furoribus illi
Cingitur adverſo domus immanſueta ſub Hæmo.
Ferrea compago laterum, ferro arcta teruntur
Limina, ferratis incumbunt tecta columnis.
Læditur adverſum Phœbi jubar, ipſaque ſedem
Lux timet, & dirus contriſtat ſidera fulgor.
Digna loco ſtatio. primis ſalit Impetus amens
E foribus, cæcumque Nefas, Iræque rubentes,
Exangueſque Metus, occultiſque enſibus aſtant
Inſidiæ, geminumque tenens Diſcordia ferrum.
Innumeris ſtrepit aula minis. triſtiſſima Virtus
Stat medio, lætuſque Furor, vultuque cruento
Mors armata ſedet: bellorum ſolus in aris
Sanguis, & incenſis qui raptus ab urbibus ignis.
Terrarum exuviæ circum, & faſtigia templi
Captæ inſignibant gentes, cælataque ferro
Fragmina portarum, bellatriceſque carinæ,

Et vacui currus, protritaque curribus ora.
Pæne etiam gemitus, adeo vis omnis, & omne
Vulnus. ubique ipſum, ſed non uſquam ore remiſſo
Cernere erat. talem divina Mulciber arte
Ediderat. nondum radiis monſtratus adulter
Fœda catenato luerat connubia lecto.
Quærere templorum regem. vix cœperat ales
Mænalius, tremit ecce ſolum, & mugire refractis
Corniger Hebrus aquis. tunc quod pecus utile bellis
Vallem infeſtabat, trepidas ſpumare per herbas,
Signa adventantis, clauſæque adamante perenni
Diſſiluere fores. Hircano in ſanguine pulcher
Ipſe ſubit curru, diraque aſpergine latos
Mutat agros, ſpolia a tergo, flenteſque catervæ.
Dant ſylvæ, nixque alta locum. regit atra jugales
Sanguinea Bellona manu, longaque fatigat
Cuſpide. diriguit viſu Cyllenia proles,
Summiſitque genas. ipſi reverentia patri,
Si prope ſit, dematque minas, nec talia mandet.
Quod Jovis imperium? magno quid ab æthere portas?
Occupat Armipotens. neque enim hunc, germane,

ſub axem

Sponte venis, hyemeſque meas, cui roſcida juxta
Mænala, & æſtivi clementior aura Lycæi.
Ille refert conſulta patris. nec longa moratus
Sicut anhelabant juncto ſudore volantes
Mars impellit equos, reſideſque in prælia Grajos
Ipſe etiam indignans. Vidit pater altus, & ira
Jam levior, tardo flectebat pondere vultum.
Ut ſi quando ruit, debellataſque reliquit
Eurus aquas, pax ipſa tumet, pontumque jacentem
Exanimis jam volvit hyems: nondum arma carinis
Omnia, nec toto reſpirant pectore nautæ.
Finierat pugnas honor exequialis inermes,
Nec dum aberant cœtus, cunctiſque ſilentibus heros
Vina ſolo fundens, cinerem placabat Adraſtus
Archemori: da, parve, tuum trieteride multa
Inſtaurare diem, nec ſaucius Arcadas aras
Malit adire Pelops, Elæaque pulſet eburna
Templa manu, nec Caſtaliis altaribus anguis,
Nec ſua pinigero magis adnatet umbra Lechæo.
Nos te lugenti puer inficiamur Averno,
Mœſtaque perpetuis ſolennia jungimus aſtris.
Nunc feſtina cohors. at ſi Bœotia ferro

Vertere tecta dabis, magnis tunc dignior aris,
Tunc deus; Inachias nec tantum culta per urbes
Numina, captivis etiam jurabere Thebis.
Dux ea pro cunctis: eadem ſibi quiſque vovebat.
Jam pronis Gradivus equis Ephyræa premebat
Littora, qua ſummas caput Acrocorinthus in auras
Tollit, & alterna geminum mare protegit umbra.
Inde unum dira comitum de plebe Pavorem
Quadrupedes anteire jubet. non alter anhelos
Inſinuare metus, animumque avertere veris
Aptior. innumeræ monſtro voceſque, manuſque,
Et facies quæcunque libet. bonus omnia credi
Auctor, & horrificis lymphare incurſibus urbes.
Si geminos ſoles, ruituraque ſuadeat aſtra,
Aut nutare ſolum, aut veteres deſcendere ſylvas,
Ah miſeri vidiſſe putent. tunc acre novabat
Ingenium. falſo Nemeæum pulvere campum
Erigit. attoniti tenebroſam a vertice nubem
Reſpexere duces. falſo clamore tumultum
Auget, & arma virûm, pulſuſque imitatur equorum,
Terribilemque vagas ululatum ſpargit in auras.
Exiluere animi, dubiumque in murmure vulgus

Pendet. ubi iſte fragor? ni fallimur aure. ſed unde
Pulvereo ſtant aſtra globo? num Iſmenius ultro
Miles? ita eſt. veniunt. tanta autem audacia Thebis?
An dubitent? agedum inferias & buſta colamus.
Hæc Pavor attonitis, varioſque per agmina vultus
Induitur, nunc Piſæis e millibus unus,
Nunc Pylius, nunc ore Lacon, hoſteſque propinquos
Adjurat, turmaſque metu conſternat inani.
Nil falſum trepidis. ut vero amentibus ipſe
Incidit, & ſacræ circum faſtigia vallis
Turbine prævectus rapido, ter ſuſtulit haſtam,
Ter concuſſit equos, clypeum ter pectore plauſit,
Arma, arma inſani, ſua quiſque, ignotaque nullo
More rapit, mutant galeas, alienaque cogunt
Ad juga cornipedes: ferus omni in pectore ſævit
Mortis amor, cædiſque. nihil flagrantibus obſtat.
Præcipitant, redimuntque moras. ſic littora vento
Incipiente fremunt, fugitur cum portus ubique,
Vela fluunt, laxi jactantur ubique rudentes.
Jamque natant remi, natat omnis in æquore ſummo
Anchora, jam dulcis medii de gurgite ponti
Reſpicitur tellus, comiteſque a puppe relicti.

Viderat Inachias rapidum glomerare cohortes
Bacchus iter. gemuit Tyriam converſus ad urbem,
Altricemque domum, & patrios reminiſcitur ignes,
Purpureum triſti turbatus pectora vultum:
Non crines, non ſerta loco, dextramque reliquit
Thyrſus, & intactæ ceciderunt cornibus uvæ.
Ergo ut erat lachrymis, lapſoque inhonorus amictu
Ante Jovem (& tunc forte polum ſecretus habebat)
Conſtitit, haud unquam facie conſpectus in illa,
(Nec cauſæ latuere patrem) ſupplexque profatur.
Exſcindiſne tuas divûm ſator optime Thebas?
Sæva adeo conjux? nec te telluris amatæ,
Deceptique laris miſeret, cinerumque meorum?
Eſto, olim invitum jaculatus nubibus ignem,
Credimus. En iterum atra refers incendia terris,
Nec Styge jurata, nec pellicis arte rogatus.
Quis modus? an nobis pater iratuſque bonuſque
Fulmen habes? ſed non Danaeïa limina talis,
Parrhaſiumque nemus, Ledæaſque ibis Amyclas.
Scilicet e cunctis ego neglectiſſima natis
Progenies? ego nempe tamen qui dulce ferenti
Pondus eram, cui tu dignatus limina vitæ

Præreptumque iter, & maternos reddere menſes.
Adde quod imbellis, rariſque exercita caſtris
Turba meas acies, mea tantum prælia norunt:
Nectere fronde comas, & ad inſpirata rotari
Buxa, timent thyrſos nuptarum, & prælia matrum.
Unde tubas, Martemque pati? quin fervidus ecce
Quanta parat? quid ſi ille tuos Curetas in arma
Ducat? & innocuis jubeat decernere peltis?
Quin etiam inviſos (ſic hoſtis defuit?) Argos
Elicis. ô ipſis genitor graviora periclis
Juſſa, novercales ruimus ditare Mycenas.
Cedo equidem. quo ſacra tamen, rituſque peremptæ
Gentis? & in tumulos ſi quid male fœta reliquit
Mater, abire jubes? Thracen, ſylvaſque Lycurgi?
An ne triumphatos fugiam captivus ad Indos?
Da ſedem profugo. potuit Latonia, frater
Saxa (nec invideo) defigere Delon, & imis
Commendare fretis. cara ſubmovit ab arce
Hoſtiles Tritonis aquas. vidi ipſe potentem
Gentibus Eois Epaphum dare jura, nec ullas
Cyllene ſecreta tubas, Minoave curat
Ida. quid heu tantum noſtris offenderis aris?

Hic tibi (quando minor jam noſtra potentia) noctes
Herculeæ, placituſque vagæ Nyctëidos ardor,
Hic Tyrium genus, & noſtro felicior igne
Taurus: Agenoreos ſaltem tutare nepotes.
Invidiam riſit pater, & jam poplite flexum,
Sternentemque manus tranquillus ad oſcula tollit.
Inque vicem placida orſa refert. Non conjugis iſta
Conſiliis (ut rere) puer, nec ſæva roganti
Sic expoſtus ego. immoto deducimur orbe
Fatorum, veteres, feræque in prælia cauſæ.
Nam cui tanta quies irarum? aut ſanguinis uſus
Parcior humani? videt axis, & iſta per ævum
Mecum æterna domus, quoties jam torta reponam
Fulmina, quam rarus terris hic imperet ignis.
Quin etiam invitus magna, ulciſcendaque paſſis
Aut Lapithas Marti, aut veterem Calydona Dianæ
Expugnare dedi. meaque eſt jactura, pigetque
Tot mutare animas, tot reddere corpora vitæ.
Labdacios vero, Pelopiſque a ſtirpe nepotes
Tardum, abolere mihi. ſcis ipſe ut crimina mittam
Dorica, quam promptæ Superos inceſſere Thebæ.
Te quoque, (ſed quoniam vetus excidit ira) ſilebo.

Non tamen aut patrio reſperſus ſanguine Pentheus,
Aut matrem ſceleraſſe toris, aut crimine fratres
Progenuiſſe reus, lacero tua luſtra replevit
Funere. ubi fletus? ubi tunc ars tanta precandi?
Aſt ego non proprio diros impendo dolori
Oedipodionidas. rogat hoc tellusque, poluſque,
Et pietas, & læſa fides, naturaque, & ipſi
Eumenidum mores. ſed tu ſuper urbe moveri
Parce tua. non hoc ſtatui ſub tempore rebus
Occaſum Aoniis. veniet ſuſpectior ætas,
Ultoreſque alii. nunc regia Juno queretur.
His ille auditis, mentemque habitumque recepit.
Ut cum ſole malo, triſtique roſaria pallent
Uſta Noto, ſi clara dies, Zephyrique refecit
Aura polum, redit omnis honos, emiſſaque lucent
Germina, & informes ornat ſua gloria virgas.
Nuncius attonitas jam dudum Etheoclis ad aures
Explorata ferens, longo docet agmine Grajos
Ire duces; nec jam Aoniis procul abfore campis:
Quacunque ingreſſi tremere, ac miſereſcere cunctos
Thebarum, qui ſtirpe refert, qui nomine, & armis.
Ille metum condens, audire expoſcit, & odit

Narrantem. hinc dictis ſocios ſtimulare, ſuaſque
Metiri decernit opes. exciverat omnem
Aoniam, Eubœamque, & Phocidos arva propinquæ
Mars, ita dulce Jovi. longo fugit ordine velox
Teſſera. propellunt acies, ſeſeque ſub armis
Oſtentant, ſubeunt campo, qui proximus urbi
Damnatus bellis patet, expectatque furores.
Nondum hoſtis circa, trepido tamen agmine matres
Conſcendunt muros, inde arma nitentia natis
Et formidandos monſtrant ſub caſſide patres.
Turre procul ſola nondum conceſſa videri
Antigone populis, teneras defenditur atra
Veſte genas, juxtaque comes, quo Laïus ibat
Armigero, tunc virgo ſenem regina veretur.
Quæ ſic orſa prior; Speſne obſtatura Pelaſgis
Hæc vexilla, pater? Pelopis deſcendere totas
Audimus gentes. dic ô precor extera regum
Agmina. Nam video, quæ noſter ſigna Menœceus,
Quæ noſter gerat arma Creon, quam celſus aëna
Sphynge per ingentes Homoloïdas exeat Hæmon.
Sic rudis Antigone. ſenior cui talia Phorbas:
Mille ſagittiferos gelidæ de colle Tanagræ

Promovet ecce Dryas. hic cui nivea arma tridentem,
Atque auro rude fulmen habent, Orionis alti,
Non falſus virtute nepos. procul, oro, paternum
Omen, & innuptæ vetus excidat ira Dianæ.
Jungunt ſe caſtris, regiſque in nomen adoptant
Ocaleæ, Medeonque, & conſertiſſima lucis
Nyſa, Dionæiſque avibus circumſona Thisbe.
Proximus Eurymedon, cui paſtoralia Fauni
Arma patris, pinuſque jubas imitatur equinas
Terribilis ſylvis. reor & Mavorte cruento
Talis erit dites pecorum comitantur Erythræ.
Qui Scolon, denſamque jugis Eteonon iniquis,
Qui breve littus Hyles, Atalantæumque ſuperbi
Schœnon habent, notique colunt veſtigia campi.
Fraxineas vibrant Macetûm de more ſariſſas:
Sævaque difficiles excludere vulnera peltas.
Ecce autem clamore ruunt Neptunia plebes
Oncheſti, quos pinigeris Mycaleſſos in agris,
Palladiuſque Melas, Hecatæaque gurgite nutrit
Gargaphye: quorumque novis Haliartos ariſtis,
Invidet, & nimia ſata læta ſupervenit herba.
Tela rudes trunci, galeæ vacua ora leonum,

Arborei dant ſcuta ſinus. hos regis egenos
Amphion en noſter agit (cognoſcere pronum
Virgo) lyra galeam, tauroque inſignis avito.
Macte animo juvenis, medios parat ire per enſes,
Nudaque pro caris opponere pectora muris.
Vos etiam noſtris, Heliconia turba, venitis
Addere rebus opem. tuque, ô Permeſſe, canoris
Et, felix Olmie, vadis, armatis alumnos
Bellorum reſides. patriis concentibus audis
Exultare gregem. quales cum pallida cedit
Bruma, renidentem deducunt Strymona cygni.
Ite alacres, nunquam veſtri morientur honores,
Bellaque perpetuo memorabunt carmine Muſæ.
Dixerat, & paulum virgo interſata docenti.
Illi autem, quanam junguntur origine fratres?
Sic certe paria arma viris; ſic exit in auras
Caſſidis æquus apex. utinam hæc concordia noſtris!
Cui ſenior ridens: Non prima errore videndi
Falleris, Antigone. multi hos (nam decipit ætas)
Dixerunt fratres. pater eſt, natuſque, ſed ævi
Confudere modos, puerum Lapithonia nympha
Dircetis, expertem thalami, crudumque maritis

Ignibus, ante diem cupido violavit amore,
Improba connubii: nec longum & pulcher Alathreus
Editus, ac primæ genitorem in flore juventæ
Conſequitur, traxitque notas, & miſcuit annos.
Et nunc ſic fratres mentito nomine gaudent:
Plus pater, hunc olim juvat, & ventura ſenectus.
Tercentum genitor, totidemque in prælia natus
Exercent equites. hi deſeruiſſe feruntur
Exilem Gliſanta, Coroniamque, feracem
Meſſe Coronian, Baccho Gliſanta colentes.
Sed potius celſos umbrantem hunc aſpice late
Hypſea quadrijugos, clypei ſeptemplice tauro
Læva, ter inſuto ſervantem ingentia ferro
Pectora: nam tergo nunquam metus. haſta vetuſtum
Sylvarum decus, emiſſæ cui pervia ſemper
Armaque, pectoraque, & nunquam manus irrita voti.
Aſopos genuiſſe datur, dignuſque videri
Tunc pater, abruptis cum torrentiſſimus exit
Pontibus, aut natæ tumidus cum virginis ultor
Flumina concuſſit, generum indignata Tonantem.
Namque ferunt raptam patriis Aeginan ab undis
Amplexu latuiſſe Jovis. furit amnis, & aſtris

Infenſus bellare parat (nondum iſta licebant
Nec Superis) ſtetit audaces effuſus in iras,
Conſeruitque manus, nec quem imploraret habebat,
Donec vi tonitrus ſummotus, & igne triſulco
Ceſſit: adhuc ripis animoſus gurges anhelis,
Fulmineum cinerem, magnæque inſignia pœnæ
Gaudet, & Aetneos in cœlum efflare vapores.
Talem Cadmeo mirabimur Hypſea campo,
Si modo placavit felix Aegina Tonantem.
Ducit Itonæos & Alalcomenæa Minervæ
Agmina, quos Mide, quos humida ſuggerit Arne,
Aulida qui Græamque ferunt, virideſque Plateas,
Et ſulco Peteona domant, refluumque meatu
Euripum, qua noſter abit, teque ultima tractu
Anthedon, ubi gramineo de littore Glaucus
Poſcentes irrupit aquas, jam crine geniſque
Cœrulus, & mixtos expavit ab inguine piſces.
Glandibus & torta Zephyros incidere funda
Cura: cydoneas anteibunt geſa ſagittas.
Tu quoque præclarum forma, Cephiſſe, dediſſes
Narciſſum, ſed Theſpiacis jam pallet in agris
Trux puer. orbata florem pater alluit unda.

Quis tibi Phœbæas acies, veteremque revolvat
Phocida? qui Panopen, qui Daulida, qui Cypariſſon,
Et valles Lebadea tuas, & Hyampolin acri
Subnixam ſcopulo, vel qui Parnaſſon utrumque
Aut Cyrrham tauris, Anemoriamque ſupinant
Coryciumque nemus? propellentemque Lilæam
Cephiſſi glaciale caput, quo ſuetus anhelam
Ferre ſitim Python, amnemque avertere ponto.
Omnibus immixtas cono ſuper aſpice lauros,
Armaque, vel Tityon, vel Delon habentia, vel quas
Hic deus innumera laxavit cæde pharetras.
Iphitus acer agit genitor, cui nuper ademptus
Naubolus Hippaſides, tuus, ô mitiſſime Lai,
Hoſpes, adhuc currus, ſecuraque lora tenebat,
Cum tua ſubter equos jacuit convulſa cruentis
Ictibus, ô utinam noſtro cum ſanguine, cervix.
Dicentis maduere genæ, vultumque per omnem
Pallor iit, vociſque repens ſingultus apertum
Intercepit iter. refovet frigentis amicum
Pectus alumna ſenis. redit, atque exile profatur:
O mihi ſollicitum decus ac ſuprema voluptas
Antigone, ſeras tibi demoror improbus umbras,

Fors eadem ſcelera & cædes viſurus avitas.
Donec te thalamis habilem, integramque reſignem,
Hoc ſatis, & feſſum vita dimittite Parcæ.
Sed dum labor iners, quanti nunc ecce reviſo
Tranſabiere duces. Clonium atque in terga comantes
Non ego Abantiadas, non te ſaxoſa Caryſte,
Non humiles Aegas, altumque Capharea dixi.
Et jam acies obtuſa negat, cunctique reſiſtunt:
Et tuus armatis jubet ecce ſilentia frater.
Vix ea turre ſenex, cum ductor ab aggere cœpit:
Magnanimi reges, quibus haud parere recuſem
Ductor, & ipſe meas miles defendere Thebas,
Non ego vos ſtimulare parem, (nam liber in arma
Impetus, & meritas ultro juraſtis in iras)
Nec laudare ſatis, dignaſque rependere grates
Sufficiam. referent Superi, veſtræque ſubacto
Hoſte manus. urbem ſocia de gente ſubiſtis
Tutari, quam non aliis populator ab oris
Belliger, externave ſatus tellure, ſed hoſtis
Indigena adſultat, cui caſtra adverſa regenti
Hic pater, hic genitrix, hic junctæ ſtirpe ſorores,
Hic erat & frater. cerne en ubicunque nefandus

Exci-

Excidium moliris avis. venere volentes
Aoniæ populi, nec ſum tibi, ſæve, relictus.
Quid velit iſta cohors, & te ſentire decebat.
Reddere regna vetant. Sic fatus, & omnia rite
Diſponit, qui bella gerant, qui mœnia ſervent,
Quas in fronte manus, medio quas robore ſiſtat.
Perſpicuas ſic luce fores, & virgea paſtor
Clauſtra levat, dum terra recens jubet ordine primos
Ire duces, media ſtipantur plebe maritæ:
Ipſe levat gravidas, & humum tactura parentum
Ubera, ſucciduaſque adportat matribus agnas.
Interea Danaï noctemque diemque ſub armis,
Noctem iterum rurſuſque diem (ſic ira ferebat)
Ingeminant. contempta quies, vix aut ſopor illis,
Aut epulæ fecere moram properatur in hoſtem
More fugæ. nec monſtra tenent, quæ plurima nectit
Prodigiale canens, certi fors prævia fati.
Quippe ferunt diros monitus, volucreſque, feræque,
Sideraque, averſique ſuis decurſibus amnes:
Infeſtumque tonat pater, & mala fulgura lucent.
Terrificæque adytis voces, clauſæque deorum
Sponte fores. nunc ſanguineus, nunc ſaxeus imber,

Et ſubiti Manes, flentumque occurſus avorum.
Tunc & Apollineæ tacuere oracula Cyrrhæ,
Et non adſuetis pernox ululavit Eleuſin
Menſibus, & templis Sparte præſaga recluſis,
Vidit Amyclæos (facinus!) concurrere fratres.
Arcades inſanas latrare Lycaonis umbras
Nocte ferunt tacita. ſævo decurrere campo
Oenomaum ſua Piſa refert. Acheloon utroque
Deformem cornu vagus infamabat Acarnan.
Perſeos effigiem mœſtam exorantque Mycenæ
Confuſum Junonis ebur: mugire potentem
Inachon agricolæ, gemini maris incola narrat
Thebanum toto planxiſſe Palæmona ponto.
Hæc audit Pelopea phalanx, ſed bellicus ardor
Conſiliis obſtat divûm, prohibetque timeri.
Jam ripas, Aſope, tuas, Bœotaque ventum
Flumina, non auſæ tranſmittere protinus alæ
Hoſtilem fluvium. forte & trepidantibus ingens
Deſcendebat agris, animos ſive imbrifer arcus
Seu montana dedit nubes, ſeu fluminis illa
Mens fuit, objectuſque vado pater arma vetabat.
Tunc ferus Hippomedon magno cum fragmine ripæ

Cunctantem dejecit equum, ducibuſque relictis
Gurgite de medio frenis ſuſpenſus, & armis,
Ite viri, clamat: ſic vos in mœnia primus
Ducere, ſic clauſas voveo perfringere Thebas.
Præcipitant cuncti fluvio, puduitque ſecutos.
Ac velut ignotum ſi quando armenta per amnem
Paſtor agit, ſtat triſte pecus, procul altera tellus
Omnibus, & late medius timor: aſt ubi ductor
Taurus init, fecitque vadum, tunc mollior unda,
Tunc faciles ſaltus, viſæque accedere ripæ.
Haud procul inde jugum, tutiſque accommoda caſtris
Arva notant, unde urbem etiam turreſque videre
Sidonias placuit ſedes, fidique receptus,
Colle per excelſum patulo, quem ſubter aperto
Arva ſinu, nullique aliis a montibus obſtant
Deſpectus. nec longa labor munimina durus
Addidit; ipſa loco mirum Natura favebat.
In vallum elatæ rupes, devexaque foſſis
Aequa, & fortuito ductæ quater aggere pinnæ.
Cætera dant ipſi, donec ſol montibus omnis
Erepſit, rebuſque dedit ſopor otia feſſis.
Quis queat attonitas dictis oſtendere Thebas?

Urbem in conſpectu belli ſuprema parantem
Territat inſomnem nox atra, diemque minatur.
Diſcurrunt muris. nil ſeptum horrore ſub illo,
Nil fidum ſatis, invalidæque Amphionis arces.
Rumor ubique altus, plureſque annunciat hoſtes,
Majoreſque timor. ſpectant tentoria contra
Inachia, externoſque ſuis in montibus ignes.
Hi precibus, queſtuque deos: hi Martia tela
Belligeroſque hortantur equos: hi pectora fletu
Cara premunt, miſerique rogos, & craſtina mandant
Funera. ſi tenuis demiſit lumina ſomnus,
Bella gerunt: modo lucra moræ, modo tædia vitæ
Attonitis, lucemque timent, lucemque precantur.
It geminum excutiens anguem, & bacchatur utriſque
Tiſiphone caſtris: fratrem huic, fratrem ingerit illi,
Aut utrique patrem. procul ille penatibus imis,
Excitus implorat furias, oculoſque repoſcit.
Jam gelidam Phœben & caligantia primus
Hauſerat aſtra dies, cum jam tumet igne futuro
Oceanus, lateque novo Titane recluſum
Aequor, anhelantum radiis ſubſidit equorum.
Ecce truces oculos ſordentibus obſita canis

Exangueſque Jocaſta genas, & brachia planctu
Nigra ferens, ramumque oleæ cum velleris atri
Nexibus, Eumenidum velut antiquiſſima, portis
Egreditur, magna cum majeſtate malorum.
Hinc atque hinc natæ melior jam ſexus, aniles
Præcipitantem artus, & pluſquam poſſet euntem
Suſtentant. venit ante hoſtes, & pectore nudo
Clauſtra adverſa ferit, tremuliſque ululatibus orat
Admitti. reſerare viam rogat impia belli
Mater, in his aliquod jus execrabile caſtris
Huic utero eſt. trepidi viſam expavere Manipli,
Auditamque magis. remeat jam miſſus Adraſto
Nuncius. excipiunt juſſi, medioſque per enſes
Dant iter. illa duces ut primum aſpexit Achivos,
Clamorem horrendum luctu furiata reſolvit:
Argolici proceres, hei quis monſtraverit hoſtem
Quem peperi? quanam inveniam (mihi dicite) natum
Sub galea? venit attonitæ Cadmeïus heros
Obvius, & raptam lachrymis gaudentibus implet,
Solaturque tenens, atque inter ſingula, matrem,
Matrem iterat: nunc ipſam urgens, nunc cara ſororum
Pectora, cum mixta fletus anus aſperat ira:

Quid molles lachrymas, venerandaque nomina fingis,
Rex Argive, mihi? Quid colla amplexibus ambis,
Inviſamque teris ferrato pectore matrem?
Tunc ille exilio vagus? & miſerabilis hoſpes?
Quem non permoveas? longe tua juſſa cohortes
Expectant, multoque latus præfulgurat enſe.
Ah miſeræ matres! hunc te noctesque, dieſque,
Deflebam. ſi verba tamen, monituſque tuorum
Dignaris, dum caſtra ſilent, ſuſpenſaque bellum
Horreſcit pietas, genitrix, jubeoque, rogoque,
I mecum, patrioſque deos, arſuraque ſaltem
Tecta vide, fratremque (quid aufers lumina?) fratrem
Alloquere, & regnum jam me ſub judice poſce.
Aut dabit aut ferrum cauſa meliore reſumes.
Anne times, ne forte doli, & te conſcia mater
Decipiam? non ſic miſeros fas omne penates
Effugiet: vix Oedipode ducente timeres.
Nupſi equidem, peperique nefas, ſed diligo tales,
Ah dolor, & veſtros etiamnum excuſo furores.
Quod ſi adeo perſtas, ultro tibi, ſæve, triumphum
Detulimus, religa captas in terga ſorores,
Injice vincla mihi. gravis huc, utcumque feretur

Et pater. Ad veſtrum gemitus nunc verto pudorem,
Inachidæ: liquiſtis enim parvoſque ſeneſque,
Et lachrymas has quiſque domi, ſua credite matri
Viſcera. ſi vobis hic parvo in tempore carus
(Sitque precor) quid me, oro, decet? quidve iſta, Pelaſgi,
Ubera? ab Hircanis hoc Odryſiſque tuliſſem
Regibus, & ſiqui noſtros vicere furores.
Annuite, aut natum complexa ſuperſtite bello
Hic moriar. Tumidas frangebant dicta cohortes
Nutanteſque virum galeas, & ſparſa videres
Fletibus arma piis. Quales ubi tela, viroſque
Pectoris impulſu rapidi ſtravere leones:
Protinus ira minor, gaudentque in corpore capto
Securam differre famem. ſic flexa Pelaſgum
Corda labant, ferrique avidus manſueverat ardor.
Ipſe etiam ante omnes nunc matris ad oſcula verſus,
Nunc rudis Iſmenes, nunc flebiliora precantis
Antigones, variaque animum turbante procella
Exciderat regnum. cupit ire, & mitis Adraſtus
Non vetat. Hic juſtæ Tydeus memor occupat iræ:
Me potius ſocii, qui fidum Etheoclea nuper

Expertus, (nec frater eram) me opponite regi,
Cujus adhuc pacem egregiam, & bona fœdera geſto
Pectore in hoc. ubi tunc fidei, paciſque ſequeſtra
Mater eras, pulchris cum me nox veſtra morata eſt
Hoſpitiis? nempe hæc trahis ad commercia natum?
Duc illum in campum, veſtro qui ſanguine pinguis
Spirat adhuc, pinguiſque meo. tu porro ſequeris?
Heu nimium mitis, nimiumque oblite tuorum.
Scilicet infeſtæ cum te circum undique dextræ
Nudabant enſes, hæc flebit, & arma quieſcent?
Te ne ille, heu demens, ſemel intra mœnia clauſum,
Poſſeſſumque odiis Argiva in caſtra remittet?
Ante hæc excuſſo frondeſcet lancea ferro,
Inachus ante retro, noſterque Achelous abibunt.
Sed mite alloquium, & ſævis pax quæritur armis,
Hæc quoque caſtra patent: nec dum meruere timeri.
An ſuſpectus ego? abſcedo, & mea vulnera dono.
Intret, & hic genitrix eadem, mediæque ſorores.
Finge autem pactis evictum excedere regnis,
Nempe iterum reddes? Rurſus mutata trahuntur
Agmina conſiliis. ſubito ceu turbine cœli
Obvius adverſum Boreæ Notus abſtulit æquor.

Arma iterum, furiæque placent. fera tempus Erinnys
Arripit, & primæ molitur ſemina pugnæ.
Errabant geminæ Dircæa ad flumina tigres
Mite jugum, belli quondam vaſtator Eoi
Currus, Erythræis quas nuper victor ab oris
Liber, in Aonios meritas dimiſerat agros.
Illas turba dei, ſeniorque ex more ſacerdos
Sanguinis oblitas, atque Indum gramen olentes,
Palmite maturo variiſque ornare corymbis
Curat, & alterno maculas interligat oſtro.
Jamque ipſi colles, ipſa has (quis credat!) amabant
Armenta, atque auſæ circum mugire juvencæ.
Quippe nihil graſſata fames, manus obvia paſcit,
Expectantque cibos, fuſoque horrenda ſupinant
Ora mero, vaga rure quies. ſi quando benigno
Urbem iniere gradu, domus omnis, & omnia ſacris
Templa calent, ipſumque fides intraſſe Lyæum.
Has ubi vipereo tactas ter utramque flagello
Eumenis in furias, animumque redire priorem
Impulit, erumpunt non agnoſcentibus Argis.
Ceu duo diverſo pariter ſi fulmina cœlo
Rupta cadant, longumque trahant per nubila crinem.

Non aliter curſu rapidæ, atque immane frementes
Tranſiliunt campos, aurigamque impete vaſto,
Amphiaraë, tuum (nec defuit omen. heriles
Forte is primus equos ſtagna ad vicina trahebat)
Corripiunt. mox Tænarium qui proximus Idam
Aetolumque Acamanta premunt. fuga torva per agros
Cornipedum, viſa donec flammatus Aconteus,
Strage virûm, cui ſueta feras proſternere virtus
(Arcas erat) denſis jam fida ad mœnia verſas
Inſequitur telis, multumque haſtile reſumens
Ter, quater, adducto per terga, per ilia telo
Tranſigit. illæ autem longo cum limite fuſi
Sanguinis, ad portas utrinque extantia ducunt
Spicula ſemianimes, gemituque imitante querelas,
Saucia dilectis acclinant pectora muris.
Templa putes, urbemque rapi, facibuſque nefandis
Sidonios ardere lares. ſic clamor apertis
Exoritur muris. mallent cunabula magni
Herculis, aut Semeles thalamum, aut penetrale fuiſſe
Harmonies. cultor Bacchæus Acontea Phegeus
Jam vacuum telis, geminoque in ſanguine ovantem
Cominus enſe petit. ſubeunt Tegeæa juventus

Auxilio tardi. jam ſupra ſacra ferarum
Corpora, mœrenti juvenis jacet ultio Baccho.
Rumpitur & Grajum ſubito per caſtra tumultu
Concilium. fugit externos Jocaſta per hoſtes
Jam non auſa preces. natas, ipſamque repellunt
Qui modo tam mites, & præceps tempore Tydeus
Utitur. Ite age, nunc pacem ſperate, fidemque
Nunc ſaltem differre nefas? potuitne morari
Dum genitrix dimiſſa redit? ſic fatus aperto
Enſe vocat ſocios. ſævus jam clamor, & iræ
Hinc atque inde calent. nullo venit ordine bellum,
Confuſique duces vulgo, & neglecta regentum
Imperia: una equites mixti, peditumque catervæ,
Et rapidi currus. premit indigeſta ruentes
Copia, nec ſeſe vacat oſtentare, nec hoſtem
Noſcere. ſic ſubitis Thebana, Argivaque pubes
Conflixere globis. retro vexilla, tubæque
Poſt tergum, & litui bellum invenere ſecuti.
Tantus ab exiguo crudeſcit ſanguine Mavors.
Ventus uti primas ſtruit inter nubila vires
Lenis adhuc, frondeſque, & aperta cacumina geſtat.
Mox rapuit nemus, & montes patefecit opacos.

Nunc age Pieriæ (non vos longinqua ſorores
Conſulimus) veſtras acies, veſtramque referte
Aoniam (vidiſtis enim) dum Marte propinquo
Horrent Tyrrhenos Heliconia plectra tumultus.
Sidonium Pterelan ſonipes malefidus in armis
Rumpentem frenos, diverſa per agmina raptat
Jam liber; ſic feſſa manus; venit haſta per armos
Tydeos, & levum juvenis tranſverberat inguen,
Labentemque adfigit equo. fugit ille perempto
Confertus domino: nec jam arma, aut frena tenentem
Portat adhuc. ceu nondum anima defectus utraque
Cum ſua Centaurus moriens in terga recumbit.
Certat opus ferri. ſternuntque alterna furentes
Hippomedon Sybarin Pylium, Periphanta Menœceus,
Parthonopæus Ityn; Sybaris jacet enſe cruento,
Cuſpide trux Periphas, Itys inſidiante ſagitta.
Cæneos Inachii ferro Mavortius Hæmon
Colla rapit. cui dividuum trans corpus hiantes
Truncum oculi quærunt, animus caput. arma jacentis
Jam rapiebat Abas, cornu deprenſus Achiva
Dimiſit moriens clypeum hoſtilemque, ſuumque,
Quis tibi Bacchæos, Eunæe, relinquere cultus?

Quis lucos? vetitus quibus emanſiſſe ſacerdos
Suaſit, & adſuetum Bromio mutare furorem?
Quem terrere queas? clypei penetrabile textum
Pallentes hederæ, Nyſæaque ſerta coronant.
Candida pampineo ſubnectitur inſtita pilo:
Crine latent humeri: creſcunt lanugine malæ,
Et rubet imbellis Tyrio ſubtemine thorax:
Brachiaque in manicis, & pictæ vincula plantæ,
Carbaſeique ſinus, & fibula raſilis auro
Tænariam fulva mordebat jaſpide pallam,
Quam ſuper a tergo velox corytus, & arcus
Pendenteſque ſonant aurata lynce pharetræ.
It lymphante deo media inter millia longum
Vociferans: Prohibete manus, hæc omine dextro
Mœnia, Cyrrhæa monſtravit Apollo juvenca.
Parcite, in hæc ultro ſcopuli venere volentes.
Gens ſacrata ſumus: gener huic eſt Juppiter urbi,
Gradivuſque ſocer: Bacchum haud mentimur alumnum,
Et magnum Alciden. jactanti talia fruſtra
Turbidus aëria Capaneus occurrit in haſta.
Qualis ubi primam leo mane cubilibus atris

Erexit rabiem, & ſævo ſpeculatur ab antro
Aut cervam, aut nondum bellantem fronte juvencum;
It fremitu gaudens, licet arma, gregeſque laceſſant
Venantum: prædam videt, & ſua vulnera neſcit.
Sic tunc congreſſu Capaneus gaviſus iniquo,
Librabat magna venturam mole cupreſſum.
Ante tamen, quid fœmineis ululatibus, inquit,
Terrificas moriture viros? utinam ipſe veniret,
Cui furis; hæc Tyriis cane matribus, & ſimul haſtam
Expulit. Illa volans, ceu vis non ulla moretur
Obvia vix ſonuit clypeo, & jam terga reliquit.
Arma fluunt, longiſque crepat ſingultibus aurum,
Eruptuſque ſinus vicit cruor. occidis audax,
Occidis Aonii puer altera cura Lyæi.
Marcida te fractis planxerunt Iſmara thyrſis,
Te Tmolos, te Nyſa ferax, Theſeaque Naxos,
Et Thebana metu juratus in Orgia Ganges.
Nec ſegnem Argolicæ ſenſere Etheoclea turmæ,
Parcior ad cives Polynicis inhorruit enſis.
Eminet ante alios jam formidantibus arva
Amphiaraus equis, ac multo pulvere vertit
Campum indignantem. Famulo decus addit inane

Mœſtus, & extremos obitus illuſtrat Apollo.
Ille etiam clypeum, galeamque incendit honoro
Sidere, nec tarde fratri, Gradive, dediſti,
Nequa manus vatem, ne quid mortalia bello
Lædere tela queant, ſanctum, & venerabile Diti
Funus erat. talis medios infertur in hoſtes
Certus & ipſe necis. vires fiducia leti
Suggerit. inde viro majoraque membra, dieſque
Lætior, & nunquam tanta experientia cœli,
Si vacet: avertit morti contermina Virtus.
Ardet inexpleto ſævi Mavortis amore,
Et fruitur dextra. atque anima flagrante ſuperbit.
Hic hominum caſus lenire, & demere fatis
Jura frequens, quantum ſubito diverſus ab illo
Qui tripodas, lauruſque ſequi, qui doctus in omni
Nube, ſalutato volucrem cognoſcere Phœbo.
Innumeram ferro plebem, ceu letifer annus
Aut jubar adverſi grave ſideris immolat umbris
Ipſe ſuis. Jaculo Phlegyam, jaculoque ſuperbum
Phylea, falcato Chromin, & Cremetaona curru,
Cominus hunc ſtantem metit, hunc a poplite ſectum,
Cuſpide demiſſa Chromin, Iphinoumque, Sagenque,

Intonſumque Gyan, ſacrumque Lycorea Phœbo
Invitus: jam fraxineum dimiſerat haſtæ
Robur, & excuſſis apparuit infula criſtis,
Alcathoum ſaxo, cui circum ſtagna Caryſti
Et domus & conjux, & amantes littora nati.
Vixerat ille diu pauper ſcrutator aquarum:
Decepit tellus: moriens hyemeſque Notoſque
Laudat, & experti meliora pericula ponti.
Aſpicit has longe jam dudum Aſopius Hypſeus
Palantum ſtrages, ardetque avertere pugnam:
Quanquam haud ipſe minus curru Tirynthia fundit
Robora, ſed viſo præſens minor augure ſanguis.
Illum armis, animiſque cupit, prohibebat iniquo
Agmine conſertum cunei latus. inde ſuperbus
Exeruit patriis electum miſſile ripis.
Ac prius, Aonidum dives largitor aquarum,
Clare Giganteis etiamnum, Aſope, favillis,
Da numen dextræ: rogat hoc natuſque, tuique
Quercus alumna vadi fas & me ſpernere Phœbum,
Si tibi collatus divûm ſator. omnia mergam
Fontibus arma tuis, triſteſque ſine augure vittas.
Audierat genitor. vetat indulgere volentem

Phœbus, & aurigam jaculum detorquet in Herſen.
Ille ruit. deus ipſe vagis ſuccedit habenis
Lernæum falſo ſimulans Aliagmona vultu.
Tunc vero ardenti non ulla obſiſtere tentant
Signa, ruunt ſolo terrore, & vulnera citra
Mors trepidis ignava venit: dubiumque tuenti
Preſſerit infeſtos onus, impuleritne jugales.
Sic ubi nubiferum montis latus, aut nova ventis
Solvit hyems, aut victa ſitu non pertulit ætas;
Deſilit horrendus campo timor, arma, viroſque
Limite non uno, longævaque robora ſecum
Præcipitans, tandemque exhauſtus turbine feſſo,
Aut vallem cavat, aut medios intercipit amnes.
Non ſecus ingentique viro magnoque gravatus
Temo deo, nunc hoc, nunc illo in ſanguine fervet.
Ipſe ſedens telis, pariterque miniſtrat habenis
Delius: ipſe docet jactus, adverſaque flectit
Spicula, fortunamque haſtis venientibus aufert.
Sternuntur terræ, Menalas pedes, Antiphus alto
Nil defenſus equo, genituſque Heliconide Nympha
Aethion, cæſoque infamis fratre Polites,
Conatuſque toris vittatam attingere Manto

Lampus: in hunc ſacras Phœbus dedit ipſe ſagittas.
Et jam cornipedes trepida ac moribunda reflantes
Corpora, rimantur terras, omniſque per artus
Sulcus, & inciſis altum rubet orbita membris.
Hos jam ignorantes terit impius axis, at illi
Vulnere ſemineces (nec devitare facultas)
Venturum ſuper ora vident. jam lubrica tabo
Frena, nec inſiſti madidus dat temo, rotæque
Sanguine difficiles, & tardior ungula foſſis
Viſceribus. tunc ipſe furens in morte relicta
Spicula, & e mediis extantes oſſibus haſtas
Avellit: ſtridunt animæ, currumque ſequuntur.
Tandem ſe famulo ſummum confeſſus Apollo,
Utere luce tua, longamque, ait, indue famam,
Dum tibi me junctum mors irrevocata veretur.
Vincimur. immites ſcis nulla revolvere Parcas
Stamina. vade diu populis promiſſa voluptas
Elyſiis, certe non perpeſſure Creontis
Imperia, aut vetito nudus jaciture ſepulchro.
Ille refert contra, & paulum reſpirat ab armis:
Olim te, Cyrrhæ pater, peritura ſedentem
Ad juga (quis tantus miſeris honor?) axe trementi

Senſimus, inſtantes quonam uſque morabere manes?
Audio jam rapidæ curſum Stygis, atraque Ditis
Flumina, tergeminoſque mali cuſtodis hiatus.
Accipe commiſſum capiti decus, accipe laurus
Quas Erebo deferre nefas. nunc voce ſuprema
Si qua receſſuro debetur gratia vati,
Deceptum tibi, Phœbe, larem, pœnaſque nefandæ
Conjugis, & pulchrum nati commendo furorem.
Deſiluit mœrens, lachrymaſque avertit Apollo.
Tunc vero ingemuit curruſque, orbique jugales.
Non aliter cæco nocturni turbine Cori
Scit peritura ratis, cum jam damnata ſororis
Igne, Therapnæi fugerunt carbaſa fratres.
Jamque receſſuræ paulatim horreſcere terræ,
Summaque terga quati; groviorque effervere pulvis
Cœperat. inferno mugit jam murmure campus.
Bella putant trepidi, bellique hunc eſſe fragorem.
Hortanturque gradus. Alius tremor arma, viroſque
Miranteſque inclinat equos. jam frondea nutant
Culmina, jam muri, ripiſque Iſmenos apertis
Effugit. Exciderunt iræ, nutantia figunt
Tela ſolo, dubiaſque vagi nituntur in haſtas

Cominus, inque vicem viſo pallore recedunt.
Sic ubi navales miſcet ſuper æquora pugnas
Contempto Bellona mari: ſi forte benigna
Tempeſtas; ſibi quiſque cavent, enſeſque recondit
Mors alia, & ſocii pacem fecere timores.
Talis erat campo belli fluitantis imago.
Sive laborantes concepto flamine terræ
Ventorum rabiem, & clauſum ejecere furorem:
Exedit ſeu putre ſolum, carpſitque terendo
Unda latens: ſive hac volventis machina cœli
Incubuit: ſive omne fretum Neptunia movit
Cuſpis, & extremas gravius mare torſit in oras:
Seu vati datus ille fragor, ſeu terra minata eſt
Fratribus, ecce alte præceps humus, ore profundo
Diſſilit, inque vicem timuerunt ſidera, & umbræ.
Illum ingens haurit ſpecus, & tranſire parantes
Mergit equos. non arma manu, non frena remiſit:
Sicut erat, rectos defert in Tartara currus,
Reſpexitque cadens cœlum, campumque coire
Ingemuit. donec levior diſtantia rurſus
Miſcuit arva tremor, lucemque excluſit Averno.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER VIII.

Ut ſubitus vates pallentibus incidit Umbris,
Letiferaſque domos, orbiſque arcana ſepulti
Rupit, & armato turbavit funere Manes;
Horror habet cunctos, Stygiis mirantur in oris
Tela & equos, corpuſque novum; neque enim ignibus artus
Conditus, aut mœſta niger adventabat ab urna:
Sed belli ſudore calens, clypeumque cruentis
Roribus, & ſciſſi reſperſus pulvere campi.
Necdum illum aut trunca luſtraverat obvia taxo
Eumenis, aut furvo Proſerpina poſte notarat
Cœtibus adſumptum functis. quin cominus ipſa
Fatorum deprenſa colus, viſoque paventes
Augure, tunc demum rumpebant ſtamina Parcæ.

Illum & ſecuri circumſpexere fragorem
Elyſii, & ſi quos procul inferiore barathro
Altera nox, aliiſque gravat plaga cæca tenebris.
Tunc regemunt pigrique lacus, uſtæque paludes,
Umbriferæque fremit ſulcator pallidus undæ,
Diſſiluiſſe novo penitus telluris hiatu
Tartara, & admiſſos non per ſua flumina Manes.
Forte ſedens media regni infelicis in arce
Dux Erebi, populos poſcebat crimina vitæ.
Nil hominum miſerans, iratuſque omnibus umbris.
Stant Furiæ circum, variæque ex ordine Mortes,
Sævaque multiſonas exercet Pœna catenas.
Fata ferunt animas, & eodem pollice damnant.
Vincit opus. Juxta Minos cum fratre verendo
Jura bonus meliora monet, regemque cruentum
Temperat. Aſſiſtunt lachrymis atque igne tumentes
Cocytos Phlegetonque, & Styx perjuria divum
Arguit: ille autem ſupera compage ſoluta,
Nec ſolitus ſentire metus, expavit oborta
Sidera, jucundaque offenſus luce profatur:
Quæ Superum labes inimicum impegit Averno
Aethera? quis rumpit tenebras? vitæque ſilentes

Admovet? unde minæ? uter hæc mihi prælia fratrum?
Congredior, pereant agedum diſcrimina rerum.
Nam cui dulce magis? magno me tertia victum
Dejecit fortuna polo, mundumque nocentem
Servo, nec iſte meus, diriſque en pervius aſtris
Inſpicitur. tumiduſne meas regnator Olympi
Explorat vires? habeo jam quaſſa Gigantum
Vincula, & æthereum cupidos exire ſub axem
Titanas, miſerumque patrem. Quid me otia mœſta
Sævus, & implacidam prohibet perferre quietem?
Amiſſumque odiſſe diem? pandam omnia regna
Si placet, & Stygio prætextam Hyperiona cœlo.
Arcada nec Superis (quid enim mihi nuncius ambas
Itque reditque domos?) emittam, & utrumque tenebo
Tyndariden. cur autem avidis Ixiona frango
Vorticibus? Cur non expectant Tantalon undæ?
Anne profanatum toties Chaos hoſpite vivo
Perpetiar? me Pirithoi temerarius ardor
Tentat, & audaci Theſeus juratus amico.
Me ferus Alcides; tunc cum cuſtode remoto
Ferrea Cerbereæ tacuerunt limina portæ.
Odryſiis etiam pudet heu patuiſſe querelis

Tartara. vidi egomet blanda inter carmina turpes
Eumenidum lachrymas, iterataque penſa ſororum.
Me quoque. ſed duræ melior violentia legis.
Aſt ego vix unum, nec celſa ad ſidera furto
Auſus iter, Siculo rapui connubia campo;
Nec licuiſſe ferunt: injuſtæque ab Jove leges
Protinus, & ſectum genitrix mihi computat annum.
Sed quid ego hæc! i, Tartareas ulciſcere ſedes
Tiſiphone, & ſi quando novis aſperrima monſtris
Triſte, inſuetum, ingens, quod nondum viderit æther,
Ede nefas, quod mirer ego, invideantque ſorores.
Atque adeo fratres (noſtriſque hæc omina ſunto
Prima odiis) fratres alterna in vulnera læto
Marte ruant. ſit, qui rabidarum more ferarum
Mandat atrox hoſtile caput, quique igne ſupremo
Arceat exanimes & manibus æthera nudis
Commaculet. juvet iſta ferum ſpectare Tonantem.
Præterea ne ſola furor mea regna laceſſat,
Quære deis qui bella ferat, qui fulminis ignes,
Infeſtumque Jovem clypeo fumante repellat.
Faxo haud ſit cunctis levior metus, atra movere
Tartara, frondenti quam jungere Pelion Oſſæ.

Dixerat. atque illi jam dudum regia triſtis
Attremit oranti, ſuaque, & quæ deſuper urget,
Nutabat tellus. non fortius æthera vultu
Torquet, & aſtriferos inclinat Juppiter axes.
At tibi quos (inquit) Manes, qui limite præceps
Non licito per inane ruis? ſubit ille minantem
Jam tenuis viſu, jam vaneſcentibus armis,
Jam pedes. extincto tamen interceptus in ore
Augurii perdurat honos. obſcuraque fronti
Vitta manet, ramumque tenet morientis olivæ.
Si licet, & ſanctis hic ora reſolvere fas eſt
Manibus, ô cunctis finitor maxime rerum,
At mihi, qui quondam cauſas, elementaque noram,
Et ſator, oro, minas, ſtimulataque corda remulce,
Neve ira dignare hominem, & tua jura timentem.
Nam nec ad Herculeos (unde hæc mihi pectora?) raptus,
Nec Venerem illicitam (crede his inſignibus) auſi
Intramus Lethen; fugiat nec triſtis in antrum
Cerberus, aut noſtros timeat Proſerpina currus.
Augur Apollineis modo dilectiſſimus aris,
Teſtor inane Chaos, (quid enim hic jurandus Apollo?)

Crimine non ullo ſubeo nova fata: nec alma
Sic merui de luce rapi. ſcit judicis urna
Dictæi, verumque poteſt deprendere Minos.
Conjugis inſidiis, & iniquo venditus auro
Argolicas acies, unde hæc tibi turba recentum
Umbrarum, & noſtræ veniunt quoque funera dextræ,
Non ignarus ini. ſubito me turbine mundi
(Horret adhuc animus) mediis e millibus hauſit
Nox tua, quæ mihi mens? dum per cava viſcera terræ
Vado diu pendens? & in aëre volvor operto?
Hei mihi nil ex me ſociis, patriæque relictum,
Vel captum Thebis. non jam Lernæa videbo
Tecta, nec attonito ſaltem cinis ibo parenti.
Non tumulo, non igne miſer, lachrymiſque meorum
Productus, toto pariter tibi funere veni,
Nil iſtis auſurus equis. nec deprecor umbram
Accipere, & tripodum jam non meminiſſe meorum.
Nam tibi præſagi, quiſnam ſuper auguris uſus,
Cum Parcæ tua juſſa trahant? ſed pectora flectas,
Et melior ſis, quæſo, deis. ſi quando nefanda
Huc aderit conjux, illi funeſta reſerva
Supplicia; illa tua, rector bone, dignior ira.

Accipit ille preces, indignaturque moveri.
Ut leo Maſſyli cum lux ſtetit obvia ferri,
Tunc iras, tunc arma citat; ſi decidat hoſtis,
Irè ſuper ſatis eſt, vitamque relinquere victo.
Interea vittis, lauruque inſignis opima
Currus, & egregiis modo formidatus in armis,
Luce palam fuſus nulli, nullique fugatus
Quæritur. abſiſtunt turmæ, ſuſpectaque tellus
Omnibus: inſidi miles veſtigia campi
Circumit, atque avidæ triſtis locus ille ruinæ
Ceſſat, & inferni vitatur honore ſepulchri.
Nuncius hortanti diverſa in parte maniplos
Adraſto, vix ipſe ratus vidiſſe Palæmon
Advolat, & trepidans (ſteterat nam forte cadenti
Proximus) inſpectoque miſer pallebat hiatu.
Verte gradum: fuge rector ait; ſi Dorica ſaltem
Terra loco, patriæque manent, ubi liquimus, arces.
Non armis, non ſanguine opus. quid inutile ferrum
Stringimus in Thebas? currus humus impia ſorbet,
Armaque bellanteſque viros: fugere ecce videtur
Hic etiam, quo ſtamus, ager. vidi ipſe profundæ
Noctis iter, ruptaque ſoli compage ruentem,

Illum heu, præſagis quo nullus amicior aſtris,
Oecliden, fruſtraque manus cum voce tetendi.
Mira loquor, ſulcos etiamnum Rector equorum,
Fumantemque locum, & ſpumis madida arva reliqui:
Nec commune malum eſt; tellus agnoſcit alumnos,
Stat Thebana acies. Stupet hæc, & credere Adraſtus
Cunctatur, ſed Mopſus idem, trepiduſque ferebat
Actor idem: nam fama novis terroribus audax
Non unum cecidiſſe refert. ſponte agmina retro
Non expectato revocantum more tubarum
Præcipitant, ſed torpet iter, falluntque ruentes
Genua viros, ipſique (putes ſenſiſſe) repugnant
Cornipedes, nulloque truces hortamine parent,
Nec celerare gradum, nec tollere lumina terra.
Fortius incurſant Tyrii: ſed Veſper opacus
Lunares jam ducit equos. data fœdere parvo
Mœſta viris requies, & nox auctura timores.
Quæ tibi tunc facies, poſtquam permiſſa gemendi
Copia? qui fletus galeis cecidere ſolutis?
Nil ſolitum feſſos juvat. abjecere madentes,
Sicut erant, clypeos: nec quiſquam ſpicula terſit,
Nec laudavit equum, nitidæ nec caſſidis altam

Compſit adornavitque jubam. vix magna levare
Vulnera, & efflantes libet internectere plagas.
Tantus ubique dolor. menſas alimentaque bello
Debita, nec pugnæ ſuaſit timor. omnia laudes,
Amphiaraë, tuas, fœcundaque pectora veri
Commemorant lachrymis, & per tentoria ſermo
Unus; Abiſſe deos, delapſaque numina caſtris.
Heu ubi laurigeri currus? ſolenniaque arma?
Et galeæ vittatus apex? hæc antra, lacuſque
Caſtalii? tripodumque fides? ſic gratus Apollo?
Quis mihi ſidereos lapſus, mentemque ſiniſtri
Fulguris, aut cæſis ſaliat quod numen in extis,
Quando iter, unde moræ, quæ ſævis utilis armis,
Quæ pacem magis hora velit, quis jam omne futurum
Proferet? aut cum quo volucres mea fata loquentur?
Hos quoque bellorum caſus nobiſque, tibique,
Præſcieras, & (quanta ſacro ſub pectore virtus?)
Veniſti tamen, & miſeris comes additus armis.
Et cum te tellus, fataliſque hora vocaret,
Tu Tyrias acies, adverſaque ſigna, vacaſti
Sternere. tunc etiam media de morte timendum

Hoſtibus, infeſtaque abeuntem vidimus haſta.
Et nunc te quis caſus habet? poteriſne reverti
Sedibus a Stygiis altaque erumpere terra?
Anne ſedes hilaris juxta tua numina Parcas?
Et vice concordi diſcis ventura, doceſque?
An tibi felices lucos miſeratus Averni
Rector, & Elyſias dedit inſervare volucres?
Quicquid es, æternus Phœbo dolor, & nova clades
Semper eris, mutiſque diu plorabere Delphis.
Hic Tenedon, Cyrrhamque dies, partuque ligatam
Delon, & intonſi cludet penetralia Branchi.
Nec Clarias hac luce fores, Didymeaque quiſquam
Limina, nec Lyciam ſupplex conſultor adibit.
Quin & cornigeri vatis nemus, atque Moloſſi
Quercus anhela Jovis, Trojanaque Thymbra tacebit.
Ipſi amnes, ipſæque volent areſcere laurus.
Ipſe nihil certum ſagis clangoribus æther
Præcinet, & nulla ferientur ab alite nubes.
Jamque erit ille dies, quo te quoque conſcia fati
Templa colant, reddatque tuus reſponſa ſacerdos.
Talia fatidico peragunt ſolennia regi,
Ceu flammas, ac dona rogo, triſteſque rependant

Exequias, mollique animam tellure reponant.
Fracta dehinc cunctis, averſaque pectora bello.
Sic fortes Minyas ſubito cum funere Tiphys
Deſtituit, non arma ſequi, non ferre videtur
Remus aquas, ipſique minus jam ducere venti.
Jam feſſis gemitu paulatim corda levabat
Exhauſtus ſermone dolor, noxque addita curas
Obruit, & facilis lachrymis irrepere ſomnus.
At non Sidoniam diverſa in parte per urbem
Nox eadem, vario producunt ſidera ludo
Ante domos, intraque; ipſæque ad mœnia marcent
Excubiæ. gemina æra ſonant, Idæaque terga,
Et moderata ſonum vario ſpiramine buxus.
Tunc dulces Superos atque omne ex ordine alumnum
Numen, ubique ſacri reſonant Pæanes, ubique
Serta, coronatumque merum. nunc funera rident
Auguris ignari, contraque in pectore certant
Tireſiam laudare ſuum. nunc facta revolvunt
Majorum, vetereſque canunt ab origine Thebas.
Hi mare Sidonium, manibuſque attrita Tonantis
Cornua, & ingenti ſulcatum Nerea tauro:
Hi Cadmum, laſſamque bovem, fœtoſque cruenti

Martis agros: alii Tyriam reptantia ſaxa
Ad chelyn, & duras animantem Amphiona cautes:
Hi gravidam Semelen: illi Cythereïa laudant
Connubia, & multa deductam lampade fratrum
Harmonien: nullis deeſt ſua fabula menſis.
Ceu modo gemmiferum thyrſo populatus Hydaſpen,
Eoaſque domos, nigri vexilla triumphi
Liber, & ignotos populis oſtenderet Indos.
Tum primum ad cœtus, ſociæque ad fœdera menſæ
Semper inaſpectum, diraque in ſede latentem,
Oedipoden exiſſe ferunt, vultuque ſereno
Caniciem nigram ſquallore, & ſordida fuſis
Ora comis laxaſſe manu, ſociûmque benignos
Adſatus, & abacta prius ſolatia paſſum.
Quin hauſiſſe dapes, inſiccatumque cruorem
Dejeciſſe genis. cunctos auditque, refertque,
Qui Ditem, & Furias tantum, & ſi quando regentem
Antigonen, mœſtis ſolitus pulſare querelis.
Cauſa latet. non hunc Tyrii fors proſpera belli;
Tantum bella juvant. natum hortaturque, probatque,
Nec viciſſe velit; ſed primos cominus enſes
Et ſcelerum tacito rimatur ſemina voto.

Inde

Inde epulæ dulces, ignotaque gaudia vultu.
Qualis poſt longæ Phineus jejunia pœnæ,
Nil ſtridere domi volucres ut ſenſit abactas,
(Nec dum tota fides) hilaris, menſaſque, toroſque,
Nec turbata feris tractavit pocula pennis.
Cætera Grajorum curis armiſque jacebat
Feſſa cohors; alto caſtrorum ex aggere Adraſtus
Lætificos tenui captabat corde tumultus,
Quanquam æger ſenio; ſed agit miſeranda poteſtas
Invigilare malis. illum æreus undique clamor
Thebanique urunt ſonitus, & amara laceſſit
Tibia, tum nimio voces marcore ſuperbæ,
Incertæque faces, & jam male pervigil ignis.
Sic ubi per fluctus uno ratis obruta ſomno,
Conticuit, tantique maris ſecura juventus
Mandavere animas; ſolus ſtat puppe magiſter
Pervigil, inſcriptaque deus qui navigat alno.
Tempus erat, junctos cum jam ſoror ignea Phœbi
Sentit equos, penituſque cavam ſub luce parata
Oceani mugire domum, ſeſeque vagantem
Colligit, & moto leviter fugat aſtra flagello.
Concilium rex triſte vocat: quæruntque gementes,

Quis tripodas ſucceſſor agat? quo prodita laurus
Tranſeat? atque orbum vittæ decus. Haud mora, cuncti
Inſignem fama, ſanctoque Melampode cretum
Thiodamanta volunt; quicum ipſe arcana deorum
Partiri, & viſas uni ſociare ſolebat
Amphiaraus aves, tantæque haud invidus artis
Gaudebat dici ſimilem, juxtaque ſecundum.
Illum ingens confundit honos, inopinaque turbat
Gloria, & oblatas frondes ſubmiſſus adorat,
Seque oneri negat eſſe parem, cogique meretur.
Sicut Achæmenius ſolium, genteſque paternas
Excepit ſi forte puer, cui vivere patrem
Tutius, incerta formidine gaudia librat,
An fidi proceres, ne pugnet vulgus habenis:
Cui latus Euphratæ, cui Caſpia limina mandet.
Sumere tunc arcus, ipſumque onerare veretur
Patris equum, viſuſque ſibi nec ſceptra capaci
Suſtentare manu, nec adhuc implere tiaram.
Atque is ubi intorto ſignavit vellere crinem,
Convenitque deis, hilari per caſtra tumultu
Vadit ovans: ac, prima ſui documenta, ſacerdos

Tellurem placare parat: nec futile mœſtis
Id viſum Danais. geminas ergo ilicet aras
Arboribus vivis, & adulto ceſpite texi
Imperat, innumeroſque deæ ſua munera flores.
Et cumulos frugum, & quicquid novat integer annus
Addit, & intacto ſpargens altaria lacte
Incipit: O hominum divûmque æterna creatrix,
Quæ fluvios, ſilvaſque, animarum & ſemina mundi
Cuncta, Prometheaſque manus, Pyrrhæaque ſaxa
Gignis, & impaſtis quæ prima alimenta dediſti,
Mutaſtique vices, quæ pontum ambiſque, vehiſque,
Te penes & pecudum gens mitis, & ira ferarum,
Et volucrum requies: firmum atque immobile mundi
Robur inoccidui. te velox machina cœli
Aëre pendentem vacuo, te currus uterque
Circumit. O rerum media, indiviſaque magnis
Fratribus. Ergo ſimul tot gentibus alma, tot altis
Urbibus, ac populis, ſubterque, ac deſuper una
Sufficis, aſtriferumque domos Atlanta ſupernas
Ferre laborantem, nullo vehis ipſa labore,
Nos tantum portare negas? nos diva gravaris?
Quod precor ignari luimus ſcelus? an quia plebes

Aggerat, & vati mortis ſimulacra rependit.
Talia apud Grajos, cum jam Mavortia contra
Cornua, jam ſævos fragor æreus excitat enſes.
Addit acerba ſonum Theumeſi e vertice crinem
Incutiens, acuitque tubas & ſibila miſcet
Tiſiphone: ſtupet inſolito clangore Cithæron
Marcidus, & turres carmen non tale ſecutæ.
Jam trepidas Bellona fores, armataque pulſat
Limina, jam multo laxantur cardine Thebæ,
Turbat eques pedites. currus properantibus obſtant,
Ceu Danai poſt terga premant: ſic omnibus alæ
Arctantur portis, ſeptemque excurſibus hærent.
Ogygiis it ſorte Creon, Etheoclea mittunt
Neitæ, celſas Hamoloïdas occupat Hæmon,
Hypſea Prœtides, celſum fudere Dryanta
Electræ, quatit Hypſiſtas manus Eurymedontis,
Culmina magnanimus ſtipat Dircæa Menœceus.
Qualis ubi averſi ſecretus pabula cœli
Nilus, & Eoas magno bibit ore pruinas,
Scindit fontis opes, ſeptemque patentibus arvis
In mare fert hyemes. penitus ceſſere fugatæ
Nereides, dulcique timent occurrere ponto.

Triſtis at inde gradum tarde movet Inacha pubes
Præcipue Elææ, Lacedæmoniæque cohortes
Et Pylii. ſubitum nam Thiodamanta ſequuntur
Augure fraudati, nec dum acceſſere regenti.
Nec tua te, princeps tripodum, ſola agmina quærunt:
Cuncta phalanx ſibi deeſſe putat. minor ille per alas
Septimus extat apex. liquido velut æthere, nubes
Invida Parrhaſiis unum ſi detrahat aſtris
Truncus honor plauſtri, nec idem nitet igne reciſo
Axis, & incerti numerant ſua ſidera nautæ.
Sed jam bella vocant. alias nova ſuggere vires
Calliope, majorque chelyn mihi tendat Apollo.
Fatalem populis ultro poſcentibus horam
Admovet atra dies. Stygiiſque emiſſa tenebris
Mors fruitur cœlo, bellatoremque volando
Campum operit, nigroque viros invitat hiatu,
Nil vulgare legens. ſed quæ digniſſima vita
Funera, præcipuos annis, animiſque cruento
Angue notat, jamque in miſeros penſum omne ſororum
Scinditur, & Furiæ rapuerunt licia Parcis.
Stat medius campis etiamnum cuſpide ſicca

Bellipotens, jamque hos clypeum, jam vertit ad illos
Arma ciens, aboletque domos, connubia, natos.
Pellitur & patriæ, & qui mente noviſſimus exit,
Lucis amor: tenet in capulis, haſtiſque paratas
Ira manus, animuſque ultra thoracas anhelus
Conatur, galeæque tremunt horrore comarum.
Quid mirum caluiſſe viros? flammantur in hoſtem
Cornipedes, niveoque rigant ſola putria nimbo,
Corpora ceu mixti dominis, iraſque ſedentum
Induerint: ſic frena terunt, ſic prælia poſcunt
Hinnitu, tolluntque armos, equitemque ſupinant.
Jamque ruunt, primuſque virûm concurrere pulvis
Incipit, & ſpatiis utrinque æqualibus acti
Adventant, mediumque vident decreſcere campum.
Jam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo,
Enſe minax enſis, pede pes, & cuſpide cuſpis.
Sic obnixa acies pariter ſuſpiria firmant,
Admotæque nitent aliena in caſſide criſtæ.
Pulcher adhuc belli vultus: ſtant vertice coni,
Plena armenta viris, nulli ſine præſide currus,
Arma loco, ſplendent clypei, pharetræque decoræ,
Cingulaque, & nondum deforme cruoribus aurum:

At poſtquam rabies, & vitæ prodiga Virtus
Emiſere animos, non tanta cadentibus Hœdis
Aëriam Rhodopen ſolida nive verberat Arctos,
Nec fragor Auſoniæ tantus, cum Juppiter omni
Arce tonat, tanta quatitur nec grandine Syrtis,
Cum Libyæ Boreas Italos niger attulit imbres.
Excluſere diem telis, ſtant ferrea cœlo
Nubila, nec jaculis arctatus ſufficit aër.
Hi pereunt miſſis, illi redeuntibus haſtis:
Concurrunt per inane ſudes, & mutua perdunt
Vulnera, concurrunt haſtæ, ſtridentia fundæ
Saxa pluunt. volucres imitantur fulgura glandes,
Et formidandæ non nna morte ſagittæ.
Nec locus ad terram telis: in corpora ferrum,
Omne cadit. ſæpe ignari perimuntque, caduntque,
Caſus agit Virtutis opus, nunc turba recedit,
Nunc premit, ac vicibus tellurem amittit, & aufert.
Ut ventis, nimbiſque minax, cum ſolvit habenas
Juppiter, adfligitque alterno turbine mundum.
Stat cœli diverſa acies, nunc fortior Auſtri,
Nunc Aquilonis hyems, donec pugnante procella
Aut nimiis hic vicit aquis, aut ille ſereno.

Digitized by Google

Principium pugnæ turmas Aſopius Hypſeus
Oebalias (namque hæ magnum, & gentile tumentes
Euboicum duris rumpunt umbonibus agmen)
Reppulit erepto cunei ductore Menalca.
Hic & mente Lacon, crudi torrentis alumnus
(Nec turpavit avos) haſtam intra pectus euntem
(Ne pudor in tergo) per & oſſa & viſcera retro
Extrahit, atque hoſti dextra labente remittit
Sanguineam. dilecta genis morientis oberrant
Taygeta, & pugnæ, laudataque verbera matri.
Phædimon Iaſiden arcu Dircæus Amyntas
Deſtinat. heu celeres Parcæ! jam palpitat arvis
Phædimus, & certi nondum tacet arcus Amyntæ.
Abſtulit ex humero dextram Calydonius Agreus
Phegeos. illa ſuum terra tenet improba ferrum,
Et movet: extimuit ſparſa inter tela jacentem
Progrediens, truncamque tamen percuſſit Acetes.
Iphin atrox Athamas, Argum ferus impulit Hypſeus.
Stravit Abanta Pheres, diverſaque vulnera flentes,
Guttur Iphis, latus Argus, Abas in fronte cruorem,
Iphis eques, pedes Argus, Abas auriga jacebant.
Inachidæ gemini geminos ex ſanguine Cadmi

Occultos galeis (ſæva ignorantia belli)
Perculerant ferro. ſed dum ſpolia omnia cæſis
Eripiunt, videre nefas, & mœſtus uterque
Reſpicit ad fratrem, pariterque erraſſe queruntur.
Cultor Ion Piſæ, cultorem Daphnea Cyrrhæ
Turbatis proſtravit equis. hunc laudat ab alto
Juppiter, hunc tardus fruſtra miſeratur Apollo.
Ingentes Fortuna viros illuſtrat utrimque
Sanguine in adverſo: Danaos Cadmeïus Hæmon
Sternit, agitque furens. ſequitur Tyria Agmina Tydeus:
Hunc Pallas præſens, illum Tirynthius implet.
Qualiter hyberni ſummis duo montibus amnes
Franguntur, geminaque cadunt in plana ruina.
Contendiſſe putes, uter arva, arbuſtaque tollat,
Altius aut ſuperet pontes. ecce una receptas
Confudit jam vallis aquas: ſibi quiſque ſuperbus
Ire cupit, pontoque negant deſcendere mixti.
Ibat fumiferam quatiens Oncheſtius Idas
Lampada per medios, turbabatque agmina Grajum
Igne viam rumpens; magno quem cominus ictu
Tydeos haſta feri, diſcuſſa caſſide fixit.

Ille ingens in terga jacet, ſtat fronte ſuperſtes
Lancea, collapſæ veniunt in tempora flammæ.
Proſequitur Tydeus: ſævos ne dixeris Argos:
Igne tuo, Thebane, rogum concedimus, arde.
Inde velut primo Tigris gaviſa cruore
Per totum cupit ire pecus, ſic Aona ſaxo
Enſe Pholum, Chromin enſe, duos Helicaonas haſta
Tranſigit, Aegeæ Veneris, quos Mæra ſacerdos
Ediderat, prohibente Dea. vos præda cruenti
Tydeos, it ſævas etiamnum mater ad aras.
Nec minus Herculeum contra vagus Hæmona ducit
Sanguis, inexpleto rapitur per millia ferro.
Nunc tumidæ Calydonis opes, nunc torva Pylenes
Agmina, nunc mœſtæ fundens Pleuronis alumnos.
Donec in Olenium feſſa jam cuſpide Buten
Incidit. hunc turmis obverſum, & abire vetantem
Aggreditur. puer ille, puer, malaſque comamque
Integer, ignaro cui tunc Thebana bipennis
In galeam librata venit. finduntur utrinque
Tempora, dividuique cadunt in brachia crines,
Et non hoc metuens inopino limite vita
Exiluit. tunc flavum Hypanin, flavumque Politen

(Ille genas Phœbo, crinem hic paſcebat Iaccho :
Sævus uterque deus) victis Hyperenora jungit,
Converſumque fuga Damaſum: ſed lapſa per armos
Haſta viri trans pectus abit, parmamque tenenti
Excutit, & ſumma fugiens in cuſpide portat.
Sterneret adverſos etiamnum Iſmenius Hæmon
Inachidas (nam tela regit, vireſque miniſtrat
Amphitryoniades) ſævum ſed Tydea contra
Pallas agit. jamque adverſo venere favore
Cominus, & placido prior hæc Tirynthius ore:
Fida ſoror, quænam hunc belli caligine nobis
Congreſſum Fortuna tulit? num regia Juno
Hoc molita nefas? citius me fulmina contra
(Infandum) ruere, & magno bellare parenti
Aſpiciat. genus huic, ſed mitto agnoſcere, quando
Tu diverſa foves. nec ſi ipſum cominus Hyllum
Tydeos haſta tui, Stygioque ex orbe remiſſum
Amphitryona petat. teneo, æternumque tenebo
Quantum hæc diva manus, quoties ſudaverit ægis
Iſta mihi, duris famulus cum caſibus omnes
Luſtro vagus terras: ipſa heu comes, invia mecum
Tartara, ni ſuperos Acheron excluderet, iſſes.

Tu patrem, cœlumque mihi. quis tanta relatu
Aequet? habe totas, ſi mens excindere, Thebas.
Cedo equidem, veniamque precor. ſic orſus abibat.
Pallada mulcet honos. rediit ardore remiſſo
Vultus, & erecti ſederunt pectoris angues.
Sentit abiſſe deum. levius Cadmeïus Hæmon
Tela rotat, nulloque manum cognoſcit in ictu.
Tunc magis, atque magis vires animuſque recedunt,
Nec pudor ire retro. cedentem Acheloïus heros
Impetit, & librans uni ſibi miſſile telum,
Direxit jactus, ſummæ qua margine parmæ
Ima ſedet galea, & juguli vitalia lucent;
Nec fruſtrata manus, mortemque invenerat haſta:
Sed prohibet, paulumque humeri libare ſiniſtri
Præbuit, & merito parcit Tritonia fratri.
Ille tamen nec ſtare loco, nec cominus ire
Amplius, aut vultus audet perferre cruenti
Tydeos; ægra animo vis, ac fiducia ceſſit.
Qualis ſetigeram Lucana cuſpide frontem
Strictus aper, penitus cui non infoſſa cerebro
Vulnera, nec felix dextræ tenor, in latus iras
Frangit, & expertæ jam non venit obvius haſtæ,

Ecce, ducem turmæ, certa indignatus in hoſtem
Spicula, felici Prothoum torquere lacerto
Turbidus Oenides, una duo corpora pinu
Cornipedemque, equitemque ferit. ruit ille ruentem
In Prothoum, lapſaſque manu quærentis habenas
In vultus galeam, clypeumque in pectora calcat,
Saucius extremo donec cum ſanguine frenos
Reſpuit, & juncta domino cervice recumbit.
Sic ulmus, vitiſque, duplex jactura coloni
Gaurano de monte cadunt: ſed mœſtior ulmus
Quærit utrumque nemus, nec tam ſua brachia labens,
Quam gemit adſuetas, invitaque proterit uvas.
Sumpſerat in Danaos Heliconius arma Chorœbus
Ante comes Muſis, Stygii cui conſcia penſi
Ipſa diu inſpectis letum prædixerat aſtris
Uranie; cupit ille tamen, pugnaſque viroſque
Forſitan ut caneret. longa jacet ipſe canendus
Laude, ſed amiſſum mutæ flevere ſorores.
Pactus Agenoream primis Atys ibat ab annis
Iſmenen (Tyrii juvenis non advena belli.
Quamvis Cyrrha domus: ſoceros nec triſtibus actis
Averſatus erat,) ſponſam, cui caſtus amanti

Squallor, & indigni commendat gratia luctus.
Ipſe quoque egregius, nec pectora virginis illi
Diverſa, inque vicem, ſineret Fortuna, placebant.
Bella vetant tedas, juvenique hinc major in hoſtes
Ira: ruit primis immixtus, & agmina Lernæ
Nunc pedes enſe vago, prenſis nunc celſus habenis,
Ceu ſpectetur, agit. triplici velaverat oſtro
Surgentes etiamnum humeros, & levia mater
Pectora. tunc auro phaleras, auroque ſagittas
Cingulaque, & manicas (ne conjuge vilior iret)
Preſſerat, & mixtum cono criſpaverat aurum.
Talibus heu fidens vocat ultro in prælia Grajos.
Ac primum faciles graſſatus cuſpide turmas
Arma refert ſociis, & in agmina fida, peracta
Cæde, redit. Sic Hircana Leo Caſpius umbra
Nudus adhuc, nulloque jubæ flaventis honore
Terribilis, magnique etiamnum ſanguinis inſons,
Haud procul a ſtabulis captat, cuſtode remoto
Segne pecus, teneraque famem conſumit in agna.
Mox ignotum armis, ac ſolo corpore menſus
Tydea non timuit: fragilique laceſſere telo
Sæpius infrendentem aliis, alioſque ſequentem

Auſus erat. Tandem invalidos Aetolus ad ictus
Forte refert oculos, & formidabile ridens:
Jam dudum video, magnum cupis, improbe, leti
Nomen, ait. Simul audacem non enſe, nec haſta
Dignatus, leviter digitis imbelle ſolutis
Abjecit jaculum: latebras tamen inguinis alte
Miſſile, ceu totis intortum viribus hauſit.
Præterit haud dubium fati, & ſpoliare ſuperbit
Oenides, Neque enim has Marti, aut tibi, bellica Pallas,
Exuvias figemus, ait. procul arceat ipſum
Ferre pudor: vix ſi bellum comitata relictis
Deiphile thalamis, illi illudenda tuliſſem.
Sic ait: & belli majora ad præmia mente
Ducitur. innumeris veluti Leo forte potitus
Cædibus, imbelles vitulos, molleſque juvencas
Tranſmittit, magno furor eſt in ſanguine mergi,
Nec niſi regnantis cervice recumbere tauri.
At non ſemianimi clamore Menœcea lapſus
Fallit Atys. prævertit equos, curruque citato
Deſilit. inſtabat pubes Tegeæa jacenti,
Nec prohibent Tyrii: pudeat Cadmea juventus

Terri-

Terrigenas mentita patres, quo tenditis, inquit,
Degeneres? meliuſne jacet pro ſanguine noſtro
Hoſpes Atys? tantum hoſpes adhuc, & conjugis ultor
Infelix nondum iſte ſuæ. nos pignora tanta
Prodimus? inſurgunt juſto firmata pudore
Agmina, cuique ſuæ rediere in pectora curæ.
Interea thalami ſecreta in parte ſorores,
Par aliud morum, miſerique innoxia proles
Oedipodæ, varias miſcent ſermone querelas.
Nec mala quæ juxta, ſed longa ab origine fati,
Hæc matris tedas, oculos aſt illa paternos,
Altera regnantem, profugum gemit altera fratrem,
Bella ambæ: gravis hinc miſeri cunctatio voti;
Nutat utroque timor, quemnam hoc certamine victum,
Quem viciſſe velint: tacite præponderat exul.
Sic Pandioniæ repetunt ubi fida volucres
Hoſpitia, atque larem bruma pulſante relictum,
Stantque ſuper nidos veteriſque exordia fati
Enarrant tectis, & truncum ac flebile murmur
Verba putant: voxque illa tamen non diſſona verbis.
Atque ibi poſt lachrymas, & longa ſilentia rurſus

Inchoat Iſmene: Quiſnam hic mortalibus error?
Quæ decepta fides? curam invigilare quieti,
Claraque per ſomnos animis ſimulacra reverti?
Ecce ego, quæ thalamos, nec ſi pax alta maneret,
Tractarem, ſenſu (pudet heu) connubia vidi
Nocte ſoror. ſponſum (únde) mihi: ſopor attulit amens
Vix notum viſu? Semel his in ſedibus illum,
Dum mea neſcio quo ſpondèntur fœdera pacto
Reſpexi non ſponte ſoror. turbata repente
Omina cernebam, ſubituſque intercidit ignis,
Meque ſequebatur rabido clamore repoſcens,
Mater Atyn. Quænam hæc dubiæ præſagia cladis?
Nec timeo, dum tuta domus, mileſque recedat
Doricus, & tumidos liceat componere fratres.
Talia nectebant, ſubito cum pigra tumultu
Expavit domus, & multo ſudore receptus
Fertur Atys, ſervans animam jam ſanguine nullo,
Cui manus in plaga, dependet languida cervix
Exterior clypeo, crineſque a fronte ſupini.
Prima videt, caramque tremens Jocaſta vocabat
Iſmenen. Namque hoc ſolum moribunda precatur

Vox generi: ſolum hoc gelidis jam nomen inerrat
Faucibus. exclamat famulæ. tollebat in ora
Virgo manus; tenuit ſævus pudor: attamen ire
Cogitur, indulget ſummum hoc Jocaſta jacenti.
Oſtenditque offertque. quater jam morte ſub ipſa
Ad nomen viſus, dejectaque fortiter ora
Suſtulit: illam unam neglecto lumine cœli
Aſpicit, & vultu non exſatiatur amato.
Tunc quia nec genitrix juxta, poſituſque beata
Morte pater, ſponſæ munus miſerabile tradunt,
Declinare genas. Ibi demum teſte remoto
Faſſa pios gemitus, lachrymaſque in lumina fudit.
Dumque ea per Thebas, aliis ſerpentibus ardens
Et face mutata bellum integrabat Enyo.
Arma volunt, primos veluti modo cominus ictus
Suſtulerint, omniſque etiamnum luceat enſis.
Eminet Oenides; quamvis & arundine certa
Parthenopæus agat, morientumque ora furenti
Hippomedon proculcet equo, Capaneaque pinus
Jam procul Aoniis volet agnoſcenda catervis.
Tydeos illa dies: illum fugiuntque, tremuntque,
Clamantem: Quo terga datis? licet ecce peremptos

Ulciſci ſocios, mœſtamque rependere noctem.
Ille ego inexpletis ſolus qui cædibus hauſi
Quinquaginta animas: totidem, totidemque gregati
Ferte manus. nulline patres, nulline jacentum
Unanimi fratres? quæ tanta oblivia luctus?
Quam pudet Inachias contentum abiiſſe Mycenas!
Hinc ſuper Thebis? hæc robora regis? ubi autem
Egregius dux ille mihi? ſimul ordine lævo
Ipſum exhortantem cuneos, capitiſque ſuperbi
Inſignem fulgore videt. nec ſegnius ardens
Accurrit, niveo quam flammiger ales olori
Imminet, & magna trepidum circumligat umbra.
Tunc prior: Aoniæ rex ô juſtiſſime gentis,
Imus in arma palam, tandemque oſtendimus enſes?
An noctem & ſolitas placet expectare tenebras?
Ille nihil contra, ſed ſtridula cornus in hoſtem
It referens mandata ducis, quam providus heros
Jam jam in fine viæ percuſſam obliquat, & ipſe
Telum ingens avide, & quanto non ante lacerto
Impulit: ibat atrox finem poſitura duello
Lancea. Convertere oculos utrimque faventes
Sidonii Grajique dei, crudelis Erinnys

Obſtat, & infando differt Etheoclea fratri.
Cuſpis in armigerum Phlegyam peccavit, ubi ingens
Pugna virûm: ſtricto nam ſævior irruit enſe
Aetolus, retroque datum Thebana tegebant
Arma ducem. Sic denſa lupum jam nocte ſub atra
Arcet ab adprenſo paſtorum turba juvenco:
Improbus erigitur contra, nec cura vetantes
Impetere, illum illum, ſemel in quem venerat, urget.
Non ſecus objectas acies, turbamque minorem
Diſſimulat, tranſitque manu. tamen ora Thoantis
Pectora Deilochi, Clonii latus, ilia torvi
Perforat Hippotadæ. truncis ſua membra remittit
Interdum, galeaſque rotat per nubila plenas.
Et jam corporibus, ſeſe, ſpoliiſque cadentum
Clauſerat. unum acies circum conſumitur: unum
Omnia tela vovent. ſummis hæc oſſibus hærent,
Pars fruſtrata cadunt, partem Tritonia vellit.
Multa rigent clypeo. denſis jam conſitus haſtis
Ferratum quatit umbo nemus, tergoque fatiſcit
Atque humeris gentilis aper, nuſquam ardua coni
Gloria, quique apicem torvæ Gradivus habebat
Caſſidis, haud lætum domino ruit omen. inuſta

Temporibus nuda æra ſedent, circumque ſonori
Vertice percuſſo, volvuntur in arma molares.
Jam cruor in galea, jam ſaucia proluit ater
Pectora permixtus ſudore, & ſanguine torrens.
Reſpicit hortantes ſocios, & Pallada fidam
Longius oppoſita celantem lumina parma,
Ibat enim magnum lachrymis inflectere patrem.
Ecce ſecat Zephyros, ingentem fraxinus iram
Fortunamque ferens, teli non eminet auctor.
Aſtacides Menalippus erat, nec prodidit ipſe,
Et vellet latuiſſe manum: ſed gaudia turmæ
Monſtrabant trepidum. Nam flexus in ilia Tydeus
Submiſſum latus, & clypei laxaverat orbem.
Clamorem Aonii miſcent gemitumque Pelaſgi,
Objectantque manus, indignantemque tuentur.
Ille per oppoſitos, longe rimatus, amarum
Aſtaciden, totis animæ ſe cogit in ictum
Relliquiis, telumque jacit, quod proximus Hopleus
Præbuerat, perit expreſſus conamine ſanguis.
Tunc triſtes ſocii cupidum bellare, (quis ardor!)
Et poſcentem haſtas, mediaque in morte negantem
Exſpirare, trahunt, ſummique in margine campi

Effultum gemina latera inclinantia parma
Ponunt, ac ſævi rediturum ad prælia Martis
Promittunt flentes. Sed & ipſe recedere cœlum,
Ingenteſque animos extremo frigore labi
Senſit, & innixus terræ, Miſereſcite, clamat,
Inachidæ. Non oſſa precor referantur ut Argos,
Aetolumve larem: nec enim mihi cura ſupremi
Funeris. odi artus, fragilemque hunc corporis uſum
Deſertorem animi. Caput, ô caput, ô mihi ſi quis
Adportet, Menalippe, tuum. nam volveris arvis,
Fido equidem. nec me virtus ſuprema fefellit.
I precor, Atrei ſi quid tibi ſanguinis unquam,
Hippomedon. vade, ô primis puer inclyte bellis
Arcas, & Argolicæ Capaneu jam maxime turmæ.
Moti omnes: ſed primus abit, primuſque repertum
Aſtaciden medio Capaneus e pulvere tollit
Spirantem, lævaque ſuper cervice reportat,
Terga cruentantem concuſſi vulneris unda.
Qualis ab Arcadio rediit Tirynthius antro,
Captivumque ſuem clamantibus intulit Argis.
Erigitur Tydeus, vultuque occurrit & amens
Lætitiaque, iraque, ut ſingultantia vidit

Ora, trahique oculos, ſeſeque agnovit in illo:
Imperat abſciſum porgi, lævaque receptum
Spectat atrox hoſtile caput, gliſcitque tepentis
Lumina torva videns, & adhuc dubitantia figi.
Infelix contentus erat. Plus exigit ultrix
Tiſiphone. Jamque inflexo Tritonia patre
Venerat, & miſero decus immortale ferebat.
Atque illum effracti perfuſum tabe cerebri
Aſpicit, & vivo ſcelerantem ſanguine fauces.
Nec comites auferre valent. ſtetit aſpera Gorgo
Crinibus emiſſis, rectique ante ora Ceraſtæ
Velavere deam. fugit averſata jacentem,
Nec prius aſtra ſubit, quam myſtica lampas, & inſons
Iliſſos multa purgavit lumina lympha.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER IX.

ASPERAT Aonios rabies audita cruenti
Tydeos. ipſi etiam minus ingemuere jacentem
Inachidæ, culpantque virum, & rupiſſe queruntur
Fas odii. quin te, divûm implacidiſſime, quanquam
Præcipuum tunc cædis opus, Gradive, furebas,
Offenſum virtute ferunt, nec cominus ipſum
Ora, ſed & trepidos retro torſiſſe jugales.
Ergo profanatum Menalippi funus acerbo
Vulnere, non aliis ultum Cadmeïa pubes
Inſurgunt ſtimulis, quam ſi turbata ſepulchris
Oſſa patrum, monſtriſque datæ crudelibus urnæ.
Accendit rex ipſe ſuper: quiſquamne Pelaſgis
Mitis adhuc, hominemque gerit? jam morſibus uncis,
(Pro furor! uſque adeo tela exſatiavimus?) artus

Dilacerant. Nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus: aut ſævos Libyæ contraire leones?
Et nunc ille jacet (pulchra ô ſolatia leti)
Ore tenens hoſtile caput, dulcique nefandus
Immoritur tabo. Nos ferrum mite, faceſque:
Illis nuda odia, & feritas jam non eget armis.
Sic peragant rabidi, claraque hac luce fruantur,
Dum videas hæc, ſumme pater. Sed enim hiſcere campos
Conqueſti, terræque fugam miſerantur. an iſtos
Vel ſua portet humus? Magno ſic fatus agebat
Procurſu, fremituque viros. furor omnibus idem
Tydeos inviſi ſpoliis, raptoque potiri
Corpore. Non aliter ſubtexunt aſtra catervæ
Inceſtarum avium, longe quibus aura nocentem
Aëra, deſertaſque tulit ſine funere mortes:
Illo avidæ cum voce ruunt ſonat arduus æther
Plauſibus, & cœlo volucres ceſſere minores.
Fama per Aonium rapido vaga murmure campum
Spargitur in turmas, ſolito pernicior index
Cum lugenda refert; donec cui maxima fando
Damna vehit, trepidas lapſa eſt Polynicis ad aures.

Diriguit juvenis, lachrymæque hæſere paratæ,
Et cunctata fides. nimium nam cognita Virtus
Oenidæ, credi letum ſuadetque vetatque.
Sed poſtquam haud dubio clades auctore reperta eſt,
Nox oculos, mentemque rapit. tum ſanguine fixo
Membra ſimul, ſimul arma ruunt. madet ardua fletu
Jam galea, atque ocreæ clypeum excepere cadentem.
It mœſtus genua ægra trahens. haſtamque ſequentem
Vulneribus ceu mille gravis, totoſque per artus
Saucius. aſſiſtunt ſocii, monſtrantque gementes.
Tandem ille adjectis, vix quæ portaverat, armis
Nudus in egregii vacuum jam corpus amici
Procidit, & tali lachrymas cum voce profudit.
Haſne tibi, armorum ſpes ô ſuprema meorum,
Oenide, grates? hæc præmia digna rependi?
Nudus ut inviſa Cadmi tellure jaceres
Soſpite me? nunc exul ego æternumque fugatus,
Quando alius miſero, ac melior mihi frater ademptus.
Nec jam ſortitus veteres, regnique nocentis
Perjurum diadema peto. quo gaudia tanti
Empta mihi? aut ſceptrum quod non tua dextera tradet?

Ite viri, ſolumque fero me linquite fratri.
Nil opus arma ultra tentare, & perdere mortes:
Ite precor. quid jam dabitis mihi denique majus?
Tydea conſumpſi, quanam hoc ego morte piabo?
O ſocer, ô Argi! & primæ bona jurgia noctis,
Alternæque manus, & longi pignus amoris
Ira brevis. non me enſe tuo tunc, maxime Tydeu,
(Et poteras) noſtri mactatum in limine Adraſti?
Quin etiam Thebas me propter, & impia fratris
Tecta libens, unde haud alius remeaſſet, adiſti:
Ceu tibimet ſceptra & proprios laturus honores.
Jam Telamona pium, jam Theſea fama tacebat.
Qualis & ecce jaces? quæ primum vulnera mirer?
Quis tuus hic, quis ab hoſte cruor? quæ te agmina! quive
Innumeri ſtravere globi? ni fallor, & ipſe
Invidit pater, & tota Mars impulit haſta.
Sic ait, & mœrens etiamnum lubrica tabo
Ora viri tergit lachrymis, dextramque reponit.
Tune meos hoſtes hucuſque exoſus? & ultra
Soſpes ego? Exuerat vagina turbidus enſem,
Aptabatque neci: comites tenuere, ſocerque

Caſtigat, bellique vices ac fata revolvens
Solatur tumidum, longeque a corpore caro
Paulatim, unde dolor, letique animoſa voluntas,
Amovet, ac tacite ferrum inter verba reponit.
Ducitur, amiſſo qualis conſorte laborum
Deſerit inceptum media inter jugera ſulcum
Taurus iners, colloque jugum deforme remiſſo
Parte trahit, partem lachrymans ſuſtentat arator
Ecce autem hortatus Eteoclis, & arma ſecuti
Lecta manus, juvenes, quos nec Tritonia bello,
Nec prope collata ſpreviſſet cuſpide Mavors
Adventant. Contra collecta ut pectora parmæ
Fixerat, atque haſtam longe protenderat, hæret
Arduus Hippomedon. Ceu fluctibus obvia rupes,
Cui neque de cœlo metus, & fracta æquora cædunt,
Stat cunctis immota minis: timet ipſe rigentem
Pontus, & ex alto miſeræ novere carinæ.
Tunc prior Aonides: (validam ſimul elicit haſtam)
Non pudet hos Manes, hæc infamantia bellum
Funera, diis coram, & cœlo inſpectante tueri?
Scilicet egregius ſudor memorandaque Virtus
Hanc tumulare feram? ne non mœrentibus Argos

Exequiis lachrymandus eat? mollique pheretro
Infandam ejectans ſaniem? dimittite curam.
Nullæ illum volucres, nulla impia monſtra, nec ipſe
Si demus, pius ignis edat. Nec plura: ſed ingens
Intorquet jaculum, duro quod in ære moratum,
Tranſmiſſumque tamen clypei ſtetit orbe ſecundo.
Inde Pheres, acerque Lycus. ſed caſſa Pheretis
Haſta redit, Lycus excelſo terrore comantem,
Perſtrinxit galeam: convulſæ cuſpide longe
Diffugere jubæ, patuitque ingloria caſſis.
Ipſe nec ire retro, nec in obvia concitus arma
Exilit, inque eadem ſeſe veſtigia ſemper
Obverſus cunctis profert, recipitque, nec unquam
Longius indulget dextræ, motuſque per omnes
Corpus amat: corpus ſervans, circumque, ſupraque
Vertitur. Imbellem non ſic amplexa juvencum
Infeſtante lupo, cum primum fœta tuetur
Mater, & ancipiti circumfert cornua gyro:
Ipſa nihil metuens, ſexuſque oblita minoris
Spumat, & ingentes imitatur fœmina tauros.
Tandem intermiſſa jaculantum nube poteſtas
Reddere tela fuit. Namque & Sicyonius Alcon

Venerat auxilio, Piſæaque præpetis Idæ
Turba ſubit, cuneumque replent. His fretus in hoſtes
Lernæam jacit ipſe trabem: volat illa ſagittis
Aequa fuga, mediumque nihil cunctata Politen
Tranſabit, & juncti clypeum cavat improba Mopſi.
Phocea tunc Cydona, Tanagræumque Phalantum,
Atque Erycem, hunc retro converſum & tela petentem,
Dum ſpes nulla necis, crinito a vertice figit.
Faucibus illi cavis haſtam non ore receptam
Miratur moriens, pariterque & murmure plenus
Sanguis, & expulſi ſalierunt cuſpide dentes.
Auſus erat furto dextram injectare Leonteus
Pone viros atque arma latens, poſitumque trahebat
Prenſo crine caput. Vidit, quanquam undique crebræ
Hippomedon ante ora minæ, ſævoque protervam
Abſtulit enſe manum; ſimul increpat: hanc tibi Tydeus,
Tydeus ipſe rapit, poſt & confecta virorum
Fata time, magnoſque miſer fuge tangere Manes.
Ter Cadmæa phalanx torvum abduxere cadaver,
Ter retrahunt Danai. Siculi velut anxia puppis

Seditione maris, nequicquam obſtante magiſtro,
Errat, & averſo redit in veſtigia velo.
Non ibi Sidoniæ valuiſſent pellere cœpto
Hippomedonta manus. non illum impacta moverent
Tormenta oppoſitum, formidatique ſuperbis
Turribus impulſus tentato umbone rediſſent.
Sed memor Elyſii regis, noxaſque retexens
Tydeos. in medios aſtu ſubit impia campos
Tiſiphone, ſenſere acies, ſubituſque cucurrit
Sudor equis, ſudorque viris: quanquam ore remiſſo
Inachium fingebat Halyn: nuſquam impius ignis,
Verberaque, & juſſi tenuere ſilentia crines.
Arma gerit, juxtaque feri latus Hippomedontis
Blanda genas, vocemque venit. tamen ille loquentis
Extimuit vultus, admiraturque timorem.
Ille autem lachrymans, tu nunc ait, inclyte, fruſtra
Exanimes ſocios, inhumataque corpora Grajum,
(Scilicet is nobis metus? aut jam cura ſepulchri?)
Protegis, ipſe manu Tyria tibi captus Adraſtus
Raptatur, teque ante alios, te voce, manuque
Invocat. heu qualem lapſare in ſanguine vidi
Exutum canos lacero diademate crines.

Nec

Nec procul hinc, adverte oculos: ubi plurimus ille
Pulvis, ubi ille globus. paulum ſtetit anxius heros,
Librabatque metus. premit aſpera virgo: quid hæres?
Imus? an hi retinent manes? & vilior ille
Qui ſupereſt? miſerum ſociis opus, & ſua mandat
Prælia, & unanimi vadit deſertor amici,
Reſpiciens tamen, & revoçent ſi forte paratus.
Inde legens turbata trucis veſtigia divæ,
Huc illuc fruſtra ruit avius; impia donec
Eumenis ex oculis, rejecta cœrula parma
Fugit, & innumeri galeam rupere ceraſtæ.
Aſpicit infelix diſcuſſa nube quietos
Inachidas, currumque nihil metuentis Adraſti.
Et Tyrii jam corpus habent. jam gaudia magnæ
Teſtantur voces: victorque ululatus aderrat
Auribus, occultoque ferit præcordia luctu.
Ducitur hoſtili (pro dura potentia fati)
Tydeus ille ſolo, modo cui Thebana ſequenti
Agmina, ſive gradum, ſeu frena effunderet, ingens
Limes utrimque datus: nuſquam arma, manuſque quieſcunt.

Nulla viri feritas: juvat ora rigentia leto,
Et formidatos impune laceſſere vultus.
Hic amor, hoc una timidi, forteſque ſequuntur
Nobilitare manus, infeſtaque ſanguine tela
Conjugibus ſervant, parviſque oſtendere natis.
Sic ubi Maura diu populatum rura leonem
Quem propter, clauſique greges, vigilantque magiſtri,
Paſtorum laſſæ debellavere cohortes;
Gaudet ager, magno ſubeunt clamore coloni,
Præcerpuntque jubas, immaniaque ora recludunt,
Damnaque commemorant, ſeu jam ſub culmine fixus
Excubat, antiquo ſeu pendet gloria luco.
At ferus Hippomedon quanquam jam ſentit inane
Auxilium, & feram rapto pro corpore pugnam,
It tamen, & cæcum rotat irrevocabilis enſem.
Vix ſocios, hoſtemque nihil dum tardet euntem
Secernens, ſed cæde nova jam lubrica tellus
Armaque, ſemineceſque viri, curruſque ſoluti
Impediunt, lævumque femur, quod cuſpide fixum
Regis Echionii, ſeu diſſimulaverat ardens
Sive ibi neſcierat. mœſtum videt Hoplea tandem.
Tydeos hic magni fidus comes, & modo fruſtra

Armiger, alipedem prona cervice tenebat
Fatorum ignarum domini, ſolumque frementem
Quod vacet: inque acies audentior ille pedeſtres,
Hunc aſpernantem tumido nova pondera tergo
(Unam quippe manum domitis expertus ab annis)
Corripit, affaturque: quid ô nova juſſa recuſas
Infelix ſonipes? nuſquam tibi dulce ſuperbi
Regis onus: non jam Aetolo ſatiabere campo,
Gaudentemque jubam per ſtagna Acheloïa ſolves.
Quod ſupereſt, caros, i, ſaltem ulciſcere manes,
Aut ſequere; extorrem neu tu quoque læſeris umbram
Captivus, tumidumque equitem poſt Tydea portes.
Audiſſe, accenſumque putes; hoc fulmine raptum
Abſtulit, & ſimiles minus indignatur habenas.
Semifer aëria talis Centaurus ab Oſſa
Deſilit in valles: ipſum nemora alta tremiſcunt,
Campus equum. trepidi curſu glomerantur anhelo
Labdacidæ, premit ille ſuper, nec opinaque ferro
Colla metens, linquit truncos poſt terga cadentes.
Ventum erat ad fluvium, ſolito tunc plenior alveo,
Signa mali, magna ſe mole Iſmenos agebat.

Illa brevis requies, illo timida agmina laſſam
De campis egere fugam. ſtupet hoſpita belli
Unda viros, claraque armorum incenditur umbra.
Inſiluere vadis. magnoque fragore ſolutus
Agger, & adverſæ latuerunt pulvere ripæ.
Ille quoque hoſtiles ſaltu majore per undas
Irruit attonitis (longum dimittere habenas)
Sicut erat, tantum viridi defixa parumper
Ceſpite, populeo commendat ſpicula trunco.
Tunc vero exanimes tradunt rapientibus ultro
Arma vadis, alii dimiſſa caſſide quantum
Tendere conatus animæ valuere ſub undis,
Turpe latent. multi fluvium tranſmittere nando
Aggreſſi, ſed vincla tenent, laterique repugnat
Balteus, & madidus deducit pectora thorax.
Qualis cœruleis tumido ſub gurgite terror
Piſcibus, arcani quoties devexa profundi
Scrutantem delphina vident, fugit omnis in imos
Turba lacus, virideſque metu ſtipantur in algas:
Nec prius emerſi quam ſumma per æquora flexus
Emicet, & viſis malit certare carinis.
Talis agit ſparſos, mediiſque in fluctibus heros

Frena manu pariter, pariter regit arma, pedumque
Remigio ſuſtentat equum, conſuetaque campo
Fluctuat, & merſas levis ungula quærit arenas.
Sternit Iona Chromis, Chromin Antiphos, Antiphon Hypſeus.
Hypſeus Aſtyagen, evaſurumque relicto
Amne Linum, ni fata vetent & ſtamine primo
Ablatum tellure mori. premit agmina Thebes
Hippomedon, turbat Danaos Aſopius Hypſeus:
Amnis utrumque timet: craſſo vada mutat uterque
Sanguine, & a fluvio neutri fatale reverti.
Jam laceri pronis volvuntur curſibus artus,
Oraque, & abſciſæ redeunt in pectora dextræ.
Spicula jam clypeoſque leves arcuſque remiſſos
Unda vehit, galeaſque vetant deſcendere criſtæ.
Summa vagis late ſternuntur flumina telis,
Ima viris. illic luctantur corpora leto,
Efflanteſque animas retro premit obvius amnis.
Flumineam rapiente vado puer Agrius ulmum
Prenderat, inſignes humeros ferus enſe Menœceus
Amputat: ille cadens, nondum conamine adempto,
Truncus in excelſis ſpectat ſua brachia ramis.

Hypſeos haſta Sagen ingenti vulnere merſit:
Ille manet fundo, rediit pro corpore ſanguis.
Deſiluit ripis fratrem rapturus Agenor
Heu miſer, & tenuit; ſed ſaucius ille levantem
Degravat amplexu. poterat reſolutus Agenor
Emerſiſſe vadis, puduit ſine fratre reverti.
Surgentem dextra Chaletum, vulnuſque minantem
Sorbebat rapidus nodato gurgite vortex:
Jam vultu, jam crine latet, jam dextera nuſquam,
Ultimus abruptas enſis deſcendit in undas.
Mille modis leti miſeros mors una fatigat.
Induit a tergo Mycaleſia cuſpis Agyrten,
Reſpexit, nuſquam auctor erat. ſed concita tractu
Gurgitis, effugiens invenerat haſta cruorem.
Figitur & validos ſonipes Aetolus in armos,
Exiluitque alte vi mortis, & aëra pendens
Verberat. Haud tamen eſt turbatus flumine ductor;
Sed miſeratur equum, magnoque e vulnere telum
Exuit ipſe gemens & ſponte remiſit habenas.
Inde pedes repetit pugnas; greſſuque, manuque
Certior, & ſegnem Nomium, fortemque Mimanta,
Thisbæumque Lichan, Anthedoniumque Lycetum

Continuat ferro, geminiſque e fratribus unum
Theſpiaden: eadem poſcenti fata Panemo
Vive ſuperſtes ait, diræque ad mœnia Thebes
Solus abi, miſeros non decepture parentes.
Dii bene, quod pugnas rapidum dejecit in amnem
Sanguinea Bellona manu: trahit unda timentes
Gurgite gentili, nuda nec flebilis umbra
Stridebit veſtros Tydeus inhumatus ad ignes.
Ibitis æquoreis crudelia pabula monſtris,
Illum terra vehit, ſuaque in primordia ſolvit.
Sic premit adverſos, & acerbat vulnera dictis.
Ac nunc enſe furit, nunc tela natantia raptans
Ingerit: innuptæ comitem Therona Dianæ,
Ruricolamque Gyan, cum fluctivago Ergino,
Intonſumque Herſen, contemptoremque profundi
Crethea, nimboſam qui ſæpe Caphareos arcem
Euboicaſque hyemes, parva transfugerat alno.
Quid non fata queant? trajectus pectora ferro
Volvitur in fluctus: heu cujus naufragus undæ!
Te quoque ſublimi tranſnantem flumina curru
Dum ſocios Pharſale petis, reſupinat ademptis
Dorica cuſpis equis, illos violentia ſævi

Gurgitis, infelixque jugi concordia mergit.
Nunc age, quis tumidis magnum expugnaverit undis
Hippomedonta labor, cur ipſe excitus in arma
Iſmenos, doctæ noſſe indulgete ſorores:
Veſtrum opus ire retro, & ſenium defendere famæ.
Gaudebat Fauno, nymphaque Iſmenide natus
Maternis bellare tener Crenæus in undis:
Crenæus, cui prima dies in gurgite fido
Et natale vadum & virides cunabula ripæ.
Ergo ratus nihil Elyſias ibi poſſe ſorores,
Lætus adulantem nunc hoc nunc margine ab illo
Tranſit avum: levat unda gradus, ſeu defluus ille,
Sive obliquus eat, nec cum ſubit obvius ullas
Stagna dedere moras, pariterque revertitur amnis.
Non Anthedonii tegit hoſpitis inguina pontus
Blandior, æſtivo nec ſe magis æquore Triton
Exerit, aut caræ feſtinus ad oſcula matris
Cum remeat, tardumque ferit delphina Palæmon.
Arma decent humeros, clypeuſque inſignis, & auro
Lucidus, Aoniæ cælatur origine gentis.
Sidonis hic blandi per candida terga juvenci
Jam ſecura maris, teneris jam cornua palmis

Non tenet: extremis alludunt æquora plantis.
Ire putes clypeo, fluctuſque ſecare juvencum.
Adjuvat unda fidem, pelago nec diſcolor amnis.
Tunc audax pariter telis, & voce proterva
Hippomedonta petit: non hæc fœcunda veneno
Lerna, nec Herculeis hauſtæ ſerpentibus undæ.
Sacrum amnem, ſacrum, (&, miſer, experiere) deumque
Altrices irrumpis aquas. nihil ille, ſed ibat
Cominus, oppoſuit cumulo ſe denſior amnis
Tardavitque manum: vulnus tamen illa retentum
Pertulit, atque animæ tota in penetralia ſedit.
Horruit unda nefas: ſylvæ fleviſtis utræque
Et graviora cavæ ſonuerunt murmura ripæ.
Ultimus ille ſonus moribundo emerſit ab ore:
Mater: in hanc miſeri ceciderunt flumina vocem.
At genitrix cœtu glaucarum cincta ſororum
Protinus icta malo, vitrea de valle ſolutis
Exiliit furibunda comis, ac verbere crebro
Oraque, pectoraque, & viridem ſcidit horrida veſtem.
Utque erupit aquis, iterumque, iterumque trementi
Ingeminat, Crenæe, ſono. nuſquam ille, ſed index

Deſuper, ah miſeræ nimium noſcenda parenti,
Parma natat. jacet ipſe procul, qua mixta ſupremum
Iſmenon primi mutant confinia ponti.
Fluctivagam ſic ſæpe domum, madidoſque penates
Halcyone deſerta gemit, cum pignora ſævus
Auſter, & algentes rapuit Thetis invida nidos.
Mergitur orba iterum, penituſque occulta ſub undis
Limite non uno, liquidum qua ſubter eunti
Lucet iter, miſeri nequicquam funera nati
Veſtigat, plangitque tamen. ſæpe horridus amnis
Obſtat, & obducto caligant ſanguine viſus.
Illa tamen præceps in tela offendit & enſes,
Scrutaturque manu galeas, & prona reclinat
Corpora. nec ponto ſubmota intrabat amaram
Dorida, poſſeſſum donec jam fluctibus altis
Nereidum miſerata cohors, ad pectora matris
Impulit. illa manu ceu vivum amplexa reportat,
Inſternitque toris riparum, atque humida ſiccat
Mollibus ora comis, atque hæc ululatibus addit:
Hoc tibi ſemidei munus tribuere parentes?
Nec mortalis avus? ſic noſtro in gurgite regnas?
Mitior heu miſero diſcors, alienaque tellus,

Mitior unda maris, quæ juxta flumina corpus
Rettulit, & miſeram viſa expectaſſe parentem.
Hine mei vultus? hæc torvi lumina patris?
Hi crines undantis avi? tu nobile quondam
Undarum, nemorumque decus, quo ſoſpite major
Diva, & nympharum longe regina ferebar.
Heus ubinam ille frequens modo circa limina matris
Ambitus? orantesque tibi ſervire Napææ?
Cur nunc te melius ſævo manſura profundo
Amplexu miſero tumulis, Crenæe, reporto,
Non mihi? nec tantæ pudet (heu) miſeretque ruinæ,
Dure parens? quæ te alta & ineluctabilis imo
Condidit amne palus? quo jam nec cruda nepotis
Funera, nec noſtri valeant perrumpere planctus?
Ecce furit, jactatque tuo ſe in gurgite major
Hippomedon, illum ripæque undæque tremiſcunt,
Illius impulſu noſtrum bibit unda cruorem.
Tu piger, & trucibus facilis ſervire Pelaſgis.
Ad cineres ſaltem, ſupremaque juſta tuorum
Sæve veni, non hic ſolum accenſure nepotem.
His miſcet planctus, multumque indigna cruentat
Pectora, cæruleæ referunt lamenta ſorores.

Qualiter Iſthmiaco nondum Nereïda portu
Leucothean planxiſſe ferunt, dum pectore anhelo
Frigidus in matrem ſævum mare reſpuit infans.
At pater arcano reſidens Iſmenos in antro
Unde auræ, nubeſque bibunt, atque imbrifer Arcus
Paſcitur, & Tyrios melior venit annus in agros,
Ut lamenta procul (quanquam obſtrepit ipſe) novoſque
Accepit natæ gemitus, levat aſpera muſco
Colla, gravemque gelu crinem, ceciditque ſoluta
Pinus adulta manu, dimiſſaque volvitur urna.
Illum per ripas annoſo ſcrupea limo
Ora exertantem ſylvæ, fluviique minores
Mirantur, tantus tumido de gurgite ſurgit,
Spumoſum attollens apicem, lapſuque ſonoro
Pectora cœruleæ rivis manantia barbæ.
Obvia cognatos gemitus, caſumque nepotis
Nympharum docet una patrem, monſtratque cruentum
Auctorem, dextramque premit. ſtetit arduus alto
Amne, manuque genas, & nexa virentibus ulvis
Cornua concutiens, ſic turbidus ore profundo

Incipit: hunc ne mihi, ſuperûm regnator, honorem,
Quod toties hoſpeſque tuis & conſcius actis,
(Nec memorare timor) falſa nunc improba fronte
Cornua, nunc vetitam currus disjungere Phœben,
Dotaleſque rogos, deceptaque fulmina vidi
Præcipuoſque alui natorum? an vilis & illis
Gratia? ad hunc certe repſit Tirynthius amnem:
Hac tibi flagrantem Bromium reſtinximus unda.
Aſpice quas fluvio cædes, quæ funera portem
Continuus telis, altoque adopertus acervo.
Omne vadum belli ſeries tenet: omnis anhelat
Unda nefas, ſubterque animæ, ſupraque recentes
Errant, & geminas jungunt caligine ripas.
Ille ego clamatus ſacris ululatibus amnis,
Qui molles thyrſos, Bacchæaque cornua puro
Fonte lavare feror, ſtipatus cædibus arctas
In freta quæro vias. non Strymonos impia tanto
Stagna cruore natant, non ſpumifer altius Ebrus
Gradivo bellante rubet. nec te admonet altrix
Unda, tuaſque manus, jam pridem oblite parentum
Liber? an Eous melius pacatur Hydaſpes?
At tu qui tumidus ſpoliis, & ſanguine gaudes

Inſontis pueri, non hoc ex amne potentem
Inachon, aut ſævas victor revehere Mycenas,
Ni mortalis ego, & tibi ductus ab æthere ſanguis.
Sic ait infrendens, & ſponte furentibus undis
Signa dedit. mittit gelidus montana Cithæron
Auxilia, antiquaſque nives, & pabula brumæ
Ire jubet. frater tacitas Aſopos eunti
Conciliat vires, & hiulcis flumina venis
Suggerit. ipſe cavæ ſcrutatur viſcera terræ,
Stagnaque, torpenteſque lacus, pigraſque paludes
Excutit, atque avidos tollens ad ſidera vultus
Humentes nebulas exhaurit, & aëra ſiccat.
Jamque ſuper ripas utroque extantior ibat
Aggere, jam medium modo qui ſuperaverat amnem
Hippomedon intactus aquis humeroſque manuſque,
Miratur creviſſe vadum, ſeſeque minorem.
Hinc atque hinc tumidi fluctus, animoſaque ſurgit
Tempeſtas inſtar pelagi, cum Plejadas haurit,
Aut nigrum trepidis impingit Oriona nautis.
Non ſecus æquoreo jactat Theumeſius amnis
Hippomedonta ſalo, ſemperque umbone ſiniſtro
Tollitur, & clypeum nigrante ſupervenit æſtu

Spumeus adſultans, fractaque refunditur unda,
Et cumulo majore redit. nec mole liquenti
Contentus, carpit putres ſervantia ripas
Arbuſta, annoſaſque trabes, ejectaque fundo
Saxa rotat. ſtat pugna impar, amniſque virique
Indignante deo; nec erim dat terga, nec ullis
Frangitur ille minis, venienteſque obvius undas
Intrat, & objecta diſpellit flumina parma.
Stant terra fugiente gradus, & poplite tenſo
Lubrica ſaxa natant, genibuſque obnixus, & hærens
Subruta fallaci ſervat veſtigia limo.
Sic etiam increpitans: Unde hæc, Iſmene, repente
Ira tibi? quove has traxiſti gurgite vires
Imbelli famulate deo? ſolumque cruorem
Fœmineis experte choris, cum Bacchica mugit
Buxus, & inſanæ maculant trieterida matres?
Dixerat. atque illi ſeſe deus obtulit ultro
Turbidus imbre genas, & nube natantis arenæ.
Nec ſævit dictis, trunca ſed pectora quercu
Ter, quater oppoſiti, quantum ira deuſque valebant,
Impulit aſſurgens. Tandem veſtigia flexit,
Excuſſumque manu tegimen, converſaque lente

Terga refert. Inſtant undæ, ſequiturque labantem
Amnis ovans; nec non ſaxis, & grandine ferri
Deſuper infeſtant Tyrii, geminoque repellunt
Aggere. quid faciat bellis obſeſſus, & undis?
Nec fuga jam miſero, nec magnæ copia mortis.
Stabat gramineæ producta crepidine ripæ
Undarum ac terræ dubio, ſed amicior undis
Fraxinus, ingentique vadum poſſederat umbra.
Hujus opem (nam qua terras invaderet?) unca
Arripuit dextra; nec pertulit illa trahentem:
Sed majore ſupra, quam ſtabat pondere victa
Solvitur, & qua ſtagna ſubit radice, quibuſque
Arentem mordebat humum, demiſſa ſuperne
Injecit trepido ſeſe, ripamque, nec ultra
Paſſurum ſubitæ vallavit ponte ruinæ.
Huc undæ coëunt, & ineluctabile cœnum
Vorticibuſque cavis ſedit, creſcitque barathrum.
Jamque humeros, jam colla ducis ſinuoſa vorago
Circuit. Hic demum victus ſuprema fateri
Exclamat: Fluvione (pudet!) Mars inclyte merges
Hanc animam? ſegneſque lacus & ſtagna ſubibo
Ceu pecoris cuſtos, ſubiti torrentis iniquis

Inter-

Interceptus aquis? adeone occumbere ferro
Non merui? Tandem precibus commota Tonantem
Juno ſubit: quo nam miſeros, ſator inclyte divûm,
Inachidas, quonam uſque premes? jam Pallas & odit
Tydea, jam rapto tacuerunt augure Delphi.
En meus Hippomedon, cui gentis origo Mycenæ
Argolicique lares, numenque ante omnia Juno,
(Sic ego fida meis?) pelagi crudelibus ibit
Præda feris? certe tumulos, ſupremaque victis
Buſta dabas. ubi Cecropiæ poſt prælia flammæ?
Theſeos ignis ubi eſt? Non ſpernit conjugis æquas
Ille preces: leviterque oculos ad mœnia Cadmi
Rettulit, & viſo ſederunt flumina nutu.
Illius exangues humeri, & perfoſſa pateſcunt
Pectora: ceu ventis alte cum elata reſedit
Tempeſtas, ſurgunt ſcopuli, quæſitaque nautis
Terra, & ab infeſtis deſcendunt æquora ſaxis.
Quid ripas tenuiſſe juvat? premit undique nimbo
Telorum Phœniſſa cohors; nec tegmina membris
Ulla, omniſque patet leto. tunc vulnera manant,
Quique ſub amne diu ſtupuit cruor, aëre nudo
Solvitur, & tenues venarum laxat hiatus,

Incertique labant undarum frigore greſſus.
Procumbit, Getico qualis procumbit in Hæmo
Seu Boreæ furiis, putri ſeu robore quercus
Cœlo mixta comas, ingentemque aëra laxat.
Illam nutantem nemus, & mons ipſe tremiſcit,
Qua tellure cadat, quas obruat ordine ſylvas.
Non tamen aut enſem, galeamve audacia cuiquam
Tangere. vix credunt oculis, ingentiaque horrent
Funera, & aſtrictis accedunt cominus armis.
Tandem adiit Hypſeus, capulumque in morte tenenti
Extrahit, & torvos laxavit caſſide vultus.
Itque per Aonios alte mucrone coruſco
Suſpenſam oſtentans galeam, & clamore ſuperbit.
Hic ferus Hippomedon: hic formidabilis ultor
Tydeos infandi, debellatorque cruenti
Gurgitis. agnovit longe, preſſitque dolorem
Magnanimus Capaneus, telumque immane lacerto
Hortatur librans: Ades ô mihi, dextera, tantum
Tu præſens bellis, & inevitabile numen,
Te voco, te ſolam ſuperûm contemptor adoro.
Sic ait, & voti ſeſe facit ipſe potentem.
It tremebunda abies, clypeum per & ærea terga

Loricæ, tandemque animam ſub pectore magno
Deprendit. ruit haud alio quam celſa fragore
Turris, ubi innumeros penitus quaſſata per ictus
Labitur, effractamque aperit victoribus urbem.
Cui ſuper aſſiſtens, non inficiamur honorem
Mortis ait: refer huc oculos, ego vulneris auctor.
Lætus abi, multumque aliis jactantior umbris.
Tunc enſem, galeamque rapit, clypeumque revellit
Ipſius, exanimemque tenens ſuper Hippomedonta,
Accipe, ait, ſimul hoſtiles dux magne, tuaſque
Exuvias: veniet cineri decus, & ſuus ordo
Manibus, interea juſtos dum reddimus ignes,
Hoc ultor Capaneus operit tua membra ſepulchro.
Sic anceps dura belli vice mutua Grajis
Sidoniiſque ſimul nectebat vulnera Mavors.
Hic ferus Hippomedon, illic non ſegnior Hypſeus
Fletur, & alterni præbent ſolatia luctus.
Triſtibus interea ſomnum turbata figuris
Torva ſagittiferi mater Tegeatis Ephebi,
Crine dato paſſim, plantiſque ex more ſolutis,
Ante diem gelidas ibat Ladonis ad undas
Purgatura malum fluvio vivente ſoporem.

Namque per attonitas curarum pondere noctes
Sæpe & delapſas adytis, quas ipſa dicarat
Exuvias, ſeque ignotis errare ſepulchris.
Extorrem nemoris, Dryadumque a plebe fugatam,
Sæpe novos nati bello rediiſſe triumphos,
Armaque, & alipedem notum, comiteſque videbat,
Nuſquam ipſum. nunc ex humeris fluxiſſe pharetras,
Effigieſque ſuas, ſimulacraque nota cremari.
Præcipuos ſed enim illa metus portendere viſa
Nox miſeræ, totoque erexit pectore matrem.
Nota per Arcadias felici robore ſilvas
Quercus erat, Triviæ quam deſacraverat ipſa
Electam turba nemorum, numenque colendo
Fecerat. Hic arcus, & feſſa reponere tela,
Armaque curva ſuum, & vacuorum terga leonum
Figere, & ingentes æquantia cornua ſilvas.
Vix ramis locus: agreſtes adeo omnia cingunt
Exuviæ, & viridem ferri nitor impedit umbram.
Hanc ut forte jugis longo defeſſa redibat
Venatu, modo rapta ferox Erymanthidos urſæ
Ora ferens, multo proſciſſam vulnere cernit

Depoſuiſſe comam, & rorantes ſanguine ramos
Expiraſſe ſolo. quærenti Nympha cruentas
Mænadas, atque hoſtem dixit ſæviſſe Lyæum.
Dum gemit, & planctu circumdat pectus inani,
Abrupere oculi noctem, mœſtoque cubili
Exilit, & falſos quærit per lumina fletus.
Ergo ut in amne nefas merſo ter crine piavit,
Verbaque ſollicitas matrum ſolantia curas
Addidit, armatæ ruit ad delubra Dianæ,
Rore ſub Eoo, notaſque ex ordine ſilvas
Et quercum gaviſa videt. Tunc limine divæ
Aſtitit, & tali nequicquam voce precatur:
Virgo potens nemorum, cujus non mollia ſigna
Militiamque trucem, ſexum indignata frequento
More nihil Grajo. nec te gens aſpera ritu
Colchis, Amazoniæve magis coluere catervæ.
Si mihi non unqam thyaſi, luduſve protervæ
Noctis & inviſo quamvis temerata cubili,
Non tamen aut teretes thyrſos, aut mollia geſſi
Penſa, ſed in tetricis & poſt connubia luſtris,
Sic quoque venatrix, animumque innupta remanſi.
Nec mihi ſecretis culpam occultare ſub antris

Cura, ſed oſtendi natum, poſuique trementem
Ante tuos confeſſa pedes. nec degener ille
Sanguinis, inque meos reptavit protinus arcus,
Tela puer lachrymis & prima voce popoſcit.
Hunc mihi (quid trepidæ noctes, ſomnuſque minantur?)
Hunc, precor, audaci qui nunc ad prælia voto
Heu nimium tibi fiſus abit, da viſere belli
Victorem, vel ſi ampla peto, da viſere tantum
Hic ſudet, tuaque arma ferat. preme diva malorum
Signa: quid in noſtris, nemoralis Delia, ſilvis
Mænades hoſtiles, Thebanaque numina regnant?
Hei mihi cur penitus (ſimque augur caſſa futuri)
Cur penitus, magnoque interpretor omine quercum?
Quod ſi vera ſopor miſeræ præſagia mittit,
Per te maternos, mitis Dictynna, labores,
Fraternumque decus, juſtis hunc fige ſagittis
Infelicem uterum. miſeræ ſine funera matris
Audiat ille prior. dixit, fletuque ſoluto,
Aſpicit & niveæ ſaxum maduiſſe Dianæ.
Illam diva ferox etiamnum in limine ſacro
Expoſitam, & gelidas verrentem crinibus aras

Linquit, & in mediis frondentem Mænalon aſtris
Exuperat greſſu, ſaltumque ad mœnia Cadmi
Deſtinat, interior cœli qua ſemita lucet
Diis tantum, & cunctas juxta videt ardua terras.
Jamque fere medium Parnaſi frondea præter
Colla tenebat iter, cum fratrem in nube coruſca
Aſpicit haud ſolitum viſu. remeabat ab armis
Mœſtus Echioniis, demerſi funera lugens
Auguris. irrubuit cœli plaga ſidere mixto,
Occurſuque ſacro pariter jubar arſit utrinque,
Et coiêre arcus, & reſpondere pharetræ.
Ille prior: ſcio Labdacidas, germana, cohortes,
Et nimium fortes auſum petis Arcada pugnas.
Fida rogat genitrix; utinam indulgere precanti
Fata darent! en ipſe mei (pudet) irritus arma
Cultoris, frondeſque ſacras, ad inania vidi
Tartara, & in memet verſos deſcendere vultus.
Nec tenui currus, terræque abrupta coëgi,
Sævus ego, immerituſque coli. Lugentia cernis
Antra, ſoror, mutaſque domos. hæc ſola rependo
Dona pio comiti. nec tu peritura movere
Auxilia, & mœſtos in vanum perge labores.

Finis adeſt juveni: non hoc mutabile fatum.
Nec te nunc dubiis fraterna oracula fallunt.
At decus extremum miſero, confuſa viciſſim
Virgo refert, duræque licet ſolatia morti
Quærere, nec fugiet pœnas, quicunque nefandam
Inſontis pueri ſcelerarit ſanguine dextram
Impius, & noſtris fas ſit ſævire ſagittis.
Sic effata movet greſſus, libandaque fratri
Parcius ora tulit, Thebaſque infeſta petivit.
At pugna ereptis major crudeſcit utrimque
Regibus, alternoſque ciet vindicta furores.
Hypſeos hinc turmæ, deſolatumque magiſtro
Agmen, at hinc gravius fremit Hippomedontis ad-
empti
Orba cohors: præbent obnixi pectora ferro:
Idem ardor rabidis externum haurire cruorem,
Ac fudiſſe ſuum: nec ſe veſtigia mutant:
Stat cuneo defixa acies, hoſtique cruento
Dant animas, & terga negant. cum lapſa per auras
Vertice Dircæi velox Latonia montis
Aſtitit. agnoſcunt colles, notamque tremiſcit
Sylva deam, ſævis ubi quondam exerta ſagittis

Fœcundam laſſo Nioben conſumpſerat arcu.
Illum acies inter medias, jam cæde ſuperbum
Neſcius armorum, & primas tunc paſſus habenas
Venator raptabat equus, quem diſcolor ambit
Tigris, & auratis adverberat unguibus armos.
Colla ſedent, nodis & caſtigata jubarum
Libertas, nemoriſque notæ ſub pectore primo
Jactantur, niveo lunata monilia dente.
Ipſe bis Oebalio ſaturatam murice pallam,
Lucenteſque auro tunicas (hoc neverat unum
Mater opus) tenui collectus in ilia vinclo
Cornipedis lævo clypeum demiſerat armo,
Enſe gravis nimio: tereti juvat aurea morſu
Fibula, pendentes circum latera aſpera cinctus,
Vaginæque ſonum, tremulumque audire pharetræ
Murmur, & a cono miſſas in terga catenas.
Interdum criſtas hilaris jactare comantes,
Et pictum gemmis galeæ jubar. aſt ubi pugna
Caſſis anhela calet; reſoluto vertice nudus
Exoritur. tunc duce comæ, radiiſque micantes
Dulce nitent viſus, &, quas dolet ipſe morari,
Nondum mutatæ roſea lanugine malæ.

Nec formæ ſibi laude placet, multumque ſeveris
Aſperat ora minis, ſed frontis ſervat honorem
Ira decens. dat ſponte locum Thebana juventus
Natorum memores, intentaque tela retorquent.
Sed premit, & ſævas miſerantibus ingerit haſtas.
Illum & Sidoniæ juga per Theumeſia nymphæ
Bellantem, atque ipſo ſudore & pulvere gratum
Laudant, & tacito ducunt ſuſpiria voto.
Talia cernenti mitis ſubit alta Dianæ
Corda dolor, fletuque genas violata: Quod, inquit,
Nunc tibi, quod leti quæram dea fida propinqui
Effugium? hæc ne ultro properaſti ad prælia, ſæve
Ac miſerande puer? cruda heu feſtinaque Virtus
Suaſit, & hortatrix animoſi gloria leti.
Scilicet anguſtum jam dudum urgentibus annis
Mænalium tibi, parve, nemus, perque antra ferarum
Vix tutæ ſine matre viæ, ſilveſtria cujus
Nondum tela procax, arcumque implere valebas.
Et nunc illa meas ingentem plangit ad aras
Invidiam, ſurdaſque fores, & limina laſſat.
Tu dulces lituos, ululataque prælia gaudes
Felix, & miſeræ tantum periture parenti.

Ne tamen extremo fruſtra morientis honori
Adfuerit, venit in medios caligine fulva
Septa globos, primumque leves furata ſagittas
Audacis tergo pueri, cœleſtibus implet
Coryton telis, quorum ſine ſanguine nullum
Effugit. Ambroſio tunc ſpargit membra liquore,
Spargit equum, ne quo temeretur vulnere corpus
Ante necem, cantuſque ſacros, & conſcia miſcet
Murmura, ſecretis quæ Colchidas ipſa ſub antris
Nocte docet, monſtratque feras quærentibus herbas.
Tunc vero exerto circumvolat igneus arcu,
Nec ſe mente regit, patriæ, matriſque, ſuique
Immemor, & nimium cœleſtibus utitur armis.
Ut leo, cui parvo mater Gætula, cruentos
Suggerit ipſa cibos, cum primum creſcere ſenſit
Colla jubis, torvuſque novos reſpexit ad ungues,
Indignatur ali, tandemque effuſus apertos
Liber amat campos, & neſcit in antra reverti.
Quos age Parrhaſio ſternis, puer improbe, cornu?
Prima Tanagræum turbavit arundo Chorœbum
Extremo galeæ, primoque in margine parmæ
Anguſta tranſmiſſa via: ſtat faucibus unda

Sanguinis, & ſacri facies rubet igne veneni.
Sævius Eurition, cui luminis orbe ſiniſtri
Aſpera tergeminis acies ſe condidit uncis.
Ille trahens oculo plenam labente ſagittam
Ibat in auctorem. Sed divum fortia quid non
Tela queant? alio geminatum lumine vulnus
Explevit tenebras; ſequitur tamen improbus hoſtem,
Qua meminit, fuſum donec prolapſus in Idam
Decidit. Hic ſævi miſer inter funera belli
Palpitat, & mortem, ſocioſque, hoſteſque precatur.
Addit Abantiadas, inſignem crinibus Argum,
Et male dilectum miſeræ Cydona ſorori;
Illi perfoſſum telo patefecerat inguen,
Huic geminum obliqua trajecit arundine tempus.
Extitit hac ferrum, velox hac penna remanſit;
Fluxit utrimque cruor: nulli tela aſpera mortis
Dant veniam. non forma Lamum, non infula Lygdum,
Non pubeſcentes texerunt Aeolon anni.
Figitur ora Lamus, flet ſaucius inguina Lygdus,
Perfoſſam telo niveam gemis Aeole frontem.
Te præceps Eubœa tulit, te candida Thisbe

Miſerat, hunc virides non excipietis Amyclæ.
Nunquam caſſa manus, nullum ſine vulnere fugit
Miſſile. nec requies dextræ, ſonitumque priori
Jungit arundo ſequens. unum quis crederet arcum?
Aut unam ſævire manum? modo dirigit ictus,
Nunc latere alterno dubius conamina mutat,
Nunc fugit inſtantes, & ſolo reſpicit arcu.
Et jam mirantes, indignanteſque coïbant
Labdacidæ, primuſque Jovis de ſanguine claro
Amphion, ignarus adhuc, quæ funera campis
Ille daret: Quonam uſque moram lucrabere fati,
O multum meritos puer orbature parentes?
Quin etiam menti tumor, atque audacia gliſcit,
Congreſſus dum nemo tuos, pugnamque minorem
Dignatur bellis, iramque relinqueris infra.
I, repete Arcadiam, mixtuſque æqualibus illic,
Dum ferus hic vero deſævit pulvere Mavors,
Prælia lude domi. quod ſi te mœſta ſepulchri
Fama movet, dabimus, leto moriere virorum.
Jam dudum hunc contra ſtimulis, gravioribus ardet
Trux Atalantiades, nec dum ille quieverat, infit:
Sera etiam in Thebas, quarum hic exercitus arma

Profero. quiſnam adeo puer, ut bellare recuſet
Talibus: Arcadiæ ſtirpem, & fera ſemina gentis,
Non Thebana vides. non me ſub nocte ſilenti
Thyas Echionio genitrix famulata Lyæo
Edidit, haud unquam deformes vertice mitras
Induimus, turpique manu jactavimus haſtam.
Protinus aſtrictos didici reptare per amnes,
Horrendaſque domos magnarum intrare ferarum,
Et quid plura loquar? ferrum mea ſemper, & arcus
Mater habet, veſtri feriunt cava tympana patres.
Non tulit Amphion, vultumque, & in ora loquentis
Telum immane rotat, ſed ferri lumine diro
Turbatus ſonipes, ſeſe dominumque retorſit
In latus, atque avidam tranſmiſit devius haſtam.
Acrior hoc juvenem ſtricto mucrone petebat
Amphion, cum ſe medio Latonia campo
Injicit ante oculos: omni ſtetit obvia vultu.
Hærebat juveni devinctus amore pudico
Mænalius Dorceus, cui bella, ſuumque timorem
Mater, & audaces pueri mandaverat annos.
Hujus tum vultu dea diſſimulata profatur:
Hactenus Ogygias ſatis infeſtaſſe catervas,

Parthenopæe, ſatis. miſeræ jam parce parenti,
Parce deis quicunque favent. nec territus ille,
Hunc ſine me (nec plura petam) fidiſſime Dorceu,
Sternere humi, qui tela meis gerit æmula telis,
Et ſimiles cultus, & frena ſonantia jactat.
Frena regam; cultus triviæ pendebitis alto
Limine, captivis matrem donabo pharetris.
Audiit, & mixto riſit Latonia fletu.
Viderat hanc cœli jam dudum in parte remota
Gradivum complexa Venus, dumque anxia Thebas
Commemorat, Cadmumque viro, caræque nepotes
Harmoniæ, preſſum tacito ſub corde dolorem
Tempeſtiva movet. Nonne hanc, Gradive, protervam
Virginitate vides mediam ſe ferre virorum
Cœtibus? utque acies audax, & Martia ſigna
Temperet? en etiam donat, præbetque necandos
Tot noſtra de gente viros. huic tradita Virtus,
Huic furor? agreſtes ſupereſt tibi figere damas.
Deſiluit juſtis commotus in arma querelis
Bellipotens, cui ſola vagum per inane ruenti
Ira comes, reliqui ſudant ad bella Furores.

Nec mora, cum mœſtam monitu Latoïda duro
Increpat aſſiſtens: Non hæc tibi prælia divûm
Dat pater, armiferum ni protinus improba campum
Deſeris, huic æquam noſces nec Pallada dextræ.
Quid faciat contra? premit hinc Mavortia cuſpis,
Hinc plenæ tibi, parve, colus, Jovis inde ſeveri
Vultus: abit ſolo poſt hæc devicta pudore.
At pater Ogygias Mavors circumſpicit alas,
Horrendumque Dryanta movet, cui ſanguinis auctor
Turbidus Orion, comiteſque odiſſe Dianæ.
Inde furit primum. hic turbatos arripit enſe
Arcadas, exarmatque ducem. cadit agmine longo
Cyllenes populus, Tegeeſque habitator opacæ,
Aepitiique duces fugiunt, Pheneique phalanges.
Ipſum autem, & laſſa fidit proſternere dextra,
Nec ſervat vires, etenim huc jam feſſus, & illuc,
Mutabat turmas. urgent præſagia mille
Funeris, & nigræ præcedunt nubila mortis.
Jamque miſer raros comites, verumque videbat
Dorcea, jam vires paulatim abſcendere ſentit,
Sentit & exhauſtas humero leviore pharetras.
Jam minus atque minus fert arma, puerque videtur,

Et ſibi cum torva clypei metuendus obarſit
Luce Dryas: tremor ora repens, ac viſcera torſit
Arcados. utque feri vectorem fulminis albus
Cum ſupra reſpexit Olor, cupit hiſcere ripam
Strymonos, & trepidas in pectora contrahit alas,
Sic juvenem ſævi conſpecta mole Dryantis,
Jam non ira ſubit, ſed leti nuncius horror.
Arma tamen, fruſtra ſuperos Triviamque precatus,
Molitur pallens, & ſurdos expedit arcus.
Jamque inſtat telis, & utramque obliquus in ulnam
Cornua contingit mucrone, & pectora nervo.
Cum ducis Aonii magno cita turbine cuſpis
Fertur in adverſum, nervique obliqua ſonori
Vincla ſecat, pereunt ictus, manibuſque remiſſis
Vana ſupinato ceciderunt ſpicula cornu.
Tunc miſer & frenos turbatus, & arma remiſit,
Vulneris impatiens, hnmeri qua tegmina dextri
Intrarat, facilemque cutem ſubit altera cuſpis,
Cornipediſque fugam ſucciſo poplite ſiſtit.
Tunc cadit ipſe Dryas (mirum) nec vulneris uſquam
Conſcius, olim auctor teli, cauſæque patebant.

At puer infuſus ſociis, in devia campi
Tollitur (heu ſimplex ætas.) morienſque jacentem
Flebat equum. cecidit laxata caſſide vultus,
Aegraque per trepidos expirat gratia viſus,
Et prenſis concuſſa comis, ter colla, quaterque
Stare negant, ipſiſque nefas lachrymabile Thebis,
Ibat purpureus niveo de pectore ſanguis.
Tandem hæc ſingultu verba incidente profatur:
Labimur, i, miſeram, Dorceu, ſolare parentem.
Illa quidem, ſi vera ferunt præſagia curæ,
Aut ſomno jam triſte nefas, aut omine vidit.
Tu tamen arte pia trepidam ſuſpende, diuque
Decipito, neu tu ſubitus, neve arma tenenti
Veneris, & tandem cum jam cogere fateri,
Dic: merui, genitrix, pœnas, invita capeſſens
Arma puer rapui, nec te retinente quievi:
Nec tibi ſollicitæ ſaltem inter bella peperci.
Vive igitur, potiuſque animis iraſcere noſtris.
Et jam pone metus. fruſtra de colle Lycæi
Anxia proſpectas, ſi quis per nubila longe
Aut ſonus, aut noſtro ſublatus ab agmine pulvis.
Frigidus in nuda jaceo tellure, nec uſquam

Tu prope, quæ vultus, efflantiaque ora teneres
Hunc tamen, orba parens, crinem (dextraque ſecandum
Præbuit) hunc toto capies pro corpore crinem,
Comere quem fruſtra me dedignante ſolebas.
Huic dabis exequias: atque inter juſta memento,
Ne quis inexpertis hebetet mea tela lacertis,
Dilectoſque canes ullis agat amplius antris.
Hæc autem primis arma infelicia caſtris
Ure, vel ingratæ munus ſuſpende Dianæ.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER X.

OBRVIT Heſperia Phœbum nox humida porta,
Imperiis properata Jovis; nec caſtra Pelaſgum
Aut Tyrias miſeratus opes, ſed triſte, tot extra
Agmina & immeritas ferro decreſcere gentes.
Panditur immenſo deformis ſanguine campus.
Illic arma & equos, ibant quibus ante ſuperbi,
Funeraque orba rogis, neglectaque membra relinquunt.
Tunc inhonora cohors laceris inſignibus ægras
Secernunt acies, portæque, ineuntibus arma
Anguſtæ populis, late cepere reverſos.
Par utrinque dolor, ſed dant ſolatia Thebis
Quatuor errantes Danaum ſine præſide turmæ.
Ceu mare per tumidum viduæ moderantibus alni,

Quas Deus, & caſus, tempeſtateſque gubernant.
Inde animus Tyriis, non jam ſua caſtra, ſed ultro
Hoſtilem ſervare fugam, ne forte Mycenas
Contenti rediiſſe petant. dat teſſera ſignum
Excubiis, poſitæque vices. dux noctis opertæ
Sorte Meges, ultroque Lycus. jamque ordine juſſo
Arma, dapes, ignemque ferunt. rex firmat euntes.
Victores Danaum (nec enim lux craſtina longe,
Nec quæ pro timidis interceſſere tenebræ
Semper erunt) augete animos, & digna ſecundis
Pectora ferte deis. jacet omnis gloria Lernæ
Præcipuæque manus: ſubiit ultricia Tydeus
Tartara, mors ſubitam nigri ſtupet auguris umbram.
Iſmenos raptis tumet Hippomedontis opimis,
Arcada belligeris pudet annumerare trophæis.
In manibus merces. nuſquam capita ardua belli
Monſtratæque ducum ſeptena per agmina criſtæ.
Scilicet Adraſti ſenium, fraterque juventa
Pejor, & inſanis Capaneus metuendus in armis?
Ite age, & obſeſſis vigiles circumdate flammas.
Nulli ex hoſte metus, prædam adſervatis, opeſque
Jam veſtras. Sic ille truces hortatibus implet

Labdacidas. juvat exhauſtos iterare labores.
Sicut erat pulvis, ſudorque, cruorque per artus
Mixtus adhuc, vertêre gradum. vix obvia paſſi
Colloquia, amplexus etiam, dextraſque ſuorum
Excuſſere humeris. tunc frontem, averſaque terga
Partiti, laterumque ſinus, vallum undique cingunt
Ignibus infeſtis. Rabidi ſic agmine mixto
Sub noctem coiêre Lupi, quos omnibus agris
Nil non auſa fames longo tenuavit hiatu;
Jam ſtabula ipſa premunt: torquet ſpes irrita fauces,
Balatuſque tremens, pingueſque ab ovilibus auræ:
Quod ſupereſt, duris adfrangunt poſtibus ungues,
Pectoraque, & ſiccos minuunt in limine dentes.
At procul Argolici ſupplex in margine templi
Cœtus, & ad patrias fuſæ Pelopeïdes aras
Sceptriferæ Junonis opem, reditumque ſuorum
Expoſcunt, pictaſque fores, & frigida vultu
Saxa terunt, parvoſque docent procumbere natos.
Condiderant jam vota diem: nox addita curas
Jungit, & aggeſtis vigilant altaria flammis.
Peplum etiam dono, cujus mirabile textum
Nulla manus ſterilis, nec diſſociata marito

Verſarat calathis, caſtæ velamina divæ
Haud ſpernenda ferunt, variis ubi plurima floret
Purpura picta modis, mixtoque incenditur auro.
Ipſa illic magni thalamo deſponſa Tonantis
Expers connubii, & timide poſitura ſororem
Lumine demiſſo pueri Jovis oſcula libat
Simplex, & nondum furtis offenſa mariti.
Hoc tunc Argolicæ ſanctum velamine matres
Induerant ebur, & lachrymis queſtuque rogabant.
Aſpice ſacrilegas Cadmeæ pellicis arces,
Siderei regina poli, tumulumque rebellem
Disjice, & in Thebas aliud (potes) excute fulmen.
Quid faciat? ſcit fata ſuis contraria Grajis,
Averſumque Jovem: ſed nec periiſſe precatus
Tantaque dona velit. tempus tamen obvia magni
Fors dedit auxilii. videt alto ex æthere clauſa
Mœnia, & inſomni vallum ſtatione teneri.
Horruit irarum ſtimulis, motaque verendum
Turbavit diadema coma. non ſævius arſit
Herculeæ cum matris onus, geminoſque Tonantis
Concubitus vacuis indignaretur in aſtris.
Ergo intempeſta ſomni dulcedine captos

Deſtinat Aonios leto præbere: ſuamque
Orbibus accingi ſolitis jubet Irin, & omne
Mandat opus. paret juſſis dea clara, polumque
Linquit, & in terras longo ſuſpenditur arcu.
Stat ſuper occiduæ nebuloſa cubilia noctis,
Aethiopaſque alios, nulli penetrabilis aſtro
Lucus iners, ſubterque cavis grave rupibus antrum
It vacuum in montem, qua deſidis atria ſomni,
Securumque larem ſegnis Natura locavit.
Limen opaca Quies, & pigra Oblivia ſervant,
Et nunquam vigili torpens Ignavia vultu.
Otia veſtibulo, preſſiſque ſilentia pennis
Muta ſedent, abiguntque truces a culmine ventos,
Et ramos errare vetant, & murmura demunt
Alitibus. non hic pelagi, licet omnia clament
Littora, non illic cœli fragor. ipſe profundis
Vallibus effugiens ſpeluncæ proximus amnis
Saxa inter, ſcopuloſque tacet, nigrantia circa
Armenta, omne ſolo recubat pecus, & nova marcent
Germina, terrarumque inclinat ſpiritus herbas.
Mille intus ſimulacra dei caelaverat ardens
Mulciber. hic haeret lateri redimita Voluptas.

Hic comes in requiem vergens labor. eſt ubi Baccho,
Eſt ubi Martigenae ſocium pulvinar Amori
Obtinet, interius tectum in penetralibus altis
Et cum Morte jacet. nullique ea triſtis imago.
Ipſa autem, vacuus curis, humentia ſubter
Antra ſoporifero ſtipatus flore, tapetas
Incubat. exhalant veſtes, & corpore pigro
Strata calent, ſupraque torum niger efflat anhelo
Ore vapor: manus hæc fuſos a tempore lævo
Suſtentat crines: hæc cornu oblita remiſit.
Adſunt innumero circum vaga ſomnia vultu,
Vera ſimul falſis, permixtaque triſtia blandis.
Noctis opaca cohors, trabibuſque, aut poſtibus hærent,
Aut tellure jacent. tenuis, qui circuit aulam,
Invaliduſque nitor, primoſque hortantia ſomnos
Languida ſucciduis expirant lumina flammis.
Huc ſe cœruleo libravit ab æthere virgo
Diſcolor. effulgent ſilvæ, tenebroſaque Tempe
Adriſere deæ, & zonis lucentibus icta
Evigilat domus. ipſe autem nec lampade clara
Nec ſonitu, nec voce deæ perculſus, eodem

More jacet: donec radios Thaumantias omnes
Impulit, inque oculos penitus deſcendit inertes.
Tunc ſic orſa loqui: nimborum fulva creatrix
Sidonios te Juno duces, mitiſſime divûm
Somne, jubet populumque trucis defigere Cadmi,
Qui nunc eventu belli tumefactus, Achæum
Pervigil adſervat vallum, & tua juſſa recuſat.
Da precibus tantis, (rara eſt hoc poſſe facultas,)
Placatumque Jovem dextra Junone merere.
Dixit, & increpitans languentia pectora dextra,
Ne pereant voces, iterumque, iterumque monebat.
Ille deæ juſſis dubium, mixtumque ſopori
Annuit. excedit gravior nigrantibus antris
Iris, & obtuſum multo jubar excitat imbri.
Ipſe quoque & volucrem greſſum, & ventoſa citavit
Tempora, & obſcuri ſinuatam frigore cœli
Implevit chlamydem, tacitoque per æthera curſu
Fertur, & Aoniis longe gravis imminet arvis.
Illius aura ſolo volucres, pecudeſque, feraſque
Explicat, & penitus quacunque ſupervolat orbem,
Languida de ſcopulis ſidunt freta, pigrius hærent
Nubila, demittunt extrema cacumina ſylvæ,

Pluraque laxato ceciderunt ſidera cœlo.
Primus adeſſe deum ſubita caligine ſenſit
Campus, & innumeræ voces, fremituſque virorum
Summiſere ſonum. cum vero humentibus alis
Incubuit, piceaque haud unquam denſior umbra
Caſtra ſubit, errare oculi, reſolutaque colla,
Et medio adfatu verba imperfecta relinqui.
Mox & fulgentes clypeos, & ſæva remittunt
Pila manu, laſſique cadunt in pectora vultus.
Et jam cuncta ſilent: ipſi jam ſtare recuſant
Cornipedes. ipſos ſubitus cinis abſtulit ignes.
At non & trepidis eadem ſopor otia Grajis
Suadet, & a junctis arcet ſua nubila caſtris
Noctivagi vis blanda dei, ſtant undique in armis
Fœdam indignantes noctem, vigileſque ſuperbos.
Ecce repens, ſuperis animum lymphantibus, horror
Thiodamanta ſubit, formidandoque tumultu
Pandere fata jubet: ſive hanc Saturnia mentem,
Sive novum comitem bonus inſtigabat Apollo.
Proſilit in medios viſu, audituque tremendus,
Impatienſque dei, fragili quem mente receptum
Non capit. exudant ſtimuli, nuduſque per ora

Stat furor, & trepidas incerto ſanguine reddit,
Exhauritque genas: acies huc errat, & illuc,
Sertaque mixta comis ſparſa cervice flagellat.
Sic Phryga terrificis genitrix Idæa cruentum
Elicit ex adytis, conſumptaque brachia ferro
Scire vetat. quatit ille ſacras in pectora pinus,
Sanguineoſque rotat crines, & vulnera curſu
Exanimat: pavet omnis ager, reſperſaque cultris
Arbor, & attoniti currum erexere leones.
Ventum ad concilii penetrale, domumque verendam
Signorum, magnis ubi dudum cladibus æger
Rerum extrema movens, fruſtra conſultat Adraſtus.
Stant circum ſubiti proceres, ut quiſque perempto
Proximus, & magnis loca deſolata tuentur
Regibus, haud læti, ſeque huc creviſſe dolentes.
Non ſecus amiſſo medium cum præſide puppis
Fregit iter, ſubit ad vidui moderamina clavi,
Aut laterum cuſtos, aut quem penes obvia ponto
Prora fuit. ſtupet ipſa ratis, tardeque ſequuntur
Arma, nec accedit domino tutela minori.
Ergo alacer trepidos ſic erigit augur Achivos:
Magna deûm mandata, duces, monituſque verendos

Advehimus. non hæ noſtro de pectore voces.
Ille canit, cui me famulari, & ſumere vittas
Veſtra fides, ipſo non diſcordante, ſubegit.
Nox fœcunda operum, pulchræque accommoda fraudi
Panditur augurio divûm. vocat obvia virtus,
Et poſcit Fortuna manus. ſtupet obruta ſomno
Aonidum legio. tempus, nunc funera regum
Ulciſci, miſerumque diem. rapite arma, moraſque
Frangite portarum: ſociis hoc ſubdere flammas,
Hoc tumulare ſuos. equidem hoc & Marte diurno
Dum res infractæ, pulſique in terga redimus,
(Per tripodas juro, & rapti nova fata magiſtri)
Vidi, & me volucres circum plauſere ſecundæ.
Sed nunc certa fides. modo me ſub nocte ſilenti
Ipſe, ipſe adſurgens iterum tellure ſoluta,
Qualis erat (ſolos infecerat umbra jugales)
Amphiaraus adit. vanæ nec monſtra quietis,
Nec ſomno comperta loquor. Tune, inquit, inertes
Inachidas (redde hæc Parnaſſia ſerta, meoſque
Redde deos) tantam patiere amittere noctem,
Degener? hæc egomet cœli ſecreta, vagoſque
Edocui lapſus? vade eja, ulciſcere ferro

Nos ſaltem. Dixit, meque hæc ad limina viſus
Cuſpide ſublata, totoque impellere curru.
Quare agite, utendum ſuperis. non cominus hoſtes
Sternendi, bellum jacet, & ſævire poteſtas:
Ecqui aderunt? quos ingenti ſe attollere fama
Non pigeat, dum fata ſinunt? iterum ecce benignæ
Noctis aves. ſequor, & comitum licet agmina ceſſent,
Solus eo, ſolus. venit ille, & quaſſat habenas.
Talia vociferans, noctem exturbabat, euntque
Non ſecus accenſi proceres, quam ſi omnibus idem
Corde deus. flagrant comitari & jungere caſus.
Ter denos numero, turmarum robora, juſſus
Ipſe legit. circa fremit indignata juventus
Cætera, cur maneant caſtris, ignavaque ſervent
Otia. pars ſublime genus, pars facta ſuorum,
Pars ſua. ſortem alii clamant, ſortem undique poſcunt.
Gaudet in adverſis, animoque adſurgit Adraſtus.
Vertice ſic Pholoes volucrum nutritor equorum,
Cui fœtura gregem pecoroſo vere novavit,
Lætatur, cernens hos montis in ardua niti,

Hos innare vadis, certare parentibus illos:
Tunc vacuo ſub corde movet, qui molle domandi
Ferre jugum, qui terga boni, quis in arma, tubaſque
Natus, ad Eleas melior quis ſurgere palmas.
Talis erat turmæ ductor longævus Achivæ.
Nec deeſt cœptis: unde hæc tam ſera repente
Numina? qui fractos ſuperi rediiſtis ad Argos?
Eſtne hic infelix virtus? gentique ſuperſtes
Sanguis, & in miſeris animorum ſemina durant?
Laudo equidem, egregii juvenes, pulchraque meorum
Seditione fruor; ſed fraudem, & operta paramus
Prælia, cælandi motus: nunquam apta latenti
Turba dolo. ſervate animos: venit ultor in hoſtes
Ecce dies. tunc arma palam, tunc ibimus omnes.
His tandem virtus juvenum frenata quievit.
Non aliter moto quam ſi pater Aeolus antro
Portam iterum ſaxo premat imperioſus, & omne
Claudat iter, jam jam ſperantibus æquora ventis.
Inſuper Herculeum ſibi jungit Agyllea vates
Actoraque. Hic aptus ſuadere, hic robora jactat
Non ceſſiſſe patri. comites tribus ordine deni
Horrendum Aoniis, & contra ſtantibus agmen.

Ipſe, novi gradiens furta ad Mavortia belli,
Ponit adoratas Phœbea inſignia frondes,
Longævique ducis gremio commendat honorem
Frontis, & oblatam Polynicis munere grato
Loricam, galeamque ſubit. ferus Actora magno
Enſe gravat Capaneus, ipſe haud dignatus in hoſtem
Ire dolo, ſuperoſque ſequi. permutat Agylleus
Arma trucis Nomii. Quid enim fallentibus umbris
Arcus, & Herculeæ juviſſent bella ſagittæ?
Inde per abruptas caſtrorum ex aggere pinnas,
Ne gravis exclamet portæ mugitus ahenæ,
Præcipitant ſaltu. nec longum, & protinus ingens
Præda ſolo, ceu jam exanimes, multoque peracti
Enſe jacent. Ite, ô ſocii, quacunque voluptas
Cædis inexhauſtæ, ſuperiſque faventibus, oro,
Sufficite', hortatur clara jam voce ſacerdos:
Cernitis expoſitas turpi marcore cohortes.
Pro pudor! Argolicas hi ne auſi obſidere portas?
Hi ſervare viros? Sic fatus & exuit enſem
Fulmineum, rapidaque manu morientia tranſit
Agmina. quis numeret cædes? aut nomine turbam
Exanimem ſignare queat? ſubit ordine nullo

Terga-

Tergaque, pectoraque, & galeis incluſa relinquit
Murmura, permiſcetque vagos in ſanguine Manes.
Hunc temere explicitum ſtratis, hunc ſero remiſſis
Greſſibus illapſum clypeo, & male tela tenentem:
Cœtibus hos mediis vina inter, & arma jacentes.
Acclines clypeis alios, ut quemque ligatum
Infelix tellure ſopor, ſupremaque nubes
Obruerat. nec numen abeſt, armataque Juno
Lunarem quatiens exerta lampada dextra
Pandit iter, firmatque animos, & corpora monſtrat.
Sentit adeſſe deam tacitus, ſed gaudia cælat
Thiodamas. jam tarda manus, jam debile ferrum,
Et caligantes nimiis ſucceſſibus iræ.
Caſpia non aliter magnorum in ſtrage juvencûm
Tigris, ubi immenſo rabies placata cruore,
Laſſavitque genas, & craſſo ſordida tabo
Confudit maculas, ſpectat ſua facta, doletque
Defeciſſe famem, victus ſic augur inerrat
Cædibus Aoniis. optet nunc brachia centum,
Centenaſque in bella manus. jam tædet inanes
Exhaurire minas, hoſtemque adſurgere malit.
Parte alia ſegnes magno ſatus Hercule vaſtat

Sidonios, Actorque alia. ſua quemque cruento
Limite turba ſubit. ſtagnant nigrantia tabo
Gramina, ſanguineis nutant tentoria rivis.
Fumat humus, ſomnique & mortis anhelitus una
Volvitur, haud quiſquam viſus aut ora jacentum
Erexit: tali miſeris deus aliger umbra
Incubat, & tantum morientia lumina ſolvit.
Traxerat inſomnis cithara, ludoque ſuprema
Sidera, jam nullos viſurus Alimenus ortus,
Sidonium Pæana canens: huic languida cervix
In lævum cogente deo; mediaque jacebant
Colla relicta lyra. ferrum per pectus Agyleus
Exigit, aptatamque cava teſtudine dextram
Percutit, & digitos inter ſua fila trementes.
Proturbat menſas dirus liquor: undique manant
Sanguine permixti latices, & Bacchus in altos
Crateras, pateraſque redit, ferus occupat Actor
Implicitum fratri Thamyrum. Tagus haurit Ethecli
Terga coronati. Danaus caput amputat Hebri.
Neſcius heu rapitur fatis, hilariſque ſub umbras
Vita fugit, mortiſque feræ lucrata dolores.
Stratus humo gelida ſubter juga fida, rotaſque

Palpetus Aonios gramen gentile metentes
Proflatu terrebat equos, madida ora redundant,
Accenſuſque mero ſopor æſtuat. Ecce jacentis
Inachius vates jugulum fodit: expulit ingens
Vina cruor, fractumque perit in ſanguine murmur.
Fors illi præſaga quies, nigraſque gravatus
Per ſomnum Thebas, & Thiodamanta videbat.
Quarta ſoporiferæ ſuperabant tempora nocti,
Cum vacuæ nubes, & honor non omnibus aſtris,
Adflatuſque fugit curru majore Bootes.
Jamque ipſum defecit opus, cum providus Actor
Thiodamanta vocat. Satis hæc inopina Pelaſgis
Gaudia: vix ullos tanto reor agmine ſævam
Effugiſſe necem, ni quos deformis in alto
Sanguine degeneres occultat vita. ſecundis
Pone modum. ſunt & diris ſua numina Thebis.
Forſitan & nobis modo quæ favere, recedunt.
Paruit, & madidas tollens ad ſidera palmas:
Phœbe, tibi exuvias monſtratæ præmia noctis,
Nondum ablutus aquis, (tibi enim hæc ego ſacra litavi)
Trado ferus miles tripodum, fiduſque ſacerdos.

Si non dedecui tua juſſa, tulique prementem;
Sæpe veni: ſæpe hanc dignare irrumpere mentem.
Nunc tibi crudus honos, trunca arma, cruorque virorum;
At patrias ſi quando domos, optataque Pæan,
Templa, Lycie, dabis, tot ditia dona ſacratis
Poſtibus, & totidem voti memor exige tauros.
Dixerat, & lætis ſocios revocabat ab armis.
Venerat hos inter fato Calydonius Hopleus
Mænaliuſque Dymas, dilecti regibus ambo,
Regum ambo comites, quorum poſt funera mœſti
Vitam indignantur. Prior Arcada concitat Hopleus:
Nullane poſt manes regis tibi cura perempti,
Care Dyma? teneant quem jam fortaſſe volucres
Thebanique canes. patriæ quid deinde feretis
Arcades? en reduces contra venit aſpera mater,
Funus ubi? at noſtro ſemper ſub pectore Tydeus
Sævit inops tumuli, quamvis patientior artus
Ille, nec abruptis adeo lachrymabilis annis.
Ite tamen, ſævumque libet nullo ordine paſſim
Scrutari campum, mediaſque irrumpere Thebas.
Excipit orſa Dymas: per ego hæc vaga ſidera juro,

Per ducis errantes inſtar mihi numinis umbras,
Idem ardor miſero. comitem circumſpicit olim
Mens humilis luctu: ſed nunc prior ibo, viamque
Inchoat, & mœſto converſus ad æthera vultu
Sic ait: Arcanæ moderatrix Cynthia noctis,
Si te tergeminis perhibent variare figuris
Numen, & in ſilvas alio deſcendere vultu,
Ille comes nuper, nemorumque inſignis alumnus,
Ille tuus, Diana, puer (nunc reſpice ſaltem)
Quæritur. Incendit pronis dea curribus almum
Sidus, & admoto monſtravit funera cornu.
Apparent campi, Thebæque, altuſque Cithæron.
Sic ubi nocturnum tonitru malus æthera frangit
Juppiter, abſiliunt nubes, & fulgure claro
Aſtra patent, ſubituſque oculis oſtenditur orbis.
Accepit radios, & eadem percitus Hopleus
Tydea luce videt. longe dant ſigna per umbras
Mutua lætantes, & amicum pondus uterque,
Ceu reduces vitæ, ſævaque a morte remiſſos,
Subjecta cervice levant. nec verba, nec auſi
Flere diu: prope ſæva dies, indexque minatur
Ortus. eunt taciti per mœſta ſilentia magnis

Paſſibus, exhauſtaſque dolent pallere tenebras.
Invida fata piis, & fors ingentibus auſis
Rara comes. jam caſtra vident, armiſque propinquant,
Et decreſcit onus: ſubiti cum pulveris umbra,
Et ſonus a tergo. monitu ducis acer agebat
Amphion equites, noctem, vigilataque caſtra
Explorare datus, primuſque per avia campi
Uſque procul (nec dum totas lux ſolverat umbras)
Neſcio quid viſu dubium, incertumque moveri,
Corporaque ire videt. ſubitus mox fraude reperta
Exclamat: cohibete gradum quicunque. Sed hoſtes
Eſſe patet. miſeri pergunt anteire, timentque
Non ſibi. nunc mortem trepidis minitatur, & haſtam
Expulit, ac vanos alte levat eminus ictus,
Affectans errare manus. ſtetit illa Dymantis
Ante oculos, qui forte prior, greſſumque repreſſit.
At non magnanimus curavit perdere jactus
Aepytus, & fixo tranſverberat Hoplea tergo,
Pendenteſque etiam perſtrinxit Tydeos armos.
Labitur, egregii nondum ducis immemor, Hopleus,
Expiratque tenens: felix, ſi corpus ademptum

Neſciat, ac ſævas talis deſcendat ad umbras.
Viderat hoc retro converſus, & agmina ſentit
Juncta Dymas, dubius precibuſne ſubiret, an armis
Inſtantes. Arma ira dabat; fortuna precari,
Non audere jubet: neutri fiducia cœpto.
Diſtulit ira preces. ponit miſerabile corpus
Ante pedes: tergoque graves, quas forte gerebat
Tigridis exuvias in lævum torquet, & obſtat
Exertum objectans mucronem, inque omnia tela
Verſus, & ad cædem juxta, mortemque paratus;
Ut lea, quam ſævo fœtam preſſere cubili
Venantes Numidæ, natos erecta ſuperſtat
Mente ſub incerta, torvum ac miſerabile frendens:
Illa quidem turbare globos, & frangere morſu
Tela queat, ſed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & a media catulos circumſpicit ira.
Et jam læva viro, quamvis ſævire vetaret
Amphion, erepta manus, puerique trahuntur
Ora ſupina comis. ſerus tunc denique ſupplex
Demiſſo mucrone rogat: Moderatius, oro,
Ducite; fulminei per vos cunabula Bacchi,
Inoamque fugam, veſtrique Palæmonis annos.

Si cui forte domi natorum gaudia, ſi quis
Hic pater, anguſti puero date pulveris hauſtus,
Exiguamque facem. rogat, en rogat ipſe jacentis
Vultus: ego infandas potior ſatiare volucres.
Me præbete feris: ego bella audere coëgi.
Immo, ait Amphion, regem, ſi tanta cupido
Condere, quæ timidis belli mens, ede, Pelaſgis,
Quid fracti, exangueſque parent. cuncta ocyus effer,
Et vita, tumuloque ducis donatus, abito.
Horruit, & toto præcordia protinus Arcas
Implevit capulo: ſummumne hoc cladibus, inquit,
Deerat, ut afflictos turparem ego proditor Argos?
Nil emimus tanti, nec ſic velit ipſe cremari.
Sic ait, & magno proſciſſum vulnere pectus
Injecit puero, ſupremaque murmura volvens:
Hoc tamen interea charo potiere ſepulchro.
Tales optatis regum in complexibus ambo,
Par inſigne animis Aetolus, & inclytus Arcas
Egregias efflant animas, letoque fruuntur.
Vos quoque ſacrati, quamvis mea carmina ſurgant
Inferiore lyra, memores ſuperabitis annos.
Forſitan & comites non aſpernabitur umbras

Euryalus, Phrygiique admittet gloria Niſi.
At ferus Amphion, regi qui facta reportent,
Edoceantque dolum, captivaque corpora reddant,
Mittit ovans. clauſis ipſe inſultare Pelaſgis
Tendit, & abſciſos ſociorum oſtendere vultus.
Interea reducem murorum e culmine Graji
Thiodamanta vident; nec jam erumpentia cælant
Gaudia, ut exertos enſes, & cæde recenti
Arma rubere notant. novus abſilit æthera magnus
Clamor, & e ſummo pendent cupida agmina vallo,
Noſcere quiſque ſuos. Volucrum ſic turba recentum
Cum reducem longo proſpexit in æthere matrem,
Ire cupit contra, ſummaque e margine nidi
Extat hians: jam jamque cadat, ni pectore toto
Obſtet aperta parens, & amantibus increpet alis.
Dumque opus arcanum, & taciti compendia Martis
Enumerant, lætiſque ſuos complexibus implent,
Hopleaque exquirunt, tardumque Dymanta queruntur.
Ecce & Dirceæ juxta dux concitus alæ
Venerat Amphion. non longum cæde recenti
Lætatus, videt innumeris fervere catervis

Tellurem, atque una gentem expirare ruina.
Qui tremor illicita cœli de lampade tactos,
Hic fixit juvenem, pariterque horrore ſub uno
Vox, acies, ſanguiſque perit, gemituſque parantem
Ipſe ultro convertit equus. fugit ala retorto
Pulvere. nondum illi Thebarum clauſtra ſubibant,
Et jam Argiva cohors nocturno freta triumpho
Proſilit in campos, per & arma, & membra jacentum
Tetraque congerie ſola, ſemianimumque cruorem
Cornipedes, ipſique ruunt. gravis exterit artus
Ungula, ſanguineus lavat imber, & impedit axes:
Dulce viris hac ire via, ceu tecta ſuperbi
Sidonia, atque ipſas calcent in pulvere Thebas.
Hortatur Capaneus: Satis occultata, Pelaſgi,
Delituit virtus: nunc nunc mihi vincere pulchrum
Teſte die. mecum clamore, & pulvere aperto
Ite palam juvenes: ſunt & mihi provida dextræ
Omina, & horrendi ſtricto mucrone furores.
Sic ait. Ardentes alacer ſuccendit Adraſtus,
Argolicuſque gener, ſequitur jam triſtior augur.
Jamque premunt muros, & adhuc nova funera narrat
Amphion, miſeramque intrabant protinus urbem,

Ni Megareus ſpecula citus exclamaſſet ab alta:
Claude vigil, ſubeunt hoſtes: claude undique portas.
Eſt, ubi dat vires, nimius timor: ocyus omnis
Porta coit. ſolas dum tardius arctat Echion
Ogygias, audax animi Spartana juventus
Irrupit, cæſique ruunt in limine primo,
Incola Taygeti Panopeus, rigidique natator
Oebalus Eurotæ, tuque ô ſpectate palæſtris
Omnibus, & nuper Nemeæo in pulvere felix
Alcidama, primis quem cæſtibus ipſe ligarat
Tyndarides: nitidi moriens convexa magiſtri
Reſpicis, averſo pariter deus occidit aſtro.
Te nemus Oebalium, te lubrica ripa Lacænæ
Virginis, & falſo gurges cantatus olore
Flebit, Amyclæis Triviæ lugebere nymphis,
Et quæ te leges, præceptaque fortia belli
Erudiit genitrix, nimium didiciſſe queretur.
Talis Echionio Mavors in limine ſævit.
Tandem humeris obnixus Acron, & pectore toto
Pronus Alimenides ferratæ robora portæ
Torſerunt. quanta pariter cervice gementes
Profringunt inarata diu Pangæa juvenci.

Par operis jactura lucro; quippe hoſte retento
Excluſere ſuos. cadit intra mœnia Grajus
Ormenus, & pronas tendentis Amynthoris ulnas
Fundentiſque preces, penitus cervice reciſa
Verba ſolo, vultuſque cadunt, colloque decorus
Torquis in hoſtiles cecidit per vulnus arenas.
Solvitur interea vallum, primæque recuſant
Stare moræ. jam ſe peditum junxere catervæ
Mœnibus, at patulas ſaltu tranſmittere foſſas
Horror equis; hærent trepidi, atque immane paventes
Abruptum mirantur agi: nunc impetus ire
Margine ab extremo, nunc ſponte in frena recedunt.
Hi præfixa ſolo vellunt munimina: at illi
Portarum objectus minuunt, & ferrea ſudant
Clauſtra remoliri, trabibuſque arctata ſonoro
Pellunt ſaxa loco, pars ad faſtigia miſſas
Exultant hæſiſſe faces: pars ima laceſſunt,
Scrutanturque cavas cæca teſtudine turres.
At Tyrii, quæ ſola ſalus, caput omne coronant
Murorum, nigraſque ſudes, & lucida ferro
Spicula, & arſuras cœli per inania glandes,

Saxaque in adverſos ipſis avulſa rotabant
Mœnibus. exundant ſævo faſtigia nimbo,
Armatæque vomunt ſtridentia tela feneſtræ.
Qualiter aut Malean, aut alta Ceraunia ſupra
Ceſſantes in nube ſedent, nigriſque leguntur
Collibus, & ſubitæ ſaliunt in vela procellæ:
Talis Agenoreis Argivum exercitus armis
Obruitur. non ora virum, non pectora flectit
Imber atrox, rectoſque tenent in mœnia vultus
Immemores leti, & tantum ſua tela videntes.
Anthea falcato luſtrantem mœnia curru
Deſuper Ogygiæ pepulit gravis impetus haſtæ;
Lora excuſſa manu, retroque in terga volutus
Semianimos artus, ocreis retinentibus hæret:
Mirandum viſu belli ſcelus, arma trahuntur,
Fumanteſque rotæ tellurem, & tertius haſtæ
Sulcus arant. longo ſequitur vaga pulvere cervix,
Et reſupinarum patet orbita longa comarum.
At tuba luctificis pulſat clangoribus urbem,
Obſeptaſque fores ſonitu perfringit amaro.
Diviſere aditus, omnique in limine ſævus
Signifer ante omnes ſua damna, & gaudia portat.

Dira intus facies: vix Mavors ipſe videndo
Gaudeat. incertis lymphatam horroribus urbem
Scindunt diſſenſu vario, luctuſque, furorque
Et pavor, & cæcis fuga circumfuſa tenebris.
Bellum intraſſe putes: fervent diſcurſibus arces,
Miſcentur clamore viæ. ferrum undique, & ignes
Mente vident: ſævas mente accepere catenas.
Conſumpſit ventura timor. jam tecta replerant,
Templaque, & ingratæ vallantur planctibus aræ.
Una omnes, eademque ſubit formido per annos.
Poſcunt fata ſenes, ardet, palletque juventus,
Atria fœmineis trepidant ululata querelis.
Flent pueri, & flendi nequeunt cognoſcere cauſas
Attoniti, & tantum matrum lamenta timentes.
Illas cogit amor, nec habent extrema pudorem.
Ipſæ tela viris, ipſæ iram, animoſque miniſtrant,
Hortanturque, unaque ruunt, nec avita gementes
Limina, nec parvos ceſſant oſtendere natos.
Sic ubi pumiceo paſtor rapturus ab antro
Armatas erexit apes, fremit aſpera nubes:
Inque vicem ſeſe ſtridore hortantur, & omnes
Hoſtis in ora volant, mox deficientibus alis

Amplexæ flavamque domum, captivaque plangunt
Mella, laborataſque premunt ad pectora ceras.
Nec non ancipitis pugnat ſententia vulgi,
Diſcordeſque ferit motus. hi reddere fratrem
Nec muſſant, ſed voce palam, claroque tumultu
Reddere regna jubent: periit reverentia regis
Sollicitis: veniat, pactumque hic computet annum,
Cadmeoſque lares exul, patriaſque ſalutet
Infelix tenebras. Cur autem ego ſanguine fraudes,
Et perjura luam regalis crimina noxæ?
Inde alii. fera iſta fides; jam vincere mavult.
Tireſian alii lachrymis & ſupplice cœtu
Orant, quodque unum rebus ſolamen in arctis,
Noſſe futura rogant. Tenet ille incluſa, premitque
Fata deum. Quiane ante duci bene credita noſtra
Conſilia & monitus, cum perfida bella vetarem?
Te tamen, infelix, inquit, perituraque Thebe,
Si taceam, nequeo miſer exaudire cadentem,
Argolicumque oculis haurire vacantibus ignem.
Vincamur, pietas: pone eja altaria, virgo,
Quæramus ſuperos. Facit illa, acieque ſagaci
Sanguineos flammarum apices, geminumque per aras

Ignem, & clara tamen mediæ faſtigia lucis
Orta docet. Tunc in ſpeciem ſerpentis inanem
Ancipiti gyro volvi, frangique ruborem
Demonſtrat dubio, patriaſque illuminat umbras.
Ille coronatos jam dudum ampleſtitur ignes,
Fatidicum ſorbens vultu flagrante vaporem:
Stant triſtes horrore comæ, vittaſque trementes
Cæſaries inſana levat. Diducta putares
Lumina, conſumptumque genis rediiſſe nitorem.
Tandem exundanti permiſit verba furori:
Audite, ô fontes, extrema litamina divûm,
Labdacidæ. venit alma ſalus, ſed limite duro.
Martius inferias, & ſæva efflagitat anguis
Sacra, cadat generis quicunque noviſſimus extat
Viperei: datur hoc tantum victoria pacto.
Felix, qui tanta lucem mercede relinquet.
Stabat fatidici prope ſæva altaria vatis
Mœſtus adhuc, patriæ tantum communia lugens
Fata Creon; grandem ſubiti cum fulminis ictum,
Non ſecus ac torta trajectus cuſpide pectus,
Accipit exanimis, ſentitque Menœcea poſci.
Monſtrat enim, ſuadetque timor. ſtupet anxius alto

Corda metu glaciante pater. Trinacria qualis
Ora repercuſſum Libyco mare ſumit ab æſtu,
Mox plenum Phœbo vatem & celerare jubentem
Nunc humilis genua amplectens, nunc ora canentis
Nequioquam reticere rogat. jam fama ſacratam
Vocem amplexa volat, clamantque oracula Thebæ.
Nunc age, quis ſtimulos & pulchræ gaudia mortis
Addiderit juveni (neque enim hæc abſentibus unquam
Mens homini tranſmiſſa deis) memor incipe Clio,
Secula te quoniam penes & digeſta vetuſtas.
Diva Jovis ſolio juxta comes, unde per orbem
Rara dari, terriſque ſolet contingere virtus,
Seu pater omnipotens tribuit, ſive ipſa capaces
Elegit penetrare viros, cœleſtibus ut nunc
Deſiluit gaviſa plagis. dant clara meanti
Aſtra locum, quoſque ipſa polis adfixerat ignes.
Jamque premit terras: nec vultus ab æthere longe:
Sed placuit mutare genas: fit provida Manto,
Reſponſis ut plana fides, & fraude priores
Exuitur vultus: abiit horrorque vigorque
Ex oculis, paulum decoris permanſit, honoſque
Mollior, & poſito vatum geſtamina ferro

Subdita. deſcendunt veſtes, torviſque ligatur
Vitta comis (nam laurus erat) tamen aſpera produnt
Ora deam, nimiique gradus. Sic Lydia conjux
Amphitryoniaden exutum horrentia terga
Perdere Sidonios humeris ridebat amictus,
Et turbare colus, & tympana rumpere dextra.
Sed neque te indecorem ſacris, dignumque juberi
Talia, Dircæa ſtantem pro turre, Menœceu,
Invenit. immenſæ reſerato limine portæ
Sternebas Danaos: pariter Mavortius Hæmon.
Sed conſanguinei quamvis, atque omnia fratres,
Tu prior. exanimes circumcumulantur acervi.
Omne ſedet telum: nulli ſine cædibus ictus.
Necdum aderat virtus. non mens, non dextra quieſcit,
Non avida arma vacant, ipſa inſanire videtur
Sphynx galeæ cuſtos, viſoque animata cruore
Emicat effigies, & ſparſa oricalcha renident.
Cum dea pugnantis capulum, dextramque repreſſit:
Magnanime ô juvenis, quo non agnoverit ullum
Certius armifero Cadmi de ſemine Mavors,
Linque humiles pugnas, non hæc tibi debita virtus:
Aſtra vocant, cœloque animam (plus concipe) mittes.

Jam dudum hoc hilares genitor bacchatur ad aras,
Hoc ignes, fibræque volunt, hoc urget Apollo.
Terrigenam cunćto patriæ pro ſanguine poſcunt.
Fama canit monitus. gaudet Cadmeïa plebes
Certa tui, rape mente deos, rape nobile fatum.
I, precor, accelera, ne proximus occupet Hæmon.
Sic ait, & magna cunćtantis pećtora dextra
Permulſit tacite; ſeſeque in corde reliquit.
Fulminis haud citius radiis adflata cupreſſus
Combibit infeſtas & ſtirpe & vertice flammas,
Quam juvenis multo poſſeſſus numine pećtus
Erexit ſenſus, letique invaſit amorem.
Ut vero averſæ greſſumque, habitumque notavit,
Et ſubitam a terris in nubila creſcere Manto,
Obſtupuit. ſequimur, divûm quæcunque vocaſti,
Nec tarde paremus, ait: jamjamque recedens,
Inſtantem vallo Pylium tamen Agrea fixit.
Armigeri feſtum excipiunt. tum vulgus euntem
Aućtorem pacis, ſervatoremque, deumque
Conclamat gaudens, atque ignibus implet honeſtis.
Jamque iter ad muros curſu feſtinus anhelo
Obtinet, & miſeros gaudet vitaſſe parentes.

Cum genitor (ſteteruntque ambo & vox hæſit utrinque,
Dejectæque genæ) tandem pater ante profatus:
Quis novus inceptis rapuit te caſus ab armis?
Quæ bello graviora paras? dic nate precanti,
Cur tibi torva acies? cur hic truculentus in ore
Pallor? & ad patrios non ſtant tua lumina vultus?
Audiſti reſponſa. palam eſt. per ego oro tuoſque
Nate, meoſque annos, miſeræque per ubera matris,
Ne vati, ne crede puer. ſuperine profanum
Dignantur ſtimulare ſenem? cui vultus inanis,
Extinctique orbes, & pœna ſimillima diro
Oedipodæ? quid ſi inſidiis, & fraude doloſa
Rex agit? extrema eſt cui noſtra in ſorte timori
Nobilitas, tuaque ante duces notiſſima virtus.
Illius hæc forſan remur, quæ verba deorum
Ille monet: ne frena animo permitte calenti:
Da ſpacium, tenuemque moram: male cuncta miniſtrat
Impetus. hoc, oro, munus concede parenti.
Sic tua maturis ſignentur tempora canis,
Et ſis ipſe parens, & ad hunc, animoſe, timorem

Pervenias. ne perge meos orbare penates.
Externi te nempe patres, alienaque tangunt
Pignora? ſi pudor eſt, primum miſerere tuorum.
Hæc pietas, hic verus honos, ibi gloria tantum
Ventoſumque decus, titulique in morte latentes.
Nec timidus te flecto parens: I, prælia miſce,
Per Danaas acies, medioſque per obvius enſes,
Non teneo. liceat miſero tremebunda lavare
Vulnera, & undantem lachrymis ſiccare cruorem,
Teque iterum ſævis, iterumque remittere bellis.
Hoc malunt Thebæ. Sic colla, manuſque tenebat
Implicitus: ſed nec lachrymæ, nec verba movebant
Diis votum juvenem. quin & monſtrantibus illis
Fraude patrem tacita ſubit, avertitque timorem:
Falleris heu, veroſque metus, pater optime, neſcis,
Non me ulli monitus, nec vatum exorſa furentum
Sollicitant, Maneſque movent: ſibi callidus iſta
Tireſias, natæque canat. non ſi ipſe recluſis
Cominus ex adytis in me inſaniret Apollo.
Sed gravis unanimi caſus me fratris ad urbem
Sponte refert. gemit Inachia mihi ſaucius Hæmon
Cuſpide. vix illum medio de pulvere belli

Inter utraſque acies, jamjamque tenentibus Argis.
Sed moror. I, reſove dubium, turbæque ferenti
Dic, pareant, leviterque vehant. ego vulnera doctum
Jungere, ſupremique fugam revocare cruoris
Eetiona petam. Sic imperfecta locutus
Effugit. illi atra merſum caligine pectus
Confudit ſenſus. pietas incerta vagatur,
Diſcordantque metus: impellunt credere Parcæ.
Turbidus interea ruptis venientia portis
Agmina belligeri Capaneus agit æquore campi.
Cornua nunc equitum, cuneos nunc ille pedeſtres,
Et proculcantes moderantum funera currus.
Idem altas turres ſaxis, & turbine crebro
Laxat: agit turmas idem, atque in ſanguine fumat.
Nunc ſpargit torquens volucri nova vulnera plumbo,
Nunc jaculum excuſſo rotat in ſublime lacerto,
Nullaque tectorum ſubit ad faſtigia, quæ non
Deferat haſta virum, perfuſaque cæde recurrat.
Nec jam aut Oeniden, aut Hippomedonta peremptos,
Aut vatem Pelopea phalanx, aut Arcada credunt.
Quin ſocium coiiſſe animas, & corpore in uno
Stare omnes: ita cuncta replet. non ullius ætas,

Non cultus, non forma movet: pugnantibus idem,
Supplicibuſque furit. non quiſquam obſiſtere contra,
Non belli tentare vices. procul arma furentis,
Terribileſque jubas, & frontem caſſidis horrent.
At pius electa murorum in parte Menœceus,
Jam ſacer aſpectu ſolitoque auguſtior ore,
Ceu ſubito in terras ſupero demiſſus ab axe,
Conſtitit, exempta manifeſtus caſſide noſci,
Deſpexitque acies hominum, & clamore profundo
Convertit campum, juſſitque ſilentia bello.
Armorum ſuperi, tuque ô qui funere tanto
Indulges mihi, Phœbe, mori, date gaudia Thebis,
Quæ pepigi, & toto quæ ſanguine prodigus emi.
Ferte retro bellum, captæque impingite Lernæ
Relliquias turpes, confixaque terga foventes
Inachus indecores pater averſetur alumnos.
At Tyriis templa, arva, domos, connubia, natos
Reddite morte mea. ſi vos placida hoſtia juvi,
Si non attonitis vatis conſulta recepi
Auribus, & Thebis nondum credentibus hauſi,
Hæc Amphioniis pro me perſolvite terris,
Ac mihi deceptum, precor, exorate parentem.

Sic ait, inſignemque animam mucrone coruſco
Dedignantem artus pridem, mœſtamque teneri
Arripit, atque uno quæſitam vulnere rumpit.
Sanguine tunc ſpargit turres, & mœnia luſtrat,
Seque ſuper medias acies, nondum enſe remiſſo,
Jecit, & in ſævos cadere eſt conatus Achivos.
Aſt illum amplexæ Pietas, Virtuſque ferebant
Leniter ad terras corpus. jam ſpiritus olim
Ante Jovem, & ſummis apicem ſibi poſcit in aſtris.
Jamque intra muros nullo ſudore receptum
Gaudentes heroa ferunt. abſceſſerat ultro
Tantalidum venerata cohors. ſubit agmine longo
Colla inter juvenum, lætiſque favoribus omni
Concinitur vulgo, Cadmum atque Amphiona ſupra
Conditor. Hi ſertis, hi veris honore ſoluto
Accumulant artus, patriaque in ſede reponunt
Corpus adoratum. repetunt mox bella peractis
Laudibus. Hic victa genitor lachrymabilis ira
Congemit, & tandem matri data flere poteſtas:
Luſtralemne feris ego te, puer inclyte, Thebis,
Devotumque caput, vilis ceu mater alebam?
Quod molita nefas? cui tantum inviſa deorum?

Non ego monſtrifero coitu revoluta novavi
Pignora, nec nato peperi funeſta nepotes.
Quid refert? habet ecce ſuos Jocaſta duceſque,
Regnanteſque videt. nos ſæva piacula bello
Demus, ut alternis (placet hoc tibi fulminis auctor)
Oedipodionii mutent diademata fratres.
Quid ſuperos, hominesve queror? tu ſæve Menœceu,
Tu miſeram ante omnes properaſti extinguere matrem.
Unde hic mortis amor? quæ ſacra inſania menti?
Quosve ego conceptus, aut quæ male pignora fudi
Tam diverſa mihi? nimirúm Martius anguis,
Quæque novis proavum tellus effloruit armis.
Hinc animi triſtes, nimiuſque in pectore Mavors,
Et de matre nihil. ſponte en ultroque peremptus
Irrumpis mœſtas fatis nolentibus umbras.
Aſt egomet Danaos, Capaneaque tela verebar.
Hæc erat, hæc metuenda manus, ferrumque, quod amens
Ipſa dedi. viden ut jugulo conſumpſerit enſem?
Altius haud quiſquam Danaum mucrone ſubiſſet.
Diceret infelix etiamnum & cuncta repleret

Queſtibus. Abducunt comites, famulæque peroſam
Solantes thalamoque tenent. ſedet eruta multo
Ungue genas. non illa diem, non verba precantum
Reſpicit, aut viſus flectit tellure relictos.
Jam vocis, jam mentis inops. Sic aſpera tigris
Fœtibus abreptis Scythico deſerta ſub antro
Accubat, & tepidi lambit veſtigia ſaxi.
Nuſquam iræ: ſedit rabies, feritaſque, fameſque
Oris, eunt præter ſecura armenta, gregeſque.
Aſpicit illa jacens. ubi enim, quibus ubera paſcat,
Aut quos ingenti premat expectata rapina?
Hactenus arma, tubæ, ferrumque, & vulnera. ſed nunc
Cominus aſtrigeros Capaneus tollendus in axes.
Non mihi jam ſolito vatum de more canendum:
Major ab Aoniis ſumenda audacia lucis.
Mecum omnes audete deæ. ſive ille profunda
Miſſus nocte furor, Capaneaque ſigna ſecutæ
Arma Jovem contra Stygiæ rapuere ſorores,
Seu virtus egreſſa modum, ſeu gloria præceps,
Seu magnæ data fama neci, ſeu læta malorum
Principia, & blandæ ſuperum mortalibus iræ.
Jam ſordent terrena viro, tædetque profundæ

Cædis, & exhauſtis olim Grajumque, ſuiſque
Miſſilibus, laſſa reſpexit in æthera dextra.
Ardua mox torvo metitur culmina viſu,
Innumeroſque gradus, gemina latus arbore cluſus
Aërium ſibi portat iter, longeque timendus
Multifidam quercum flagranti lumine vibrat.
Arma rubent una, clypeoque incenditur ignis.
Hac, ait, in Thebas, hac me jubet ardua virtus
Ire, Menœceo qua lubrica ſanguine turris.
Experiar, quid ſacra juvent, an falſus Apollo.
Dixit, & alterno captiva in mœnia greſſu
Surgit ovans. quales mediis in nubibus æther
Vidit Aloidas, cum creſceret impia tellus
Deſpectura deos, nec adhuc immane veniret
Pelion, & trepidum jam tangeret Oſſa Tonantem.
Tum vero attoniti fatorum in cardine ſummo,
Ceu ſuprema lues urbem, facibuſque cruentis
Aequatura ſolo turres Bellona ſubiret,
Omnibus e tectis certatim ingentia ſaxa,
Roboraque, & gravidas fundæ balearis habenas,
(Nam jaculis, cœloque vagis ſpes unde ſagittis?)
Verum avidi & tormenta rotant, & molibus urgent.

Ille nec ingeſtis, nec terga ſequentibus unquam
Detrahitur telis, vacuoque ſub aëre pendens
Plana velut terra certus veſtigia figat,
Tendit, & ingenti ſubit occurrente ruina.
Amnis ut incumbens longævi robora pontis
Adſiduis oppugnat aquis. jam ſaxa fatiſcunt,
Emotæque trabes: tanto violentior ille
(Sævit enim majore ſalo) quaſſatque, trahitque
Molem ægram, nexus donec celer alveus omnes
Abſcidit, & curſu victor reſpirat aperto.
Utque petita diu celſus faſtigia ſupra
Eminuit, trepidamque adſurgens deſuper urbem
Vidit, & ingenti Thebas exterruit umbra,
Increpat attonitos: Humileſne Amphionis arces
Pro pudor, hi faciles, carmenque imbelle ſecuti,
Et, mentita diu Thebarum fabula, muri?
Et quidnam egregium proſternere mœnia molli
Structa lyra? ſimul inſultans, greſſuque, manuque
Molibus obſtantes cuneos, tabulataque ſævus
Deſtruit. abſiliunt pontes, tectique trementis
Saxea frena labant, diſſeptoque aggere rurſus
Utitur, & truncas rupes in templa, domoſque

Præcipitat, frangitque ſuis jam mœnibus urbem.
Jamque Jovem circa ſtudiis diverſa fremebant
Argolici, Tyriique dei. pater æquus utriſque
Aſpicit ingentes ardentum cominus iras,
Seque obſtare videt. gemit inſervante noverca
Liber, & obliquo reſpectans lumine patrem:
Nunc ubi ſæva manus, meaque heu cunabula flammæ,
Fulmen, io ubi fulmen? ait. gemit auctor Apollo,
Quas dedit ipſe, domos. Lernam, Thebaſque rependit
Mœſtus, & intento dubitat Tirynthius arcu.
Maternos plangit volucer Danaëius Argos.
Flet Venus Harmoniæ populos: metuenſque mariti
Stat procul, & tacita Gradivum reſpicit ira.
Increpat Aonios audax Tritonia divos.
Junonem tacitam furibunda ſilentia torquent.
Non tamen hæc turbant pacem Jovis. ecce quierunt
Jurgia, cum mediis Capaneus auditus in aſtris,
Nullane pro trepidis, clamabat, numina Thebis
Statis? ubi infandæ ſegnes telluris alumni,
Bacchus & Alcides? piget inſtigare minores.
Tu potius venias, (quis enim concurrere nobis
Dignior?) en cineres Semeleaque buſta tenentur.

Nunc age, hunc totis in me connitere flammis
Juppiter. an pavidas tonitru turbare puellas
Fortior? & ſoceri thalamos exſcindere Cadmi?
Ingemuit dictis ſuperûm dolor. ipſe furentem
Riſit, & incuſſa ſanctarum mole comarum;
Quænam ſpes hominum tumidæ poſt prælia Phlegræ?
Tune etiam feriendus? ait, premit undique lentum
Turba deum frendens, & tela ultricia poſcit.
Nec jam audet fatis turbata obſiſtere conjux.
Ipſa dato nondum cœleſtis regia ſigno
Sponte tonat, coëunt ipſæ ſine flamine nubes,
Accurruntque imbres. Stygias rupiſſe catenas
Japetum, aut victam ſupera ad convexa levari
Inarimen, Aetnamve putes. pudet iſta timere
Cœlicolas. ſed cum in media vertigine mundi
Stare virum, inſanaſque vident depoſcere pugnas,
Mirantur taciti, & dubio pro fulmine pendent.
Cœperat Ogygiæ ſupra faſtigia turris
Arcanum mugire polus, cœlumque tenebris
Auferri: tenet ille tamen, quas non videt, arces.
Fulguraque attritis quoties micuere procellis,
His, ait, in Thebas, his jam decet ignibus uti,

Hinc renovare facem, laſſamque accendere quercum.
Talia dicentem toto Jove fulmen adactum
Corripuit. primæ fugere in nubila criſtæ,
Et clypei niger umbo cadit. jamque omnia lucent
Membra viri. cedunt acies, & terror utrinque
Quo ruat, ardenti feriat quas corpore turmas.
Intra ſe ſtridere facem, galeamque, comaſque
Quærit, & urentem thoraca repellere dextra
Conatus, ferri cinerem ſub pectore tractat.
Stat tamen, extremumque in aëra verſus anhelat,
Pectoraque inviſis obicit fumantia muris,
Ne caderet. Sed membra virum terrena relinquunt,
Exuiturque animus. Paulum ſi tardius artus
Ceſſiſſent, potuit fulmen meruiſſe ſecundum.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER XI.

POSTQVAM magnanimus furias virtutis iniquæ
Conſumpſit Capaneus, expiravitque receptum
Fulmen, & ad terras longe comitata cadentem
Signavit muros ultricis ſemita flammæ:
Componit dextra victor concuſſa plagarum
Juppiter, & vultu cœlumque, diemque reducit.
Gratantur ſuperi, Phlegræ ceu feſſus anhelet
Prælia, & Encelado fumantem impreſſerit Aetnam.
Ille jacet laceræ complexus fragmina turris,
Torvus adhuc viſu, memorandaque facta relinquens
Gentibus, atque ipſi non illaudata Tonanti.
Quantus Apollineæ temerator matris Averno
Tenditur; ipſæ horrent, ſi quando pectore ab alto
Emergunt volucres, immenſaque membra jacentis

Spectant, dum miſeræ creſcunt in pabula fibræ.
Sic gravat injectus terras, hoſtiliaque urit
Arva, & anhelantem cœleſti ſulfure campum.
Reſpirant Thebæ, templiſque jacentia ſurgunt
Agmina. jam finis votis, finiſque ſupremis
Planctibus, & natos auſæ deponere matres.
At vaga palantes campo fuga volvit Achivos.
Nec jam aut hoſtes turmæ, aut ferrum mortale timetur,
Omnibus ante oculos iræ Jovis, omnibus ardent
Arma metu, galeæque tonant, viſuſque paventes
Ipſe ſequi, & profugis opponere Juppiter ignes.
Inſtat Agenoreus miles, cœlique tumultu
Utitur. indomitos ut cum Maſſylla per arva
Armenti reges magno leo fregit hiatu,
Et contentus abit: rauci tunc cominus urſi,
Tunc avidi venere lupi, rabieque remiſſa
Lambunt degeneres alienæ vulnera prædæ.
Hinc premit Eurymedon, cui ruſticus horror in armis,
Ruſtica tela manu, patriumque agitare tumultum.
Pan illi genitor: tener hinc conatibus annos

Egreditur, juvenemque patrem puer æquat Alatreus.
Fœlices ambo: ſed fortunatior ille,
Quem genuiſſe juvat: nec jam dignoſcere promptum,
Quæ magis arma ſonent, quo plus eat haſta lacerto.
Arctatur denſo fugientum examine vallum.
Quas volvis, Gradive, vices? modo mœnia Cadmi
Scandebant, ſua nunc defendunt tecta Pelaſgi.
Ceu redeunt nubes, ceu circumflantibus auſtris
Alternus procumbit ager, ceu gurgite cano
Nunc retegit bibulas, nunc obruit æſtus arenas.
Procumbit late pubes Tirynthia, alumni
Exuvias imitata dei. trux mœret ab alto
Amphitryoniades Nemeæa in ſanguine terga,
Et ſimiles ramos, ſimileſque videre pharetras.
Stabat in Argolicæ ferrato margine turris
Egregius lituo dextri Mavortis Enipeus
Hortator, ſed tunc miſeris dabat utile ſignum,
Suadebatque fugam, & tutos in caſtra receptus:
Cum ſubitum obliquo deſcendit ab aëre vulnus,
Urgentiſque ſonum læva manus aure retenta eſt,
Sicut erat: fugit in vacuas jam ſpiritus auras,
Jam gelida ora tacent, carmen tuba ſola peregit.

Jamque potens ſcelerum, geminæque exercita gentis
Sanguine, Tiſiphone fraterna cludere quærit
Bella tuba. nec ſe tanta in certamina retur
Sufficere, inferna comitem ni ſede Megæram,
Et conſanguineos in prælia ſuſcitet angues.
Ergo procul vacua conſedit valle, ſolumque
Enſe fodit Stygio, terræque immurmurat abſens
Nomen, &, Elyſiis ſignum indubitabile regnis,
Crinalem attollit longo ſtridore ceraſten.
Cæruleæ dux ille comæ, quo protinus omnis
Horruit audito tellus, pontuſque, poluſque,
Et pater Aetnæos iterum proſpexit ad ignes.
Accipit illa ſonum, ſtabat tunc forte parenti
Proxima, dum cœtu Capaneus laudatur ab omni
Ditis, & inſignem Stygiis fovet amnibus umbram.
Protinus abrupta terrarum mole ſub aſtris
Conſtitit, exultant Manes, quantumque profundæ
Rareſcunt tenebræ, tantum de luce receſſit.
Excipit atra ſoror, dextræque innexa profatur:
Hac germana tenus Stygii metuenda parentis
Imperia, & juſſos potui tolerare furores,
Sola ſuper terras, hoſtilique obvia mundo,

Dum vos Elyſium & faciles compeſcitis umbras.
Nec pretium deforme moræ, caſſique labores.
Hoc quodcunque madent campi, quod ſanguine fumant
Stagna, quod innumero Lethæa examine gaudet
Ripa, meæ vires, mea læta inſignia. Sed quid
Hæc ego? Mars habeat, vulgataque jactet Enyo.
Vidiſtis (Stygiis certe manifeſtus in umbris)
Sanguine fœdatum rictus, atroque madentem
Ora ducem tabo: miſerum inſatiabilis edit
Me tradente caput. modo nempe horrendus ab aſtris
Deſcendit vos uſque fragor. mea ſacra premebat
Tempeſtas, ego mixta viri furialibus armis
Bella deûm, & magnas ridebam fulminis iras.
Sed jam (effabor enim) longo ſudore fatiſcunt
Corda, ſoror, tardæque manus. hebet infera cœlo
Taxus, & inſuetos angues nimia aſtra ſoporant.
Tu, cui totus adhuc furor, exultantque recentes
Cocyti de fonte comæ, da jungere vires.
Non ſolitas acies, nec Martia bella paramus,
Sed fratrum (licet alma fides, pietaſque repugnent,
Vincentur) fratrum ſtringendi cominus enſes.

Grande opus. ipſæ odiis, ipſæ diſcordibus armis
Aptemur. quid lenta venis? agedum elige, cujus
Signa feras: ambo faciles, noſtrique, ſed anceps
Vulgus, & adfatus matris, blandamque precatu
Antigonen timeo, paulum ne noſtra retardet
Conſilia. ipſe etiam, qui nos laſſare precando
Suetus, & ultrices oculorum expoſcere diras,
Jam pater eſt. cœtu fertur jam ſolus ab omni
Flere ſibi. Atque adeo moror ipſa irrumpere Thebas,
Adſuetumque larem, tibi pareat impius exul,
Argolicumque impelle nefas, neu mitis Adraſtus
Prævaleat, plebeſque, cave, Lernæa moretur.
Vade, & in alternas inimica revertere pugnas.
Talia partitæ diverſum abiere ſorores.
Ut Notus & Boreas, gemino de cardine mundi,
Hic nive Rhiphæa, Libycis hic paſtus arenis,
Bella cient. clamant amnes, freta, nubila, ſilvæ;
Jamque patent ſtrages. plangunt ſua damna coloni,
Et tamen oppreſſos miſerantur in æquore nautas.
Illas ut ſummo vidit pater altus Olympo
Inceſtare diem, trepidumque Hyperionis orbem
Suffundi maculis, torvo ſic inchoat ore:

Vidimus armiferos, quo fas erat uſque, furores,
Cœlicolæ, licitaſque acies, etſi impia bella
Unus init, auſuſque mea procumbere dextra.
Nunc par infandum, miſeriſque incognita terris
Pugna ſubeſt. auferte oculos. abſentibus auſint
Illa deis, lateantque Jovem. ſat funera menſæ
Tantaleæ, & ſontes vidiſſe Lycaonis aras,
Et féſtina polo ducentes aſtra Mycenas.
Nunc etiam turbanda dies. mala nubila tellus
Accipe, ſecedantque poli, ſtat parcere mundo,
Cœlitibuſque meis. ſaltem ne virginis almæ
Sidera, Ledæi videant neu talia fratres.
Sic pater omnipotens, viſuſque nocentibus arvis
Abſtulit, & dulci terræ caruere ſereno.
Jamque per Argolicas Erebo ſata virgo cohortes
Veſtigat Polynicis iter, portiſque ſub ipſis
Invenit, incertum leto tot iniqua fugane
Exeat, & dubios turbabant omina ſenſus.
Viderat, obſcura vallum dum nocte pererrat
Aeger conſilii, curiſque noviſſima volvens,
Conjugis Argiæ lacera cum lampade mœſtam
Effigiem. (Sunt monſtra deûm, ſic ire parabat,

Has latura viro tedas erat) Ergo roganti,
Quæ via, quiſve dolor, cur mœſta inſignia? tantum
Fleverat; atque manu timidos averterat ignes.
Scit mentem vidiſſe nefas. etenim unde Mycenis
Adforet, & vallum conjux inopina ſubiret?
Sed fati monitus, vicinaque funera ſentit,
Ac ſentire timet. cum vero Acherontis operti
Diva ter admoto tetegit thoraca flagello,
Ardet inops animi, nec tam confidere regno,
Quam ſcelus, & cædem, & perfoſſi in ſanguine fratris
Expirare cupit, ſubituſque adfatur Adraſtum.
Sera quidem, extremus ſociûm, gentiſque ſuperſtes
Argolicæ, conſulta, pater, jam rebus in arctis
Aggredior: tunc tempus erat, cum ſanguis Achivum
Integer, ire ultro, primamque capeſſere pugnam,
Non plebis Danaæ florem, regumque verendas
Objectare animas, ut lamentabile tantis
Urbibus induerem capiti decus: aſpera quando
Præcepit virtus; nunc ſaltem exolvere fas ſit,
Quæ merui. Scis namque, ſocer, licet alta recondas
Vulnera, & adflictum generi vereare pudorem:
Ille ego ſum, qui te pacem & pia jura regentem

Infelix (utinamque aliis datis urbibus hoſpes)
Extorrem patria, regnoque. ſed exige tandem
Supplicia. fratrem ſuprema in bella (quid horres?
Decretum eſt, fixumque) voco. deſiſte morari:
Nec poteris. non ſi atra parens, miſeræque ſorores
In media arma cadant: non ſi ipſe ad bella ruenti
Obſtet, & extinctos galeæ pater ingerat orbes,
Deficiam. An ne bibam ſupereſt quodcunque cruoris
Inachii? & veſtris etiamnum mortibus utar?
Vidi egomet propter ruptos telluris hiatus,
Nec ſubii: vidi exanimum, fecique nocentem
Tydea: me Tegee regem indefeſſa repoſcit,
Orbaque Parrhaſiis ululat mihi mater in antris.
Ipſe nec Iſmeni ripas, dum ſtagna cruentat
Hippomedon, Tyrias potui nec ſcandere turres,
Dum tonat, & tecum, Capaneu, miſcere furores?
Quis tantus pro luce timor? ſed digna rependam.
Conveniant ubicunque nurus, matreſque Pelaſgæ,
Longævique patres, quorum tot gaudia carpſi,
Orbavique domos. fratri concurro: quid ultra eſt?
Spectent, & votis victorem Etheoclea poſcant.
Jamque vale conjux, dulceſque valete Mycenæ.

At tu care ſocer (nec enim omnis culpa malorum
Me penes, & ſuperi mecum, Parcæque nocentes)
Sis lenis cineri, meque hæc poſt prælia raptum
Alitibus, fratrique tegas, urnaque reportes.
Hoc tantum, & natæ melius connubia jungas.
Ibant in lachrymas; veluti cum vere reverſo
Biſtoniæ tepuere nives, ſummittitur ingens
Hæmus, & anguſtos Rhodope deſcendit in amnes.
Cœperat & leni ſenior mulcere furentem
Alloquio. ſcidit orſa novo terrore cruenta
Eumenis, alipedemque citum, fataliaque arma,
Protinus Inachii vultus expreſſa Perinthi
Obtulit, ac fidas excluſit caſſide voces.
Ac ſuper hæc: Abrumpe moras: celeremus, & illum
Adventare ferunt portis. Sic omnia vicit,
Correptumque injecit equo. volat æquore aperto
Pallidus, inſtantemque deæ circumſpicit umbram.
Sacra Jovi merito Tyrius pro fulmine ductor
Nequicquam Danaos ratus exarmaſſe ferebat.
Nec pater ætherius, divumque has ullus ad aras,
Sed mala Tiſiphone trepidis inſerta miniſtris
Aſtat, & inferno prævertit vota Tonanti.

Summe deûm, tibi namque meæ primordia Thebæ
(Liveat infandum licet Argos, & aſpera Juno)
Debent, Sidonios ex quo per littora raptor
Turbaſti thyaſos, dignatus virgine noſtra
Terga premi, & placidas falſum mugire per undas!
Nec te vana fides, iterum Cadmeïa adeptum
Connubia, & Tyrios nimium irrupiſſe penates.
Tandem, inquam, ſoceros, dilectaque mœnia gratus
Reſpicis, adſertorque tonas, ceu regia cœli
Attentata tui; ſic te pro turribus altis
Vidimus urgentem nubes, lateque benignum
Fulmen, & auditos proavis agnovimus ignes:
Accipe nunc pecudes, & magni thuris acervos,
Votivumque marem. dignas ſed pendere grates
Haud mortale opus eſt. certent tibi reddere Bacchus
Noſter, & Alcides. illis hæc mœnia ſerva.
Dixerat, aſt illi niger ignis in ora genaſque
Proſiluit, raptumque comis diadema cremavit.
Tunc ferus ante ictum ſpumis delubra cruentat
Taurus, & obſtantum mediis e cœtibus exit
Turbidus, inſano feriens altaria cornu.
Diffugiunt famuli, & regem ſolatur aruſpex.

Ipſe inſtaurari ſacrum male fortis, agique
Imperat, & magnos ficto premit ore timores,
Qualis ubi implicitum Tirynthius oſſibus ignem
Senſit, & Oeteas membris accedere veſtes,
Vota incepta tamen, libataque thura ferebat
Durus adhuc, patienſque mali, mox grande coactus
Ingemuit, victorque furit per viſcera Neſſus.
Nuntius exanimi ſuſpenſus pectora curſu
Aepytus ad regem portæ ſtatione relicta
Tendit, & hæc trepido vix intellectus anhelat:
Rumpe pios cultus, intempeſtivaque, rector,
Sacra deûm. frater muris circum omnibus inſtat,
Portarumque moras frenis adſultat, & haſtis,
Nomine te crebro, te ſolum in prælia poſcens.
Flent mœſti retro comites, & uterque loquenti
Adgemit, & pulſis exercitus obſtrepit armis.
Ille vocat? Nunc tempus erat, ſator optime divûm.
Quid meruit Capaneus? turbatus inhorruit altis
Rex odiis, mediaque tamen gaviſus in ira eſt.
Sic ubi regnator poſt exulis otia tauri,
Mugitum hoſtilem ſumma tulit aure juvencus,
Agnovitque minas, magna ſtat fervidus ira

Ante gregem, ſpumiſque animos ardentibus effert,
Nunc pede torvus humum, nunc cornibus aëra findens.
Horret ager, trepidæque expectant prælia valles.
Non deſunt regi comites: Sine, mœnia pulſet
Irritus. ille autem fractis huc audeat uſque
Viribus? hic miſeris furor eſt inſtare periclo,
Nec librare metus, & tuta odiſſe. reſiſte
Hoc fretus ſolio. nos propulſabimus hoſtem.
Hos bellare jube. ſic proxima turba, ſed ardens
Ecce aderat luctu, diſcurſuſque omnia belli
Libertate Creon. urit fera corda Menœceus:
Nulla patri requies: illum quæritque, tenetque.
Illum ſanguineos proflantem pectore rivos
Aſpicit, & ſæva ſemper de turre cadentem.
Ut dubium, & pugnas cunctantem Etheoclea vidit:
Ibis ait, neque te ulterius, fratrumque ducumque
Peſſime, funeribus patriæ, lachrymiſque potitum,
Eumenidum bellique reum, patiemur inulti.
Stat tua non æquis luimus perjuria divis.
Urbem armis, opibuſque gravem, & modo civibus arctam,

Ceu cœlo dimiſſa lues, inimicave tellus
Hauſiſti, vacuamque tamen ſublimis obumbras?
Deeſt ſervitio plebes. hos ignis egentes
Fert humus, hos pelago patrius jam detulit amnis.
Hi quærunt artus, illi ardua vulnera curant.
Redde agedum miſeris fratres, natoſque, patreſque,
Redde arvis, domibuſque viros. Ubi maximus Hy-pſeus,
Finitimuſque Dryas? ubi Phocidos arma ſonoræ,
Euboicique duces? illos tamen æqua duelli
Fors tulit ad Manes. at tu (pudet) hoſtia regni,
Hoſtia nate jaces, ceu mutus & e grege ſanguis.
Hei mihi primitiis armorum, & rite nefaſto
Libatus, juſſuſque mori, & cunctabitur ultra
Iſte? nec adverſo nunc ſaltem Marte vocatus
Stabit? an in pugnas alium jubet ire prophanus
Tireſias? iterumque meos oracula nectit
In gemitus? quid enim miſero ſuper unicus Hæmon?
Ille jube ſubeat, tuque hinc ſpectator ab alta
Turre ſede. quid ſæva fremis, fabulamque cohortem
Reſpectas? hi te ire volunt, hi pendere pœnas:
Ipſa etiam genitrix, ipſæque odore ſorores.

In te ardens frater ferrum, mortemque minatur,
Sævaque portarum convellit clauſtra, nec audis?
Sic pater infrendens, miſeraque exæſtuat ira.
Ille ſub hæc: Non fallis, ait, nec te inclyta nati
Fata movent: canere illa patrem, & jactare decebat.
Sed ſpes ſub lachrymis, ſpes atque occulta cupido
His latet; inſano prætendis funera voto,
Meque premis fruſtra, vacuæ ceu proximus aulæ.
Non ita Sidoniam fortuna reliquerit urbem,
In te ut ſceptra cadant, tanto indigniſſime nato.
Nec mihi difficilis præſens vindicta. ſed arma
Arma prius famuli. coëant in prælia fratres,
Vult gemitus lenire Creon: lucrare furorem:
Victori mihi cuncta lues. Sic jurgia paulum
Diſtulit, atque enſem, quem jam dabat ira, repreſſit.
Ictus ut incerto paſtoris vulnere ſerpens
Erigitur gyro, longumque e corpore toto
Virus in ora legit; paulum ſi devius hoſtis
Torſit iter, cecidere minæ, tumefactaque fruſtra
Colla ſedent, iraſque ſui bibit ipſe veneni.
At genitrix primam funeſtæ ſortis ut amens
Expavit famam, (nec tarde credidit) ibat

Sciſſa comas, vultuque, & pectore nuda cruento,
Non ſexus, decoriſve memor. Pentheïa qualis
Mater ad inſani ſcandebat culmina montis,
Promiſſum ſævo caput allatura Lyæo.
Non comites, non ferre ipſæ veſtigia natæ
Aequa valent: tantum miſeræ dolor ultimus addit
Robur, & exangues crudeſcunt luctibus anni.
Jamque decus galeæ, jam ſpicula ſæva ligabat
Ductor, & ad lituos hilarem, trepidumque tubarum
Proſpiciebat equum: ſubito cum apparuit ingens
Mater, & ipſe metu famulumque expalluit omnis
Cœtus, & oblatam retro dedit armiger haſtam.
Quis furor? unde iterum regni integrata reſurgit
Eumenis? ipſi etiam poſt omnia, cominus ipſi
Stabitis? uſque adeo geminas duxiſſe cohortes,
Et facinus mandaſſe parum eſt? quo deinde redibit
Victor? in hos ne ſinus? ô diri conjugis olim
Felices tenebræ! datis improba lumina pœnas.
Hæc ſpectanda dies? quo, ſæve, minantia flectis
Ora? quid alternos vultus, pallorque ruborque
Mutat? & obnixi frangunt mala murmura dentes?
Me miſeram, vinces! prius hæc tamen arma neceſſe eſt

Experiare domi. ſtabo ipſa in limine portæ
Auſpicium infelix, ſcelerumque immanis imago.
Hæc tibi canicies, hæc ſunt calcanda, nefande,
Ubera, perque uterum ſonipes hic matris agendus.
Parce: quid oppoſitam capulo, parmaque repellis?
Non ego te contra Stygiis feralia ſanxi
Vota deis. cæco nec Erinnyas ore rogavi.
Exaudi miſeram: genitrix te, ſæve, precatur,
Non pater. adde moram ſceleri, & metire, quod audes.
Sed pulſat muros germanus, & impia contra
Bella ciet? non mater enim, non obſtat eunti
Ulla ſoror. te cuncta rogant, hic plangimus omnes.
Aſt ibi vix unus pugnas diſſuadet Adraſtus,
Aut fortaſſe jubet. tu limina avita, deoſque
Linquis, & a noſtris in fratrem amplexibus exis?
At parte ex alia tacitos obſtante tumultu
Antigone furata gradus (nec caſta retardat
Virginitas) volat Ogygii faſtigia muri
Exuperare furens. ſenior comes hæret eunti
Actor, & hic ſummas non duraturus ad arces.
Utque procul viſis paulum dubitavit in armis,

Agno-

Agnovitque (nefas!) jaculis, & voce ſuperba
Tecta inceſſentem, magno prius omnia planctu
Implet, & e muris ceu deſcenſura profatur:
Comprime tela manu, paulumque hanc aſpice turrim,
Frater, & horrentes refer in mea lumina criſtas.
Agnoſcis ne hoſtes? ſic annua pacta, fidemque
Poſcimus? hi queſtus? hæc eſt bona cauſa modeſti
Exulis? Argolicos per te, germane, penates
(Nam Tyriis jam nullus honos) per ſiquid in illa
Dulce domo, ſummitte animos. en utraque gentis
Turba rogant, ambæque acies. rogat illa ſuorum
Antigone devota malis, ſuſpectaque regi,
Et tantum tua, dure, ſoror. ſaltem ora, truceſque
Solve genas. liceat vultus fortaſſe ſupremum
Noſcere dilectos: &, ad hæc lamenta, videre,
Anne fleas. illum gemitu jam ſupplice mater
Frangit, & exſertum dimittere dicitur enſem.
Tu mihi fortis adhuc? mihi, quæ tua nocte, dieque
Exilia, erroreſque fleo? jam jamque tumentem
Placavit tibi, ſæve, patrem. quid crimine ſolvis
Germanum? nempe ille fidem & ſtata fœdera rupit,
Ille nocens, ſævuſque ſuis; tamen ecce vocatus

Non venit. His paulum furor clangueſcere dictis
Cœperat, obſtreperet quamquam atque obſtaret Erinnys.
Jam ſummiſſa manus, lente jam flectit habenas,
Jam tacet. erumpunt gemitus, lachrymaſque fatetur
Caſſis. hebent iræ, pariterque & abire nocentem,
Et veniſſe pudet. ſubito cum matre repulſa
Eumenis ejecit fractis Etheoclea portis
Clamantem: Venio, ſolumque, quod ante vocaſti,
Invideo. Ne inceſſe moras, gravis arma tenebat
Mater. Io patria, ô regum incertiſſima tellus,
Nunc certe victoris eris. Nec mitior ille,
Tandem, inquit, ſcis, ſæve, fidem? & deſcendis in æquum?
O mihi nunc primum longo poſt tempore frater,
Congredere: hæ leges, hæc fœdera ſola ſuperſunt.
Sic hoſtile tuens fratrem: namque uritur alto
Corde, quod innumeri comites, quod regia caſſis,
Inſtratuſque oſtro ſonipes, quod fulva metallo
Parma micet: quamquam haud armis inhonorus & ipſe,
Nec palla vulgare nitens: opus ipſa novarat

Mœoniis Argia modis, & pollice docto
Stamina purpureæ ſociaverat aurea telæ.
Jamque in pulvereum furiis hortantibus æquor
Proſiliunt: ſua quemque comes, ſtimulatque, regitque.
Frena tenent ipſæ, phaleraſque, & lucida comunt
Arma manu, mixtiſque jubas ſerpentibus augent.
Stat conſanguineum campo ſcelus: unius ingens
Bellum uteri, coëuntque pares ſub caſſide vultus.
Signa tacent, ſiluere tubæ: ſtupefactaque Martis
Cornua. ter nigris avidus regnator ab oris
Intonuit, terque ima ſoli concuſſit; & ipſi
Armorum fugere dei. nuſquam inclyta Virtus,
Reſtinxit Bellona faces; longeque paventes
Mars rapuit currus; & Gorgone cruda virago
Abſtitit; inque vicem Stygiæ rubuere ſorores.
Prominet excelſis vulgus miſerabile tectis.
Cuncta madent lachrymis, & ab omni plangitur arce.
Hinc queſti vixiſſe ſenes; hinc pectore nudo
Stant matres, parvoſque vetant attendere natos.
Ipſe quoque Ogygios monſtra ad gentilia manes
Tartareus rector porta jubet ire recluſa.
Montibus inſidunt patriis, triſtique corona

Infecere diem, & vinci ſua crimina gaudent.
Illos ut ſtimulis ire in diſcrimen apertis
Audiit, & ſceleri nullum jam obſtare pudorem,
Advolat, & medias immittit Adraſtus habenas.
Ipſe quidem regnis multum & venerabilis ævo;
Sed quid apud tales, quis nec ſua pignora curæ?
Alternos tamen ille rogat: Spectabimus ergo
Inachidæ, Tyriique nefas? ubi jura, deique?
Bella ubi? ne perſtate animis. te deprecor hoſtis,
(Quamquam, hæc ira ſinat, nec tu mihi ſanguine longe)
Te, gener, & jubeo. ſceptri ſi tanta cupido eſt,
Exuo regales habitus: I Lernan, & Argos
Solus habe. Non verba magis ſuadentia frangunt
Accenſos, ſumptiſque ſemel conatibus obſtant,
Quam Scytha curvatis erectus fluctibus unquam
Pontus, Cyaneos vetuit concurrere montes.
Ut periiſſe preces, geminoſque ad prælia fuſos
Pulvere cornipedes, explorarique furentum
In digitis amenta videt, fugit, omnia linquens
Caſtra, viros, generum, Thebas, ac fata monentem
Converſumque jugo propellit Ariona. qualis

Demiſſus curru lævæ poſt præmia ſortis
Umbrarum cuſtos, mundique noviſſimus hæres
Palluit, amiſſo veniens in Tartara cœlo.
Non tamen indulſit pugnæ, cunctataque primo
Subſtitit in ſcelere, & paulum fortuna morata eſt.
Bis caſſæ periere viæ: bis cominus actos
Avertit bonus error equos, puræque nefandi
Sanguinis. obliquis ceciderunt ictibus haſtæ.
Tendunt frena manu, & ſævis calcaribus urgent
Immeritos. movet & geminas miſerabile divûm
Prodigium turmas, alternaque murmura volvunt
Muſſantes, iterare aciem, procurrere ſæpe
Impetus, & totum miſeris opponere bellum.
Jam dudum terris, cœtuque offenſa deorum
Averſa cœli Pietas in parte ſedebat,
Non habitu, quo nota prius, non ore ſereno,
Sed vittis exuta comam, fraternaque bella,
Ceu ſoror infelix pugnantum, aut anxia mater,
Deflebat: ſævumque Jovem, Parcaſque nocentes
Vociferans, ſeſeque polis, & luce relicta
Deſcenſuram Erebo, & Stygios jam malle penates.
Quid me, ait, ut ſævis animantum, ac ſæpe deorum

Obſtaturam animis, princeps natura, creabas?
Nil jam ego per populos, nuſquam reverentia noſtri.
O furor, ô homines, diræque Prometheos artes!
Quam bene poſt Pyrrham tellus, pontuſque vacabant?
En mortale genus! Dixit, ſpeculataque tempus,
Auxilium tentemus, ait, licet irrita coner.
Deſiluitque polo: niveus ſub nubibus altis
Quamquam mœſta deæ ſequitur veſtigia limes.
Vix ſteterat campo, ſubita manſueſcere pace
Agmina, ſentirique nefas. tunc ora madeſcunt,
Pectoraque, & tacitus ſubrepſit fratribus horror.
Arma etiam ſimulata gerens, cultuſque viriles
Nunc his, nunc illis: Agite, ite, obſiſtite, clamat,
Quîs nati fratreſque domi, quîs pignora tanta.
His quoque (nonne palam eſt, ultro miſereſcere divos?)
Tela cadunt: cunctantur equi: fors ipſa repugnat.
Nonnihil impulerat dubios, ni torva notaſſet
Tiſiphone fraudes, cœleſtique ocyor igne
Adforet increpitans. Quid belli obverteris auſis,
Numen iners, pacique datum? cede improba: noſter
Hic campus, noſterque dies. nunc ſera nocentes

Defendis Thebas:.ubi tunc, cum bella cieret
Bacchus? & armatas furiarent orgia matres?
Aut ubi ſegnis eras, dum Martius impia ſerpens
Stagna bibit? dum Cadmus arat? dum victa cadit Sphynx?
Dum rogat Oedipoden genitor? dum lampade noſtra
In thalamos Iocaſta venit? Sic urget, & ultro
Vitantem aſpectus, etiam, pudibundaque longe
Ora reducentem, premit aſtridentibus Hydris,
Intentatque faces: dejectam in lumina pallam
Diva trahit, magnoque fugit queſtura Tonanti.
Tunc vero accenſæ ſtimulis majoribus iræ:
Arma placent, verſæque volunt ſpectare cohortes.
Inſtaurant crudele nefas. rex impius aptat
Tela, & funeſtæ caſum prior occupat haſtæ.
Illa viam medium clypei conata per orbem
Non perfert ictus, atque alto vincitur auro.
Tunc exul ſubit, & clare funeſta precatur:
Dii, quos effoſſo non irritus ore rogavit
Oedipodes, firmate nefas, non improba poſco
Vota: piabo manus, & eodem pectora ferro
Reſcindam, dum me moriens hic ſceptra tenentem

Linquat, & hunc ſecum portet minor umbra dolorem.
Haſta ſubit velox equitis femur inter, equique
Ilia, letum utrique volens: ſed plaga ſedentis
Laxato vitata genu; tamen irrita voti
Cuſpis, in obliquis invenit vulnera coſtis.
It præceps ſonipes ſtrictæ contemptor habenæ,
Arvaque ſanguineo ſcribit rutilantia gyro.
Exultat, fratris credens hunc eſſe cruorem.
Credit & ipſe metu. totis jamque exul habenis
Indulget, cæcuſque avidos illidit in ægrum
Cornipedem curſus. miſcentur frena, manuſque,
Telaque, & ad terram turbatis greſſibus ambo
Præcipitant; ut nocte rates, quas nubilus Auſter
Implicuit, frangunt tonſas, mutantque rudentes,
Luctatæque diu tenebris, hyemique, ſibique,
Sicut erant, imo pariter ſedere profundo.
Hæc pugnæ facies. coëunt ſine more, ſine arte,
Tantum animis, iraque, atque igneſcentia cernunt
Per galeas odia, & vultus rimantur acerbo
Lumine. nil ádeo mediæ telluris, & enſes
Impliciti, nexæque manus, alternaque ſævi
Murmura, ceu lituos rapiunt, aut ſigna tubarum.

Fulmineos veluti præceps cum cominus egit
Ira ſues, ſtrictuſque erexit pectora ſetis:
Igne tremunt oculi, lunataque dentibus uncis
Ora ſonant: ſpectat pugnas de rupe propinqua
Venator pallens, canibuſque ſilentia ſuadet.
Sic avidi incurrunt: nec dum letalia miſcent
Vulnera, ſed cœptus ſanguis, facinuſque peractum,
Nec jam opus eſt furiis. tantum mirantur, & adſtant
Laudantes, hominumque dolent plus poſſe furores,
Fratris uterque furens cupit adfectatque cruorem,
Et neſcit manare ſuum. Tandem irruit exul,
Hortatuſque manum, cui fortior ira, nefaſque
Juſtius, alte enſem germani in corpore preſſit,
Qua male jam plumis imus tegit inguina thorax,
Ille dolens nondum: ſed ferri frigore primo
Territus, in clypeum turbatos colligit artus,
Mox intellecto magis ac magis æger anhelat
Vulnere, nec parcit cedenti: atque increpat hoſti:
Quo retrahis, germane, gradus? O languida ſomno,
Et regnis effœta quies! longaque ſub umbra
Imperia! exilio, rebuſque exercita egenis
Membra vides, diſce arma pati, nec fidere lætis,

Sic pugnant miſeri. reſtabat laſſa nefando
Vita duci, ſummuſque cruor, poterantque parumper
Stare gradus: ſed ſponte ruit, fraudemque ſupremam
In media iam morte parat. Clamore Cithæron
Erigitur, fraterque ratus viciſſe, levavit
Ad cœlum palmas. Bene habet. non irrita vovi,
Cerno graves oculos, atque ora natantia leto:
Huc aliquis propere ſceptrum, atque inſigne comarum
Dum videt. Hæc dicens greſſus admovit, & arma
Ceu templis decus & patriæ laturus ovanti,
Arma etiam ſpoliare cupit. nondum ille peractis
Manibus, ultrices animam ſervabat in iras.
Utque ſuperſtantem, pronumque in pectore ſenſit,
Erigit occulte ferrum, vitæque labantis
Relliquias tenues odio ſupplevit, & enſem
Jam lætus fratris non frater corde reliquit.
Ille autem, Viviſne? & adhuc manet ira ſuperſtes,
Perfide, nec ſedes unquam meriture quietas?
I mecum ad Manes: illic quoque pacta repoſcam,
Si modo Agenorei ſtat Gnoſſia judicis urna,
Qua reges punire datur. nec plura locutus,
Concidit, & totis fratrem gravis obruit armis.

Ite truces animæ, funeſtaque Tartara leto
Polluite, & cunctas Erebi conſumite pœnas.
Voſque malis hominum, Stygiæ, jam parcite, divæ.
Omnibus in terris ſcelus hoc, omnique ſub ævo
Viderit una dies, monſtrumque infame futuris
Excidat, & ſoli memorent hæc prælia reges.
At genitor ſceleris comperto fine, profundis
Erepſit tenebris, ſævoque e limine profert
Mortem imperfectam. veteri ſtat ſordida tabo
Utraque canicies, & durus ſanguine crinis
Obnubit furiale caput. procul ora, genæque
Intus, & effoſſæ ſquallent veſtigia lucis.
Virgo autem impoſitæ ſuſtentat pondera lævæ,
Dextra ſedet baculo. qualis ſi puppe relicta
Exoſus pigri manes ſulcator Averni
Exeat ad ſuperos, ſolemque & pallida turbet
Aſtra, nec ipſe diu fortis, patienſque ſuperni
Aëris. interea longum ceſſante magiſtro
Creſcat opus, totiſque expectent ſecula ripis.
Talis init campum, comitique extrema gementi,
Duc, ait, ad natos, patremque recentibus oro
Injice funeribus. Cunctatur neſcia virgo,

Quid paret, impediunt iter, implicitoſque morantur
Arma, viri, currus, altaque in ſtrage ſeniles
Deficiunt greſſus, & dux miſeranda laborat.
Ut quæſita diu monſtravit corpora clamor
Virginis, inſternit totos frigentibus artus.
Nec vox ulla ſeni. jacet, immugitque cruentis
Vulneribus, nec verba diu tentata ſequuntur.
Dum tractat galeas, atque ora latentia quærit,
Tandem muta furens genitor ſuſpiria ſolvit,
Tarda meam, pietas, longo poſt tempore mentem
Percutis? eſt ne ſub hoc hominis clementia corde?
Vincis me miſerum, vincis, natura, parentem.
En habeo gemitus, lachrymæque per arida ſerpunt
Vulnera, & in molles ſequitur manus impia planctus.
Accipite infandæ juſta exequialia mortis,
Crudeles, nimiumque mei. nec noſcere natos,
Alloquiumque aptare licet. dic, virgo, precanti,
Quem teneo? quo nunc veſtras ego ſævus honore
Proſequar inferias? ô ſi fodienda redirent
Lumina, & in vultus ſævire ex more poteſtas.
Heu dolor, heu juſto magis exaudita parentis
Vota, malæque preces. Quiſnam fuit ille deorum,

Qui ſtetit orantem juxta, præceptaque verba
Dictavit fatis? furor illa, & movit Erinnys,
Et pater, & genitrix, & regna, oculique cadentes;
Nil ego. per Ditem juro dulceſque tenebras,
Immeritamque ducem, ſubeam ſic tartara digna
Morte, nec iráta fugiat me Laïus umbra.
Hei mihi, quos nexus fratrum, quæ vulnera tracto?
Solvite quæſo manus, infeſtaque vincula tandem
Dividite, & medium nunc ſaltem admittite patrem.
Talia dequeſtus, paulatim ſumpſerat iras
Mortis, & occulte telum, ni nata vetaret,
Quærebat, ſed caſta manu ſubtraxerat enſes
Antigone, furit inde ſenex. Ubi noxia tela?
Heu furiæ, num totum abiit in corpora ferrum?
Dicentem comes ægra levat, mutumque dolorem
Ipſa premit, ſævum gaudens planxiſſe parentem.
Olim autem incœptæ clamore exterrita pugnæ
Regina extulerat notum penetralibus enſem,
Enſem ſceptriferi ſpolium lachrymabile Laji.
Multaque cum Superis & diro queſta cubili,
Et nati furiis, & primi conjugis umbris,
Luctata eſt dextra, & prono vix pectore ferrum

Intravit tandem, & venas prorupit aniles
Vulnus, & infelix luſtratur ſanguine lectus.
Illius exili ſtridentem in pectore plagam
Iſmene, collapſa ſuper, lachrymiſque, comiſque
Siccabat plangens. qualis Marathonide ſilva
Flebilis Erigone, cæſi prope funera patris
Queſtibus abſumptis triſtem jam ſolvere nodum
Cœperat, & fortes ramos moritura legebat.
At jam læta ducum ſpes eluſiſſe duorum
Res Amphionias alio, ſceptrumque maligna
Tranſtulerat Fortuna manu, Cadmique tenebat
Jura Creon. Miſer heu bellorum terminus! illi
Pugnarant fratres. hunc & Mavortia clamant
Semina, & impenſus patriæ paulo ante Menœceus
Conciliat populis. ſcandit fatale tyrannus
Flebilis Aoniæ ſolium. pro blanda poteſtas,
Et ſceptri male-ſuadus amor! nunquamne priorum
Hærebunt documenta novis? juvat ecce nefaſto
Stare loco, regimenque manu tractare cruentum.
Quid melior Fortuna poteſt? jam flectere patrem
Incipit, atque datis abolere Menœcea regnis.
Primum adeo ſævis imbutus amoribus aulæ,

Indicium ſpecimenque ſui, jubet igne ſupremo
Arceri Danaos, nudoque ſub axe relinqui
Infelix bellum, & triſtes ſine ſedibus umbras.
Mox reducem Ogygiæ congreſſus limine portæ
Oedipoden timuit paulum, ſeſeque minorem
Confeſſus tacite, promptamque coërcuit iram.
Mox redit in regem cæcumque audentibus hoſtem
Increpitans. procul, inquit, abi victoribus omen
Inviſum, & furias averte, ac mœnia luſtra
Diſceſſu Thebana tuo. ſpes longa peracta eſt.
Vade, jacent nati. quæ jam tibi vota ſuperſunt?
Horruit inſtinctu rabido, ſteteruntque trementes,
Ceu viſu præſente, genæ, ſeniumque receſſit.
Tunc natam, baculumque manu dimiſit, & iræ
Innixus, tumido vocem de pectore rumpit:
Jamne vacat ſævire, Creon? modo perfida regna
Fortunæque locum noſtræ miſerande ſubiſti,
Et tibi jam fas eſt regum calcare ruinas?
Jam tumulis victos, ſocios jam mœnibus arces?
Macte, potes digne Thebarum ſceptra tueri.
Hæc tua prima dies. ſed cur nova contrahis amens
Jura? quid anguſte tantos metiris honores?

Exilium intendis? timida inclementia regum
Iſta. feros avidus quin protinus imbuis enſes?
Crede: licet veniat cupidus parere ſatelles,
Intrepiduſque ſecet non evitantia colla.
Incipe: an expectas, ut pronus ſupplice dextra
Sternar? & immitis domini veſtigia quæram?
Finge autem tentare, ſines? mihine ulla minaris
Supplicia? aut ullos reris ſupereſſe timores?
Linquere tecta jubes? cœlum, terraſque reliqui
Sponte, atque ultricem crudelis in ora retorſi
Non ullo cogente manum. quid tale jubere
Rex inimice potes? fugio, excedoque nefandis
Sedibus. an refert, quo funera longa, meaſque
Tranſportem tenebras? ne non gens cuncta precanti
Concedat, patriæ quantum miſer incubo terræ?
Sed dulces Thebæ: nimirum hic clarior ortus;
Et meliora meos permulcent ſidera vultus.
Hic genitrix, natique. habeas Thebana, regaſque
Mœnia, quo Cadmus, quo Laïus omine rexit,
Quoque ego. ſic thalamos, ſic pignora fida capeſſas:
Nec tibi ſit virtus fortunam evadere dextra:
Sed lucem deprenſus ames. Satis omina ſanxi,

Duc

Duc age nata procul. quid te autem luctibus addo?
Da, rex magne, ducem. Timuit miſeranda relinqui
Antigone, mutatque preces: felicia per te
Regna, verende Creon, ſanctaſque Menœceos umbras:
Da veniam adflicto, dictiſque ignoſce ſuperbis.
Hunc morem fandi longæ fecere querelæ.
Nec ſoli ferus iſte tibi, ſic fata, deoſque
Alloquitur. durus luctu, faciliſque nec ipſi
Sæpe mihi pridem indomito ſub pectore fervet
Libertas miſera, & ſævæ ſpes anxia mortis.
Et nunc ecce tuas irritat callidus iras,
Suppliciumque cupit. Sed tu majoribus, oro,
Imperii potiare bonis, altuſque jacentes
Prætereas, & magna ducum vereare priorum
Funera. Et hic quondam ſolio ſublimis, & armis
Septus, opem miſeris, jura & poſcentibus æquus,
Supplicibuſque dabat: cui nunc ex agmine tanto
Una comes, nec dum exul erat. felicibus hic ne
Obſtat? in hunc odiis & regni viribus exis?
Hunc abigis tectis? an ne prope limina clarum
Ingemat, & votis intempeſtivus oberret?
Pone metum, procul uſque tua ſummotus ab aula

Flebit. ego erectum ſubigam, & ſervire docebo.
Cœtibus abducam, ſolaque in ſede recondam.
Exul erit: nam quæ migranti externa patebunt
Mœnia? vis Argos eat, hoſtileſque Mycenas
Squallidus irreptet? victique ad limen Adraſti
Aonias narret clades? tenuemque precetur
Rex Thebanus opem? miſeræ quid crimina gentis
Pandere, quid caſus juvat oſtentare pudendos?
Conde precor quodcunque ſumus, nec longa precamur
Dona, Creon, miſerere ſenis, mœſtique parentis.
Hic precor, hic manes indulge ponere: certe
Thebanos ſepelire licet. Sic orat, humique
Volvitur. abducit genitor, ſævumque minatur
Indignans veniam; qualis leo rupe ſub alta,
Quem viridem quondam ſilvæ monteſque tremebant:
Jam piger, & longo jacet exarmatus ab ævo,
Magna tamen facies, & non adeunda ſenectus:
Et ſi demiſſas veniat mugitus ad aures,
Erigitur, meminitque ſui, vireſque peractas
Ingemit, & campis alios regnare leones.
Flectitur adfatu, ſed non tamen omnia rector

Supplicis indulget lachrymis, partemque recidit
Muneris. Haud, inquit, patriis prohibebere longe
Finibus, occurſu dum non pia templa, domoſque
Commacules. habeant te luſtra, tuuſque Cithæron:
Atque hæc ecce tuis tellus habitabilis umbris,
Qua bellum, geminæque jacent in ſanguine gentes.
Sic ait, & ficto comitum, vulgique gementis
Aſſenſu, limen tumidus regale petebat.
Interea pulſi vallum exitiale Pelaſgi
Deſtituunt furto. nulli ſua ſigna, ſuuſque
Ductor: eunt taciti paſſim, & pro funere pulchro
Dedecorem amplexi vitam redituſque pudendos.
Nox favet, & grata profugos amplectitur umbra.

P. PAPINII STATII
THEBAIDOS
LIBER XII.

NONDUM cuncta polo vigil inclinare aſtra
Ortus, & inſtantem cornu tenuiore videbat
Luna diem: trepidas ſubito Tithonia nubes
Diſcutit, ac reduci magnum parat æthera Phœbo.
Agmina jam raris Dircæa penatibus errant,
Noctis queſta moras. quamvis tunc otia tandem,
Et primus poſt bella ſopor: tamen ægra quietem
Pax fugat, & ſævi meminit victoria belli.
Vix primo proferre gradum, & munimina valli
Solvere, vix totas reſerare audacia portas.
Stant veteres ante ora metus, campique vacantis
Horror: ut adſiduo jactatis æquore tellus
Prima labat, ſic attoniti nil cominus ire
Mirantur, fuſaſque putant adſurgere turmas.

Sic ubi proſpicuæ ſcandentem limina turris
Idaliæ volucres fulvum aſpexere draconem,
Intus agunt natos, & fœta cubilia vallant
Unguibus, imbelleſque citant ad prælia pennas:
Mox ruerit licet ille retro, tamen aëra nudum
Candida turba timet, tandemque ingreſſa volatus
Horret, & a mediis etiamnum reſpicit aſtris.
Itur in exanguem populum, bellique jacentis
Relliquias, qua quemque dolor, luctuſque cruenti
Exegere duces. hi tela, hi corpora, at illi
Cæſorum tantum ora vident, alienaque juxta
Pectora. pars currus deflent, viduiſque loquuntur,
Hoc ſolum quia reſtat, equis: pars oſcula figunt
Vulneribus magnis, & de virtute queruntur.
Frigida digeritur ſtrages: patuere reciſæ
Cum capulis, haſtiſque manus, mediiſque ſagittæ
Luminibus ſtantes. multis veſtigia cædis
Nulla, ruunt planctu pendente & ubique parato.
At circum informes truncos miſerabile ſurgit
Certamen, qui juſta ferant, qui funera ducant.
Sæpe etiam hoſtiles (luſit Fortuna parumper)
Decepti flevere viros, nec certa facultas

Noſcere, quem miſeri vitent, calcentve cruorem.
At quibus eſt illæſa domus, vacuique dolores,
Aut deſerta vagi Danaum tentoria luſtrant,
Immittuntque faces, aut (quæ poſt bella voluptas)
Quærunt diſperſi, jaceat quo pulvere Tydeus,
An rapti pateat ſpecus auguris, aut ubi divûm
Hoſtis, an ætheriæ vivant per membra favillæ.
Jam lachrymis exemta dies, nec ſerus abegit
Veſper. amant miſeri lamenta, maliſque fruuntur.
Nec ſubiere domus, ſed circum funera pernox
Turba ſedet, vicibuſque datis alterna gementes
Igne feras, planctuque fugant. nec dulcibus aſtris
Victa, nec adſiduo coïerunt lumina fletu.
Tertius auroram pulſabat Lucifer, & jam
Montibus orbatis lucorum gloria, magnæ
Theumeſi venere trabes, & amica Cithæron
Silva rogis. ardent exciſæ viſcera gentis
Molibus extructis. ſupremo munere gaudent
Ogygii manes: queritur miſerabile Grajum
Nuda cohors, vetitumque gemens circumvolat ignem.
Accipit & ſævi manes Etheoclis iniquos
Haudquaquam regalis honos, Argivus haberi

Frater juſſus adhuc, atque exule pellitur umbra.
At non plebejo fumare Menœcea buſto
Rex genitor, Thebæque ſinunt. nec robora vilem
Struxerunt de morte rogum: ſed bellicus agger
Curribus, & clypeis, Grajorumque omnibus armis
Sternitur. hoſtiles ſuper ipſe ut victor acervos,
Pacifera lauro crinem, vittiſque decorus
Accubat. haud aliter quam cum poſcentibus aſtris
Lætus in accenſa jacuit Tirynthius Oeta.
Spirantes ſuper inferias captiva Pelaſgum
Corpora, frenatoſque pater, ſolatia, fortes
Bellorum, mactabat equos: his arduus ignis
Palpitat, & gemitus tandem erupere paterni:
O niſi magnanimus tantæ te laudis iniſſet
Ardor, Echionios mecum venerande penates,
Atque ultra rectura puer: venientia qui nunc
Gaudia & ingratum regni mihi munus acerbas.
Tu ſuperum convexa licet, cœtuſque perenni
(Credo equidem) Virtute colas: mihi flebile ſemper
Numen eris. ponant aras, excelſaque Thebæ
Templa dicent: uni fas ſit lugere parenti.
Et nunc heu quæ digna tibi ſolennia, quaſve

Largiar exequias? nec ſi fatale, poteſtas,
Argos & impulſas cineri miſcere Mycenas,
Meque ſuper, cui vita (nefas!) & ſanguine nati
Partus honos. eademne dies, eadem impia bella
Te, puer, & diros miſero in Tartara fratres?
Et nunc Oedipodi par eſt Fortuna doloris,
Ac mihi: quam ſimiles gemimus, bone Juppiter, umbras?
Accipe, nate, tui nova libamenta triumphi,
Accipe, & hoc regimen dextræ, frontiſque ſuperbæ
Vincula, quæ patri nimium geſtanda dediſti.
Regem te, regem, triſtes Etheocleos umbræ
Aſpiciant. Simul hæc dicens, crinemque, manumque
Deſtruit, accenſaque iterat violentius ira:
Sævum agedum, immitemque vocent, nunc funera Lernæ
Tecum ardere veto. longos utinam addere ſenſus
Corporibus, cœloque animas, Ereboque nocentes
Pellere fas, ipſumque feras, ipſum unca volucrum
Ora ſequi, atque artus regum monſtrare nefandos.
Hei mihi, quod poſitos humus alma, dieſque reſolvit.
Quare iterum repetens, iterumque edico, ſuprema

Ne quis ope, aut flammis auſit juviſſe Pelaſgos,
Aut nece facta luet, numeroque explebit adempta
Corpora: per ſuperos, magnumque Menœcea juro,
Dixit, & abreptum comites in tecta ferebant.
Flebilis interea vacuis comitatus ab Argis
(Fama trahit miſeras) orbæ, viduæque ruebant
Inachides, ceu capta manus: ſua vulnera cuique,
Par habitus cunctis, dejecti in pectora crines,
Accinctique ſinus. manant lacera ora cruentis
Unguibus, & molles planctu crevere lacerti.
Prima per attonitas nigræ regina catervæ
Triſtibus illabens famulis, iterumque reſurgens
Quærit inops Argia vias. non regia cordi,
Non pater: una fides, unum Polynicis amati
Nomen in ore ſedet. Dircen, infauſtaque Cadmi
Mœnia, poſthabitis velit incoluiſſe Mycenis.
Proxima Lernæo Calydonidas agmine mixtas
Tydeos exequiis trahit haud ceſſura ſorori
Deiphile. ſcelus illa quidem, morſuſque profanos
Audierat miſeranda viri; ſed cuncta jacenti
Infelix ignoſcit amor. poſt aſpera viſu,
Ac deflenda tamen, digno plangore Nealce

Hippomedonta ciens. vatis mox impia conjux
Heu vacuos poſitura rogos. Poſtrema gementum
Agmina Mænaliæ ducit comes orba Dianæ,
Et gravis Euadne: dolet hæc, queriturque labores
Audacis pueri: magni memor illa mariti
It torvum lachrymans, ſummiſque iraſcitur aſtris.
Illas & lucis Hecate ſpeculata Lycæis
Proſequitur gemitu, duplexque ad littus euntes
Planxit ab Iſthmiaco genitrix Thebana ſepulchro.
Noctivagumque gregem, quamvis ſibi luget, Eleuſin
Flevit, & arcanos errantibus extulit ignes.
Ipſa per averſos ducit Saturnia colles,
Occultatque vias, ne plebs congreſſa ſuorum
Ire vetet, pereatque ingentis gloria cœpti.
Nec non functa ducum refovendi corpora curam
Iris habet: putreſque arcanis roribus artus
Ambroſiæque rigat ſuccis, ut longius obſtent
Expectentque rogos, flammas neve ante fatiſcant.
Squallidus ecce genas, & hianti vulnere pallens
Ornitus (hic ſocio deſertus ab agmine, tardat
Plaga recens) timidus ſecreta per avia furto
Debile carpit iter, fractæque innititur haſtæ.

Iſque ubi mota novo ſtupuit loca ſola tumultu,
Fœmineumque gregem, quæ jam ſuper agmina Lernæ
Sola videt (non ille viam cauſaſque requirit,
Quippe patent) mœſto ſed ſic prior occupat ore:
Quo miſeræ, quo fertis iter? funuſne peremptis
Speratis, cineremque viris? ſtat pervigil illic
Umbrarum cuſtos, inhumataque corpora regi
Adnumerat. nuſquam lachrymæ, procul uſque fugati
Acceſſus hominum. ſolis avibuſque, feriſque
Ire licet. veſtriſne Creon dabit æquus honorem
Luctibus? immites citius Buſiridos aras,
Odryſiique famem ſtabuli, Siculoſque licebit
Exorare deos. rapiet fortaſſe precantes,
(Si mens nota mihi) nec conjugalia ſupra
Funera, ſed caris longe mactabit ab umbris.
Quin fugitis, dum tuta via eſt, Lernamque reverſæ
Nomina (quod ſupereſt) vacuis datis orba ſepulchris,
Abſenteſque animas ad inania buſta vocatis?
Aut vos Cecropiam (prope namque & Theſea fama eſt
Thermodontiaco lætum remeare triumpho)
Imploratis opem? bello cogendus & armis

In mores hominemque Creon. Sic fatus, at illis
Horruerant lachrymæ, ſtupuitque immanis eundi
Impetus, atque uno vultus pallore notati.
Non ſecus adflavit molles ſi quando juvencas
Tigridis Hircanæ jejunum murmur, & ipſe
Auditu turbatur ager, timor omnibus ingens,
Quæ placeat, quos illa fames deſcendat in armos;
Continuo diſcors vario ſententia motu
Scinditur: his Thebas, tumidumque ambire Creonta,
His placet Actææ ſi quid clementia gentis
Annuat. extremum curarum, ac turpe reverti.
At non fœmineæ ſubitum virtutis honorem
Colligit Argia, ſexuque immane relicto
Tractat opus. placet egregii ſpes dura pericli
Cominus infandi leges accedere regni.
Quo Rhodopes non ulla nurus, nec alumna nivoſi
Phaſidis, innuptis vallata cohortibus iret.
Tunc movet arte dolum, quo ſemet ab agmine fido
Segreget, immiteſque deos, regemque cruentum
Contemptrix animæ, & magno temeraria luctu
Provocet. hortantur pietas, igneſque pudici.
Ipſe etiam ante oculos omni manifeſtus in actu

Nunc hoſpes miſeræ, primas nunc ſponſus ad aras,
Nunc mitis conjux. nunc jam ſub caſſide torva
Mœſtus in amplexu, multumque a limine ſummo
Reſpiciens. ſed nulla animo obverſatur imago
Crebrior, Aonii quam quæ de ſanguine campi
Nuda venit, poſcitque rogos. his anxia mentem
Aegreſcit curis, & qui caſtiſſimus ardor,
Funus amat. Tunc ad comites converſa Pelaſgas:
Vos, ait, Actæas acies, Marathoniaque arma
Elicite, aſpiretque pio fortuna labori.
Me ſinite Ogygias, tantæ quæ ſola ruinæ
Cauſa fui, penetrare domus, & fulmina regni
Prima pati. nec ſurda feræ pulſabimus urbis
Limina, ſunt illic ſoceri mihi, ſuntque ſorores
Conjugis, & Thebas haud ignoranda ſubibo.
Ne tantum revocate gradus. illo impetus ingens,
Auguriumque animi. Nec plura: unumque Menœtem
(Olim hic virginei cuſtos, monitorque pudoris)
Eligit, & quanqnam rudis, atque ignara locorum,
Præcipites greſſus, qua venerat Ornitus, affert.
Atque ubi viſa procul, ſocias liquiſſe malorum,
Anne, ait, hoſtiles ego te labente per agros,

Heu dolor, expectem, quænam ſententia lenti
Theſeos? an bello proceres, an dexter aruſpex
Annuat? interea funus decreſcit: & uncis
Alitibus non hos potius ſupponimus artus?
Et nunc me duram, ſi quis tibi ſenſus, ad umbras
Me tardam quereris Stygiis, fidiſſime, divis.
Heu ſi nudus adhuc, heu ſi jam forte ſepultus,
Noſtrum utrumque nefas. adeo vis nulla dolenti,
Mors nuſquam, ſævuſque Creon. hortaris euntem,
Ornite. Sic dicens magno Megareïa præceps
Arva rapit paſſu, demonſtrat proxima quiſquis
Obvius, horreſcitque habitus, miſeramque veretur.
Vadit atrox viſu, nec corde, nec aure paveſcens,
Et nimiis confiſa malis, propiorque timeri.
Nocte velut Phrygia cum lamentata reſultant
Dindyma, pinigeri rapitur Simoëntis ad amnem
Dux veſana chori, cujus dea ſanguine lecto
Ipſa dedit ferrum, & vittata fronte notavit.
Jam pater Heſperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan, aliis rediturus ab undis,
Cum tamen illa gravem luctu fallente laborem
Neſcit abiſſe diem. nec caligantibus arvis

Terretur, nec frangit iter, per & invia ſaxa,
Lapſuraſque trabes, nemorumque arcana ſereno
Nigra die, cæciſque inciſa novalia foſſis;
Per fluvios ſecura vadi, ſomnoſque ferarum
Præter, & horrendis inſeſſa cubilia monſtris.
Tantum animi, luctuſque valent. Pudet ire Menœtem
Tardius, invalidæque gradum miratur alumnæ.
Quas non illa domos, pecorumque, hominumque modeſto
Pulſavit gemitu? quoties amiſſus eunti
Limes, & errantem comites ſolatia flammæ
Deſtituunt, gelidæque facem vicere tenebræ?
Jamque ſupinantur feſſis, lateque fatiſcunt
Penthei devexa jugi, cum pectore anhelo
Jam prope deficiens, ſic inchoat orſa Menœtes:
Haud procul (exacti ſi ſpes non blanda laboris)
Ogygias Argia domos, & egena ſepulchri
Buſta jacere reor. grave cominus æſtuat aër
Sordidus, & magnæ redeunt per inane volucres.
Hæc illa eſt crudelis humus: nec mœnia longe.
Cernis, ut ingentes murorum porrigat umbras

Campus, & e ſpeculis moriens intermicet ignis?
Mœnia ſunt juxta, modo nox magis ipſa tacebat,
Solaque nigrantes laxabant aſtra tenebras.
Horruit Argia, dextramque ad mœnia tendens:
Urbs optata prius, nunc tecta hoſtilia Thebæ,
Et tamen illæſas ſi reddis conjugis umbras,
Sic quoque dulce ſolum: cernis, quo prædita cultu,
Qua ſtipata manu, juxta tua mœnia primum
Oedipodis magni venio nurus? improba non ſunt
Vota. rogos hoſpes, planctumque, & funera poſco.
Illum, oro, extorrem regni, belloque fugatum,
Illum, quem ſolio non es dignata paterno,
Redde mihi. tuque, oro, veni, ſi Manibus ulla
Effigies, errantque animæ poſt membra ſolutæ,
Tu mihi pande vias, tuaque ipſe ad funera deduc,
Si merui. Dixit, tectumque aggreſſa propinquæ
Paſtorale caſæ, reficit ſpiramina feſſi
Ignis, & horrendos irrumpit turbida campos.
Qualis ab Aetnæis accenſa lampade ſaxis
Orba Ceres magnæ variabat imagine flammæ,
Auſonium, Siculumque latus veſtigia nigri
Raptoris, vaſtoſque legens in pulvere ſulcos.

Illius

Illius inſanis ululatibus ipſe remugit
Enceladus, ruptoque vias illuminat igni.
Perſephonen amnes, ſilvæ, freta, nubila clamant:
Perſephonen tantum Stygii tacet aula mariti.
Admonet attonitam fidus meminiſſe Creontis
Altor, & occultam ſummittere lampada furto.
Regina Argolicas modo formidata per urbes
Votum immane procis, ſpeſque anguſtiſſima gentis,
Nocte ſub infeſta, nullo duce, & hoſte propinquo,
Sola per offenſus armorum, & lubrica tabo
Gramina, non tenebras, non circumfuſa tremiſcens
Concilia umbrarum, atque animas ſua membra gementes.
Sæpe gradu cæco ferrum, calcataque tela
Diſſimulat, ſoluſque labor vitare jacentes,
Dum funus putat omne ſuum, viſuque ſagaci
Rimatur poſitos, & corpora prona ſupinat
Incumbens, queriturque parum lucentibus aſtris.
Forte ſoporiferas cœli ſecreta per umbras
Juno, ſinu magni ſemet furata mariti,
Theſeos ad muros, ut Pallada flecteret, ibat,
Supplicibuſque piis faciles aperiret Athenas:

Atque ubi per campos errore fatiſcere vano
Immeritam Argian ſupero reſpexit ab axe,
Indoluit viſu: & lunaribus obvia bigis
Advertit currum, placidaque ita voce locuta eſt:
Da mihi poſcenti munus breve, Cynthia, ſi quis
Eſt Junonis honos. certe Jovis improba juſſu
Ternoctem Herculeam; veteres ſed mitto querelas:
En locus officio. cultrix placidiſſima noſtri
Inachis Argia cernis qua nocte vagetur,
Nec reperire virum denſis queat ægra tenebris?
Et tibi nimboſum languet jubar. exere quæſo
Cornua, & adſueto propior premat orbita terras.
Hunc quoque, qui curru madidas tibi pronus habenas
Ducit, in Aonios vigiles demitte Soporem.
Vix ea, cum ſciſſis magnum dea nubibus orbem
Protulit: expavere umbræ, fulgorque reciſus
Sideribus, vix ipſa tulit Saturnia flammas.
Primum per campos infuſo lumine, pallam
Conjugis ipſa ſuos noſcit miſeranda labores,
Quanquam texta latent, ſuffuſaque ſanguine mœret
Purpura. dumque deos vocat, & de funere caro
Hoc ſupereſſe putat, videt ipſum in pulvere pæne

Calcatum. fugere animus, viſuſque, ſonuſque,
Incluſitque dolor lachrymas. tunc corpore toto
Sternitur in vultus, animamque per oſcula quærit
Abſentem, preſſumque comis ac veſte cruorem
Servatura legit. Mox tandem voce reverſa
Hunc ego te, conjux, ad debita regna profectum
Ductorem belli, generumque potentis Adraſti
Aſpicio? taliſque tuis occurro triumphis?
Huc attolle genas, defectaque lumina. venit
Ad Thebas Argia tuas. age mœnibus induc,
Et patrios oſtende lares, & mutua redde
Hoſpitia. heu quid ago? projectus ceſpite nudo
Hoc patriæ telluris habes? quæ jurgia? certe
Imperium non frater habet. nullaſne tuorum
Moviſti lachrymas? ubi mater? ubi inclyta fama
Antigone? mihi nempe jaces: mihi victus es uni.
Dicebam, quo tendis iter? quid ſceptra negata
Poſcis? habes Argos: ſoceri regnabis in aula:
Hic tibi longus honos, hic indiviſa poteſtas.
Quid queror? ipſa dedi bellum, mœſtumque rogavi
Ipſa patrem, ut talem nunc te complexa tenerem.

Sed bene habet, ſuperi: gratum eſt, Fortuna: peracta eſt
Spes longinqua viæ: totos invenimus artus.
Hei mihi, ſed quanto deſcendit vulnus hiatu!
Hoc frater? qua parte, precor, jacet ille nefandus
Prædator? vincam volucres, ſit adire poteſtas,
Excludamque feras. an habet funeſtus & ignes?
Sed nec te flammis inopem tua terra videbit:
Ardebis, lachrymaſque feres, quas ferre negatum
Regibus, æternumque tuo famulata ſepulchro
Durabit deſerta fides, teſtiſque dolorum
Natus erit, parvoque torum Polynice fovebo.
Ecce alios gemitus, aliamque ad buſta ferebat
Antigone miſeranda facem, vix nacta petitos
Mœnibus egreſſus. Illam nam tempore in omni
Attendunt vigiles, & rex jubet ipſe timeri,
Contractæque vices, & crebrior excubat ignis.
Ergo deis, fratrique moras excuſat, & amens,
Ut paulum immiſſo ceſſit ſtatio horrida ſomno,
Erumpit muris. fremitu quo territat agros
Virginis ira leæ rabies, cui libera tandem
Et primus ſine matre furor. nec longa morata eſt,

Quippe trucem campum, & poſitus quo pulvere frater
Noverat. atque illam contra videt ire Menœtes
Cui vacat, & caræ gemitus compeſcit alumnæ.
Cum tamen erectas extremus virginis aures
Acceſſit ſonus: utque atra ſub veſte, comiſque
Squallentem, & craſſo fœdatam ſanguine vultus
Aſtrorum radiis, & utraque a lampade vidit:
Cujus, ait, manes, aut quem temeraria quæris
Nocte mea? nihil illa diu, ſed in ora mariti
Dejicit, inque ſuos pariter velamina vultus,
Capta metu ſubito, paulumque oblita doloris.
Hoc magis increpitans ſuſpecta ſilentia, perſtat
Antigone, comitemque premens ipſamque, ſed ambo
Deficiunt, fixique ſilent. tandem ora retexit
Argia, corpuſque tamen complexa, profatur:
Siquid in hoc veteri bellorum ſanguine mecum
Quæſitura venis, ſi tu quoque dura Creontis
Juſſa times, poſſum, tibi me confiſa, fateri.
Si miſera es (certe lachrymas, lamentaque cerno)
Junge age, junge fidem: proles ego regis Adraſti.
Hei mihi, num quis adeſt cari Polynicis ad ignes,

Etſi regna vetant? ſtupuit Cadmeïa virgo
Intremuitque ſimul, dicentemque occupat ultro;
Mene igitur ſociam (pro ſors ignara!) malorum,
Mene times? mea membra tenes, mea funera plangis,
Cedo. tene pudet heu pietas ignava ſororis!
Hæc prior. hic pariter lapſæ, junctoque per ipſum
Amplexu, miſcent avidæ lachrymaſque, comaſque,
Partitæque artus redeunt alterna gementes
Ad vultum, & cara vicibus cervice fruuntur.
Dumque modo hæc fratrem memorat, nunc illa maritum,
Mutuaque exorſæ Thebas, Argoſque renarrant,
Longius Argia miſeros reminiſcitur actus:
Per tibi furtivi ſacrum commune doloris,
Per ſocios Manes, & conſcia ſidera juro;
Non hic amiſſos, quanquam vagus exul honores,
Non gentile ſolum, caræ non pectora matris,
Te cupiens unam, nocteſque, dieſque, locutus
Antigonen. ego cura minor, faciliſque relinqui.
Tu tamen excelſa ſublimis forſitan arce,
Ante nefas Grajis dantem vexilla maniplis
Vidiſti, teque ille acie reſpexit ab ipſa

Enſe ſalutatam, & nutantis vertice coni:
Nos procul: extremas ſed quis deus egit in iras?
Nil veſtræ valuere preces? tibine iſte negavit
Oranti? Cauſas ac triſtia reddere facta
Cœperat Antigone: fidus comes admonet ambas:
Eja agite inceptum potius. jam ſidera pallent
Vicino turbata die, perferte laborem,
Tempus erit lachrymis: accenſo flebitis igne.
Haud procul Iſmeni monſtrabant murmura ripas,
Qui turbatus adhuc & ſanguine decolor ibat.
Huc laceros artus ſocio conamine portant
Invalidæ, jungitque comes non fortior ulnas.
Sic Hyperionium tepido Phaëtonta ſorores
Fumantem lavere Pado, vix dum ille ſepulchro
Conditus, & flentes ſtant circum flumina ſilvæ.
Ut ſanies purgata vado, membriſque reverſus
Mortis honos, ignem miſeræ poſt ultima quærunt
Oſcula: ſed gelidæ circum exanimeſque favillæ
Putribus in foveis, atque omnia buſta quieſcunt.
Stabat adhuc ſeu forte rogus, ſeu numine divûm,
Cui torrere datum ſævos Etheocleos artus,
Sive locum monſtris iterum fortuna parabat,

Seu diſceſſuros ſervaverat Eumenis ignes.
Hic tenuem nigris etiamnum advivere lucem
Roboribus pariter cupidæ videre, ſimulque
Flebile gaviſæ, nec adhuc, quæ buſta, repertum,
Sed placidus, quicunque, rogant, mitiſque ſupremi
Admittat cineris conſortem, & miſceat umbras.
Ecce iterum fratres. primos ut contigit artus
Ignis edax, tremuere rogi, & novus advena buſtis
Pellitur, exundant diviſo vertice flammæ,
Alternoſque apices abrupta luce coruſcant.
Pallidus Eumenidum veluti commiſerit ignes
Orcus, uterque minax globus, & conatur uterque
Longius. ipſæ etiam commoto pondere paulum
Seceſſere trabes, conclamat territa virgo:
Occidimus, functaſque manu ſtimulavimus iras.
Frater erat. Quis enim acceſſus ferus hoſpitis umbræ
Pelleret? en clypei fragmen, ſemuſtaque noſco
Cingula, frater erat. cerniſne ut flamma recedat,
Concurratque tamen? vivunt odia improba, vivunt.
Nil actum bello. miſeri, ſic dum arma movetis,
Vicit nempe Creon. nuſquam jam regna, quis ardor?
Cui furitis? ſedate minas. tuque exul ubique

Semper inops æqui, jam cede. hoc nupta precatur,
Hoc ſoror, aut ſævos mediæ veniemus in ignes.
Vix ea, cum ſubitus campos tremor, altaque tecta
Impulit, adjuvitque rogi diſcordis hiatus,
Et vigilum turbata quies, quibus ipſe malorum
Fingebat ſimulacra ſopor. ruit ilicet, omnem
Proſpectum luſtrans armata indagine miles.
Illos inſtantes ſenior timet unus. at ipſæ
Ante rogum, ſævique palam ſpreviſſe Creontis
Imperia, & furtum claro plangore fatentur
Securæ, quippe omne vident fluxiſſe cadaver.
Ambigitur ſæva de morte, animoſaque leti
Spes furit. Hæc fratris rapuiſſe, hæc conjugis artus
Contendunt, vicibuſque probant. ego corpus, ego ignes,
Me pietas, me duxit amor. depoſcere ſæva
Supplicia, & dextras juvat inſertare catenis.
Nuſquam illa alternis modo quæ reverentia verbis,
Iram, odiumque putes. tantus diſcordat utrinque
Clamor, & ad regem, qui deprendere, trahuntur.
At procul Actæis dextra jam Pallade muris
Juno Phoroneas inducit prævia matres,

Attonitas. non ipſa minus, cœtumque gementem
Conciliat populis, & flentibus addit honorem.
Ipſa manu ramoſque oleæ, vittaſque precantes
Tradit, & obtenta ſummittere lumina palla,
Et præferre docet vacuas ſine manibus urnas. 470
Omnis & Actæis effuſa penatibus ætas
Tecta, viaſque replent. unde hoc examen? & una
Tot miseræ? nec dum cauſas novere malorum,
Jamque gemunt. dea conſiliis ſe miſcet utriſque
Cuncta docens, qua gente ſatæ, quæ funera plangant,
Quidve petant. variis nec non adfatibus ipſæ 476
Ogygias leges, immanſuetamque Creonta
Multum & ubique fremunt. Geticæ non plura queruntur
Hoſpitibus tectis trunco ſermone volucres,
Cum duplices thalamos, & iniquum Terea clamant.
Urbe fuit media nulli conceſſa potentum 481
Ara deûm, mitis poſuit Clementia ſedem:
Et miſeri fecere ſacram. ſine ſupplice nunquam
Illa novo: nulla damnavit vota repulſa.
Auditi, quicunque rogant, noctesque, dieſque 485
Ire datum, & ſolis numen placare querelis.

Parca ſuperſtitio: non thurea flamma, nec altus
Accipitur ſanguis, lachrymis altaria ſudant,
Mœſtarumque ſuper libamina ſerta comarum
Pendent, & veſtes mutata ſorte relictæ.
Mite nemus circa, cultuque inſigne verendo
Vittatæ laurus, & ſupplicis arbor olivæ.
Nulla autem effigies, nulli commiſſa metallo
Forma deæ, mentes habitare & pectora gaudet.
Semper habet trepidos, ſemper locus horret egenis
Cœtibus, ignotæ tantum fœlicibus aræ.
Fama eſt defenſos acie, poſt buſta paterni
Numinis, Herculeos ſedem fundaſſe nepotes.
Fama minor factis: ipſos nam credere dignum
Cœlicolas, tellus quibus hoſpita ſemper Athenæ,
Ceu leges, hominemque novum, rituſque ſacrorum,
Seminaque in vacuas hinc deſcendentia terras
Sic ſacraſſe loco commune animantibus ægris
Confugium, unde procul ſtarent, iræque, minæque,
Regnaque, & a juſtis Fortuna recederet aris.
Jam tunc innumeræ norant altaria gentes.
Huc victi bellis, patriaque e ſede fugati,
Regnorumque inopes, ſcelerumque errore nocentes

Conveniunt, pacemque rogant. mox hoſpita ſedes
Vicit, & Oedipodæ furias, & funus Olynthi
Texit, & a miſero matrem ſummovit Oreſte.
Hunc vulgo monſtrante locum, manus anxia Lernæ
Deveniunt: cedit miſerorum turba priorum.
Vix ibi ſedatis requierunt pectora curis.
Ceu patrio, ſuper alta, grues Aquilone fugatæ
Cum videre Pharon; tunc æthera latius implent,
Tunc hilari clangore ſonant: juvat orbe ſereno
Contempſiſſe nives, & frigora ſolvere Nilo.
Jamque domos patrias, Scythicæ poſt aſpera gentis
Prælia, laurigero ſubeuntem Theſea curru
Lætifici plauſus, miſſuſque ad ſidera vulgi
Clamor, & emeritis hilaris tuba nuntiat armis.
Ante ducem ſpolia, & duri Mavortis imago
Virginei currus, cumulataque fercula criſtis,
Et triſtes ducuntur equi, truncæque bipennes,
Quis nemora, & ſolidam Mæotida cædere ſuetæ,
Corytique leves portantur, & ignea gemmis
Cingula, & informes dominarum ſanguine peltæ.
Ipſæ autem nondum trepidæ, ſexumque fatentur,
Nec vulgare gemunt, aſpernanturque precari,

Et tantum innuptæ quærunt delubra Minervæ.
Primus amor niveis victorem cernere vectum
Quadrijugis, nec non populos in ſemet agebat
Hippolyte, jam blanda genas, patienſque mariti
Fœderis. Hanc patriæ ritus fregiſſe ſeveros
Atthides obliquæ ſecum mirantur operto
Murmure: quod nitidi crines, quod pectora palla
Tota latent, magnis quod barbara ſemet Athenis
Miſceat, atque hoſti veniat paritura marito.
Paulum & ab inſeſſis mœſtæ Pelopeïdes aris
Promovere gradum, ſeriemque & dona triumphi
Mirantur, victique animo rediere mariti.
Atque ubi tardavit currus, & ab axe ſuperbo
Explorat cauſas victor, poſcitque benigna
Aure preces, auſa ante alias Capaneïa conjux:
Belliger Aegide, ſubitæ cui maxima laudis
Semina de noſtris aperit Fortuna ruinis.
Non externa genus, diræ nec conſcia noxæ,
Turba ſumus: domus Argos erat, regeſque mariti,
Non utinam & fortes. quid enim ſeptena movere
Caſtra, & Agenoreos opus emendare penates?
Nec querimur cæſos: hæc bellica jura, viceſque

Armorum. ſed non Siculis exorta ſub antris
Monſtra, nec Oſſæi bello cecidere bimembres.
Mitto genus, claroſque patres; hominum, inclyte Theſeu,
Sanguis erant, homines, eademque in ſidera, eoſdem
Sortitus animarum, alimentaque veſtra creati,
Quos vetat igne Creon, Stygiæque a limine portæ,
Ceu ſator Eumenidum, aut Lethæi portitor amnis,
Summovet, ac dubio cœlique, Erebique ſub axe
Detinet. heu princeps natura! ubi numina? ubi ille
Fulminis injuſti jaculator? ubi eſtis Athenæ?
Septima jam ſurgens trepidis aurora jacentes
Averſatur equis. radios declinat, & horret
Stelligeri jubar omne poli. jam cominus ipſæ
Pabula dira feræ, campumque odere volucres
Spirantem tabo, & cœlum, ventoſque gravantem.
Quantum etenim ſupereſſe rear? nuda oſſa, putremque
Urere permittat ſaniem. properate, verendi
Cecropidæ: vos iſta decet vindicta, priuſquam
Emathii, Thraceſque volent, quæque extat ubique
Gens arſura rogis, maneſque habitura ſupremos.

Nam quis erit ſævire modus? bellavimus: eſto,
Sed cecidere odia, & triſtes mors obruit iras.
Tu quoque, ut egregios fama cognovimus actus,
Non trucibus monſtris Sinin, infandumque dediſti
Cercyona, & ſævum velles Scyrona crematum.
Credo & Amazoniis Tanain fumaſſe ſepulchris,
Unde hæc arma refers. ſed & hunc dignare triumphum.
Da terris unum, cœloque Ereboque laborem.
Si patrium Marathona metu, ſi tecta levaſti
Creſſia, nec fudit vanos anus hoſpita fletus.
Sic tibi non ullæ ſocia ſine Pallade pugnæ,
Nec ſacer invideat paribus Tirynthius actis.
Semper & in curru, ſemper te mater ovantem
Cernat, & invictæ nil tale precentur Athenæ.
Dixerat: excipiunt cunctæ, tenduntque precantes
Cum clamore manus. rubuit Neptunius heros
Permotus lachrymis. juſta mox concitus ira
Exclamat: quænam iſta novos induxit Erinnys
Regnorum mores? non hæc ego pectora liqui
Grajorum abſcedens, Scythiam, pontumque nivalem
Cum peterem. novus unde furor? victumne putaſti

Qui gelidum Braurona viri, qui rura laceſſunt
Munichia, & trepidis ſtabilem Pyræea nautis,
Et nondum Eoo clarum Marathona triumpho.
Mittit in arma manus, genialibus hoſpita divis
Icarii, Celeique domus, virideſque Melænæ,
Dives & Egaleos nemorum, Parneſque benignus
Vitibus, & pingui melior Lycabeſſos oliva.
Venit atrox Ileus, & olentis arator Hymetti,
Quæque rudes thyrſos ederis veſtiſtis Acharnæ.
Linquitur Eois longe ſpeculabile proris
Sunibn, unde vagi caſurum in nomina ponti
Creſſia decepit falſo ratis Aegea velo.
Hos Salamis populos, illos Cerealis Eleuſin
Horrida ſuſpenſis ad prælia miſit aratris.
Et quos Calliroe novies errantibus undis
Implicat, & raptæ qui conſcius Orythiæ
Celavit Geticos ripis Iliſſos amores.
Ipſe quoque in pugnas vacuatur collis ubi ingens
Lis Superûm, dubiis donec nova ſurgeret arbor
Rupibus, & longa refugum mare frangeret umbra.
Iſſet & Arctoas Cadmea ad mœnia ducens
Hippolyte turmas, retinet jam certa tumentis

Spes uteri, conjuxque rogat dimittere curas
Martis, & emeritas thalamo ſacrare pharetras.
Hos ubi velle acies, & dulci gliſcere ferro
Dux videt, utque piis raptim dent oſcula natis
Amplexuſque breves, curru ſic fatur ab alto:
Terrarum leges & mundi fœdera mecum
Defenſura manus, dignas inſumite mentes
Cœptibus. Hac omnem divumque, hominumque favorem
Naturamque ducem, cœtuſque ſilentis Averni
Stare palam eſt: illic Pœnarum exercita Thebis
Agmina, & anguicomæ ducent vexilla ſorores.
Ite alacres, tantæque, precor, confidite cauſæ.
Dixit, & emiſſa præceps iter inchoat haſta.
Qualis Hyperboreos ubi nubilus inſtitit axes
Juppiter, & prima tremefecit ſidera bruma;
Rumpitur Aeolia, & longam indignata quietem
Tollit hyems animos, ventoſaque ſibilat Arctos.
Tunc montes undæque fremunt, tunc prælia cæſis
Nubibus, & tonitrus inſanaque fulmina gaudent
Icta gemit tellus: virides gravis ungula campos
Mutat, & innumeris peditumque, equitumque catervis
Expirat protritus ager, nec pulvere craſſo
Armorum lux victa perit, ſed in æthera longum
Frangitur, & mediis ardent in nubibus haſtæ.
Noctem adeo, placidaſque operi junxere tenebras.

Certamenque immane viris, quo concita tendant
Agmina, quis viſas proclamet ab aggere Thebas,
Cujus in Ogygio ſtet princeps lancea muro.
At procul ingenti Neptunius agmina Theſeus
Anguſtat clypeo, propriæque exordia laudis,
Centum urbes umbone gerit, centenaque Cretæ
Mœnia: ſeque ipſum monſtroſi ambagibus antri
Hiſpida torquentem luctantis colla juvenci,
Alternaſque manus circum, & nodoſa ligantem
Brachia, & abducto vitantem cornua vultu.
Terror habet populos, cum ſeptus imagine torva
Ingreditur pugnas, bis Theſea, biſque cruentas
Cæde videre manus. veteres reminiſcitur actus
Ipſe tuens ſociumque gregem, metuendaque quondam
Limina, & abſumpto pallentem Gnoſſida filo.
Sævus at interea ferro poſt terga revinctas
Antigonen, viduamque, Creon, Adraſtida leto
Admovet. ambæ hilares, & mortis amore ſuperbæ
Enſibus intentant jugulos; regemque cruentum
Deſtituunt: cum dicta ferens Theſeïa Phegeus
Aſtitit. ille quidem ramis inſontis olivæ
Pacificus, ſed bella ciet, bellumque minatur,
Grande fremens, nimiumque memor mandantis; & ipſum
Jam prope, jam medios operire cohortibus agros
Ingeminans. ſtetit ambiguo Thebanus in æſtu

Curarum, nutantque minæ, & prior ira tepeſcit.
Tunc firmat ſeſe, fictumque, ac triſte renidens:
Parvane proſtratis, inquit, documenta Mycenis
Sanximus? en iterum, qui mœnia noſtra laceſſant.
Accipimus, veniant: ſed ne poſt bella querantur,
Lex eadem victis. Dixit: ſed pulvere craſſo
Caligare diem, & Tyrios juga perdere montes
Aſpicit. armari populos tamen, armaque ferri
Ipſe jubet pallens, mediæque in ſedibus aulæ
Eumenidas ſubitas, flentemque Menœcea cernit
Turbidus, impoſitoſque rogis gaudere Pelaſgos.
Quis fuit ille dies? tanto cum ſanguine Thebis
Pax inventa perit? Patriis modo fixa revellunt
Arma deis, clypeiſque obducunt pectora fractis,
Et galeas humiles, & adhuc ſordentia tabo
Spicula: non pharetris quiſquam, non enſe decorus,
Non ſpectandus equo. ceſſit fiducia valli:
Murorum patet omne latus, munimina portæ
Expoſcunt: prior hoſtis habet. faſtigia deſunt:
Dejecit Capaneus. exanguis & ægra juventus,
Jam nec conjugibus, ſuprema nec oſcula natis
Jungit, & attoniti nil optavere parentes.
Atticus at contra, jubar ut clareſcere ruptis
Nubibus, & ſolem primis aſpexit in armis,
Deſilit in campum, qui ſubter mœnia nudos
Adſervat manes: diriſque vaporibus ægrum
Aëra pulverea penitus ſub caſſide ducens

Ingemit, & juſtas belli flammatur in iras.
Hunc ſaltem miſeris ductor Thebanus honorem
Largitur Danais, quod non ſuper ipſa jacentum
Corpora belligeras acies, Martemque ſecundum
Miſcuit. At lacera ne quid de ſtrage nefandus
Perderet, eligitur ſævos potura cruores
Terra rudis. jamque alternas in prælia gentes
Diſſimilis Bellona ciet. non clamor utrinque,
Non utrinque tubæ. ſtat debilis altera pubes
Summiſſos enſes nequicquam, amentaque dextris
Laxa tenens. cedunt tellure, armiſque reductis
Oſtentant veteres etiamnum in ſanguine plagas.
Jam nec Cecropiis idem ductoribus ardor,
Langueſcuntque minæ, & virtus ſecura reſidit.
Ventorum velut ira minor, niſi ſilva furentes
Impedit, inſanique tacent ſine littore fluctus.
Ut vero æquoreus quercum Marathonida Theſeus
Extulit, erectæ cujus crudelis in hoſtes
Umbra cadit, campumque trucem lux cuſpidis implet:
Ceu pater Edonos Hæmi de vertice Mavors
Impulerit currus, rapido mortemque, fugamque
Axe vehens, ſic exanimis in terga reducit
Pallor Agenoridas. tædet fugientibus uti
Theſea, nec facilem dignatur dextra cruorem.
Cætera plebejo deſævit ſanguine virtus.
Sic juvat exanimis projectaque præda caneſque,
Degenereſque lupos, magnos alit ira leones.

Attamen Olenium, Thamirumque, hunc tela pharetra
Promentem, hunc ſævi tollentem pondera ſaxi
Dejicit, & triplici confiſos robore gentis
Alceïdas fratres, totidem quos eminus haſtis
Continuat: ferrum conſumpſit pectore Phileus,
Ore momordit Helops, humero tranſmiſit Iapix.
Jamque & quadrijugo celſum petit Hæmona curru,
Horrendumque manu telum rotat. ille paventes
Obliquavit equos; longo perlata tenore
Tranſiit haſta duos. ſitiebat vulnera nec non
Tertia, ſed medio cuſpis temone retenta eſt.
Sed ſolum votis, ſolum clamore fremendo
Omnibus in turmis, optatque vocatque Creonta.
Atque hunc diverſa bellorum in fronte maniplos
Hortantem dictis, fruſtraque extrema minantem
Conſpicit: abſcedunt comites, & Theſea juſſi
Linquebant, fretique deis, atque ipſius armis.
Ille tenet, revocatque ſuos. utque æqua notavit
Hinc atque hinc odia, extrema ſe colligit ira;
Jam letale furens, atque audax morte futura:
Non cum peltiferis, ait, hæc tibi pugna puellis,
Virgineas nec crede manus. hic cruda virorum
Prælia, nos magnum qui Tydea, quique furentem
Hippomedonta neci, Capaneaque miſimus umbris
Pectora. quæ bellum præceps amentia ſuaſit,
Improbe? nonne vides, quos ulciſcare, jacentes?
Sic ait, & fruſtra periturum miſſile ſummo

Adfixit clypeo. riſit, voceſque, manumque
Horridus Aegides, ferrataque arbore magnos
Molitur jactus, nec non prius ore ſuperbo
Intonat: Argolici, quibus hæc datur hoſtia, Manes,
Pandite Tartareum Chaos, ultriceſque parate
Eumenidas, venit ecce Creon. Sic fatus, & auras
Diſſipat haſta tremens. tunc qua ſubtemine duro
Multiplicem tenues iterant thoraca catenæ,
Incidit. emicuit per mille foramina ſanguis
Impius. ille oculis extremo errore ſolutis
Labitur. aſſiſtit Theſeus gravis, armaque tollens:
Jamne dare extinctis juſtos, ait, hoſtibus ignes?
Jam victos operire placet? vade atra dature
Supplicia, extremique tamen ſecure ſepulchri.
Accedunt utrinque pio vexilla tumultu,
Permiſcentque manus. medio jam fœdera bello,
Jamque hoſpes Theſeus. orant ſuccedere muris,
Dignarique domos. nec tecta hoſtilia victor
Aſpernatus, init. gaudent matreſque, nuruſque
Ogygiæ: qualis thyrſo bellante ſubactus
Mollia laudabat jam marcidus Orgia Ganges.
Ecce per adverſas Dircæi verticis umbras
Fœmineus quatit aſtra fragor, matreſque Pelaſgæ
Decurrunt. quales Bacchea ad bella vocatæ
Thyades amentes, magnum quas poſcere credas,
Aut feciſſe nefas. gaudent lamenta, novæque
Exultant lachrymæ: rapit huc, rapit impetus illuc,

Theſea magnanimum quærant prius, anne Creonta;
Anne ſuos: vidui ducunt ad corpora luctus.
Non ego, centena ſi quis mea pectora laxet
Voce deus, tot buſta ſimul, vulgique, ducumque
Tot pariter gemitus, dignis conatibus æquem.
Turbine quo ſeſe caris inſtraverit audax
Ignibus Evadne, fulmenque in pectore magno
Quæſierit. quo more jacens ſuper oſcula ſævi
Corporis, infelix excuſet Tydea conjux.
Ut ſævos narret vigiles Argia ſorori.
Arcada quo planctu genitrix Erymanthia clamet,
Arcada conſumpto ſervantem ſanguine vultus,
Arcada, quem geminæ pariter flevere cohortes.
Vix novus iſta furor, venienſque impleſſet Apollo.
Et mea jam longo meruit ratis æquore portum.
Durabiſne procul, dominoque legere ſuperſtes,
O mihi biſſenos multum vigilata per annos
Thebai? jam certe præſens tibi fama benignum
Stravit iter, cœpitque novam monſtrare futuris.
Jam te magnanimus dignatur noſcere Cæſar,
Itala jam ſtudio diſcit, memoratque juventus.
Vive, precor, nec tu divinam Aeneïda tenta,
Sed longe ſequere, & veſtigia ſemper adora.
Mox tibi, ſi quis adhuc prætendit nubila livor,
Occidet, & meriti poſt me referentur honores.

THEBAIDOS FINIS.

IN ROMA
MAG. 2014563